

Naročnina snaha mesečno 25 Din,
za inozemstvo 40 Din.

Uredništvo:

Ljubljana, Knafljeva ulica 5. Telefon
št. 8122, 8128, 8124, 8125 in 8126.Maribor: Aleksandrova cesta 18. Telef.
št. 440.Celje: Kocenova ulica 2. Telefon
št. 190.Rokopisi se ne vračajo.
— Oglasi po tarifu. —

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo, prosveto in politiko

Upravništvo: Ljubljana, Prešernova
ulica 54. Telefon št. 8122, 8123,
8124, 8125 in 8126.Inzeratni oddelk: Ljubljana, Prešernova
ulica 4. Telefon št. 2492.Podružnica Maribor: Aleksandrova ce-
sta 13. Telefon št. 455.Podružnica Celje: Kocenova ulica 2.
Telefon št. 190.Računi pri pošt. šek. zavodih: Ljub-
ljana št. 11.842, Praha číslo 78.180;
Wien Nr. 105.241.Današnja številka »Jutra« obsega 32
strani in je izšla v nakladi nad 36.000
izvodov.Poleg drugega zanimivega, deloma
ilustriranega gradiva prinaša posebno
mladinsko prilogo z nagradno nalogo,
prilogo za žene in dekleta, socijalno
politično itd.Vrhu tega objavlja novo, važno no-
voletno darilo »Jutra« vsem svojim na-
ročnikom, ki jih je »Jutro« zavarovalo
za slučaj smrtne nesreče.Prihodnja redna številka »Jutra« iz-
ide v četrtek jutraj. Pač pa bo »Po-
nedeljek« dostavljen tudi vsem »Jutro-
vim« naročnikom na ogled.Prav vesele praznike želi vsem svo-
jim prijateljem

»JUTRO«

Ljubljana, 22. decembra.
Desetih se vrača Božič v naši osvo-
bojeni domovini. Če je nekdaj let pri-
ča težkih neredov, letos se mora prav
posebno razžalostiti nad temnimi obla-
ki, ki zakrivajo pot solncu k našemu
narodu, ki bi ga tako potreboval in za-
služil.L. 1928. je započelo s pogumno in
osvežujočo vojno proti hegemonizmu
in za ravnopravnost. Že se je nagibala
zmaga borcev za pravičnost, ko so
temni elementi s strelnim orožjem po-
segli v boj in umorili cvet delegacije
HSS. Mesto takojšnjega zadoščenja so
se merodajni krogi odločili za nadalje-
vanje omadeževane skupščine in stare-
ga sistema. To je še bolj otrovalo vse
ozračje in nezaupanje je danes na vr-
huncu.Boj gre naprej in mesto božičnega
miru drhte srca v vznemirjenju in ogor-
čenju.Kar dela hegemonistična struja v na-
ši državi v velikem, to dela na manj-
šem svojem terenu SLS. V blazni stra-
sti uničevanja napoveduje in znamenju
križa bojkote, jemlje kruh in eksistenco
ljudem, ki so ji strankarsko neljubi, in
kjer bi na mestih javne moči morala
odločevati pravica, odločuje partijski
interes SLS.Metode nasilnežev doslej niso doved-
le do kakega uspeha zanje; samo bolj
so zagrenile voljo za sporazum enim
in pojačile odločnost drugim.Praznik miru naj bi nasprotnikom bil
opomin, da je krščenstvo, čigar začetek
je Božič, zmagovalo ravno tedaj, ko se
je mesto sile posluževalo ljubezni in
strpnosti. Tedanji hegemonisti so di-
vali proti masam, kojih edino sredstvo
je bila skromna želja živeti po svoji ve-
ri in vesti. Vsaka sila in vsaka krivica
je dala novo moč tej veri in odporu.Križa v naši državi se ne da rešiti
ne z metodami Punije Račiča, ne s kri-
vičnimi privilegiji enemu delu, niti s
tem, da se drugi del skuša ustrahovati
in izstradati. Po 20. juniju se ni zgodilo
še ničesar, kar bi moglo olajšati čut
ogorčenja in razorožiti, če se kje po-
javlja strast in osveta. Za objektivnega
sodnika ni dvoma, da je krivica še
vedno na strani službenega Beograda.
In v tem je do danes nezmagljiva mo-
ralna podlaga fronte KDK.Ako smo tenkočutni in strogi napram
drugim, moramo taki biti i napram se-
bi. Kdor bi v ogroženju pretel, da je
raje z Italijanom ali Madžarom nego s
Srbo, ali pa se igral z nerensko zahte-
vo po samostojni hrvatski, srbski ali
slovenski državi, ta bi izpodkopaval
moralno moč borbe za ravnopravnost
in za uničenje hegemonizma v Jugosla-
viji in bi dajal orožje v roko krivič-
nemu nasprotniku.Globoko je narodom vsajen v srce
čut pravice. Z neoboroženo pravico in
nesebično ljubeznijo, katere simbol sla-
vi narod o Božiču, se je borila največ-
ja sila. Tako se bo tudi pri nas zrušil
hegemonizem in strankarsko nasilje. Če
damo svoji državi Jugoslaviji, kar je
njena in kar ji gre, a v njej sami z
neupogljivo vztrajnostjo zahtevamo
vsem enako pravico, narodu pa na pod-
lagi desetletne izkušnje garancij proti
novim krivicam.Praznik miru in sprave naj nam da
moči, da v njegovem znamenju nadalju-
jemo svoje delo: Neizprosno stališče
proti hegemoniji, obenem pa razčišče-
nje vsega, kar bi moglo hegemonizmu
dati dobrodošlo orožje. Samo po tej
ravni liniji pridemo do sigurne zmag.Vsem čitateljem in čitateljem, pri-
jateljem in somišljenikom širom Jugo-
slavije: Čestit Božič!Politična poostreitev
kazenskega zakonaBeograd, 22. dec. p. Komisija, ki je v mi-
niststvu pravde izdelovala izpremembe ka-
zenskega zakona, je dovršila svoje delo.
Predlog zakona je že izročen predsedniku
vlade, ki ga bo predložil ministrskemu zve-
stu v odobritev. V teh izpremembah se sla-
sti poostreitev kazni za kaznivna dejanja
proti vladi in državi. Pred vsem pa se
izpreminjajo one določbe kazenskega zaka-
na, ki govorijo o propagandi v inozemstvu
proti državi: taka propaganda se bo v bu-
doče kaznovala kot veleizdaja.

Odločitev za osem dni odložena

Davidovičev govor je izzval ostro reakcijo pri radikalih.
Danes izroči Davidović dr. Korošcu ultimatum v smislu
svojih izjavBeograd, 22. decembra p. V vladnih
krogih so z največjo napetostjo prič-
kovali današnje sejo demokratskega
poslanskega kluba, od katere je odvis-
na nadaljna eksistenca četvorne koali-
cije. Sklep, ki ga je sprejel demokratski
klub, se je v prvem trenutku tolmačil
kot popoln umik. Popoldne se je raz-
položenje precej spremenilo. V politič-
nih krogih se smatra, da je bil govor
Ljube Davidoviča vendarle zelo oster
in energičen in da je gotovo, da njego-
va izjavljana zelo otežujejo položaj vla-
de dr. Korošca. Jedra kritika popolne-
ga neuspeha Koroščevega sistema, ul-
timativno poudarjanje znanih demokrati-
skih zahtev in odklanjanje odgovornosti
za politiko vlade so napravili na
ostale vladne skupine silno mučen vtis.
Radikalni člani vlade so popoldne iz-
javljali, da je kriza neizogibna. Ugo-
tavljali so, da ne morejo pristati na to,
da bi demokrati sedeli v vladi ter jo
kritikovali, ne da bi prevzemali za nje-
no delo odgovornost. Eden izmed radi-
kalnih ministrov je rekel večji skupini
novinarjev, da bo v slučaju, ako demok-
rati ne izvedejo krize, izzval krizo Ve-
lja Vukičević sam, ker bo zahteval od
predsednika vlade dr. Korošca, naj pre-kine nadaljevanje sedanjega neznosne-
ga položaja. Radikali nastopajo zelo
energичno napram demokratu, ker so
si baje že zagurali trojno koalicijo. Za
jutri dopoldne je napovedan poset Lju-
be Davidoviča pri predsedniku vlade
dr. Korošcu. Ob tej priliki bo Ljuba Da-
vidović izročil dr. Korošču pismene za-
hteve demokratske stranke in zahteval
v roku 8 dni jasen odgovor, ali jih spre-
me ali ne, ker bodo demokrati v na-
sprotnem slučaju izstopili iz vlade.Zvečer ob 6. so se v predsedništvu
vlade sestali dr. Korošec, Velja Vuki-
čević in dr. Spaho. Na tej seji so šefi
trojnega kartela razpravljali o težav-
nem položaju. V vrstah vladne večine
vlada pesimizem glede na razvoj na-
daljnjih odnošajev v četvrtini koaliciji.
Predsednik vlade dr. Korošec, ki bi imel
nocoj odpotovati v Ljubljano, je svoje
potovanje odgodil. Po konferenci je dr.
Korošec odšel na dvor. Ko je odhajal
iz dvora, ni hotel podati novinarjem no-
bene izjave.Med tem časom je Ljuba Davidović
imel s svojimi ožimi prijatelji sestanek,
na katerem so bile konkretizirane za-
hteve, ki jih bo jutri izročil dr. Korošču.Davidovičev govor naseji demokratskega
poslanskega klubaUničujoča obsodba Koroščevega režima. — Davidović
proglasa Korošca za radikala. — Odklanja odgovornost
za politiko vlade. — Formula za odlaganje izbruha krizeBeograd, 22. decembra p. Ob napeti
pozornosti vseh političnih krogov se je
danes dopoldne ob 10. sestel demokrati-
ski poslanski klub k seji, ki je bila skli-
cana, kakor se je splošno povdarjalo.
Z namenom, da odobri stališče Ljube
Davidoviča in določi nadaljne smernice
in taktiko demokratske stranke. Na to
sejo se je polagala tem večja važnost,
ker se je vse zadnje dni naglašalo, da
bodo demokrati prelomili svoje odno-
šaje z vlado in izzvali vladno krizo.
Napovedovalo se je, da bo vlada takoj
po seji demokratskega kluba sklepala
o situaciji in podala ostavko.Demokratiški poslanci so bili brzjav-
no pozvani, naj se polnoštevilno udele-
že seje, ker so na dnevnem redu izred-
no važne zadeve. Prišlo je pa od 61 le
40 poslancev, kar so mnogi smatrali kot
znak, da tudi današnja seja demokrat-
skega kluba še ne bo prinesla odločit-
ve. To se je uresničilo. Edini govornik
na seji je bil Ljuba Davidović, nakar je
bil sprejet soglasen sklep, da se prepu-
šča njemu nadaljna izvedba sprejetih
sklepov. Takoj po seji se je politična
napetost, ki je krog popoldneva doseglja
vrhunec, polegla in popoldne se je že
splošno naglašalo, da je hegemonistični
režim zaenkrat zopet prestal nevarnost
in da do konca januarja ni pričakovati
nikakih sprememb.Sejo demokratskega kluba je otvoril
Ljuba Davidović z daljšim govorom, v
katerem je med drugim izjavil:

Govor Ljube Davidoviča

Negativne strani naše dužbe prihajajo
na dan pri razpihu kriz. Stranke se od-
dajajo od svojih programov, mnenja se
menjajo preko noči. Stare stranke razpa-
dajo in se razhajajo, na njih rusevinah pa
ne zraste nič novega in boljšega. V tej
pustini je demokratska stanja, na katero
so uprte oči in na katero se polagajo za-
dnje nade. Dolžni smo, da ohranimo in opri-
vimo to vero ter pospešimo zmago demok-
racije. Ta zmaga je potrebna državi, kajti
samo demokratsko urejene države so ae-
promagljive. Ko smo vstopili v sedanjo
vladno kombinacijo, nam ni šlo za oblast,
nego za usvajanje našega programa. Svoj
delovni program smo pod pritiskom okoli-
ščin omejili na minimum. Ta minimum je:
garancija popolne zakonitosti, sprejem ta-
kih zakonov, ki bodo zmanjšali zlo, ki pri-
stika državo, ter dosega sporazuma z Za-
grebom. Na današnjem sestanku moramo
pogledati, koliko smo dosegli v vseh teh
treh pravih.Velika in težka nezadovoljnost se pojav-
ja v vsej državi. Že davno se nismo naha-
jali v tako težkih razmerah. Polovica vsega
nezadovoljstva izhaja iz zastarele in po-
manjkljive administracije. To nezadovolj-
stvo izhaja tako iz metod, kakor iz ljudi,
ki te metode izvajajo. Ubili so vero v ob-
last in v njeno pravičnost ter poštenost.
Prvi korak glede izboljšanja administraci-
je in ozdravljenja oblasti bi bili: odr-
žati v državni službi in sprejeti vanjo na-
boljše ljudi tako po moralni, kakor stro-
kovni kvalifikaciji. Mesto tega pa se kva-
lifikacije odmerjalo po čisto strankarskih
vidikih. Na ta način je omogočeno slabim
uradnikom, da delajo na vse strani krivico,
da že sodno obsoljeni uradniki še dalje
ostajajo v državni službi in da se vanjocije in o agraru je treba sprejeti pred bud-
žetom kakor je bilo to že prej domenjano
s predsednikom vlade. Ti zakoni naj se
sprejmejo v Narodni skupščini, medtem ko
bo finančni odbor proučeval budžet. Dana
je tudi potreba, da se sprejme občinski za-
kon.Budžet je treba omejiti v njegove realne
meje. Prebivalstvo ne more žrtvovati v bu-
dočem letu več, kakor je žrtvovalo v prejš-
njem. Boli koristno je, imeti v državnih
blagajnah realne vsote, nego velike šte-
vilke na papirju, ki nam jih proži minister
financ. Sprejemanje budžeta ne sme biti
razlog, da se zavlačuje sprejem naših za-
htev. Postavili smo roke tako zaradi nas
kakor zaradi gospode, od katere zahteva-
mo odgovor, čeprav smo doživeli s temi
roki že težka in grenka izkustva. Za neke
zadeve smo jih razširili na mesec, za
druge na tedne. Medtem pa so prošli tedni
in meseci, a zadeve so ostale tam, kjer so
bile.

Tako ne more iti dalje.

Mi tega ne bomo več trpeli. Želimo, da
se vprašanja, na katerih vztrajamo, pospe-
šijo ne samo zaradi stvarnih interesov za
državo in narod, temveč tudi za to, da se
iz zaokroženega obdobja vladnega dela
more s primerom lasnostjo oceniti veltavo
tega dela, da se jasno vidi nadalje cilji
te politike in da se na koncu tega obdobja
lahko sklepa o tem, kako naj postopamo
dalje. Pretres in sprejem budžeta, ki se v
sedanjih razmerah lahko še posebno po-
speši, završuje na prireden način tako ob-
dobje dela. Na ta način završena dela
ustvarjajo možnost za svobodnejše pro-
učevanje celokupnega položaja in za re-
šitve, ki bodo v tem trenutku najbolj na
mestu.

Svobodne volitve so temelj demokracije

Državniške izjave Svetozarja Pribičevića. — Dva glavna
temelja prave jugoslovenske politikeZagreb, 22. decembra n. Danes je Sveto-
zar Pribičević podal naslednjo izjavo: »Te-
melj naše politike mora biti demokracija.
Ne more biti govora o kaki državni preu-
ditvi pri nas, ako se najprej ne reši vpraša-
nje demokracije. Pred vsem se morajo v
Beogradu iskreno odločiti za demokracijo.
Toda brez svobodnih volitev sploh ni demo-
kracije. In brez svobodnih volitev ne more
priti do ureditve države. Že za dobe prejš-
nje krize v Beogradu sem rekel, da zahte-
vamo svobodne volitve tudi za Vojvodino,
za taro Srbijo in za Makedonijo. Res, ob
svobodnih volitvah v Makedoniji bi se do-
godilo, da bi mnogi ministri iz Beograda
ne bil izvoljeni. Vsi se spominjamo, kako so
radikalni poslanci ploskali v Narodni sku-
pščini Feradu begu Dragi, toda samo tako
dolgo, dokler jih je z džemietom podpiral
v skupščini. Kakor hitro pa je džemiet šel
z Davidovičem, je ostal Ferad beg antir-
žaven in veleizdajniški element.«»Drugi temelj naše politike mora biti na-
rodno edinstvo Srbov, Hrvatov in Sloven-
cev, pa tudi Bolgarov. Velika misel ne mo-
re poginiti, ako je ena generacija nesposob-na, pravilno pojmovati to misel edinstva.
Subjektivna zavest, da smo eno, ni ukore-
njenja niti v vsej naši inteligenciji, kamoli
v najglobljih predelih našega ljudstva. To
subjektivno zavest je treba razviti in uvr-
stiti, to pa se more samo pri popolni enako-
stvi in ravnopravnosti. Noben Bolgar ne bo
hotel v državo, ako mu ne bo jasno, da bo
tam enakopraven Srbov, Hrvatov in Slo-
vencev. Pravijo sicer, da morejo tudi mali
narodi obstojati, kakor n. pr. Norveška, to-
da pozabljajo, da Norveška nima sosedov,
kakor sta Italija in Madžarska. Če bi se
izvršila razdelitev naših ržave in bi se
ustanovila Velika Srbija, bi ji pretila od
Italije in Madžarske še večja opasnost nego
današnji Jugoslaviji. Samo pamet vrbaca
more verovati, da bi se v tem slučaju Italija
odrekla pridiranju v Albanijo, Madžar-
ska pa svojim pretenzijam na Vojvodino.
Prav tako bi se Italija napram nezavisni
Hrvatski ne odrekla Dalmaciji. Samo Jugo-
slavija, in to Jugoslavija od Jadranskega
do Črnega morja, more garantirati polno
politično neodvisnost našega naroda.«

„Vsa KDK je složna!“

Odgovor dr. Mačka na beograjske vesti o sporih v KDK

Zagreb, 21. decembra, n. Danes po-
podne je podal dr. Maček novinarjem
naslednjo izjavo:»Ako polagajo beograjski oblastniki
svoje nade na nekako našo neslogo, so
že v naprej izgubljeni. V vsej KDK ni
človeka, ki bi ne bil uverjen, da leži
garancija za svobodo i Hrvatov i pre-
čanskih Srbov i Slovencev proti srbijani-
skim hegemonistom samo v popolni preu-
reditvi države. Vsa KDK je složna,
ona hišica iz kart, ki se imenuje hege-
monistični režim, pa se bo lah in bolj po-
dira in ni več vprašanje dni, temvečsamo še ur, kdaj se bo popolnoma zru-
šila. Mislim, da to uvidevajo tudi že
gospoda v Beogradu, zlasti g. Marinko-
vič. Vse početje g. Marinkovića in nje-
govih drugov in njihovo stremljenje, da
nas pretvorijo v Azijo, je ostalo brez-
uspešno i zato mora na ono, kar se tu-
kaj dogaja, Evropa reagirati, in hvala
bogovi tudi reagira. Beograjski gospodi
je za zmerom strgan s telesa plašč ju-
naštva in svoboljublja in ona stoji da-
nes v božičnem mrazu gola in trepeče
od zime.«

Naši državni dolgovi inozemstvu

Nadaljevanje proračunske razprave v finančnem odboru. —
Še vedno ni jasne in točne slike o višini dolgovBeograd, 22. decembra p. Finančni odbor
je danes dopoldne nadaljeval razpravo o
proračunu. Na dnevnem redu je bil
proračun državnih dolgov. Finančni minister
je podal uvodna daljša izjava, v katerem
je navedel, da znašajo predloženi dolgovi Sr-
bije in Črne gore Franciji 782.130.500 fran-
coskih frankov, vojni dolgovi pa 1.475.057.000
frankov. O likvidaciji teh dolgov še ni dose-
žen sporazum.Naši dolgovi Angliji znašajo 25.591.420 fun-
tov sterlingov. Ta dolg je že urejen in se
ima izplačati do leta 1940. Naš dolg z Ame-
riko je bil urejen leta 1926, in se ima izpla-
čati do leta 1957, z letnimi anuitetami po
200.000 dolarjev.Nato je finančni minister navedel 17 del-
gov, ki smo jih prevzeli od bivše avstro-ogr-
ske monarhije in med katerimi je tudi neko-
liko investicijskih posolj. Ti dolgovi znašajo
350.880.813 zlatih frankov. Naši dolgovi v
parižu znašajo 44.052.116 pariških frankov,
776.120.000 pariških kron in 5.521.350 nem-
skih mark. Minister je tudi navedel, kako se
bodo ti dolgovi odplačevali. Četrta kategorija
je dolgov bivše avstro-ogrške monarhije ne
spada v skupino javnih dolgov.Muslimanski poslanec dr. Behmen je sara-
di tem zahteval od ministra, naj uvede kon-
onkrat čistega vina ter naj da poročilo o
stanju državnih dolgov nastititi, da ga bodo
možni poslanci temeljito proučili. Minister je
pristal na to zahtevo. V nadaljnji debati sta
zemljoradnika Vujić in Lazić ostro kritizirala
zadolževanje države ter med drugim povdar-

Kralj obolel

Beograd, 22. dec. p. Kralj je lahko obo-
lel in po nasvetu zdravnikov ne zapušta
sobe.Prvi obrok monopolskega
posojilaBeograd, 21. decembra p. Danes je Na-
rodna banka prejela prvi obrok iz monopol-
skega posojila v višini 5 milijonov dolarjev.
Finančni minister je predložil danes finanč-
nemu odboru pravilnik o uporabi tega de-
narija. V čl. 1. tega pravilnika se določa, da
se imajo izplačati: 1.) dolžne invalidske
pdpore za čas do 31. marca 1928 v višini
100 milijonov dinarjev; 2. dolžne pokojnine
do 31. marca 1. 1928; 3. zaostali prejemki
državnih nameštencev. Kolikor bo ostalo, se
bo porabilo za poravnava ostalih višjih
dolgov.

Pomen zagreških posvetovanj vodstva KDK

Informacije našega dopisnika o petkovi seji KDK

Zagreb, 22. decembra 1. O seji poslovnega odbora ki se je vršila včeraj popoldne v prisotnosti gg dr. Mačka, Predavca Košutića. Preke od HSS in gg Pribeževića, dr. Popovića, Vilderja, dr. Žerjave, dr. Kramarja in Demetrovića od SDS ni bilo izdano nobeno službeno poročilo. Z ozirom na vesti v današnjih beograjskih novinah o različnosti državnopravnih stališča obeh KDK združenih strank je naš dopisnik izvedel sledeče:

Na seji se je vršila prijateljska izmena misli o programu ustavne revizije in to na podlagi znane deklaracije od 1. avgusta 1928 ki veže skupni klub KDK. Ureditev države naj onemogoči vsak hegemonizam, njena organizacija pa se naj naslanja na obstoječo individualnost, kakor so v deklaraciji od 1. avgusta 1928 naznačene. Enodušno se je da je konstatacija strojno globoko nezaupanje ki po 20. juniju napolnjuje vse sloje brez razlike zlasti ker se od tega dne ne pogreša najmanjša resna gesta v državi odločujočih krogov, ki bi to nezaupanje mogla ublažiti. Z ozirom na tako razpoloženje, ki ga vladni ukrepi vedno bolj zaostrojuje, je tre-

nutno sploh težko fiksirati poedina stališča in o kakem stališču reči da je tako dokončno, da bi ne dopustilo nadaljnjih razgovorov in približevanj.

Iz krogov, ki so blizu udeležencem včerajšnje konference, je naš dopisnik mogel zaznati, da je včerajšnja stvarna in prijateljska debata pokazala na eni strani odločnost obeh koaliranih strank, vztrajati v skupni fronti, na drugi strani pa, da imajo orav onl ki trde, da se od nobene stranke ne more končnih stališč zahtevati v akutnih stadijih borbe, ki to je vlada dr. Korošca poglavalna na najhujšo ostrino. Končno bi se moglo zavzeti le po preteku izvestne mirnejše dobe, ki bi na obeh straneh omogočila nemoteno oceno vseh konsekvenc zlasti pa izključila, da se sredi najhujše bitke nerpeditelj programskih izjav vporabi za 'aktične poteze' in sami blitki. Zavzemanje končnih stališč potemtakem predpostavlja olajšano atmosfero, v kateri miru ne motijo vsakodnevne pretnje z represalijami kakor ih ravno sedaj zopet pripravlja vlada dr. Korošca.

Kriza četvorne koalicije

Beograjski politični komentariji o Davidovićeve taktiki. — Gre za to, kdo bo kriv. — Demokrati povdarjajo svojo odločnost. — Kaj bo vseboval njihov "naturn Korošcu?"

Beograd, 22. dec. r. Današnji politični dogodki so v celem mestu vzbudili veliko nervoznost ter živahne komentarije. Splošno se je pričakovalo, da bo na današnji seji demokratskega kluba padla definitivna odločitev. Tekom včerajšnjega in današnjega dneva so bile izrabljene vse metode pritiska plašitve in intrig, da bi se četvorna koalicija zopet zadržala in zasigurala hegemonističnemu režimu nadaljni nemoteni obstoj. Kot zadnja bomba je počila danes v "Politiki" informacija o izjavah dr. Mačka poslaniku Kennardu in o krizi, ki da se pričakuje v vrstah KDK. S tem se je hotelo Davidovića svariiti, naj se ne prenaagli, češ, saj se oni v Zagrebu že lomijo, treba le vzdržati, pa bo vse mnogo bolj po ceni.

Res je, da je že od včeraj nastal v vrstah demokratskih voditeljev taktičen preokret, ki se zrcali deloma v govoru Davidovića in še bolj v ukrepih, ki bodo sedaj storjeni. Demokrati so se očividno odločili zmanevirati situacijo tako, da bi Korošca in Vukičevića prisilili sprejeti ali pa odbiti njihove zahteve in v zadnjem slučaju vzeti krivdo za neizpolnjene programske točke četvorne koalicije na sebe. Hoteli so očividno tudi preizkusiti možnost etabliranja režima trojne koalicije.

Nesporno je, da bi v vsaki drugi parlamentarni državi vlada takoj dala ostavko, kakor hitro bi šef ene od njenih strank odklonil odgovornost za njeno politiko, kakor je to storil Ljuba Davidović v svojem govoru. Ker se to ni zgodilo, smatrajo demokrati, da so pretnje s trojno koalicijo zaenkrat še na zelo slabih nogah. Davidovićeve izjave so tudi v ostalem porazne za Koroščevo vladu in tvorijo naravnost uničujočo obsodbo politike, ki jo Korošec skuša predstavljati kot "pomirjevalno". Konstatacija, da je Korošček ranjen privedel celo državo v najtežje stanje in da ni izpolnil nobene narde, ki so jih lastni zavezniki g. Korošca stavili vanj, je porazna. Davidović je zlasti podčrtal fiktivnost budžeta, koruptivnost uprave, nesposobnost vlade, izigravanje vseh obljub in žalostno

dejstvo, da je politika vlade v n. sprotstvu s bistvenimi državnimi interesi. Naš Zagrebu izzivalna in nasilna. Še posebej se mnogo opaža, da je Davidović proglasil Korošca za radikala, ga torej v polnem obsegu identificiral z onimi, ki jih proglašajo za krivce današnjega kaotičnega stanja.

Prijatelji g. Davidovića branijo današnja taktika demokratskega kluba, češ odločnost je ostala nespremenjena in že prihodnje dni se bo pokazalo, da Davidović ne bo popustil. Ultimatum, ki ga jutri izroči g. Korošcu, bo formalan tako, da kleroradikalom ne bo dal možnosti nadaljnega izmikanja. Trdi se, da bo ta ultimatum, ki bo izročen pismeno, vseboval v glavnem sledeče zahteve: 1. revidirati odn. opustiti se morajo "si ukrepi, ki bi otežili situacijo v Zagrebu"; 2. še pred proračunom se morajo sprejeti v Narodni skupščini zakoni, ki jih zahteva demokratska stranka; 3. sam proračun se mora sprejeti do konca januarja; 4. istočasno se mora izvršiti revizija uprave in odnošajev v vladi. Odgovor se bo zahteval do prihodnje nedelje, ravnotako pismeno.

Pri demokratskih prevladuje mišljenje, da Korošček odgovor ne bo mogel biti zadovoljiv, ker bi to značilo priznanje popolnega neuspeha dosedanje njegove politike in zlasti omejitve privilegiranega položaja, ki ga zavzemajo radikali v vladi.

Beograjski politični krogi niso složni v oceni položaja. Toda v enem se strinjajo vsi: nastopila je kriza četvorne koalicije in nobenega sredstva ni, ki bi moglo vzpostaviti medsebojno solidarnost in biti garancija za nadaljnje nemoteno sodelovanje njenih strank.

Spaho ima svobodne roke

Beograd, 22. dec. p. Muslimanski klub je danes sprejel sklep, da se dr. Spahu prepušča svobodne roke. Muslimani izjavljajo, da bi se mogli odločiti na eno ali drugo stran še le takrat, kadar bi videli, da bodo sicer ali ob moč, češ, da jih v Bosni dika vse ugonobijo, kakor so ugonobili džemijet. Muslimanska taktika je taktika strahu pred kleroradikalnim terorjem.

Svečana otvoritev rumunskega parlamenta

Včeraj je bilo s prestolnim govorom otvorjeno prvo zasedanje novega rumunskega parlamenta. — Smernice bodoče rumunske politike

Bukarešta, 22. decembra g. Z običajnim ceremonijem je bil danes otvoren novi parlament. Vse ulice, ki vodijo do parlamenta, so bile polne občinstva, ki je čakalo na prihod regentskega sveta. V katedrali se je pred otvoritvijo celebrirala svečana služba božja. Nato so udeleženci odšli v poslansko zbornico. Tudi tam so bile vse tribune nabite polne. Prisotni so bili vsi inozemski diplomatski zastopniki. Za ministrskimi klopimi so ostali vsi bukareški generali v paradi uniformi. Točno popoldne je prisel v dvorano regentski svet ter odšel na predsedniško estrado. Zbornica ga je sprejela z viharimi ovacijami. Iz vrst vladnih strank so se čuli navdušeni klici: Živio kralj Mihail! Živio regentski svet!

Nato je princ-regent Nikolai v imenu regentskega sveta prečital prestolni govor, ki naznača zlasti gospodarske momente in ki poziva vse stranke na sodelovanje pri delu parlamenta. Prestolni govor omenja nadejstvo, da je preteklo deset let odkar so se po stoletnem troletju in velikih žrtvah izpolnile nade rumunskega naroda glede na rodneza udelinjenja. Prestolni govor se sminja nato pokoloneza kralja Ferdinanda I. kraljice Marije, "umaških rumunskih borcev velikih žrtvov" in zaveznikov državi, ki jim doluje Rumunija večno hvaležnost.

Rumunska zunanja politika je docela pacifiistična. Temelji na zvezah in prijateljskih ki so se sklenila v dobi troletja in skupni zmage Rumunske vlade goji skreno željo da bi tudi z drugimi državami vzpostavila dobre odnose in le pripravljena pozabiti preteklost Rumunija le navdušen borec za mir ter bo vedno nudila Društvu narodov svojo svoto podporo. Rumunija je bila srečna da je mogla pristopiti h Kelloggovemu paktu.

Obnovljena borba alzaških avtonomistov

Odmev atentata na državnega pravdnika Fachota. — Vsestranska akcija alzaških avtonomistov. — Ogorčenje v Parizu

Pariz, 22. decembra d. Državni pravdnik Fachot, na katerega je bil včeraj izvršen atentat, ni umrl, kakor se je poročilo sredi v poznih večernih urah, marveč se je zdrav nikom posrečilo, spraviti ga zopet k zavesti. Takoj izvršena operacija mu je rešila življenje. Fachot ima tri strele v trebuh, ki so smrtonosne, vendar pa zdravniki upajo da ga bodo ohranili pri življenju če ne bodo nastopile komplikacije. Ako bo preživel krizo, ki bo trajala predvidoma do torka, smatrajo zdravniki, da bo izven nevarnosti.

Morilec se je, kakor smo že poročali, sanjavil. Zvečer je prišel k stražniku ki je vršil službo v raionu, kjer je bil izvršen atentat, okrog 30 let star možki ter izpovedal da je atentator Stražniku in ga odvede na policijo kjer je pri zaslišanju izpovedal da se piše Georges Bennit po poklicu me sarski molster in Strassbourg. Atentat je izvršil iz političnih motivov. Hotel je maščevati zatiranje svojih rojakov v Alzaciji, strani Francozov. Svojege dejanja ne obžaluje, marveč je celo ponosen da "me trpe" za svoje rojake. Med zaslišanjem je Bennit dobil živčni napad.

Pariški tisk se obširno bavi s tem poja-

vom in vidi v tem pričetek teroristične akcije alzaških avtonomistov. Listi pozivajo vlado k energičnim ukrepom in sodijo, da je delo Benoit posledica neprestanih hulkarjev s strani avtonomističnih organizacij in listov v Alzaciji. Tudi v političnih krogih sodijo, da so alzaški avtonomisti znova započeli borbo za avtonomijo Alzacije. Poslanec Walter je predložil zakonski načrt, kjer zahteva med drugim, naj bo uprava Alzacije podrejena direktno ministrskemu predsedniku. Ob enem zahteva ta zakonski načrt ustvaritev delnege sveta ki naj se izvol v tajnem in direktnem glasovanju. V francoskih političnih krogih vlada proti temu hud odpor in vse kaže na to da bo prišlo do izredno ostre politične borbe, ker uživa alzaški avtonomisti zlasti v Nemčiji veliko zaslonbo.

Afranska homotia

Moskva, 22. decembra, s Po vesteh iz Kabula je vladnim četam uspelo snoditi upornike iz predmestja Kabula. Afranski oficijelni krogi demantirajo v inozemstvu razširjene vesti, da sta kralj in vlada zapustila Kabul.

Razdelitev dela v Državnem svetu

Beograd, 21. dec. p. Na današnji seji državnega sveta je bila določena razdelitev dela državnega sveta za prihodnje leto. Ta razdelitev stopa v veljavo s 1. jan 1929 in je izvršena takole:

1. Predsednik prvega oddelka državnega sveta je dr. Mihajlo Poličević (predmeti iz predvedstva ministrskega sveta, zunanega ministrstva, notranjega ministrstva, vse samoupravne zadeve, vse zadeve po zakonih o občinah, o ureditvi okrožij in srezov, o oblastnih samoupravah, o občinskih, sreskih in okrožnih proračunih, razsodbe upravnega sodišča v Sarajevu, zadeve ministrstva trgovine in spori o kompetenci).

2. Predsednik drugega oddelka je dr. Tugomir Alajpović (zadeve ministrstev prosvete narodnega zdravja in socialne politike).

3. Predsednik tretjega oddelka je Peter Petrović (razsodbe upravnega sodišča v Dubrovniku, disciplinarni prestopki in zadeve ministrstva pravde in ministrstva ver).

4. Predsednik četrtega oddelka je Milisad Raičević (carinske in trošarinske zadeve, zadeve po zakonu o takšah devizne in valutne zadeve, vsi monopolistični prestopki, ki ne glede na to, katero upravno sodišče je o njih sklepalo, nadalje vse zadeve po zakonih o nenosrednih davkih).

5. Predsednik petega oddelka je dr. Aleksa Staničić (zadeve ministrstva vojske, ministrstva za šume in rudnike, vse stvari agrarne reforme, razsodbe upravnih sodišč v Beogradu in Skoplju).

6. Predsednik šestega oddelka je Dimitrije Popović (zadeve ministrstva za pošte in hrzanov, za promet, za javna dela, za kmetištvo in vode, razsodbe upravnih sodišč v Zagrebu in Celju).

Za olajšanje in zboljšanje avtomobilskega prometa

Važna akcija Avtomobilskega kluba.

Beograd, 22. decembra p. Avtomobilski klub, centrala v Beogradu, je imel sredi pod predsedstvom princa Pavla in v navzočnosti podpredsednika Velizarja Janakovića in Avgusta Praprotnika sejo, ki so se je udeležili tudi finančni minister dr. Subotić, njegov pomočnik dr. Letica, gen. direktor carine K. Smid, šef oddelka samoupravnih del načelnik Tošić, pomočnik notranjega ministrstva Žika Lazić ter načelnik prometnega ministrstva Popović.

Traktirala so se razna važna vprašanja o avtomobilskem prometu, posebno pa o raznih carinskih, davčnih, trošarinskih in taksih zadevah. Dosegel se je v skoro vseh vprašanjih sporazum ter se bodo v kratkem izdale tozadevne odredbe. V januarju se bo vršila zopet konferenca in to skupno z ministrom za zgradbe, da se dosežejo tudi glede cest razna izboljšanja, ki so v naši državi, posebno pa v Sloveniji, važen faktor za razvijanje in razkiranje prometa, in to še posebno glede na tujski promet.

Kakor se zatrjuje, je finančni minister pristal na reformo avtomobilske takse, ki bo olajšala to pri nas posebno težko, ker pogosto trojno b. eme. Razen tega je uvedena akcija za znižanje trošarine na benzin. Kar se specijelno Slovenije tiče, se je Avtomobilski klub še posebej zavzel, da se dajo gradbeni direktorji na razpolago zadostna naknadna sredstva za izboljšanje glavne ceste Ljubljana-Gorenjsko.

Seja Narodne banke

Beograd, 22. dec. p. Na današnji plenarni seji glavnega upravnega odbora Narodne banke je bil poleg ostalega predložen tudi predlog barona Turkovića, ki se tiče zakonskega predloga o likvidaciji veleposrestitelj s tem zakonskim predlogom zelo prizadeti, vsled česar je zahteval naj guverner Narodne banke naprosi predsednika vlade dr. Korošca, da skliče konferenco zastopnikov veleposrestitelj v najkrajšem času. Razpravljalo se je za tem tudi o višini obrestne stopnje posojil, ki jih da je Narodna banka. Zdi se, da bo prihodnje leto povečana obrestna mera.

Tudi Herriot zapleten v pariško finančno afero

Pariz, 22. decembra s. Desničarski listi konkretno obtožujejo Herriota, da je udeležen pri aferi lista "Gazette du France". "Liberte" trdi, da je Herriot letošnje poletje naročil kot prosvetni minister 50.000 letnih abonmajev po 45 frankov ter s tem dal podjetju gospe Hanau dva in četrt milijona frankov iz javnega denarja. Naročeni listi so bili določeni, da se razdelijo v šolah. Sele njegov naslednik, prosvetni minister Moreau, je to odpravil. Herriot izjavlja, da so te trditve "Liberte" popolnoma izmišljene. On ni naročil niti enega abonmaja, in ni dal podjetju niti enega franka.

Rudniške katastrofe

Tokio, 22. decembra (be.) V okraju Hokkaido se je vnel v nekem premoženju plin. Nastala je strahovita eksplozija, ki je zahtevala 50 smrtnih žrtve. Rešeno moštvo je z velikanskimi napori rešilo le 12 moš.

Pariz, 22. decembra (lo.) V rudniku železa v bližini Poixa se je udrla zemlja in zasula 40 rudarjev. Večino ponesrečencev so rešili. Usoda ostalih ni znana.

Drobiž z vseh strani

Berlin, 22. dec. (be.) V 71 letu je umrl princ Löwenstein.

Berlin, 22. dec. (be.) Semkaj je prišel Jackie Coogan, ki nastopi šest dni v reviji.

Carigrad, 22. dec. (be.) Policija je aretirala več oseh, ki so osumljene prevratne propagande proti vladi.

Berlin, 22. dec. (be.) Križarka Emden je prispela na svojem potovanju okoli sveta v Villa Garcia v Španiji.

Berlin, 22. dec. (be.) Bivši svetovni šahovski nrvak Lasker bo praznovao 24. decembra 60letnico svojega rojstva.

Nočomet v Beogradu

Beograd, 22. decembra p. Danes je bila nogometna tekma med dalmatskim prvorazrednim klubom FAC in beograjskim klubom Soko. Tekma je končala s rezultatom 4:2.

Upokojeni general g. Uzunmirković je proglasil, da bomo kadar bo enkrat ustanovljena njegova nova stranka doživeli tako lepe čase, da bo Jugoslavija mogla imeti za zunanjeja ministra celo — vola.

Posrečilo se nam je že sedaj dobiti sliko o prvem obisku bodočega našega zunanjega ministra pri državnihikih zapadnih velešil.

Chamberlain: »Dragi Briand, ali se Ti ne zdi, da so naši kolegi iz Jugoslavije imeli preje daljša ušesa, a bili brez rogov?»

Naši kraji in ljudje

Zadnji božič Jurja Šubica v domačem kraju
Nekaj spominov ob božični sliki »Kajenje v sobi«

Poljane pred božičem 1928.

Pred 40. leti je preživel svoje zadnje božične praznike na svojem rojstnem domu v Poljanah naš slavní umetnik Jurij Šubica. Tedaj je doma izdeloval več naročenih del in med drugim tudi ilustracije za »Oesterreichisch-ungarische Monarchie in Wort und Bild«. Izbral si je svoj domači kraj, da je posnel slovenske običaje in domače tipe.

Najzanimivejša slika, ki je nastala tedaj, je »Kajenje o božiču«. Za njo pa ni posnel svoje domače hiše pri »Štefanu«, temveč si je izbral Vidmarjevo, iz Tavčarjevih del nam vsem znani pristni tip mogočne kmečke gostilne. Naš umetnik je narisal trenutek, ko pridejo kadi iz kamre v hišo ali hišerno. Mož s čepom, kakor so rekli posodi za žerjavico in kadilom, ni gospodar sam, temveč prvi ali veliki hlapec Ernest Platiša, med domačini pa znan je pod imenom videmski Geri. Bil je tedaj že približno 20 let pri hiši, kjer je dočakal tudi smrt. Na eno nogo je bil še pavič, pa precej ostrega jezika. Četudi ni bilo na njem lepote, vendar je premotil marsikatero dekle. Dober lovec je bil in še boljši ribič. Dokler je Sora slovela po svojih zlahtnih rakah (nekako do jeseni 1884.) je bil eden prvih in najboljših lovcev na nje; pa tudi marsikatero silnega sulca je dvignil iz vode. Pri vsem tem je bil pa vendar priden delavec in vdan hiši. Tudi njega je opisal Tavčar v »Tržičanu« in na drugih mestih.

Za njim krolj Anka. Prišla je k hiši kot pestunja in ostala kot natakara. Bila je dobra točajka, čeprav je bila silno pobožna, ni pa nikdar raznašala pogovorov iz gostilne. Umrla je še mlada kmalu potem.

Pri vratih v kamro stoji gospodinja Lenka kot Inglič. Bila je za tisto dobo jako izobražena, kajti Inglič so že v davnih časih pošiljali dekleta k nunam v Loko v šolo. Kuharica je bila tako izvrstna, da je slovela do Ljubljane.

Za »mentergo« pri peči sedi njena hčerka Albina z bujnimi zlatimi lasmi, stara takrat kakih 8-9 let. Umrla je šele pred nekaj leti.

Pri peči proti glavnim vratom v hišo sedi starejša ženska, mati one, ki krolj. Bila je varuhinja otrok pri hiši, dolga suha ženska z velikim nosom in zelo huda.

Poleg nje stoji najmlajši 5 ali 6 letni domači sinček Janko. Ta je pozneje postal gospodar na Vidmu, a žal je od vojakov pred kakimi 24 leti odšel v Ameriko in tam izginil brez sledu.

Na zapeček je naslonjen meč za velike božične peko.

Vidmarjeva hiša v Poljanah je vedela za pošteno in zelo gostoljubno. Gospodar Janez Čadež-Vidmar je bil dokaj izobražen mož dostojnih manir, v družbi pa izredno dovtipen. Telesno je bil impozantna oseba, silno močan, da so se ga kot fanta bahi vsi drugi še iz sedmih vasi. Zgodilo se je, da so v drugi vasi naščuvali ob vasovanju na njega

V spomin zaslužnemu šolniku

Ljubljana, 22. decembra.

Kakor smo včeraj na kratko poročali, je umrl okrajni šolski nadzornik v p. g. Matko Kante. Pokojnik se je rodil l. 1856. v Šmarju pri Ajdovščini. Po 14-letnem učiteljevanju na osnovnih šolah je postal l. 1894 okr. šolski nadzornik za sežanski okraj. Okrajni šolski nadzornik, namestnik predsednika in referent v vseh šolskih zadevah je ostal celih 25. let. Po italijanski zasedbi se je več mesecev neustrašeno upiral italijanskim šikanam in persekucijam, končno pa je bil l. 1919 primoran zapustiti svoj ljubljenski dom. Zatekel se je v Jugoslavijo. Takratna višja šolska oblast v Ljubljani je z veseljem sprejela odličnega in izkušenega šolnika ter mu poverila najprej nadzorovanje osnovnih šol v ljubljanskem in kamniškem okraju, pozneje pa si je pridržal do upokojitve le kamniški okraj. Svojemu učitelstvu se ni nikoli kazal kot nadrejen, temveč vedno kot zvest stanovski tovariš in svetovalec. To se je pokazalo posebno v kamniškem okraju, kjer je bil le par let nadzornik in živi trajno in hvaležnih srcih vsega učitelstva.

V sežanskem okraju je spraviš naš jubilar osnovno šolstvo na vrhuncu, da je prednjačil okraj v tem pogledu vsemu Primorju. Šole so se razširile, šolska poslopja zidala in prezidavala, a vse se je delalo po njegovih navodilih, tako premišljeno in strogo gospodarsko, da prebivalstvo ni preveč občutilo bremen. Na goriškem so namreč morali okraji sami skrbeti za vzdrževanje šol.

Dasi v odgovorni državni službi, se ni naš jubilar nikoli bal neustrašeno kazati, da je sin zatiranega naroda. Javno se je postavil na čelu vsakega pokreta za narodno probujanje, izobrazbo in obrambo. V Sežani je ustanovil čitalnico, dal vzpodbudo za ustanovitve Sokola, gasilskega društva, raznih učiteljskih organizacij itd. Posebno pri srcu mu je bila CMD. Leta 1892. je ustanovil v Sežani žensko podružnico, pri kateri je marljivo sodelovala ga. soproga Roza iz znane narodne hiše Gruntarjeve. leto pozneje pa veliko skupščino CMD v Sežani. Družba ga upravičeno šteje med svoje pokrovitelje.

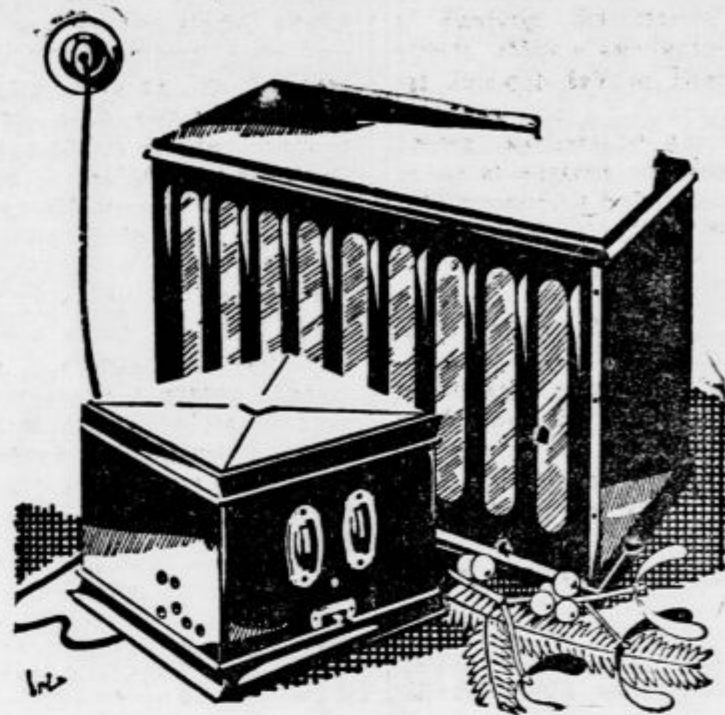
Danes popoldne ob pol 16. je ta služni šolnik in narodni delavec legel k večnemu počitku pri Sv. Križu. Spremlilo ga je na zadnji poti številno učitelstvo in mnogi stari Cirilmetodarji, ki znajo ceniti njegove zasluge.

Svečana otvoritev meščanske šole v Slov. Bistrici

Otvoritev naše meščanske šole se je vršila na jako slavnosten način. — Po maši, ki je bila povodom kraljevega rojstnega dne v nadzupnijski cerkvi, se je zbralo v novi šoli naše meščanstvo, predstavniki oblasti ter tuk. učitelstvo s šolsko mladino. Tam je mons. g. dr. Jerovešek najprej opravil cerkveni obred blagoslovitve šole in imel na to lep govor, v katerem je naglašal potrebo te šole ter važnost vzgoje značaja in pridobitve znanja kot glavnih ciljev vsake šole. Po cerkvenem obredu se je vršila v slavnostno okrašeni šolski dvorani slovesna otvoritev meščanske šole. Ravnatelj g. Rismal se je predvsem zahvaljeval vsem onim činiteljem, ki so pripomogli do ustanovitve tega učnega zavoda v Slov. Bistrici ter slavil kraljev rojstni dan, na katerega je bil ta zavod odprt. — Sledila je produkcija učencev z recitacijami in petjem, nakar je župan g. dr. Schaubach v kratkem orisal zgodovinski razvoj akcije za ustanovitev te šole. Izjavil je, da je glasom zapisnika odborovih sej sprožil to misel občinski odbornik g. Karl Stupan in da ji je pripomogel do uspeha obč. odbornik g. dr. Pučnik; da je bila šola ustanovljena še pod prejšnjim odborom in da je bila letos stavba še dograjena in tako cela akcija za to šolo letos privedena h kraju. Zahvaljeval se je osebnemu navzočemu višjemu šolskemu nadzorniku v p. g. dr. Poljancu, ki je prošnjo mestne občine v vsem podpiral in dosegel, da je

Radio iz lučnega kontaktal
BREZ dodatnega materijala **BREZ**
Baterije **DIREKTNO** priklopite
na menjalni tok svetlobnega voda

Zahtevajte nove telefonke
elektronke ter ilustrirane
prospekte

TELEFUNKEN

Najstarejša preizkušnje — Najmodernejša konstrukcija

centralna uprava šole dovolila. Zahvaljeval se je končno vsem podpornikom, tako posebno Okrajnih ravnilnic v Slov. Bistrici in slovenjebistriškemu zastopu, ki sta to akcijo vsako leto podpirala z znatnimi denarnimi podporami ter Posojilnici v Slov. Bistrici, ki je istotako priskočila na pomoč. — S tem je bila slavnost sama končana. Po slavnosti se je vršil v salonu g. Wallanda banket, ki ga je priredila mestna občina na čast povabljenih predstavnikov oblasti in katerega so se v obilni meri udeležili tudi meščani.

Slovenjebistriški demokrati belečimo fakt, da je bila s tem akcija za mešč. šolo v Slov. Bistrici privedena h kraju, z velikim zadoščenjem, saj je slonela vsa leta samo na naših ramah in smo vsa leta morali samo za to, ker smo se borili idealno za to ustanovo napredka, prenašati deloma zlobne, deloma neumne napade, osobito od strani klerikalcev. Šele zadnje leto so izprevideli, da so na napačni poti in so se nam pridružili.

Pri tej priliki želimo poudariti še sledeče: Namen ustanoviteljev meščanske šole je bil predvsem ta, da se nudi našemu kmečkemu človeku prilika, da svoje otroke za mal denar, doma ali vsaj blizu svojega doma dobro izšola, da si bodo pridobili toliko vsestranskega najpotrebnejšega znanja, da bodo lahko doma na svojih kmetijah s pomočjo kmetijskega časopisa in kmetijske knjige pospeševali umno gospodarstvo in dosegli dohodke tam, kjer jih njihovi predniki, ki tega znanja niso imeli, niso dosegli. Saj je znano, da ravno kmetijski poklic zahteva za umno gospodarstvo dosti vsestranskega znanja. V pričanju, da se bodo vsi drugi poklici itak znali okoristiti s tem našim učnim zavodom, polagamo predvsem važnost na to, da naj bi ta učni zavod služil indirektno posebno pospeševanju kmetijstva kot najvažnejše gospodarske panoge v našem okraju. Zato, kmetje, poslužite se prilike in skrbite za to, da bodo vaši otroci dovršili tudi meščansko šolo!

Božična reklamna prodaja

traja dalje. Suknje, obleke, čepice, perilo itd. najnižje pri A. PRESKER, Sv. Petra cesta št. 14.

Trije poslednji branilci Avstrije

«Ecce homines!» bi lahko zapisali pod to sliko. Tri žalostna, do brezumnja izmučena, do dosti izstranada človeška bitja, oblečena v cape, obuta v manj

ko mč; v kosmatih obrazih topa bolj brezpravne živali, v očeh — zamislite se malo v te oči! — neizmerno koprnenje po domu, po svojih, po odrešenju, kakršnemu že: take so bile trume žrtev, ki jih je Avstrija na koncu vojne metaia v klanje, da bi rešili habsburško oblast pogina...

Toda: cesar obrača, usoda obrne. Prestol se je zrušil v prah, Avstrija na kose. Habsburgovci so se raztepli križem sveta; ostali so le brezimni okostnjaki s fronte — ostale so trume, ki so l. 1918. na razvalinah minulosti pričele novo, svobodno življenje. In ostala je naša sička, ki jo priobčujemo z željo, da bi bila poslednji moreči privid iz poslednje vojne. Mir ljudem na zemlji!

Ita Rina v filmu »Eroticon« s partnerjem Olafom Fjordom
Novi film »Eroticon« v režiji g. Machatyja je bil pred tednom v Pragi dovršen in naša mlada filmska igralka gđ. Ida Kravanja se je vrnila v Berlin.

Samo še danes nepreklicno zadnjičkrat
(Jutri ostane kino zaprti!)

„Dnevnik male Jsebil“

(Die Durchgängerin)

V glavni vlogi Subotičanka, vesela,
temperamentna in razposajena

Käthe Nagy

Pikantne scene! Smeh in zabava!
Predstave ob 3., pol 5., 6. pol 8. in 9.

Na Božič

premišlja se tako težko pričakovane

Dolores del Rio

kot

«RDEČA PLESALKA IZ Moskve»

Telefon 2124 Elltal kino Matka

DAMSKE PLASČE najmoderneje s kožuhovino
ali brez, kakor tudi dekliške v vel od 3 let naprej, za 30% ceneje nudi:

F. in I. Goričar, Ljubljana, Sv. Petra cesta 29.

Oglejte si razstavo in cene v izločbi! 186434

Borovsko pismo

Kranjska gora, 20. decembra.

Včas se je v Kranjski gori zimska sezona pričela šele po Božiču. A letos je sezona že zdaj v polnem teku in bo dosegla v praznikih svoj višek. K temu je dopomogel smeg, ki ga je padlo pretekli teden po dolini do pol metra. A ga je nekaj više po gorah preko metra. Smučarski sport se že vrši z največjo živahnostjo, ker so snežne razmere take, da si jih ugodnejših ne more želeli niti najbolj razvijani smučarji.

Zato ni čudno, da se vse življenje v Kranjski gori suče edino leto okrog zimskega sporta in se vse mrzlično pripravlja na smučko tekmo, ki jo priredi zimski odsek borovskega področja SPD dne 6. januarja. Za smagovalce pri tej tekmi so namenjene tri krasne in originalne nagrade. Tekmovalci naj se prijavijo do 5. januarja, da se jim rezervirajo zakurjene sobe. Tekma se bo vršila na daljavo 18 km. Podrobnosti bo objavil odsek pravčasno.

Dasi je pred nekaj dnevi železniška anketa na široko razpravljala o nedostatkih vlakovnega prometa glede na vedno jačji promet v naših krajih, vendar ni upoštevala gornje savske doline, kakor zahtevajo dejanske razmere in potrebe v teh krajih. Neznatna izprememba pri jutranjem vlaku ne zaleže prav nič. Dolina je odrezana od sveta, ker nima pravih zvez z vlakom, posebno ne z brzovlaki, ki vozijo do Jesenic. Na anketi se je razpravljalo o motornih vozovih, ki se vpletajo na naših progah. Čemu se je izključilo ravno dolino, ki je posebno v poletnem času krvavo potrebna prav takega vozila, ki bi z največjo lahkoto zamenjal vrzel, ki tako žalostno zveza najkrajnjega tujkega prometa? Upamo, da o direktni državni železnici uvidela umestnost potrebe kakega motornega vozila na progi Jesenice-Planica, ker bi imela na tak način gornja savska dolina zvezo z vsakim vlakom, ki prihaja odnosno odhaja z Jesenic.

Je pa v Kranjski gori še drug in velik nedostatek, ki skrajno ovira posebno zdaj v zimski sezoni živahni tujski promet in ki se mora pripisati na rovaš neudljivosti naše železniške uprave. Borovski kolodvor je zidan še za predvojne razmere, ki so bile jako malenkostne in neznatne; postajna naprava nikakor ne odgovarja več modernim zahtevam in jim niti do polovice ne more ugoditi. Premraženi smučarji morajo čakati na vlak v stрупenem mrazu na prostem, ker edina čakalnica zadostuje komaj za deset ljudi, a v drugi čakalnici je nameščen carinski urad. Za državni ugled zahteva, da se naj postaja nemudoma poveča, za carinski urad pa naj država sezida lastno zgradbo. Za oboje je prostora okrog postaje zadosti.

Slavje slovenske narodne pesmi

Maribor, 20. decembra.

Rekli so, da bo v soboto 13. t. m. zvečer v Narodnem domu narodno slavje, da bodo slavili tam vdso O Deva, ker je kot narodni Slovenec, kot sodnik, kot pevec in skladatelj, kot nabiratelj in harmonizator narodnih pesmi, prehodil dolgo življensko pot, ki presega časovno merjeno. Že šestkrat deset let. Tako se se ta večer doti mnogostevnih njegovih prijateljev in častilcev srečale ob tej izredni priliki v mariborskem Narodnem domu in malo prej na velikomestni Maistrovi ulici, kjer je pevski zbor Glasbene Matice jubilaru pred njegovim stanovanjem zapel pesmi, ki so iz različnih src prihajale sezela v srce slehernega, ne le slavljencevega in njegove rodbe. Dekleta pa, ki jim je lepa moška postava, vedno smehljajoče se moško lice dopadljivo moško vedenje vse, so dejala: ali je mogoče — 60 let?

Dve letnici iz njegovega življenja. Bilo je 14 dni pred izbruhom vojne, v juliju 1914. Iz Kranja, kjer je tedaj služboval O Deva, in kot avstrijski sodnik zbiral in izdal slovenske narodne pesmi, je dvanajstletna izvežbanih pevcev pod njegovim vodstvom napravila izlet na Dolensko in v Belo Krajino. Iz Črnomlja nas je povedla pot tudi v srbsko nasebino na Bojance. Ko je zadonela pred pravoslavno cerkvico, kjer so po službi božji bili zbrani vsi Bojanci in vse Bojanke in ko se je razlegla njihova, od O Deva harmonizirana pesem »Kupi mi, babo, volove«, ni bilo videti očesa brez solz. Baš tisto popoldne se je vršilo v tej srbski vasi venčanje Gostoljubni Bojanci so nas takoj povabili da smo se udeležili vseh obredov in ženitovaniških običajev. Ko smo spremili nevesto iz njene doma v dolgem sprevodu na ženin dom, tedaj je na čelu spreveda skladatelj in avstrijski sodnik O Deva na dolgem drugu sam nosil — srbsko zastavo. Štirinajst dni pred izbruhom vojne s Srbijo.

Na Koroskem so tedaj bila tla še prav posebno vroča. Ko pridem v tistih dneh na svoj dom v Borovlje, mi moj, tedaj okoli 80 let stari oče, lame pripovedovati: »Pomisli, kako lepo nedeljo okoli 9. jutraj je prišel k nam zelo lepo občečen gospod, prikupljivih manir in je pravi da je rihar v kranjskem mestu. Ravno sem se odpravil k maši pa je hotel, da mu koi na mestu začnem prepevati naše pesmi. Dejal je, da bo vse zapisal in da jih bo potem tudi nam poslal.«

O Deva je pozneje res postal molemu očetu zvezek po njem harmoniziranih ko-

roskih narodnih pesmi s posebno dedikacijo in oče mi jo je s ponosom in veseljem pokazal in jo kot veliko dragoceno shranil.

Ko so rekli, da bodo O Devovo 60-letnico slavili je kajpada tudi mene vabila v Narodni dom. Bilo je prijetno lepo, izvrstno. Nastopili so odlični govorniki. Pa slavljence O Deva je znal vso stvar zasluškati v svoji skromnosti in in nesebičnosti. To ni bilo O Devovo slavje; ne, to je bilo slavljenje, epopeja koroske narodne pesmi, trumna narodna misel in nacionalne zavesti. Hodili smo po Ziliskih dolini po Rožu, ob Vrbskem jezeru in v Podjuni; poslušali smo koroske fante in dekleta, ko prepevali v svojem prelepem milo donečem narečju, misli in pesmi kakršnih je le malo kje naiti v slovanskem svetu. In O Deva, slavljence večera je kot pevovodja in pevec sam nastopil in tako spremenil slavje svoje osebe v slavje narodne pesmi koroskih Slovencev. V ozadiju pa je mogočno bučalo Jadransko morje naše morje in nam ogrevalo srce za naše brate v tujem rojstvu.

Se nekaj drugega je bilo, kar je to slavje posrebel odlikovalo. Tu je bilo zbrano vse, kar čuti slovensko. Oni ki se včas, če se srečajo na cesti ali v novinah, gledajo nekoliko po strani, so sedeli prijateljsko pri isti mizi in čutili, da je vest slovenske skupnosti v njih močnejša in tudi prijetnejša kakor vse ono, kar jih tu po tam loči. Takih slavnostnih prireditev, kakor je bilo O Devovo slavje dne 15. decembra v Narodnem domu v Mariboru bi moralo biti več in v kratkem bi se pokazale v našem javnem življenju blagodejne posledice.

A duh onega Oskarija Deva, ki je nosil tik pred izbruhom svetovne vojne na avstrijskih fletih srbsko zastavo in izkonal na našem Koroskem zlate zaklade nemiloljubne, neprecenljive, naj živi med nami in dobro nam bo!

Dr. Fr. Mišč.

PREMOG DRVA KOKS »ILIRIJA«
Vilharjeva cesta za glav. kol. Kralja Petra
trg 8. Miklošičeva cesta 4. Tel. 2820.

Proti: Revmi, ishlasi, protinu, skruini (Hexenschuss)

Distyanski
mulj

nenadomestljivo. Naravno zdravilno sredstvo za zdravljenje doma: kot naravni gien (blato) v kockah »Pi. Os« (za pripravljanje obkladov) ali kot »Gama-kompra« (gotov obkladek) 30 krat vporabljen izvanredno poceni.

Glavno skladišče: L. SCHREIBER
Zagreb, Akademski trg 1/II.

V smrtnem objemu transmisije

Čudežna rešitev iz skrajno kritičnega položaja.

Litija, 22. decembra
Včeraj zrana se je namenil 24-letni kurjač v litijski predmestni k. Tine Smé, da bo osmažil in namazal kolese od stropom v strojnici. Stroji so že delovali in močni transmisijski jermenji so že peli svojo običajno jutranjo pesem.

Ko je imel z Smé pravomo opravka pri transmisiji, ki dviga premogovne vozčke, ga je prijel jermen za rob suknjice, s katerim se je doslej igral le puh švizačjih strojev.

Pa se je pridni Tine že menda preveč zamaknil v svoje delo, da je bilo že prepozno ko ga je obzidil jermen za suknjico in ga potegnil s seboj. Kar zapeljalo ga je do najvišjega gredla pod stropom in ga bliskovito nekakrat zavrielo okrog kolese, ki je medtem poželjivo vlekel ubogega delavca med svoje zobove.

Sino opasen in odločen trenutok, ki je morda trajal le stotinko sekunde! Le čuda, da si Tine ni razbil glave ob stropu.

Tine pa kljub neobičajni vožnji ni izgubil prisotnosti duha. Z nozami je uprl v strop, z roko pa je zagrabil za bližnjo kluko in se sunkoma iztrgal železnemu molohu iz objema.

S kako požestvo slastno je stegovala transmisija in kolese po Tinetu svoje »organe«, priča dejstvo, da so močni sunki iztrgali Sméu prav vso obleko s telesa, da je obvisel na rešilem železju ves kol kot Adam; imel je na sebi samo še nogavice in čevlje. Pod stropom viseč je klical Tine na pomoč svoje tovariše, ki so ga oteli iz mučnega položaja.

Tineta so nato za silo obklicli, nakar je moral k zdravniku, ki je ugotovil, da je odnesel Tine iz preteče nevarnosti sicer vse ude nepoškodovane, vendar pa utipi nekaj notranjih poškodb.

Nevarskadno vožnjo okrog stropnih transmisij in uprav čudežno rešitev pa bo Tine pomnil prav gotovo vse svoje žive dni. Kurjač Smé se je šele nedavno poročil in čaka prav sedaj veselo dogodka v družini.

WIMPASSING snežni čevlji | Pred dežjem Vas varjejo, snegom
- so zdravju v največjo zaščito - | — pred mrazom se osobito —

Sokolstvo

Kaj hočemo Sokoli?

Na vprašanje, kaj hočemo v bodočnosti in kam so usmerjena naša pota, morem le deloma odgovoriti, ker je tudi v Sokolstvu tako, da ne smemo vsega obešati na veliki zvon. Sokoli rajši manj govorimo in več delamo. Ko dozorí čas, se bodo plodovi sami pokazali: na zdravem deblu zdravi plodovi!

Po naših telovadnicah je v vsej naši državi živahno gibanje in delovanje. Kjer tega ni, moramo iskati vzrokov v pomanjkanju usposobljenih prednikov in prednjačic, ki jih ne moremo izkopati iz gozdi tal, temveč si jih je treba vzgojiti v tečajih, katerih prirejanje pa je zvezano z materijalnimi izdatki, ki jih kriemo sami z lastnimi skromnimi sredstvi. Med namy ni bogatašev in mecenov, v naših vrstah so organizirani predvsem državljani, ki si z žulji svojih rok služijo vsakdanji kruh. To so naši zanesljivi in čistokrvni bataljoni. Z njih zvestobo smemo brezpogojno računati v vsakem primeru. Če se naslanja domovina nanje, ima v svoje varstvo ščit in meč. Mehkužnežev in plahih src ni med nami. Tudi taki beže od nas, ki samo veseljačijo in se izgubljajo v omotičnih nasladih. Žal nam je zanje, a kdor ne priznava dela, samozatajevanja, pozitivne tvornosti na korist celoti in načela demokratizma, ta ni za nas. V nas ni postranskih ali zahrbnih namenov, ne služimo ozkemu krogu izvoljenih — naši pogledi gredo v širino, naše delo je razpredeno po vsej domovini. Kdor nam pomaga, dobro nam došel! Plačilo mu je zavest, da je preko poklicnih in službenih dolžnosti v stalni in prostovoljni službi domovine in naroda! Dobrovoljec mirnega časa! Če pride kaj drugega, bo takisto na mestu.

Že več let se ukvarjamo z načrtom, kako bi oživitvili v Ljubljani stalno sokolsko šolo za vso državo. Tu bi se pretakalo iz leta v leto bujno življenje, ki bi neprestano dvigalo moralo in fizično kulturo vsega naroda. Naj ne govorim podrobneje o tej prevažni ustanovi, ki bi donajala vsej državi neprecenljive koristi in bi pri nas nadomeščala to, kar druge države že imajo, kar pa hočemo Sokoli svoji domovini dati sami, ker ne dobimo n. kjer drugod zmisla za to. Zapreke so zgolj materijalnega značaja, ki jih pa bomo upam, premagali. Iztisnili bomo iz sebe vse, kolikor moremo še gmotno žrtvovati, da bo prihodnji sokolski rod dalje gradil, oblikoval in razvijal moč vsega naroda na današnjih osnovah. Ta visoka šola narodove samozvesti in občege njegovega zdravja nam odpira v bodoče kulturno življenje radostne poglede. Pomisli, kakšno bo življenje med nami, kadar se zganejo vse naše množice v razmahnjelih in vzgojenih silah duha in telesnega zdravja!

S slovanskim Sokolstvom smo Jugoslovenci v stalnih stikih. Pred dobrimi štirinajstimi dnevi smo bili zbrani v Pragi na posvetu, drugo leto poidevmo v večjem številu v Poznanj na Polsko in v Pizemj v Češkoslovaško. L. 1930. pa se združimo na našem II. vsesokolskem zletu v Beogradu. Že danes računamo s tisoči rdečih košulj, ki bodo predramile in k solncu vzravnale našo prestolnico od temelja! Dali bomo tudi priliko našim likovnim umetnikom, pesnikom, književnikom, glasbenikom, da sporedno z namy in v službi mogočne ideje slovanskega bratstva in realne slovanske vzajemnosti nokažejo moč in plodnost svojega genija! Z namy živi vsa prosveta v narodu.

Dokazati hočemo, da smo vsenarodna in vseslovenska organizacija, ki je ne more nobena reč na svetu odvrtiti od ravne poti vseobsega napredka. Kadar se bo vsak Jugosloven s poudarkom imenoval državljana naše domovine, takrat bo dobro vsem. In to hočemo! To hoteli mora vsak, kdor je naš! Z uspehi svojega dela ne skoparimo, da bi ga vklebali v tesne spone ljube domaćnosti. Zidamo na široko zasnovanih načrtih velikega mojstra Tyrša, zidamo do izčrpnosti s hočanjem, da poprime za delo deset vseh rok, kjer ena omahne utrujena. Tako se lačamo in množimo iz dneva v dan. Prelomi, preskoči, ne podlež!

Nekdo sem že povedal to, pa naj ponovim tudi danes: našemu narodu, ki je le del in člen Slovanstva, hočemo dati viteštvo značaja in plemstvo duha! Da, to hočemo! To je naš poziv!

E. Gangl.

Sokolsko delo po zimi

Ali je Sokolstvo kot vzgojna organizacija v resnici obsoleno samo na delovanje v zaprtih telovadnicah in raznih dvoranah v zimskem času? — Ne nikakor! Bilo je sicer dolgo vrsto let v navadi da se le po zletni dobi prenehalo z vsakim delom na letnem telovadišču in pričelo s telovadbo v notranjih prostorih, toda to daleko ne more služiti kot dokaz, da ne bi imela sokolska organizacija pravice uveljaviti svojega delovanja na prostem tudi v zimi.

Ustanoviteli Sokolstva dr. Tyrš ni nikdar stavil vzgojnemu delovanju kakih točnih meč temveč le v vseh svojih propagandnih spisih naznačal, da mora sokolska vzgoja obsegati vse one panoge, kakor ga imajo razne druge telovadne organizacije in sportne organizacije po svoje urejene.

Nikdar in nikoli ni bilo Sokolstvo ideološki in po svojem vzgojnemu sistemu omejeno samo na telovadbo samo na orodju, saj pričajo neštete naše tekme, koliko se je zlasti po ustanovitvi ožjih zvez med slovanskimi Sokolstvi polagala važnost na gojenje raznih panog proste telovadbe, raznih skokov, tekov, metov itd. Jasno pa mora biti da ima tudi v tem pogledu naša organizacija svoj način izvajanja vseh teh panog, kakor ga imajo razne druge telovadne organizacije in sportne organizacije po svoje urejene.

Predvsem pa moramo zopet in zopet poudarjati da obstoji baš v gojitvi proste telovadbe bistvena razlika med naziranjem Sokolstva in zlasti z zapadnoevropskih gimnastičnih federacij. Dočim se tamkal strogo loči gimnastika na orodju od lahke atletike in se prireja posebne gimnastične in posebne lahkoatletične tekme, velja v Sokolstvu pravilo, da je treba spoiliti vse grane telesne vzgoje.

V eno harmonično celoto, ki naj v polni meri pospeševalno vpliva na narodno zdravje. Ne sme pa se pri tem vzgajati samo nekoliko dobrih posameznih borcev, temveč mora biti deležno telesne in moralne vzgoje kolikor mogoče mnogo posameznikov, ki tvorijo nato množico zdravih in krepkih ljudi. Vse naše delo je torej vedno koncentrirano na našem telovadnem načrtu v telovadnici na telovadišču, pri tekmah in kieroali na cili čim večje razširjenosti telesnega vzgajanja, ker je tako ima narod dobiček od tega. Lepo in dobro je, ako so posamezniki zelo dobro navežbani, toda še bolj je, ako se dvigne povprečna navežbanost množice. Zato gledamo pri nls manj na število raznih vrstitev, kakor na število tekmovalcev.

V tem zmislu so se dosedaj prirele vse sokolske tekme na raznih zletih manjših in večjih.

V zimskem času so sicer tudi dosedaj gojili posamezniki razne zimske telesne vežbe na prostem, ki se razlikujejo od val v telovadnici, toda do večjega razmaha v tem pogledu ni prišlo, saj se je v naših krajih gojitev drsanja po ledu, sankanja, smučanja in drugih sličnih vežb v večji meri pričela šele po prevratu, da ne govorimo o raznih manjših poskusih pred vojno. Po prevratu pa se je polagoma tudi v tem pogledu obrnilo na bolje. Razne sportne in tudi sokolske ednice so pričele uvajati tudi v naših krajih.

zimske telesne vežbe.

ki nudijo poleg krasne zabave tudi v vzgojnem pogledu mnogo priložnosti za krepitev telesa in duha. Češkoslovaško Sokolstvo je imelo že pred vojno svoje smučarske odseke po večjih društvih, ki so osvajali leto za letom več prištevaj. Vodil je vse delo sin staroste Scheinera br. dr. Josio Scheiner. Po vojni se je število sokolskih smučarjev v ČOS podesetorilo in tvorilo danes veliko smučarsko armado, ki ima znaten vpliv na Československy lyžarsky svaz, saj mu celo predseduje že imenovani brat dr. Scheiner ml.

Jugoslovensko Sokolstvo je storilo letos nekaj važnih sklenov v tem pogledu. Gorenjska sokolska župa, kjer je sneg doma, le že lani priredila v svojem delokrogu župno smučsko tekmo, ki je i po številu tekmovalcev i po kakovosti uspela zelo zadovoljivo. Če tudi smučski odseki niso bili organizirani v vseh društvih. Letos pa so podali vsi organizaciji trdnosti temelji na seli društvenih načelnikov iste župe ter je bil odposlan na savezno vodstvo v Ljubljani zadolženi predlog, ki predvideva

ustanovitve sokolskih smučarskih odsekov po vseh sokolskih društvih, kjer so za to podam pogoji. Zbor župnih načelnikov je na svoji seli odboril predloge gorenjske župe in tudi savezni glavni odbor le glede zavarovanja uredil vse zadeve v ugodnem smislu. Organizacijo po društvih in župah ima seveda v rokah sokolsko tehniško vodstvo, vendar pa je od iniciativnosti posameznih bratov — smučarjev po društvih odvisno, kako hitro bodo vsi našteti skleni postali dejstvo. Vsekakor pričakujemo v tem pogledu skorajšnjih uspehov.

Glede organizacije smučarskih odsekov po društvih velja v ČOS naslednje splošne določbe: odsek se ustanovi pri društvu, ako šteje najmanj 10 smučarjev. Namen odseka je gojiti in poučevati smučarje, prirejanje izletov in tekem, predavanja, smučarjev delovanje na pomenitev smučarskih potrebščin, železniških voženj, za skupne izlete itd. Pri tem pa vladati pri vsem delu sokolsko bratstvo, vztrajnost in iniciativnost. Kolikor smo močnejši, ima v ČOS že

Odprodaja elitne kožuhovine za Božič.

Naricenejši nakup krasnih damskih kožuhastih plašcev, jopic, boa, vest i. t. d. pri

L. ROT
Mestni trg

nad 300 društev svoje lyžarske odbore, ki štejejo nad 20.000 članov in naraščajo. Skoraj vsi so ob enem člani češkoslovaške smučarske zveze in ima seveda Sokolstvo znaten vpliv na telovadne in organizacijske ČOS. Je priredila tekmo zadnjih treh let vsakoletne tekme, ki so se odlikovale po svoji kakovosti in številu tekmovalcev. Zveznim tekmam so prisostvovali kot tekmovalci seveda samo oni borci, ki so dosegli v preidajočih župnih tekmah gotovo število točk.

Ali bo pri nas mogoče organizirati Sokole-Smučarje?

Nikakega dvoma ni da bo. Kakor se le tekoni enega leta posrečilo gorenjski župi urediti to zadevo, bomo polagoma uspeli tudi v ostalih župah, kjer so za gojitev te vrste telesnih vežb dani ugodni pogoji. Pri tem pa nikakor ne smemo podcenjevati, temveč podpirati vse one organizacije, ki goje smučarstvo v naši domovini, saj doprinašajo tudi one za skupni cilj, za okrepitev naroda, svoje velike žrtve četudi delajo to mogoče po drugih metodah. To nikakor ne sme biti ovira za vzporedno, složno delo pač pa impulz za nas same, da v plemeniti stvarni tekmi delujemo naprej za skupni cilj.

Sokolsko zimsko delo z ustanovitvijo smučarskih odsekov nikakor ne bo trpelo, saj se bo nasprotno še povečalo. Delo v telovadnici, v prosvetnih šolah, na belem terenu v prosti naravi, vse so samo sredstva za doseg naših ciljev. Med tednom doma, v nedeljo zunaj sredi zimskih krasot, bodi v bodoče naše geslo. Vsi primimo pri organiziranju smučarskih odsekov za delo, in uspeh ne bo izostal. Zato velja tudi tukaj kakor povsod naš poziv:

— Napreči! Zdravlo!

Br. Leon Stukelj pozvan na Madžarsko. Zadnja olimpijada v Amsterdamu je zopet visoko dvignila ugled jugoslovanskega Sokolstva v inozemstvu, kar nam dokazuje prijateljsko vabilo Madžarske telovadne federacije, od katere je te dni sprejel naš olimpijski prvak br. Leon Stukelj iskreno vabilo na telovadno tekmo, ki se bo vršila v mesecu februarju v Budimpešti. Madžarski telovadci prosijo, da bi se tekme udeležilo nekaj najboljših telovadcev JSS, ter bi poslali v Budimpešto tudi enega sodnika. Kakor izvezo, se nameravata udeležiti te tekme pravaka Stukelj in Primožič, gotovo pa je, da se jim bodo pridružili tudi ostali naši olimpijci. Seveda ima končno besedo glede udeležbe tehnični odbor JSS, ki pa menda ne bo nasprotoval tej pomembni prireditvi za naše Sokolstvo v inozemstvu.

Odlikovanje zaslužnega Sokola. Na zadnji odborovi seji JSS (16. t. m.) je bilo oglasno sklenjeno predlagati na prihodnji glavni skupščini JSS v odlikovanje »saznega plakato velenazaslužnega brata Jožeta Smrtnika starosta sokolske župe Celje, člana starešinstva JSS itd. Čestitamo!

Smrt idealnega sokolskega delavca

V slovo Janku Majdiču

Ježica, 22. decembra.

Po težkem triletnem trpljenju se je uklozil belu smrti, ves izmučen od in konca oslabljen, brat Janko Majdič, nesporno najboljši in najidealnejši delavec Sokola na Ježici. V najlepših moških letih je odšel, zapustil neoskrbljeno ženo, dvojce drobčkanih nedolžnih otrok — sirot, nebroj prijateljev in znancev. Zapustil je Sokola, kjer je bil vsem pravi brat, dober zvest do zadnjega diha. Po gmotnem položaju je bil reven, po poklicu sedlar ljubljanskega arzenala in bi ga zato, če bi sledili neki navadi, skoro že ne smeli tu omenjati. Ali v bratu Majdiču imao vsi Sokoli sijajen primer dobrega človeka, dobrega očeta in neizmerno požrtvovalnega Sokola, ki je vse te lastnosti razvijal nesebično, samo da je zadostil potrebi duše, ki jo je ogrevala visoka ideja.

Kaj je pokojnik bil, bomo prav vedeli šele zdaj, ko ga ne bo več med nami. Sodeloval je v naprednem političnem delu, pri širjenju naprednega tiska, bil je v težkih razmerah predsednik pevskega društva »Zoraa«, svojo poglavitno skrb je namenil Sokolu, kjer mu je bil opetovano agilen odbornik, organizator njene knjižnice, vester blaginjak in neprekosljiv dramaturg. Zadele njegovo voliko in nepozabno delo je preuredba Sokolskega doma na Ježici in krasno preobleke sokolskega odra.

Ta neomajni steler in vzorni apostol našega Sokola je padel, ko je še toliko hotel izvršiti. In baš to mu je toliko grenilo njegovo smrt. O, spi, počivaj mirno. Jankol Jutri ob štirih pridemo k Tebi, ko nas zadnjikrat obišče na Ježici, da se za vedno razločimo s telesom in da povabimo Tvojo sokolsko dušo med nas, v naše vrste. — Zdravlo!

Drogerija Gregorčič

Vam nudijo krasna, božična, darila

Drogerija Gregorčič · Ljubljana · Prešernova 5

Vsaka zavedna gospodinja uporablja dosledno

ADRIA prašek za pecivo

Vankovske ure, latinske in srebrne po nizki ceni pri

L. Vilhar, urar
Ljubljana
St. Petra cesta št. 88

Zanimanje za trgovsko reprezentanco

Slovenije, ki je, kakor znano, vsako leto novoletna številka »Jutra«, je tudi letos velikansko. Iz vseh strani države in inozemstva nam prihajajo številna naročila za letošnjo novoletno številko »Jutra«.

Vrednost naslovnega materijala

ki ga nudimo v tej številki trgovskim, industrijskim in drugim prometnim uradom, ki donajajo največje koristi kupovalcu in prodajalcu, nam ni potrebno še posebej poudarjati. Tudi letos bodo vse važnejše tvrdke iz vseh krajev Slovenije priobčene v »Jutru«, iz katerega se bodo seznanili in kartoteke naslovov izpopolnjevale.

Kdor še ni naročil svojega oglasa za novoletno številko »Jutra«, naj to stori do petka prihodnjega tedna.

V soboto bomo sprejemali le še inserate in male oglase.

OGLASNI ODDELEK »JUTRA«.

Domače vesti

Naša božična naklada

Posebna komisija v tiskarni in ekspediciji »Jutra«.

Pred prazniki smo opozorili naše prijatelje zlasti pa gg. inserente na posebno ugodnost božične številke »Jutra«, ki bo skozi 4 dni v rokah ogromnega števila naših naročnikov in čitateljev. Napovedali smo, da bo »Jutra« izšlo za Božič v nakladi 35.000 do 40.000 izvodov. To naše obvestilo je dalo nekemu ljubljanskemu listu povod, da je v nepristojnem tonu podvomil o točnosti naših navedb ter tako skušal zlasti pri gg. inserentih vzbuditi sum o naši absolutni solidnosti, a tudi sicer škodovati našemu listu na dobrem imenu.

V interesu ugleda našega »Jutra« smo zato zaprosili dva odlična zastopnika naših inserentov gg. veletržca K. Sossa, lastnika tvrdke Šinkovec nasl. v Ljubljani in I. Lovšeta, šefa ljubljanske podružnice firme Barešić & Cie., kot reprezentantinje General Motors Cie. da skupaj z zastopniki naše redakcije in našega inseratnega oddelka pod vodstvom g. kr. notarja dr. Andreja Kuharja kontrolirajo današnjo božično naklado »Jutra«. Omenjeni gospodje so se naši prošnji ljubezno odzvali, in tako sestavljena komisija bo nocoj prisostvovala tiskarni in ekspediciji našega lista ter bo rezultate protokolično ugotovila. O njenih ugotovitvah bomo obvestili prijatelje in vse zainteresirane.

»JUTRO«.

• Inženjersko diplomsko elektro - tehnično in strojno - stavbne stroke na vseučilišču v Monakovem je dosegel 23letni sin bivšega slovenskega šolskega nadzornika in profesorja v Trstu Ivan Nekermann mlajši. Čestitamo!

• Osebnost, Direktor sadiarske in vinarne šole v Mariboru g. Andrej Zmavc je stopil v trajni pokoj. Vodstvo direktorskih agend je poverjeno profesorju Josipu Priolu.

• Iz »Uradnega lista«, »Uradni list« Ljubljanske in mariborske oblasti objavlja v 119. številki zakon o ureditvi rednih sodišč za kraljevino Srbijo, Hrvačo in Slovencev ter zakon o sodniških rednih sodiščih.

• Imenovanje novih rezervnih podporočnikov. Kralj je podpisal ukaz, s katerim so imenovani za rezervne podporočnike oni naredniki - diaki, ki so letos opravili dvomesečne vojaške vaje ter dobili poveljne ocene in sicer v pehoti: Zlatko Prelovski, Ante Krokari, Josip Plečko, Ladislav Geler, Edvard Gregorič, Karel Pirnat, Ivan Razboršek, Bogomir Debevc, Rafael Berce, Edvard Vrtovec, Martin Mencej, Mihael Primec, Ivan Česnik, Vladimir Bertonec, Ivan Grum, Ernest Stanič, Boža Podolšek, Dragotin Leskovec, Vincenc Vidmar, Silvester Breskvar, Vilibald Beloglav, Ivan Bračko, Milko Gorup, Vekoslav Božič, Viljem Pance, Adolf Arzenšek, Viktor Švigelj, Peter Martinc, Milan Černe, Janko Turk, Franc Bračko, Milan Dekleva, Milan Valant, Metod Trtnik, Janez Tivadar, Aleksander Strekelj, Adolf Vadal, Ernest Vogrič, Josip Fras, Alojzij Zupavec, Viljem Cuderman, Valentin Oman, Dane Klahučar, Adolf Gregorič, Dragotin Leskovec, Janez Geč, Anton Turk, Stanislav Čebašek, Vladislav Zupančič, Anton Radešič, Josip Ostrovšek, Josip Lavrič, Stanko Pogačnik, Cvetko Milavec, Anton Pink, Leopold Bajžeti, Branko Rožič, Stanislav Gogola, Stanislav Čerščič, Friderik Puzelli, Ferdo Knez, Avgust Flegar, Peter Suhadolc, Ivan Bitenc, Ivan Sotošek, Ivan Mazdič, Alojzij Kalin, Franc Jurhar, Jožef Peterstest, Silvester Košutnik, Friderik Sever, Alojzij Lenarčič, Andrej Arko, Pavel Hafner, Oskar Rataj, Franc Čermak, Adalbert Zorko, Artur Sverlič, Vinko Rožek, Rudolf Verbole.

Alojzij Ponebšek, Anton Pečko, Franc Frelj, Danijel Zevnikar, Vekoslav Masle, Anton Emenc, Anton Zigon, Karel Šištar, Anton Podgoršek, Josip Nečmar, Stefan Višner, Rihard Pečnik, Josip Kramberger, Oton Bajde, Janez Dovič, Henrik Barte, Jernej Zupanc, Matija Smoljan, Franc Bajlec, Rajko Lukman, Mohor Vabič, Ljubovi Ravnikar, Matej Ivkovec, Avgust Klemente, Ernest Rišpe, Stanislav Dominiko, Konrad Čič, Vladimir Medvešek, Jožef Bučar, Maksimilijan Tomažič, Miroslav Nemestnik, Jožef Kračnik, Fran Oblak, Adolf Prešern in Ivan Uranič; v artiljeriji: Karl Vrečko, Cedomil Kokot, Ladislav Burnik, Otar Karlovec, Ivan Burja, Pavel Kozina, Venceslav Vrhovec, Danilo Suša, Adam Bečela, Blaž Jurkovič, Hubert Pehani, Josip Šoštar, Alojzij Golob, Josip Legec, Bogomir Pust, Franjo Močan, Marijan Stupica, Albin Zabkar, Drago Kajež, Milan Traven, Adolf Pavčnik, Anton Lesjak, Dragotin Kodrič, Marijan Wolf in Dušan Pipenbacher; v konjici: Alb. Starc, re, Ivan Krampš, Janez Berliš, Kurt Podlignig, Fran Urbanc, Anton Gabričič, Anton Božič, Ivan Fajdiga, Anton Turšek, Matija Heric, Dominik Pehar in Rudolf Polak; v inženjeriji: Gustav Gastelger, Karl Kokot, Fran Rolih, Jaroslav Černigoj, Jožef Šenk, Stanko Miklavčič, Ciril Pogačnik, Karl Skala, Zvonimir Kelemen, Anton Černe, Josip Mesar, Ludovik Trček in Josip Gärtner; v zrakoplovstvu: Stane Čoš, Slavko Pavlin, Milan Kmet, Nikola Vilhar, Ivan Grbec, Ivan Petrič, Ignacij Repič, Rihard Tavčar, Vekoslav Glaser in Rihard Filipič; v ekonomski stroki: Jurij Kovač, Ivan Sokol, Albert Steiskal, Rudolf Babič, Ivan Lončarič, Gabriel Naglič, Alojzij Volkar, Ivan Gale, Karl Orabellišek, Avgust Zigon, Franc Jug, Josip Jerala, Janez Popovič, Bogomir Petrič, Dragotin Potočnik, Ivan Poženel, Janko Presker, Mihael Prelog, Alojzij Pip, Ladislav Poljšak, Ivan Ravšl, Anton Smodič, Anton Štepič, Ivan Urnkar, Jožef Černe, Franc Šuštar, Milan Jug, Josip Levar in Anton Maurer; v sanitetnih stroki: dr. Janko Pompe, dr. Maks Kremžar, dr. Franc Breznik, dr. Marijan Polensek, dr. Bertold Kac in dr. Anton Najzar; v sodni stroki: Aleš Stanovnik, Rudolf Schauer, Teodor Tominešek in Jožef Fister; v inženjersko - tehnični stroki: Pavel Lavrenčič, Ladislav Čenčur, Franc Brezan, Leopold Eberspanger, Alojzij Poljanšek, Maks Stupica in Joško Obuljen; v vojni mornarici: Milan Žur (inženjer - poročnik); v artiljerijsko - tehnični stroki: Adalbert Šuhec (administrativni podporočnik v rezervi).

Revmatizem,

trganje v kosteh, giht, isušja, zdravi naj uspešneje REUSANAL PASTA. Dobi se v vseh lekarnah. Proizvaja lekarna ARKO, Zagreb, Ilica št. 12.

Na praktičnejše darilo za Božič in Novo leto

so lepe bluze, srajce, kravate, nogavice itd. Vse to dobite po nizki ceni v domači trgovini Ig. Zargi, Ljubljana, Sv. Petra cesta 3-11. 15.733-a

Bogastvo v kožah divjačine

Prodajte lisičje, polhove, zajčje in vse druge kože trvdki P. Semko na Miklošičevi cesti pri hotelu »Union«, ki plačuje najvišje cene.

• II. pomorska obalna komanda se bo preselila v Šibenik. Iz Splita poročajo, da se bo II. pomorska obalna komanda naše vojne mornarice v kratkem preselila iz Splita v Šibenik kot našo centralno vojno luko. Komandant viceadmiral Stanković in šef štaba imata še svoj sedež v Splitu, a se bosta v pričetku prihodnjega meseca definitivno preselila v Šibenik.

• Ameriški Slovenci na božičnem izletu. Minulo nedeljo je prišlo v Jugoslavijo 98 ameriških izletnikov, med njimi 30 Slovencev, ki bodo praznovali letošnji božič pri svojih v stari domovini. Odpoštovali so iz New Yorka z znanim veleparnikom »Le de France«, ki je last francoske paroplovne družbe »Cie. Gie Transatlantique«. V ponedeljek 24. decembra pa bo prišla v Ljubljano druga večja skupina - kakih 150 ameriških rojakov, ki so se vkrcali na brzoparnik francoske linije »Paris« 17. t. m. Ameriškim rojakom želimo prijetne božične praznike in srečno novo leto!

ČRNO-BELA REDUTA

9. II. 1929 v UNIONU

• Razpis mesta šolskega upravitelja v Novem mestu. Uredništvo »Učiteljskega tovariša« obvešča, da je v »UT.« št. 19, v razpisu službenih mest, pomotoma razpisano tudi mesto šolskega upravitelja v Novem mestu. Tozadevno je avtentičen razpis v »Uradnem listu«.

• Dva nova lista v Dubrovniku. Z novim letom bo prišel Stjepo Bjelović izdajati v Dubrovniku nov tednik pod imenom »Dubrovačke novine«. List bo izključno informativen in nestranski. Istočasno bo začel izhajati tudi »Narodni glas«, politično in gospodarsko glasilo KDK.

• Kmetijski koledar za leto 1929. Delegacija proizvajalcev šolskega solitra v Beogradu je za leto 1929 izdala strokovno-kmetijski koledar, ki nudi razen navadne koledarske vsebine še dvajset strokovnih člankov. Pisan je deloma v cirilici, največ pa v latinici in tudi v slovenskem jeziku. Spisi obravnavajo obdelovanje zemlje, gnojenje z umetnimi gnojili, posebno s čilskim solitrom, gnojilne poskuse v različnih oblikah in mnogo drugega gradiva. Ta kmetijski koledar se dopolnje brezplačno vsakega, ki se zanj zgleda pismenim potom pri Poddelegaciji prodajalcev šolskega solitra v Ljubljani Tavčarjeva ulica 1-11.

Naš božični spored!

Popo noma novo! Premijera! Prvič v Ljubljani! Smehi! Zabava! Veselje

„Ljubica“

Ni. V. i. članstva

Z Vasmi ljubimci:

PAUL RCHTER

Nepozabni Siegfried iz Nib lung

VIVIAN GIBSON

HANNS JUNKERMANN

Pred tave 25 in 26 decembra

na Božič in Sv. Štefana

ob 1/1, 3, 1/2, 6, 1/2, 8 in 9, uri

KINO DVOR tel. 2730

• »Domači prijatelj«. Prejeli smo prvo številko III. letnika ilustrirane družinske revije »Domači prijatelj« z mladinsko prilogo »Naš obzorje« z zelo obilno, pestro in lepo vsebino. V teku dveh let se je ta družinski mesečnik tako izpopolnil, da ga moramo prištevati med naše najbolje revije. Zaradi svoje dobre vsebine se je hitro razširil pri vseh slojih Slovenije. Tudi v bodoče bo prinašal vse ono, kar zanima vsako družino. Priloga »Naš obzorje« je namenjena slovenski odrasli mladini. »Naš obzorje« bo prinašal različne črtice, zanimive odlomke iz zgodovine, razprave o planetnem sistemu, o postanku zemlje, o praečloveku, o neraziskanih deželah, divjih narodih, o džungli, stepah, prazgodini, o tehniki, aeronavtiki, o radiu, o vseh mogočih novih izumih o čudežih fizike in kemije, o telepatiji, sugestiji, hipnozi, o skavtizmu, turizmu, sportu in sploh o vsem, kar današnjo mladino zanima. Obe reviji sta bogato ilustrirani. Tiska se v Delniški tiskarni in moramo reči, da sta reviji tudi v tehničnem pogledu na višku tiskarske umetnosti. Zato reviji vsem družinam toplo priporočamo. Naročnina je za celo leto za obe reviji samo 60 Din. Naročata se pri upravi, Miklošičeva cesta 13. Posamezni izvidi se dobe v knjigarnah in trafikah po 7 Din.

• Prodajanje kolkov v prid protituberkulozni ligi. Liga proti tuberkulozi, ki ima svoj sedež v Beogradu, ima od ministrstva pošte in telegrafa pravico, da sme nalepljati na karte in pisma poleg znakov tudi kolke s sliko prestolonaslednika Petra. Liga želi, da bi za Božič, ko se največ piše in telegrafira, prodala čim več kolkov. Zato je zaprosila ministra pošte in brzojava, da bi smeli prodajati te znamenje tudi poštni uradniki na poštah, za kar bi jim rade volje dala 25% provizijo od vrednosti prodanih kolkov. Ministrstvo je ugodilo prošnji protituberkulozne lige na ta način, da je naročilo, naj se upravniki in predstojniki glede prodaje teh kolkov sporazumejo neposredno z imenovano ligo in poskrbe, da se z ozirom na humani cilj ustanove in na splošni blagor ljudstva razproda kolikor mogoče dosti kolkov. Kar se tiče provizije prodajalcem teh kolkov, prepušča ministrstvo uradnikom, to je prodajalcem kolkov na prosto voljo, ali hočejo prodajati kolke brezplačno ali pa proti nagradi.

• Start! Vašim otrokom, ki se uče igre na klavir, kupite za Božič 10 povesti za našo klavirsko mladino skladatelja Vasilija Mirka, ki se dobe po vseh knjigarnah za ceno 20 dinarjev.

• Dva zanimivi tiskovni razpravi sta se vršili včeraj pred kazenskim senatom deželne sodišča v Ljubljani. Pri prvi se je zagovarjal odgovorni urednik »Kmetkega lista« g. Milan Mravlje, ki je bil obdolžen, da je v članku »Hrvaški homo - rule« 24. oktobra t. l. izzival na plemenski razdor. Sodišče ni moglo najti v članku ničesar, kar bi izzivalo na plemenski razdor in je oprostil g. Mravlje vsake krivde in kazni. Druga razprava je bila proti Josipu Petriču, novinaru v Ljubljani in odgovornemu uredniku »Kmetkega lista« Milanu Mravljetu. Josip Petrič je bil obdolžen, da je v nekem članku v »Kmetkem listu« uporabljal izraze preziranja in omalovaževanja glede osebe Nj. Vel. Sodišče je po ugotovitvi da meri dotični članek le na vladno, oboj oprostilo. Državni pravdnik je v zadnjem primeru prijavil ničnostno pritožbo.

• Poldrug milijon dinarjev se je »izgubilo«. V Sarajevu se v zadnjem času živahno obravnava vprašanje paviljona državne bolnice za nalezljive bolezni. Poslopje je zgrajeno, a manjkajo še razsvetljava, vodo- vod in kanalizacija. Že pred letom dni je računovodstvo gradbenega ministrstva otvorilo kredit v znesku pol milijona dinarjev v svojo dovršitve teh del. Pozneje je dr. Spaho izposloval še specialen kredit v znesku enega milijona dinarjev v isto svrhu. A zgodilo se je nekaj nepričakovanega. Ko je bolnica zahtevala denar, da bi mogla pričeti z omenjenimi deli, se vsota poldruga milijona ni mogla najti niti pri računovodstvu, niti pri ministrstvu za narodno zdravje. Gradbeno ministrstvo je odgovorilo, da o tem sploh ničesar ne ve in da ni upanja, da bi se mogla najti sredstva za ta dela. Nastala je velika afera in narodni poslanec Ismael Kapetanović se je podal v Beograd, da zadevo razčisti.

• Nagla smrt zagrebškega profesorja. V Zagrebu je naglo smrti umrl profesor tamkajšnje trgovske akademije Ivan Dutković v starosti 29 let. V njegovem stanovanju so našli pismo, v katerem sporoča, da velik del svojega imetja zapušta šoli, ki mu je vedno bila pri srcu. Oporoko je napisal neposredno pred svojo smrtjo.

• Sportni klub Bled bo priredil 12. januarja na Bledu veliko sportno reduto, na kar že sedaj opozarjamo c. občinstvo.

• Darujte radije, ki so aktualna lepa in koristna darila. Seveda, dober mora biti in zanesljiv. Najlepše na tem polju dobite pri specialni radijski trgovini Radio - val, Kongresni trg 3. Zahtevajte ponudbe in neobvezno predvajanje.

• Vijolice in trobentice ob Božiču. Iz Bele Krajine smo prejeli šopek cvetočih trobentic in vijolic, ki jih je na izletu na Smuk nad Semičem nabrala gđca. Albina Nampljeva.

• Pri zaprtju, motenju prebave, neenakomernem valovanju krvi, glavobolu, občli onemoglosti vzemi jutraj na tešče čašo naravne grenčice »Franz Josef«. Na kliniki za notranje bolezni so preizkusili, da grenčica »Franz Josef« najboljšo odvajalno sredstvo. Dobi se v vseh lekarnah, drogerijah in specialističnih trgovinah.

• Obleke kemično čisti barva, plisira in laka tovarna I.O.S. REICH.

• Darujte »Podpornemu društvu slepih« v Ljubljani, Wolfova ulica 12. 186

• Lovski blagor s trupom. Nekatera lovišča so zadnja leta domalega brez zaroda, osobito začnega, medtem ko so se lišice zlasti po Štajerskem tako razpasle, da prihajajo kmetom celo na dvorišča po svoj kurlj plen in lovec čisto ustreli po tri ali štiri na navadnem pogonu. Pokončevanje roparic s strihinom se je že skoro opustilo, ker učinkuje ta šele po zaužitju v želodcu. Najzanesljivejši strup, ki deluje na lico mesta, je Cyanik v ampulah (steklenih kapsulah), ker zadušil žival, kateri otrpelo dihalo takoj pri pregrizu, torej na mestu, kjer se je nastavila vaba in je torej lovcu plen zagotovljen. Cyanik se dobi v lekarnah in drogerijah, ki imajo oddajo strupov proti dovolilnici pristojnega oblastva. Kjer pa ne dobite originalnega CYANIKA, obrnite se naravnost na drogerijo »Sanitas« v Celju, ki ima glavno zalogo za vso Jugoslavijo. 2339

See listal Oera er
za učesa. nos in orlo
Dr. Janko H-fner
Ord nira v Ljubljani Miklošičeva cesta št. 7
telefon 3012

Ribje olje, sveže, norveško, v drogeriji A. KANC sinova, Ljubljana, Židovska ul. 1. 15289-a

Cenj. odjemalcem!

Marsikdo je že čital ali kje slišal, da limonov sok preprečuje gnilobo. Zobna pasta

«NEGRODONT»

edina vsebuje limonov sok; zato edina preprečuje gnilobo zob ozir. gnilobo v ustih in je zato najboljša, najzdravejša in najcenejša zobna pasta. Zahtevajte povsod samo »Negrodont«, francosko zobno pasto.

R. COTIČ, LJUBLJANA VII.

Kamniška ul. 10 a

glavna zaloga »Negrodont«.

Dve tube kot vzorec franco 10 Din.

BLUZE

le prvovrstnega dunajskega izdelka

M. Kristofič-Bučar

Krasna izbira! Bogata zaloga!

VELIKA SPORTNA REDUTA

57-0-a NA BLEDU

12. januarja 1929

Na boljše, kar vins-e gorice rode, 15.6% a
Pri. fa'moštru" toči se, prav'jo može

Črni Othello Din 12- R'zling . . Din 16-
Štaierc . . . 12- Portugalka . 16-
Bizeljce . . . 14- Traminec . . 20-

Samo še danes 23./XII. 1928

In zlati lev.

Po grandioznem romanu gospodarja daleke afriške džungle.

Ob pol 11., 3., pol 5., 6., pol 8., 9.

Kino »DVOR«. Telefon 2730.

• Najlepši Božič bo imel, kdor bo imel RASBERGERJEV gramofon in na novo došle električno posnete umet. plošče. 2346
• Kdor hoče zastoj v Nizzo ali pa želi brezplačno preživeti 4 dni na Dunaju? Opozorjamo na natečaj potovalne pisarne ZIDAR med inserati v današnji številki.

ITO — zobna pasta najboljša.

• Ali ste že član ljudske samopomoči? Citajte današnji tozadevni oglas! 2338
u— Plesna vaba na Taboru bo danes zvečer ob 8. v veliki dvorani Sokolskega doma. 2348

• Tkanina »ETERNUM«, glavna zaloga za Jugoslavijo pri J. Medved manufaktura. 185

• Za božič se spominjajte vsi prejemniki položnic štev. 14.066 najbednejših! — Podporno društvo slepih. 188

• Volnene nogavice in pletenine v veliki izbiri se dobijo pri tvrdki Karel Prelog v Ljubljani 285

Otroške obleke in predpasnike nudj v krasni izbiri

M. Kristofič-Bučar

kot najprimernejša in praktična božična darila. 15679-a

• Klobuke popravila, čisti, barva, laka, preoblikuje Mirko Bogataj, Ljubljana, Stari trg št. 14. 263

• Pralnica-svetilnikalka Rakusa, Slovenska ulica 15, zraven Ljubljanske kreditne banke, se priporoča. 276

• Nova številka »Skovirja« izide danes in se bo takoj razposlala. Opozorjamo vse, ki se zanimajo za prijetno razvedrilno čtivo, naj se naroče z novim letom na ljubljanski humoristični tiskovnik »Skovir«, ki stane le 15 Din za četrtletje. Lene slike, zanimiv roman. Čim več bo naročnikov, tem bolj bo »Skovir« napredoval v tehničnem kakor vsebinskem pogledu in tem bolj bo omogočeno trajno izdajanje humorističnega lista v slovenski besedi. Zaostankarji, ki se niste poravnali vse naročnine, jo poravnajte sedaj in ne zadržujte dolžnih vsot mlademu listu! Priporočajte »Skovirja« znancom, ki se zanimajo za humoristično čtivo! 160

• Kašelj, prehlad, pljučne bolezni z gotovostjo zdravi »Siropent«. Dobiva se v vseh lekarnah. 277

„Silvestrov večer“

prigodi

Pevsko društvo „SLAVEC“

v Mestnem domu ob 22. uri s sledečim spore om: petje, godba, komični nastopi, alegorija, ples do zore. K obli n udeležbi vabi 15.697 a

ODBOR.

Največja zaloga prvovrstnih

gramofonov

in električno posnetih plošč

samo pri

15669

Elektrofonski družbi z o. z.

LJUBLJANA, Aleksandrova 7

Uporablja e našo

KOLINSKO CIKORIJ

In prečičali se boste, da je izvrsten prídadek za kavo. Vsem našim cenjenim odjemalcem vesele božične praznike in srečno novo leto!

KOLINSKA TOVARNA!

Lak za nohte

na dkg samo v drogeriji A. Kanc sinova, Ljubljana, Židovska ulica. 15574

Smučarjem za Božič

drese iz la norveškega blaga. Nepremojljivo! Kompletni dresi od Din 600— dalje

Drago Schwab, Ljubljana.

Premijera! Popolnoma novo! Neustrašni tajstveni jezdec prerije

Buck Jones kot ČRNI AS

Višek senzacij v filmu. Pastolovščine, kakršnih doslej še niste gledali.

Borba na življenje in smrt. Eden proti desetim. Na robu večnosti visoč na prepereli vrvi nad breznom prepada. Med divjimi indijanci Velenapeto.

Predstave danes ob 3., pol 5., 6., pol 8. in 9. uri.

Najnižje cene. KINO IDEAL.

Iz Ljubljane

u— »Jutrova« telefonske številke so 3122 do 3126. Opozarjamo ponovno na to vse interese. Št. 3121, ki je bila prvotno tudi objavljena, ni »Jutrova« in zato ne kličite naših podjetij na njo.

u— **UPRAVA SLOVENSKEGA NARODA** bo odprta danes, na zlato nedeljo, od 9.—11. dopoldne. Vsem cenj. inserentom moremo le toplo priporočati, da se poslužijo poslednje ugodne prilike za letošnje božično inseriranje.

u— **NA PRAZNIKE** naj si cenjeno občinstvo ogleda krasno prenovljeno gostilno P. Košak na Krekovem trgu. Posebno pa priporočam cenj. občinstvu izvrstna domača vina priznana prvih vinogradnikov. Keglišče še nekaj dni v tednu na razpolago.

u— **Odlikovanje** pri policiji v Sloveniji. V večeršnjem poročilu o odlikovanih policijskih organih v Sloveniji nam je tiskarski škrat pokvaril nekoliko imen. Med drugimi so odlikovani z zlato svetinjo za državljanske zasluge: policijski agent Josip Hauptman ter nadzorniki: Vid Bevc, Anton Pavlovič in Anton Prele.

u— **Muzika** Dravske divizije se je preselila v vojašnico Vojvode Mišiča na Taboru, vhod iz Meteljkove ulice št. 2. Telefonska zveza preko komande dravske divizije.

Vsa Ljubljana govori le o **Dolores del Rio** ki je božanska v njeni vlogi kot **RDEČA PLESALKA iz Moskve** Premijera na Božič v **Elitnem kinu Matice.**

u— **Československa Obec**, V nedeljo, 23. prosinca o četrte dopoldne na Taboru loutkové predstaveni »Vanočni pohodki«.

u— **Ljubljanski Sokol** bo priredil na praznik sv. Treh kraljev 6. januarja ob pol 10. dopoldne bo družbeni redni občni zbor, v četrtek 3. januarja pa predsestanek članstva ob 8 zvečer v društveni sejni dvorani, v sverho sestave kandidatne liste za občni zbor. — Na pustni torko bo imelo društvo svojo tradicionalno maskarado, za katero se že vrše priprave; kakor se nam zaupno poroča, bo ta maskarada, kar se tiče dekoracij, prekašala vse nene predhodnice.

u— **Veliki obrtniški ples** bo priredilo Obrtniško društvo v Ljubljani tudi v letošnjem predpustu, in sicer 12. januarja v dvorani »Kazine«. Na to edino obrtniško prireditev opozarjamo vse obrtnike in prijatelje.

u— **Bodoča naša filmska igra** v Ljubljani. Na božične počitnice k svoji materi v Ljubljano je prišla gđ. Fifi Janša - Hillerjeva, druga Slovenka, ki je odšla k filmu v Berlin. Odd Fifi je vzela filmsko umetnost zelo resno in pričela z marljivim studijem, ki je našel priznanje celo pri Maksu Reinhardu. Napram razvednim novinarjem je gđ. Fifi zelo rezervirana in odločno izjavlja, da bo dajale izjave še le tedaj, ko bo naša priznanje v svetu.

u— **Vodstvo po »afriške« razstavi** B. Jakca. Danes ob 11. dopoldne bo vodil akademski slikar prof. B. Jakac po svoji razstavi v Jakopičevem paviljonu. Med ogledom bo imelo občinstvo priliko, da čuje arabsko godbo po gramofonskih ploščah, ki jih je prinesel slikar s seboj iz Afrike.

u— **Trgovine** bodo jutri 23. t. m. odprte do 1. popoldne.

Veselijs dam

Je krasna toaletna Nadkriliti krasoto toalet, večernih in promenadnih, ki jih ima v zalogi trvdka

F. Lukič v Stritarjevi ulici ni mogoče. — So res galantna darila.

u— **Levi hodnik na Dunajski cesti**. Prejeli smo: Že prejšnje leto je bil mestni magistrat pozvan, da dvigne levi hodnik na Dunajski cesti, posebno del od Kolškove trgovine do križišča nasproti Kačičevi gostilni. Ob slabem vremenu se odteka voda s ceste na hodnik in tam obstane v velikih lužah, ker ni izkopan jarek. Na ta način nastane tako blato, da ga komaj gaziš. Otroci ki hodijo tod v šolo, kakor tudi ostali pasanti, imajo popolnoma premočene čevlje, še preden dosežejo v mesto. Posledica tega je nezogiben prehlad. Mestni magistrat se ponovno naproša da temu odmore, preden nastopi slabo vreme. Če se je desni hodnik, ki je določen za kolesarje, svojčas popravil, naj se tudi levi za pešce.

Najlepša in najcenejša božična darila pri trvdki **15.650**

SLAVKO RUS,
LJUBLJANA, Dunajska cesta 9.

* **Natečaj za mesto arhitekta in tehničnega uradništva** razpisuje ministrstvo pošte in telegrafa pri direkciji pošte in telegrafa v Ljubljani. Natančnejša poasnla daje direkcija pošte in telegrafa v Ljubljani.

u— **Prostovoljno gasilno in reševalno društvo** v Ljubljani bo priredilo na Stefanovo 26. t. m. ob pol 8. zvečer v Mestnem domu svojo tradicionalno Božičnico. Za obilen obisk se priroča — odbor.

u— **Dobro znana gostilna Medica**, sedaj »pri Nacelnem«, vam nudi dobro kapljico za praznike.

Kupujte pri trvdkah, ki inserirajo v »Jutro«

ČUDOVITO pa dokazano:

Pokvare želodca, živcev in mesečne slabosti in krčev, glavobol in omotičnost odpravi takoj ali tekom par minut **KAVČIČEV** zdravstveni liker **ČUDEŽ** **GREENKI**

u— **Ni mogel verjeti**. Čevljarski mojster Al. Bergant, ki ima svojo delavnico na zaprtem dvorišču na Medvedovi cesti št. 8. Je imel navado puščati svoje kolo nenadzorovano zunaj pred delavnico. Dne 15. t. m. pa je po končanem delu ugotovil, da je kolo izgubljeno. Kam in kako? Mojster si ni delal preveč skrbi in je bil popolnoma prepričan, da si je kolo le kdo izposodil. Ker pa kolesa ni bilo več na spregled, je mojster slednjič le spoznal, da je mogoče kolo ukrasti tudi z zaprtega, ograjenega dvorišča. Bergant je tatvino javil šele 20. t. m. in navedel, da je bilo ukraden kolo črno pleskano in vredno nad 1000 Din.

LIPTON-čaj
v naših znamenitih plantaz na Ceylonu direktno v Vaš čajnik 24

u— **Kako je Coi prišel do dežnika**. Pri okencu trafike Angele Segove pred Mestnim domom se je v četrtek okrog 10. pojavil delavec Jože Z. in ji izročil nov moški dežnik, češ, da ga je našel poleg trafike, kjer ga je brčkone nekdo pozabil. Segova je dežnik spravila. Kmalu nato pa se je oglasil neki drug človek in prosil za dežnik, o katerem je dejal, da ga je pri trafiki pozabila njegova mati. Trafikantinja mu je verjela in mu dežnik zares izročila. Hip nato pa je potkal na okence še tretji gospod, ki je omenil, da je malo preje pozabil pri njeni trafiki svoj dežnik, ki ga je morda pošten človek izročil trafikantki v shrambo. Seveda je Segova gospodu vse po pravici povedala, nakar je stopil okodovanec k stražniku, ki se je pričel zanimati za prebrisanege sleparja, ki si je prilastil dežnik. S pomočjo zaslišanega Jožeta Z. je bil tudi ta kmalu izsleden v osebi znanega navihana Franceta Cofa iz Vodmata, ki pa je dežnik baje že prodal.

LIPTON-čaj
Najboljši od najboljših svetovnih plantaz čaja 24

u— **Tatinska sraka**. V Rožni dolini je bil te dni prijet 34 letni bivši ključavničarski pomočnik Karol O. Aretiranec je bil večkrat zaposlen kot vrtnarski delavec v vili glavnega književnega TPD g. Antona Gerziniča v Rožni dolini. Kot tak je imel pristop tudi v hišo, odkoder pa je v poslednjih dveh mesecih odnesel za okroglih 10.000 Din perila in obleke. Ukradene stvari je prodajal raznim Bosancem in stariinarjem in jih je nosil tudi v zastavljalnico. O. je bil izročen sodišču.

LIPTON-čaj
opomnite se, po eno žlico na vsako skodelico čaja 24

u— **Merkurjev ples**. Senzacija vsake plesne sezije je bila in ostane prireditev tradicionalnega Merkurjevega plesa. Vršil se bo ta ples tudi to sezijo in sicer v soboto 19. januarja v veliki dvorani hotela Union. Prireditveni odbor je s predpripravi neumorno na delu, tako da bodo udeleženci prav prijetno presenečeni. Opozarjamo na prireditev že sedaj.

u— **Popoldanske plesne vaje** Jenkove šole bodo danes v nedeljo in na Stefanovo 26. t. m. v dvorani Kazine od 3. do 7. popoldne. Poučuje se najnovjši twist. — Začetniki-ce za vse plesne točno ob 3.

u— **Čajanka** — solrce dantsante danes in vsako nedeljo ter na Stefanovo 26. t. m. ob pol 9. zvečer v balkonski dvorani Kazine. Aranžma: Jenko. Jazz - Negodé.

LIPTON-čaj
ahtevajte, da se vam da poznati žoliti paket 24

u— **Posebne plesne ure** daje plesni mojster Jenko dnevno od 10. do 20. v balkonski dvorani Kazine.

u— **Plesna vaja Strelišče** - Podrožnik na Stefanovo popoldne in vsako nedeljo in praznik popoldne.

u— **Policijski drobšč**. Od petka na soboto so bili prijavljeni policiji naslednji dogodki: 1. tatvina mleka, 1. tatvina obleke, 1. tatvina čevljev, 1. tatvina ročne torbice, 1. tatvina kolesa, 1. primer kaljenja nočnega miru, 2. primera prekoračenja policijske ure, 1. nezgoda, 2. prestopki predpisov o zapiranju trgovin, 3. prestopki avtomobilskih predpisov in 5. prestopkov cestnega policijskega reda. Aretiranih je bilo kar 13 oseb in to po večini zaradi manjših prestopkov: Janez E. ter Ivan D. zaradi beračenja, Ivan S. zaradi izgreda v ljudski kuhinji, Jakob H. zaradi nadlegovanja pasantov, France Č. in Tončka P. zaradi kaljenja nočnega miru, Ana P. in Julijana Z. zaradi tajne prostitucije, 2. zaradi tatvine premoaga. Albin P. in Franc S. zaradi soudeležbe pri tatvini premoaga, Valentin S. zaradi tatvine reberc in France L. zaradi suma soudeležbe ropa.

u— **Razprodaja pletenih puloverjev**, vestij in drugega zaradi zelo velike zaloge bo vsak dan dopoldne in popoldne pod tovarniško ceno na Vodnikovem trgu, lopa šte. 10.

u— **Najboljšo perutnino**, kakor purane, pitane gosi, poularde, piščance, race, vsakovrstne sladkovodne žive in sveže morske ribe ter vsakovrstno divjačino kupite najceneje pri trvdki »RIRA« Gradišče št. 7. — V nedeljo 23. t. m. odprto ves dan. 2316

u— **Vedno najnovejša bluza**, otroški piščali in obleke pri Kristofču - Bučarju, Stari trg. 176

Iz Maribora

u— **Silvestrov večer**. Največja Silvestrova prireditev v Mariboru bo letos Silvestrov večer, ki ga bo priredilo Sokolsko društvo v Mariboru v »Unionu«, ki bo prvič po prevratu Slovencev za ta dan na razpolago. Pripravlja se prvovrsten program s sodobnim najboljšim operetnim moči, pevskih društev »Dravaj« in »Jadrana«, z nastopi izbranih telovadcev, s kabaretnimi in akrobatskimi točkami itd. Po polnoči ples. Sodelovala bo godba »Draves«. Za ta večer vlada že sedaj največje zanimanje. Vstopnina je v predprodaji nižja; vstopnice se dobijo v trgovinah Bureš, Majer, Pinter & Lenart.

u— **Strel v nogo**. 25 letni delavec Martin Flogar z Janzeve gore pri Selnici je dobil nevaren strel v nogo, ko je stopil med fantovskim pretepom v neko gostilno v Ribnici na Pohorju. Kroglja mu je prebila desno koleno. Rešili voz ga je moral odpeljati v mariborsko bolnico.

u— **Nevarno vlomilsko in tatnisko tolpo** je izsledila mariborska policija. Tolpa je izvršila v zadnjem poletju številne tatvine in vlome v razna stanovanja in gostilne. Tvorili so tolpo: 20letni brezposelni natak Fran Šauperl, 20letni Aleksander Vukašinovič, 24letni ključavničarski pomočnik Maks Kristl in njegova ljubica Ema Gaulle.

u— **Svetovni potnik s kolesom**. V Mariboru se je na poti po svetu ustavil 70letni Peter Kochman iz Plzna. Stari, a še vedno čili sportnik se je odpravil s kolesom na 40.000 km dolgo pot po Evropi.

Iz Celia

u— **Občni zbor Aerokluba »Naša krila«**. Tukajšnji Aeroklub »Naša krila« ima svoj prvi občni zbor dne 16. januarja 1929 v Narodnem domu.

u— **Kolesarska nezgoda**. Ko se je peljal pred dnevnim stavenik Franc Gologranc s kolesom skozi Spodnjo Hudinjo, mu je kolo na gladki, poledeneli cesti pri Majdčevi kapelici spodrsnilo, pri čemur je padel Gologranc tako nesrečno pod kolo, da se je zlomil nogo. Zdravniški pomoč je moral iskati v tukajšnji javni bolnici.

u— **Predzren človeški dhur**. Na policiji je naznanil kapetan Živorad Gogič, stanujoč v Trubarjevi ulici, da mu je v noči od 19. na 20. t. m. neznan tat odnesel iz kurnika 4 kokiši, dočim je peti kokiši napol prerezal vrat in jo pustil ležati pred vrati drvarnice. Tatvino je prvi opazil v hiši stanujoči trgovski potnik Stanko Pitamč, ki se je ob 2. uri zjutraj pripeljal s potovanja domov. Videl je bežati z dvorišča po levem bregu Savinje proti mestu neznan moško postavu, katere pa radi teme ni mogel spoznati.

Pred nakupom čevljev si ogledte izložbo: ZALOGE ČEVLEJEV ST. STRAŠEK, CELJE, KOVAKA

Čevlji po meri! Popravila točna in hitra!

u— **Tatvina vozilčka**. Mesarskemu mojstru Ivanu Leskovski je bil pretekli teden ukraden z dvorišča tukajšnje mestne klavnice mesarski dvokolesni ročni voziček. Po izvedovanju za storilec so ostala doslej brezuspešna.

Iz Kranja

u— **Danes ob pol 9. zvečer plesna vaja** v Narodnem domu.

u— **»Svetnik« na kranjskem odru**. Preteklo soboto in nedeljo nas je po daljšem odmoru naš aglini Gledališki oder zopet presenetil z izvrstno salonsko burko »Svetnik«. Delo, še nepoznano v Jugoslaviji, prvič odigrano na kranjskem odru, je nekaka satira na malomestne čuvanje morale in drugih lepih čednosti, ki se izgube v vrtincu velikomestnega vrveža. Gromovit aplavz, salve smeha je bil dokaz močnega efekta. Vsi igralci so nam podali kot posamezniki in celotna lepo zaokroženo igro. Dejanja so potekala gladko. Igro je zreziral naš priznani komik g. Ruda Hlebič, ki je obenem kreiral naslovno vlogo v osebi Petra Zakotnika, sod. svetnika, ter je naravnost briljiral. Bil je v figuri in maski dovršen. Mar lo več pažnje samo glede toalete. Verno mu je sekundiral tovariš g. Reš v vlogi knjižarnarja Ovcjaka. Klasično figuro posebej ljubelega moralista in pokrovitelja društva za povzdigo »spadlih deklet in varstvo devišva«, je podal prireditelj igre same g. Iv. Fugina. Kabineten pet starega grofa in Don Juana Skale, je kreiral g. Vilce Pešl s finimi manirami. V vlogi mladega kavalirja in ljubimca se nam je predstavil g. Vran, kot Giovanni Masto. Bil je zelo dober, posebno v slovenskoitalijanski govoric. Priporočali bi mu pa le še malo več živahnosti. Grofovega nekaka Mirka je zadovoljivo podal g. Drago Fuchs. Epizodno vlogo bi-jeterja Piškurja nam je zelo dobro podčrtal g. Osojnik. Priporočali bi mu malo več dostojanstva in fines, sicer bi ga pa želeli videti v kaki večji slični vlogi. Nace kot hotelski sluga v neznanji vlogi kot začetnik na mestu. Glavno žensko vlogo plesalke Ivce v varietetu, nam je podala gđ. Anica Engelmanova; bila je vseskozi živahna, distingvirana pojava. Znala je izvrstno preoblikovati svoj značaj. V vlogi mlade razposajene samostanske gojenke Marice je nastopila gđ. Strgarjeva. Bila je ljubka, živahna, prikupljivo navna, torej vredna partnerica Mirka Zakotnikovega druge žene. Milko je odigrala gđ. Strumblova v premišljenem, dostojanstvenem stilu. V vlogi Analije bi nam gđ. Zanova morala predstavljati fino družabnico in salonsko damo, katere nam pa to pot ni predstavljala v polni meri. Drugače zadovoljiva. Brhko in prefrigano služkinjo Ano nam je ustvarila gđ. Blaznikova, ki je v sličnih vlogah že

la že večkrat dovolj priznanja. V splošnem je bil potek igre nad vse zadovoljiv. Ode je dokazal, da ima smisel za uprizorjanje finih salonskih komadov in bi lahko služil za vzgled drugim drugim odrom. Isto velja za maske, ki so bile po fantaziji režiserja g. Hlebiča dobro zamišljene in dovršene kakor dosedaj še nikoli. Insencenija v lepem salonskem stilu. Vendar bi bilo priporočati še kako drugo salonsko garnituro. Pri repriji je gled od poklonil prireditelju g. I. Fugini lovorjev venec med burnim odobravanjem občinstva in ga s tem nagradil za njegovo izborno delo. Danes se bo igra na splošno željo občinstva ponovila, na kar opozarjamo predvsem podeželsko publiko, nega našega naraščaja spada med najkulturnejše zahteve sedanje dobe in zagorsko K. J. S. je pokazalo, da je eno izmed najagilnejših društev v našem okolišu, za kar tudi uživa povsod splošno simpatijo.

Iz Zagorja

u— **Obdarovanje revnih otrok**. Rojstni dan kralja Aleksandra so proslavile Kolašice z bogato božičnico, pri kateri so obdarovali 100 revnih otrok in 30 občinskih rev. Obdarovani in obdarovanke so prejeli obleke, živeža in sladkarij, za kar so s ginjaivo zahvaljevali. Pripominjamo, da ob stoji pri nas Vincencijeva družba, ki po kljub visoki članarini še ni nastopila v javnosti.

u— **Nevarnost zalitja kotredeskega rova**. V petek se je pojavila v kotredeskem rovu voda, ki je vidno naraščala in pretlila, da v kratkem zalije rov. Rudnik je takoj uvedel rešilno akcijo, pri kateri je zaposleno večje število delavcev s sesalkami. Reševalna dela močno ovira sopara, puhteča iz gorke talne vode. Baje gre za izvirke Toplice.

Sport

SK Slavija. Danes ob 10. dopoldne v gostilni pri »Spanu« in Starem Vodmatu prijateljski sestanek članstva. Razgovarjajo se bo tudi o predstojećem občnem zboru. Člani in prijatelji društva se vjudno vabijo, da se sestanka polnoštevilno udeležijo. — **Tajnik I.**

Izjava. Podpisani društvi izjavljata, da skupina privrnikov, ki prireja po Sloveniji nekatere težkoatletične nastope pod imenom podpisanih društev, zato ni ne pooblaščen na ne upravičen. Omenjene prireditve tudi nimajo značaja amaterstva, kot je za klub in društva, ki gojijo to panogo sporta, predpisan. S tem so društva moralno in materialno oškodovana, vsled tega naprošamo pristojna oblastva, da dovoljujejo tozadevne prireditve le, če so pravilno prijavljene od društev in klubov, pod čigar naslovom se prireditve vrši. — **SK. Slovan, SK Svoboda.**

Snuški tečaj pri Mrzlem studentcu na Pokluki nad Biedom priredi g. Rud. Badjura ob 25. t. m. do novega leta, oziroma do 2. januarja 1929. Izložišče: železniške postaje Podhom pri Bledu, odtod 3. do 3.30 skozi Gorje in po Pokluški cesti do Mrzlega studentca. Celotna prehrana s prenočiščem vred bo znašala za udeležence tečaja na dan in osebo približno okrog 40 do 50 Din.

Občutljivejši smučarji naj odidejo iz Ljubljane šele 26. ali 27. decembra, ker je za božični dan prigašenih že nekaj drugih družb. Za odhod priporočamo jutranji gojenjski vlak, ki odhaja iz Ljubljane ob 6.50. V Podhomu ali v Gorjah se lahko najame voz za transport smučarj in nahrbtnikov. Provijanta ni treba mnogo jemati seboj, ker bo restavracija pri Mrzlem studentcu dobro založena, pač pa nam vsakdo vzame seboj primerno perilo in obutev ter tudi smuške maže (miks in medium).

Gledališki repertoarji

Ljubljanski drama
22. decembra, sobota, ob 15. pop.: Modri osliček. Miško, mladinska predstava pri izredno nizkih cenah. Izv.
23. decembra, nedelja. Betlehemska legenda, premijera. Premijerski abonma.
24. decembra, ponedeljek: zaprto.
25. decembra, torek, ob 15. uri popoldne: Peterkove poslednje sanje. Ljudska predstava pri znižanih cenah. Izven. — Ob 20. uri zvečer: Betlehemska legenda. Izven.
26. decembra, sredo, ob 15. uri popoldne: Betlehemska legenda. Izven. — Ob 20. uri zvečer: Ukrročena trmoglavka. Ljudska predstava pri znižanih cenah. Izven.
27. decembra, četrtek: Lepa Vida. Red D.

Ljubljanska opera
22. decembra, sobota: zaprto (generalka).
23. decembra, nedelja: Jonny svira. Premijera. Izven.
24. decembra, ponedeljek: zaprto.
25. decembra, torek: Jonny svira. Izven.
26. decembra, sredo, ob 15. uri popoldne: Grofica Marica. Opereta Ljudska predstava pri znižanih cenah. Izven. — Ob pol 20. uri zvečer: Tosca. Gostuje g. Maril Simenc. Izven.
27. decembra, četrtek: zaprto.

Mariborsko gledališče
Nedelja, 23. ob 8. popoldne: Janko in Metka. Otroška igra. Premijera.
Ponedeljek, 24.: Zaprto.
Torek, 25. ob 8. popoldne: Janko in Metka. — Ob 8. zvečer: Adieu Mimi. Kuponi.
Sreda, 26. ob 8. popoldne: Adieu Mimi. Kuponi. — Ob 8. zvečer: Jesenski manevri. Znižane cene. Zdravil Kuponi.

Celjsko gledališče
Na sveti dan 25. t. m. zvečer gostovanje mariborskega gledališča v krasni Kvapihovi drami »Obliaki«.

Ptujsko gledališče
V nedeljo 23. t. m. nad vse zabavna in vesela opereta »Jesenski manevri«, a na Stefanovo 26. t. m. popoldne ob 3. uri krasna Kvapihova igra »Obliaki«, ki je jako primerna tudi za okolice.

Premijera slovenske novosti (prve v letošnji sezoni) Goličeve božične zgodbe »Betlehemska legenda« bo v nedeljo 23. t. m. zvečer. Igra je zaleta iz časa okoli Kristusovega rojstva in torej za božični čas kakor nalašč primerna. Glavne vloge: grško princeso Euridiko igra za Saričeva, Rifo za Gabrieličeva, tirana Heroda g. Rozoz, pohlepneza Judo Sadoka g. Levcar, preloškega očaka Jorama g. Skrbinek, pastirja Etana g. Kralj in V. igri nastopa vse dramske osebe. Režijo ima avtor g. ravnatelj Golia. — Abonma premilerski. Začetek ročno ob 8. zvečer. Na Sveti dan, 25. t. m. igralo v drami popoldne Goličeve »Peterkove poslednje sanje« v režiji g. prof. Šesta. Predstava je ljudska pri znižanih cenah. Zvečer pa je prva reprija »Betlehemske legende«.

CENIK 1000 slikami

Srebro 160 Din

Fina srebrna ura na zapustnici s svilenim mostrakom 160 Din, ista ura s fino srebrno, raztezno zapustnico 190 Din, ves stroj teče na kamenčkah. Sletno jamstvo.

Znamotite znamke ur, kakor Omega, Eterna, Doxa, Longines i. dr. ceneje nego drugje.

Anton Kiffmann, Maribor 36-b.

Zahtevajte brezplačni cenik poštino prosto.

Kakaj se zadovo ljite s drugimi izdelki, ki so baje ravno tako dobri, ako možete vendar povsodi dobiti pravi original: **MIRIMA MILO**

Zastopstvo inozemske lesno - industrijske za nakup lesa ali druge tovarniške trvdke sprejme **šumarski inženjer**. Ponudbe na »Jutro« pod »Zastopnik 1328 inozemske trvdke«. 15.700a

Zehtevajte znamko **„Tretorn“** gatoše in snežne čevlje. **„Tretorn“** nimajo tekmeča

Za pranje tica Vam največ koristi oblag Ljubljano s sliko opatice. Dob. se povsod. Glavno skladišče: **Parfumerija Uram** Ljubla a. Mestn. trg 11

ORIENT

LAKI TERPENTIN STROJNO ODE PRISNO ODE UMETNIŠKE BARVE

PRODAJALNA DUNAJSKA C. 14 LJUBLJANA

POLEG TAGOVINA SCHNEIDER EVEROVŠCH

PRVOVRSTNI MATERIAL-NIZKE CENEII

Suk-u - Duubi za moške obleke, velike lahira - ušvane cene **R. Mikulic** »Pri Skutur« **LJUBLJANA** - Mednarodna ulica

Amerik doma!

V Sloveniji se nudi 100 interesentom, da pridejo do samostojnosti z malim ali brez kapitala z mesečnim zaslužkom do 500. Nobeni lozi ali tem podobno! Ponudbe na podružnico »Jutra« v Mariboru pod »Avstrija« ter Jo priložiti 10 Din za stroške.

Naše Alpe v prvem domačem filmu

Kakor je poročala že letošnja priložnost, vodnikove družbe, namerava izdelati turistični klub Skala velik film Julijskih Alp. Društvo je poslalo v poštenjemo poletju v Julijske Alpe posebno ekspedicijo, ki je z delom že prila in ga bo v prihodnjem letu dovršila. Naš poročevalec se je zanimal za to tovrstno slovensko podjetje ter naprosil enega izmed vodilnih članov Skale za podatke o filmu.

Namen

Turistovsko društvo Skala je gojilo od svojega obstoja amatersko fotografijo. Člani tega odseka so izdelovali veliki meri planinske slike in poizkušali doseči, da bi se krasota naših planin tudi v prvovrstnih slikah razodela doma in v tujini. Lansko leto pa si je društvo nabavilo star filmski aparat, ki ga je po skromnih močeh ostojno opremilo in izpopolnilo, tako, da se lahko snima z njim tudi naj-

Ratečah, Kranjski gori, Gozdu, Dovjem, Mojstrani bo slikano tudi življenje kmeta, obrtnika, gorskih vodnikov itd. Drugi del je gozdni del. Rastlinstvo, živalstvo tvori njegovo vsebino. Zelo obširno bo podano delo gozdarjev in ogljarjev. Tretji del pa je takorekoč veseli del filma. Planšarja in sirarstvo so jedro tega dela. Prepleten pa je z različnimi idiličnimi in humorističnimi prizori na sočnih pašnikih in med prijaznimi stanovci. Bivanje na Kredarici, na očaku Triglavu in življenje v njegovi neposredni okolici bo nudilo kot za ključek tretjega dela krasne naravne prizore. V četrtem delu bo gledalec lahko občudoval veličastno in mogočno Komno, njeno floro, favno in deloma tudi zimsko življenje v tem čudovitem svetu. V tem delu bodo nastopili tudi prvovrstni plezalci. V petem delu pa se povrnejo turisti v bohinjsko dolino, ki bo poleg Bleda žarišče zadnjega poglavja.

ubtilnejše efekte luči in zraka. Društvo je sklenilo, da se v bodoče ne bo omejevalo v propagandi le na fotografije, temveč bo poizkušalo ustvariti večji film, ki bo lahko tudi v tujini tekmoval z enakimi poizkusi pri drugih narodih.

Slovenci so se za film že zanimali, kar manjših poizkusov pričča o tem. Društvo Skala pa namerava vključiti v svoj film tudi vse, kar je zanimivo, temveč bo poizkušalo ustvariti večji film, ki bo lahko tudi v tujini tekmoval z enakimi poizkusi pri drugih narodih. Slovenci so se za film že zanimali, kar manjših poizkusov pričča o tem. Društvo Skala pa namerava vključiti v svoj film tudi vse, kar je zanimivo, temveč bo poizkušalo ustvariti večji film, ki bo lahko tudi v tujini tekmoval z enakimi poizkusi pri drugih narodih.

Te posamezne dele veže v notranjem oziru življenje treh turistov, polno različnih, dramatično napetih dogodkov. Film predstavlja prvo tovrstno slovensko delo. Društvo »Skala« smatra za svojo dolžnost, da bo vse delo izvršeno doma. Snemanje, razvijanje, izdelovanje filma so prevzeli edine člani društva. Strokovnjaki, ki so videli dosedanje delo (v letošnjih počitnicah je bilo namreč izvršenih že krog 1800 m filma), so se zelo laskavo izrazili o njem. Splošna sodba je, da ne bo slovenski film prav nič zaostajal za najboljšimi švicarskimi in nemškimi deli.

Industrijalec Batjel – senior naših kolesarjev

Pri dirki seniorjev v starosti od 45 let dalje, ki se je vršila na dirkališču SK Ilirije 2. septembra t. l., je zmagal g. Fran Batjel, znani tovarnar v Ljubljani, kot najstarejši tekmovalec te skupine. V starosti 18 let se je začel zanimati za kolesarski sport ter se udeleževal raznih društvenih in mednarodnih dirk in si priboril več prvih mest. Dolga leta je sodeloval pri sportnih društvih. Zadnja leta se je udeleževal tudi seniorskih dirk. Lani je došel pri cestni dirki med prvimi na cilj. Sedaj, ko končuje 53. leto, je še vedno vnet sportnik in navdušen pobornik za napredek kolesarstva, ki se posebno v Sloveniji tako lepo razvija.

„Jutro“ svojim naročnikom za novo leto

Vsak „Jutrov“ naročnik bo brez vsakega doplačila zavarovan za slučaj smrtne nesreče za 10.000 Din

Pogodba konzorcija „Jutra“ z zavarovalnico „Triglav“ v Ljubljani. – Velika ugodnost za stare in nove naročnike. – Zavarovanje stopi v veljavo s 1. januarjem 1929. – Določila in pogoji zavarovalne pogodbe

Na pragu novega leta »Jutro« tudi letos ni pozabilo na svoje naročnike, ki tvorijo glavni stebel vedno večjega in lepšega razvoja našega lista. Mislili smo med tem na one naše naročnike in rodbine, ki jih zadene kakšna huda neizgoda. Vsaka smrt v rodbini je huda; huda zato, ker iztrga živ del iz rodbinskega telesa, huda pa tudi zato, ker nakopije na nesrečno rodbino še velike denarne skrbi. Toda najhujše je prizadeta rodbina, ako jo neizgoda nenadoma oropa očeta, gospodarja.

Na te življenske nesreče smo mislili, ko smo se odločili zavarovati vse svoje naročnike za slučaj smrti in neizgode. Sklenili smo z zavarovalnico Triglav v Ljubljani pogodbo, po kateri bo zavarovalnica izplačala

10.000 Din (deset tisoč dinarjev) za vsakega Jutrovega naročnika, ki bi se tekom 1. 1929 smrtne ponesrečil ali na posledicah nesreče umrl v šestih mesecih po nesreči. Zavarovana svota se bo izplačala takoj po smrti ponesrečenca rodbini ali ponesrečenčevim pravnim naslednikom.

Zavarovalnica »Triglav« je prevzela vso odgovornost za izpolnjevanje te pogodbe. V slučaju kakršne spora je pristojno ljubljansko sodišče.

Za »Jutrove« naročnike ne nastanejo radi tega zavarovanja nikake nove obveznosti. Tudi naročnika se ne poviša, ker bo »Jutro« vse zavarovalne prispevke plačevalo samo.

Vsako zavarovanje, zlasti tudi nezgodno, je gotovo velike gospodarske in socialne važnosti. Radi zavarovalnih premij, ki so za življenske razmere ogromne večine »Jutrovih« naročnikov vendarle precej visoke, pa se ne more zavarovati vsak. Da priskoči na pomoč onim rodbinam svojih naročnikov, ki bi jim nakopala neizgoda ne le veliko žalost, temveč tudi hude denarne skrbi, je sklenilo »Jutro« omenjeno zavarovalno pogodbo s »Triglavom«. Zavarovanje velja za vse naročnike, nove in stare, za vse leto 1929.

Spodaj objavljamo podrobne zavarovalne pogoje, ki si naj jih naročniki dobro prečitajo, izrežejo in hranijo. Pogoji jasno določajo, v katerem slučaju bo zavarovalnica izplačala 10.000 Din in v katerih slučajih smatra, da v to ni obvezana.

Pogodba velja n. pr. za vse smrtne neizgode, ki zadenejo koga pri izvrševanju njegovega poklica, ali tudi drugače, n. pr. pri strojih, na potovanju po Evropi, pri kmečkih opravilih itd. Iz-

ključeno je samo poklicno delo v tovarnah z eksplozivnimi snovmi (smodnišnica) in v rudnikih pod zemljo. Ako se forej ponesreči rudar izven rudnika ali pri dnevnem kopu, se zavarovana svota izplača. Zavarovane so tudi nesreče pri gašenju požarov, kar je zelo važno za člane gasilskih društev, dalje nesreče radi električnega toka, radi strele, nesreče železničarjev, delavcev v tovarnah itd. Skratka: od zavarovanja so izključeni samo oni primeri, ki so navedeni v zavarovalnih pogojih in ki so večinoma taki, da zadene krivda več ali manj ponesrečenca samega.

Zavarovanje velja, kakor omenjeno, v 1. 1929 za vse »Jutrove« naročnike, za one, ki so na naš list že naročeni, in za one, ki se na novo naroče. Nikomur se ni treba za to zavarovanje posebej prijavljati nam ali zavarovalnici »Triglav«. S tem, da plačate naročnino, se že tudi zavarujete.

Prepričani smo, da bodo naši naročniki znali ceniti to naše socialno novotno darilo. Prosimo jih samo:

Ostentite nam zvesti tudi v bodoče! Pridobivajte nam vedno in povsod novih prijateljev in novih naročnikov!

»Jutro«.

Splošni zavarovalni pogoji

I. Kdo je zavarovan?

§ 1.

Za 10.000 Din je zavarovan pri zavarovalnici »Triglav« v Ljubljani vsak »Jutrov« naročnik, ki nenadoma utrpel nesrečo pri izvrševanju svojega poklica ali izven poklica in ima ta nesrečo za posledico smrti takoj ali tekom šestih mesecev od dneva nesreče.

Kot nesrečo se smatra vsak zunanji dogodek, ki je neodvisen od volje zavarovanca in ki nenadoma zunanjemehanično učinkuje na telo zavarovanca.

Nesreča mora biti kot taka zdravniško ugotovljena. Za nesrečo ni smatrati nege dogodka, ki ga je zavarovanec povzročil svojo voljo ali lahkomišelnost, ali ako se je zavestno podal v življensko nevarnost.

Zavarovanje velja za vse Evrope včevši tudi vožnje na potniških parnikih in rednih progah med evropskimi pristanišči in na rednih progah med evropskimi pristanišči in pri stanišči v Afriki in Aziji, ki leže ob Sredozemskem in Črnem morju.

II. Zavarovane in nezavarovane neizgode.

§ 2.

Kot nesreče veljajo tudi:

- 1.) zastrupitve ran, ako je bila infekcija povzročena po vidni zunanji nesrečni poškodbi, tako da je infekcijska snov prišla v telo po rani, povzročeni po nesreči.
- 2.) Ožganje po ognju ali po jedkih kislinah; poškodbe po električnem toku; nesreče zaradi uhajanja plina.
- 3.) Posledice elementarnih naravnih dogodkov, kakor so strela, orkan itd. Le nesreče od potresa ali vulkaničnem izbruhu so izjeme.

§ 3.

Za nesrečo ni smatrati:

- 1.) Vsaokvratna obolenja in bolezenske pojave.
- 2.) Škodljiva vplivanja na zdravje po luči, temperaturi, vremenskih vplivih, po soluharici in po kapi.
- 3.) Telesne poškodbe po rentgenovih, radijskih, višinskih solčnih in umetnih ali drugačnih žarkih.
- 4.) Telesne poškodbe po trajnih in ponavljajočih se naporih in uporabljanju telesnih sil.

5.) Telesne poškodbe zaradi raznih zdravstvenih ukrepov in zaradi operacij, ki jih je zavarovanec sam izvršil na svojem telesu ali si jih dal izvršiti.

§ 4.

Pravico do odškodnine iz naslova nezgodnega zavarovanja imajo le oni naročniki, ki so poravnali naročnino vsaj za ves čas do 14 dni pred nesrečo.

Za nove naročnike stopi zavarovanje v veljavo šele s trenutkom, ko je bila naročnina vsaj za mesec dni vnaprej plačana.

§ 5.

Ako se je zavarovanec zavestno podal v življensko nevarnost ali lahkomišelnost ali samovoljno povzročil nesrečo, zavarovalnica za tako nesrečo ne jamči. Ravno tako tudi ne jamči za nesrečo, ki se je pripetila:

pri vstajah, pri javnih nemirih in neredih, za časa vojnih dogodkov, v pretepu, pri kaznivih dejanjih, ki jih je izvršil poškodovanec sam ali z njegovo vednostjo ali privoljenjem kaka tretja oseba, pri kršitvi od oblasti izdanih varnostnih predpisov, ako je ta kršitev sodno dokazana, pri neizgodi v dvoobli, v planosti, pri akrobatskih ali ekvilibrističnih vajah, pri lovih na konjih, pri šofiranju motornih vozil brez oblastnega certifikata, pri dirkah, pri tekah ter pri drugih tekmovalnih prireditvah, pri uporabi letal, zračnih ladij in podmornic; pri vožnjah po vodi brez spremstva kake odrasle osebe. Če se je nesreča pripetila pri reševanju kakega človeka, je tak slučaj zavarovan. Za zavarovano nesrečo nadalje ni smatrati poklicne nesreče v tvornicah za eksplozivne snovi in v rudnikih pod zemljo.

Nesrečno zavarovanje ne velja za osebe, ki so ob času nesreče že dopolnile 65. letu starosti.

§ 6.

Ako poškodovanec v trenutku nesreče trpi na kaki težki bolezni ali večji telesni napaki, ki je takega značaja, da utegne nezgodno nevarnost znatno zvišati ali posledice nesreče znatno poenostiti, se za tako nesrečo odškodnina ne prizna.

Ako vpliva kaka z nesrečo v nikakoli zvezi stojiča težka bolezen ali bolesta izprememba na posledice nezgodnega dogodka, jamči družba samo za posledice, ki bi nastale brez tega vpliva, ne jamči pa, če ta vpliv prevladuje.

Ako zbolí zavarovanec na kaki težki, toda prehodni bolezni, počiva za dobo bolezni to zavarovanje.

III. Kako je ravnatí v slučaju nezgode?

§ 7.

Vsako nesrečo, za katero noče zavarovanec uveljaviti odškodninskih zahtevkov, je takoj po nesreči javiti, najbolje telegrafično ali s priporočenim pismom na zavarovalnico »Triglav« v Ljubljani, Dalmatinova ulica 11. V prijavi je označiti vse podrobnosti nesreče. Priložiti je tudi zdravniško izpričevalo.

§ 8.

Neposredno po nesreči je nemudoma poklicati zdravnika in ukreniti vse potrebno, da se posledice nesreče po možnosti odvrnejo ali zmanjšajo. Vsak zavarovanec v slučaju nesreče izrečno odveže vse zdravnike, ki so ga kakorkoli zdravili, dolžne službene molčnosti.

Zavarovanec je dolžan podvreči se na zahtevo zavarovalnice preiskavi o zdravniku, ki ga odredi zavarovalnica, ako to zdravstveno stanje zavarovanca dopušča. Takemu zdravniku mora zavarovanec ob vsakem času dovoliti dostop in preiskavo.

§ 9.

Dokazno breme za obstoj vseh dejanskih pogojev, ki ustvarjajo pravico do odškodnine, zadene onega, ki odškodnino zahteva.

IV. Izplačilo odškodnine.

§ 10.

Izplačilo odškodnine izvrši zavarovalnica »Triglav« v Ljubljani proti pobornici na roke zakonitih ali posebej označenih dedičev, in sicer v roku dveh tednov po ugotovitvi odškodninske pravice, odnosno dolžnosti. Upravičenec je dolžan, da se napram zavarovalnici legitimira. Vendar pa zavarovalnica ni dolžna, prepričati se v pravilnosti legitimacijskih papirjev in pobornice.

§ 11.

Ako zavarovanec dedičev, ki se jim naj izplača odškodnina, ni izrečno označil, velja jo kot upravičenec zakoniti dedič.

Za eno nesrečo se plača zavarovalna svota samo enkrat, ne glede na to, ali je naročnik naročen na eno ali več izdaj »Jutra«. Ako naročnik ni posamezna oseba, nego kaka družba, oziroma zveza večih oseb (juridična oseba), velja zavarovanje samo za določeno fizično osebo, ki je bila od nastetstva te družbe »Jutru« v zavarovanje pisмено prijavljena.

§ 12.

Ako je zavarovalnica odklonila stavljen zahteve, ima zavarovanec pravico, da je zahteve sodno iztoži v roku 6 mesecev, in sicer pred sodiščem v Ljubljani.

Najpreje natreti z

NIVEA-CREME

potem dve minuti čakati (medtem nadaljevati s oblačenjem), potem se namiliti in obrniti. Čudili se boste, kako lahko brije, in veselili se boste, da vam bo koža po tem tako mehka in gladka. Na nosem kraju vam ne bo koža počela ak se ranila. Niti tega občutka ne boste imeli, da vam je koža napeta, kar se vam je dozdaj zdelo nezmožno.

Za Vašo kožo je tako britje pravi blagor.

„KUVERTA“ d. z o. z.

15.683

konf. tvornica papirja

1.683 a

Vožarski pot 1

Karlovska cesta 2

Stalna zaloga kuvert vseh velikosti, plačilnih vreč, aktovk
Cene nizke! kuvert z okencí itd. Blago olidno!

Vesele božične praznike

želi svojim odjemalcem

OBLAČILNICA DRAVA

Oton Pelan

MARIBOR - Gosposka ulica šte. 37.

Strojnika

sprejmemo na parno žago. Interesentje naj pošljejo lastnoročno pisane ponudbe z navodno starosti, dosedanje zaposlenosti, izobrazbe in stanu. Ponudbe pod »Strojniki« na ogl. odd. »Jutra«.

15584 a

Gospodarstvo

Pogoji gospodarskega napredka in blagostanja

Pravilo, da je Jugoslavija po naravi bogata, dejstvo, ima ogromne rudniške zaklade, obsežne šume, številne vodne sile ter deloma izredno rodovitno zemljo. Tudi narod je delaven in vztrajen. In vendar smo tako revni in zaostali napram drugim državam, da je žalostno. Kaj je temu vzrok? Kje je iskati pogojev za bogastvo in blagostanje naroda?

Narodna gospodarska veda je že davno spoznala, da pogojev za blagostanje naroda ni iskati nikoli v naravnem bogastvu, temveč edino v delu, organizaciji ter v tvorbi kapitala.

Le poglejmo malo Svico, ki razen naravnih krasic in nekaj vodnih sil nima skoro nikakih drugih naravnih zakladov in vendar je Svica morda ena najbogatših držav, kjer je življenjski standard naroda na izredno visoki stopnji in ker je poleg kmetijske produkcije prav tako visoko razvita industrija. Svica je tudi razen Zedinjenih držav in Anglije skoro edina država v Evropi, ki daje posojila v druge države.

Pole ugodenju smo bili veliki optimisti. Na podlagi naravnega bogastva močne Jugoslavije smo z velikim zaupanjem zrlj v bodočnost. Danes po desetih letih pa moramo ugotoviti, da se naša pričakovanja v nobenem pogledu niso uresničila. Nasprotno v naši državi vlada danes velika beda in pomanjkanje. Le poglejmo Bosno in Hercegovino, kjer grozi že drugo leto glad pretežni večini naroda. Stojimo torej pred nekako uganoko.

Kaj je točen vzrok, da nam gre slabo? Sodbe so večkrat napačne. Mnogo ljudi misli, da bi bilo le potrebno povišati plače in meze na drugi način le v drugih državah, pa bi se dvignilo blagostanje. Taki ljudje se ne da ne poglabljajo v problem in ne vedo, da predstavljajo plače in meze kakor dohodki sloh kupno moč, ki mora biti vedno v ravnotežju s produkcijo. Če pa se povišajo plače, ne dvigne se tudi povprečni dohodek ne da povišati. Uvovor čes da eni zaslužijo mnogo, drugi pa zato manj, je sicer upravičen, vendar pa bi se povprečni življenjski standard v naši državi dvignil komaj za hrošč par odstotkov, če bi bil narodni dohodek enakomerno razdeljen na vse sloje. Včasih se je tudi mislilo, da iz slabim življenjskim razmerom vzrok nizko stanje valute, kar pa tudi ne drži, kajti denar je samo računski enota za vrednote in plačilno sredstvo in bi navzlic višjemu stanju valute ostale možnosti zadovoljive potrebe dalje omejene.

Potreba pravilnega razumevanja gospodarskih problemov

Popularna gospodarska naziranja so sloh v veliko škodo napredku in blagostanju sloh. Tako naziranja bazirajo bolj na čustvovanju, kakor na stvarnih spoznanjih. Žal se tudi v inteligentnih krogih opaža odpor proti poizkusi, prodreti s stvarnimi spoznanji. Zato privede socialna ekonomika nekovo delovanje v stalno nasprotje s popularnimi naziranjem in z naraščajočimi interesnimi skupinami, ki se hočejo okoristiti na škodo drugih. Namre, da bi iskale svoj lastni napredek v napredku skupnosti. Politiki krogi lahkomišlno računajo z zneski, katerih se pogosto ne morejo niti predstavljati in izdatih denarja, katerega morajo drugi služiti. Če se na pr. iz javnih sredstev dovoli gotova vsota v to ali ono svrhu, tedaj je treba povsili toliko, da izdatke koristijo skupnosti in kat bi se lahko doseglo s to vsoto na drugem polju.

Prvi pozor za napredek bi moral torej biti bol proti frazam in napačnim socialno-ekonomskim naziranjem, priložnostega ljudstva ki si pravi vsak problem tako, kakor se mu na prvi pogled prikaže. Vzemimo n. pr. problem draginje. Javnost smatra, da povzročajo draginjo edino brezvestna spekulacija v času pomanjkanja blaga. Politiki podpirajo taka naziranja izdajajo navedbe proti spekulaciji, pogosto celo maksimirajo cene itd. Znanost pa se le od počeka postavila proti takemu napačnemu pojmovanju in dokazala, da n. pr. povzročila v državah, kjer se vrši inflacija obkroga novčanica, draginjo v prvi vrsti ustvarjajo dodatne kupne moči v izdajenju novic, ali pa v n. pr. neprimerno naraščanje plač in mezd, ki ima za posledico, da se nastalo nesorazmerje med kupno močjo in produkcijo, ki se samo izravna na podlagi višjega nivoja cen (Taki klasični primer vidimo v Rusiji, kjer se neprestano dvigalo delavske meze istočasno pa naraščalo tudi cene, ker se ni s povišanjem mezd dvignila tudi povprečna produkcija.)

Da se torej prepreči gospodarjenje na podlagi napačnih naziranj, bi potrebno vzbuditi v širokih masah prebivalstva pravilno razumevanje takih problemov, kajti vsako eksperimentiranje se v gospodarstvu strahno mašuje. To smo morali kaži mi v Jugoslaviji spoznati na lastni koži. Na podlagi napačnih gospodarskih naziranj smo pred leti dvigali našo valuto kar pa je imelo za posledico obširno gospodarsko krizo. Ki je škodovala naše narodno gospodarstvo za milijarde.

V resnici je nepojmljivo s kakim naziranjem operira danes javno mnenje. Potom carinske politike se hoče n. pr. zaščititi gotove pridobitne sloje ne upošteva se pa pri tem delstvo da vsake ušestva, ki more koristiti enemu sloju, doživi večjo škodo, ki je pri gotovi višini zaščite večja škoda, ki korist. Na drugi strani pa se zonet gotovi krogi branijo glede na posebne razmere potrebne carinske zaščite v svrhu ohranjanja produkcije in brezposelnosti. Na podlagi napačnih naziranj se favoriziralo slabotne produkcijske nanove, rentabilne pa se pobilo. Po pretiranem obdavljenju in drugih težkih obremenitvah se povzročila nerazpoložljivost produkcije in brezposelnosti na drugi strani pa se ta iz gospodarstva težko za ktnostni denar razklopava brez izjave za uspešnost. t. i. predvsem za državni administrativni aparat, ki se širi in veča samo zato, da morelo politične stranke preskrbeti mesta svojim privržencem.

Posebno zanimiv primer napačnih toda popularnih naziranj je sovraštvo proti kapitalu in to v vsakem primeru. Že izraz kapital razbuja duhove. Navala se da je življenje več vredno kakor denar, da se ne pomisli, da ni mogoče zadovoljiti vsakdanjih potrebam ljudstva brez sodelovanja kapitala, da ni produkcije brez kapitala in

da ni napredka brez tvorbe novega kapitala. Ža nevda se zboljšan življenjskega standarda, istočasno pa se z vsemi sredstvi onemogoča ustvarjanje novega kapitala, ki je potreben da se ves produkcijski proces racionalizira in da se tako omogoči višje meze. Pogosto se izraža želja, do dotoku tuje kapitala, ko pa pri tok tuje kapitala povzroči poslabšanje trgovinske bilance (kajti uvoz kapitala je mogoče le potom uvoza dobrin), tedaj se zahtevajo ukrepi za zboljšanje trgovinske bilance z nepotrebnimi uvoznimi omejitvami itd.

Nacionalni pomen tvorbe kapitala

Če v naslednjem govorimo o kapitalu, tedaj si ne smemo predstavljati kapital v popularnem pomenu besede, pri čemer se do v nehoti spomni na nasprotje med delom in kapitalom, med kapitalizmom in socializmom, temveč predstavljati si moramo kapital v narodno gospodarskem smislu kot produkcijo kapitala moč naroda.

Gospodarske in socialne razmere v Zedinjenih državah nam najbolj vzorno kažejo, kako naglo je mogoče dvigniti produkcijsko moč naroda in s tem blagostanje. Vsa gospodarska napredka pa je brez tvorbe novega kapitala izključen, kajti povsod potrebujemo kapital, če hočemo racionalizirati produkcijo, bodisi v kmetijstvu, v obrti, v industriji, v prometu itd.

Kapital pa je mogoče le ustvariti, če se posameznik ali če s. skupina posameznikov, o. če konzumira s tem, da gotovi del svojega dohodka prihrani. Mehanizem našega gospodarstva stavlja vsakemu kot ekvivalent za delo na razpolago kakor koli dobro, v tem da dobi denar, ki praktično predstavlja nakazilo na konzumne dobrine. Če pa posameznik možnosti konzuma ne izrabi, če si torej kaj prihrani in svoj denar ne porabi v denarnem zavodu, ki ga izroči na primer kakemu podjetju za gradbo novega proizvodnega posloja, tedaj ta posameznik

Načrt zakona o nepošteni konkurenci

Uprava za zaščito industrijske svojine v Beogradu je izdelala, kakor smo že poročali, definitivni predlog zakona o pobiljanju nepoštenih konkurenc, ki je bil te dni dostavljen gospodarskim korporacijam in izjavio. Ta zakonski načrt se v glavnem naslanja na slične zakone v Nemčiji, Avstriji in Češkoslovaški, ki vsebuje civilnopravne in kazensko pravne predpise. Ker so določbe takega zakona za vse naše gospodarske kroge izredne važnosti, se bo o tem zakonskem načrtu v dolednem času razpravljalo še na posebni konferenci.

V prvem delu zakonskega načrta se navajajo dela nepoštenih konkurence, ki so naslednja:

1.) Vsa dela, ki se protivijo dobrim običajem v konkurenci in bi mogla škodovati konkurentu.

2.) Nepoštena reklama, s katero razširja kaka oseba v prid svojemu podjetju in na škodo konkurentov podatke, ki so sposobni, da izkazujejo prevlado, zlasti netočne in neresnične navedbe o kakovosti in količini, o priložnosti in sestavi kakega blaga, o izvornosti, o prodajnih pogojih, o imovinskih in kreditnih razmerah, o zaščiti po patentu, vzorcu ali z žigom, po metodah produkcije, odklona, njih, o stanju založbe itd. Konkurent more tako osebo tožiti, da se mu tako delovanje prepove in da se ga obdoli na plačilo odškodnine, toda le če je vedel ali moral vedeti, da bodo njegove navedbe izzvale prevlado.

3.) Kot lažna navedba izvora blaga, se smatra vsaka navedba, ki more v prometu storiti napačno mišljenje, da je dotično blago izdelano v gotovem kraju ali gotovi državi. Kot lažna navedba se smatra tudi ona, kjer se poleg navedbe pravega izvora stavlajo dodatki, kakor po vrsti, cpo tipu, cna način ali slični izrazi, ki se nanašajo na drugi izvor. Prav tako se smatra za lažno navedbo, če se tuje blago proda kot blago, izdelano v lastnem podjetju. V primerih, kadar je sporno, če naziv blaga nima več izključne značaj izvora, bo sodišče zahtevalo mišljenje od pristojne trgovske zbornice. Naziv za vina, glava, mineralne vode, ki označujejo izvor iz gotovega predela, kake države ali iz gotovega kraja, ni smatrati za nazive vrste ali kakovosti, temveč za se naziv nanaša n. pr. na posebno vrsto trte.

4.) Obrekovanje. Oseba, ki o kakem podjetju ali o osebi podjetnika o proizvodih in poslih konkurenta iznaša in razširja v svrhu konkurence podatke, ki morejo škodovati podjetniku in če teh podatkov ne more dokazati, more biti obsojena, da se ji prepove navajanje takih podatkov in da nadomesti storjeno škodo.

5.) Zloraba obeležja in zunanjih znakov tujeja podjetja. Proti konkurentu, ki uporablja ime, firmo ali poseben naziv drugega podjetja na način, da je mogoče zamenjati ali zmešati med odjemalci, se lahko vloži tožba, da se mu prepove uporaba takega naziva. Sodišče more zahtevati od tožnika, da spremeni ali da imenu tak dodatek, da je zamenjava nemogoča. Gornji predpisi veljajo tudi za primere, ako trdika uporablja naziv konkurenta le z neznamitimi spremembami, ki ne izključujejo zmešnjave. Tudi v teh primerih je možna tožba na odškodnino. Ti predpisi veljajo tudi za zunanjo obliko slovnega lista knjiž in tiskarskih del, kakor tudi za naslov gledaliških, glasbenih in kinematografskih del.

6.) Brezpravna objava dnevnih vest in novosti. Ki jih izdaja kaka agencija ali pošilja kak poseben korespondent kakemu časopisu in jih brez pravice sporoči drugim novinarjem v svrhu objave, more biti tožena na povračilo storjene škode. Prav tako more biti kaznovan storjalec ali urednik, ki z znanjem sprejema in objavlja take vesti.

7.) Podkupovanje. Proti osebam, ki v svrhu konkurence posredno ali neposredno nudijo, dajejo ali obljubljajo darila ali druge koristi v gospodarskih poslih zaposlenim osebam ali osebam, ki delajo po nalogu kakega podjetja, da s pomočjo nlenega nepoštenega obnašanja dosežejo prednost v konkurenci, se more vložiti tožba na prepoved takega delovanja in na povračilo storjene škode. Isto velja obratno za osebe, ki delajo po nalogu kakega podjetja in zahtevajo, spre-

posredno odstopi svojo gospodarsko konzuma delavcem in ostalim gospodarskim edincem, ki so posredno ali neposredno v zvezi z gradbo posloja ali pa s produkcijo potrebščin za gradbo itd. Tako se ustvarja kapital.

Pri tem pa moramo dobro razlikovati med tvorbo kapitala in prirastkom vrednosti, kajti prirastek vrednosti ni istovreden s tvorbo kapitala. Če hoče ustvarjati kapital je torej neobhodno potreben prihranek. Pri tem se odrekamo pravici konzuma, kar pa nima za posledico zmanjšanje konzumne moči, kajti pravica do konzuma v obliki denarja se prenese na osebo, ki s svojim delom ustvari kapital. Kupna moč se takim izrazi prihranku, prihranek pa se potom produktivnega konzuma spremeni v narodni kapital.

Za našo državo, ki je gospodarsko še tako zaostala, je tvorba kapitala ogromnega nacionalnega pomena, zlasti ker številno prebivalstva v naši državi močno narašča in je poleg kapitala, ki je potreben za racionalizacijo vsega produkcijskega procesa, v naši državi, treba ustvariti tudi oni kapital, ki je potreben za povečanje produkcijskih možnosti, da moremo zaposliti letni prirastek na prebivalstvo.

Prati interesom našega narodnega gospodarstva in v nasprotju s smreljenjem po zboljšanju življenjskega standarda pa je vsaka politika, ki ovira ali celo onemogoča tvorbo kapitala. Tem interesom je protivno tu naziranje, ki je sovražno tvorbi kapitala, kajti nesocijalno je samo za razvijanje dožim je vsak prihranek in vsako odrednjo konzuma od strani posameznika korak naprej k zbolšanju življenjskih razmer vsakega naroda. Ta moment bi morala v prvi vrsti upoštevati tudi naša davčna politika.

Koliko zasluža bi lahko ostalo v naši državi, če bi nam uspelo dvigniti tvorbo kapitala za potrebe racionalizacije vseh naših produkcij, za potrebe javnih investicij, zboljšanje prometa in če nam ne bi bilo na ta način potrebno najemati v inozemstvu dragih posojil, ki nas bodo vedno bolj tiščala k tom. Seveda je poleg tega treba racionalizirati tudi vso našo javno upravo, ki brez stvarne potrebe in brez koristi za splošno dobro letno ogromno del našega narodnega dohodka.

jemajo ali dovoljujejo, da se jim posredno ali neposredno obljubljajo taka darila ali druge koristi.

8.) Prekršnje in izkoriščanje tajnosti v produkciji in trgovini. Osebi, ki za časa zaposlenosti brez pravice sporoči drugemu poslovno tajnost, ki se more uporabiti v konkurenčnem boju, se more tako delo poiznabrati. Ti predpisi ne veljajo glede izkoriščanja znanja in sposobnosti, ki si jih je zaposlenec pridobil v kakem podjetju pri rednem izvrševanju posla. Proti osebi, ki te prekršja tajnost v znanju, ali če je morala vedeti, da se more uporabiti v svrhu konkurence, se lahko vloži tožba na povračilo storjene škode.

9.) Nepoštena konkurenc, storjena od strani pomožnega oseba in izkoriščanje takega oseba od konkurentov. Oseba, ki je izključno zaposlena v kakem podjetju ali za kako podjetje (polnomočni agent ali potnik), ki brez dovoljenja podjetja služi konkurenčnemu podjetju, more biti tožena, da se ji prepove tako delo in da nadomesti storjeno škodo, če je vedela ali morala vedeti, da s takim delom škoduje podjetju.

Pravna zaščita

V svrhu oprejanja delovanja, ki je protivno dobrim običajem v konkurenci, ima vsak konkurent pravico tožbe. Pravico tožbe na povračilo storjene škode na ima samo oškodovanec. Na tožbeno zahtevlo more sodišče prisoditi tudi gotovo vsoto za utrpelo žalitev, kakr tudi povračilo osebne škode, toda le do 100.000 Din. Če spozna sodišče, da je stranka vodila spor samo iz zlobe, more sodišče dotično stranko na zahtevlo druge stranke obsojiti na denarno kazno do 50.000 Din. Za spore je pristojno prvostopeno sodišče, ki je pristojno tudi za trgovske spore.

Privatnopravne zahteve po tem zakonu zastarajo v roku 6 mesecev od dne, ko je zainteresirani zvedel za delo in za osebo, ki je izvršila delo, če pa oseba ni mogoče ugotoviti, tedaj po preteku treh let. Zastarelost tožbe za povračilo škode prične teči od dne, ko je škoda nastala in je stranka zanj zvedela. Za časa trajanja kakega tema zakonu protivnega poslovanja ali trgovinskega stanja trajna pravica na privatnopravne zahteve, dokler ni potekla splošna doba zastarelosti.

V drugem delu navaja zakon vse prestopke nepoštenih konkurence in osebe, ki so za delo odgovorne, kakor tudi skupne predpise o kazenskoopravni zaščiti. V zakonu navedeni prestopki se kaznujejo, v kolikor ne spadajo pod strožje kazni drugih zakonov, z zaporom od 7 dni do 1 leta ali z denarno globo od 500 do 50.000 Din.

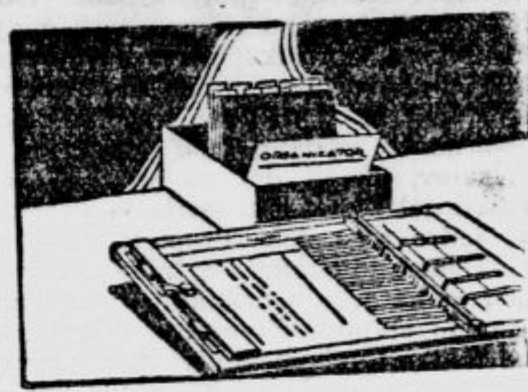
Administrativno - pravni predpisi

Z naredbo se more predpisati za gotovo blago, da se sme prodajati samo v gotovih edincih po številu, meri ali teži ali samo v gotovih opreham, dalje se more predpisati, da mora gotovo blago biti opremljeno z imenom producenta ali prodajalca itd. Velike važnosti so predpisi glede razprodaj.

Pod končno razprodajo se razume popolna razprodaja podjetja, ki ima za posledico likvidacijo podjetja. Po končni razprodaji sme dotična oseba otvoriti enako podjetje šele po preteku petih let. Delna razprodaja je samo razprodaja ene ali več imenoma razvedenih vrst blaga v namenu, da se s tem blagom ne trguje več. Delno razprodati se more samo blago, ki se v trgovini prodaja vsaj eno leto. Po končni delni razprodaji, ki ne sme trajati več kakor dva meseca, sme podjetnik šele po poteku dveh let zopet pri-

Organizator-knjigovodstvo!

Za vse vrste obratov! 70 % prihranka na

Pregled, točnost! Dnevna bilanca — Prvo-vrstne reference na razpolago! — Zahtevajte prospekt! — Predočba neobvezna! ORGANIZATOR — d. z. o. z., LJUBLJANA, Aleksandrova 8.

četi s prodajo dotičnega blaga. Razprodaje se smejo vršiti samo po odobrenju pristojne trgovske zbornice.

Prodaje s popustom so dovoljene le, če znaša popust najmanj 5 %. Sem spadajo tudi prodaje z dosedanjim nazivom: okazajska prodaja, prodaja po vsaki ceni, senzacionalna prodaja, reklamna prodaja itd., kakor tudi inventarske in sezonske razprodaje blaga.

Prodaje s popustom niso vezane na dovoljenje pristojne zbornice, vendar — predstavljajo kazniv prestopok, če pri prodaji s popustom niso dejansko znižane za najmanj 5 odstotkov.

Prepovedano je pri prodaji sklicevati se na dejstvo, da izvira blago iz konkurne mase ali iz eksekutivne države. Velike važnosti je tudi prepoved premijskih poslov. Po načrtu tega zakona so prepovedane priprave, primerne, da oškodujejo druge konkurente pri katerih dobi kupce blaga ali naročil poleg kupljenega blaga še posebno razvado (nemilo), ki je odvrača od sreče ob priliki tveganja ali od kakega drugega slučaja. (pre-mijske nagrade).

Znižanje obrestne mere za vloge pri bankah

Radl novega rentnega davka

Društvo bančnih zavodov v Sloveniji je objavilo v »Uradnem listu« od 22. t. m. naslednji razglas:

»Dne 1. januarja 1929. se uveljavljuje novi zakon o neposrednih davkih, po katerem se bodo obdavčevale obresti hranilnih vlog z 8-odstotnim davkom na rente.

Ta davek obremenja po členu 7. vavedenega zakona davčne zavezance, t. j. v primeru vlagatelje. Pobirali pa ga bodo ob izplačevanju ali kapitaliziranju obresti denarnih zavodov, kjer je denar naložen.

Podpisani člani Društva bančnih zavodov v Sloveniji bodo torej odbijali po zgoraj citiranih določbah zakona o neposrednih davkih od dne 1. januarja 1929. vlagateljem 8 % davek na rente ter ga odvajali državni blagajni.

V Ljubljani, dne 20. decembra 1928. Čoska industrijska banka, podružnica, Ljubljana; Hipotekarna banka jugoslovanskih hranilnic, Ljubljana; Jadranska podunavska banka, podružnica, Ljubljana; Jugoslovanska banka, podružnica, Ljubljana; Komer-cijalna banka, podružnica, Ljubljana; Kreditni zavod za trgovino in industrijo, Ljubljana; Ljubljanska kreditna banka, Ljubljana; Obrtna banka, Ljubljana; Prometna banka, Ljubljana; Prva hrvaška študentska podružnica, Ljubljana; Zadrna banka, Ljubljana; Zadrna gospodarska banka, Ljubljana; Celjska posojilnica, d. d., Celje; Jugoslovanska družna banka, podružnica Maribor.

Iz gornjega razglasa je razvidno, da bodo banke v Sloveniji od 1. januarja t. l. pri izplačilu ali pripisu obresti odbile novih rentnih davek, ki znaša 8 % od vsote naraslih obrestí. S tem pa se dejansko za vlagatelje znatno zniža čistá obrestna mera in sicer pri nominalni 5 odstotni obrestni meri na 4,6%, pri 6 odstotni nominalni obrestni meri na 5,52% in pri 7 odstotni nominalni obrestni meri na 6,44%.

— Pomočnik guvernerja Angleške banke bo posetil Narodno banko. Na petkovi se širša upravnega odbora Narodne banke je bančni guverner g. Bajloni sporočil, da je prejel pismo od guvernerja Bank of England g. Mantaguja Normana, v katerem ga obvešča, da bo med Božičem in Novim letom posetil Narodno banko njegov pomočnik g. Sopman. Da se pogovori z vodstvom naše narodne banke o obojestranskih emisijah poslih. V pismu se dalje oporablja guverner Norman, da zaradi preobremenosti z delom ne more sam priti v Beograd. — Ni dvoma, da je poset pomočnika guvernerja Angleške banke velike važnosti, če pomislimo, da Angleška banka že nekaj let z vso vsemno pospešuje kooperacijo med novičničnimi bankami. Vodstvo Angleške banke je dosedaj skoro pri vseh valutnih sanacijah v Evropi pokazala velik upliv, ki ga izvaja neposredno ali pa posredno preko privatnih bank, ki dajejo državam stabilizacijska posojila. Čeprav ne izvaja nikakega pritiska, vendar nobena angleška banka ne bi riskirala, da emitira posojilo, s katerim ne soglašala Angleška banka, bodisi zaradi interesa publike, ki vraga svoj delar v taki posloj, ali pa zaradi tega, ker smatra, da je način sanacije valutnih razmer države, ki išče posojilo, neprimeren. Ni dvoma, da se bo pri posvetovanjih med vodstvom Narodne banke in pomočnikom guvernerja Angleške banke razpravljalo tudi o načrtu novega zakona o Narodni banki, ki ima mnogo narčnih hih. Iz dosedanjega korektnega postopanja Angleške banke pri sanaciji evropskih valut, je vnaprej jasno, da more biti poset pomočnika guvernerja Angleške banke le dobrohotnega značaja in da hoče Angleška banka nuditi naši Narodni banki le svoje bogate izkušnje.

— Občni zbor Kmetijske družbe za Slovenijo. V petek 28. t. m. se bo vršil občni zbor Kmetijske družbe za Slovenijo, in sicer ob 11. uri dopoldne v dvorani Mestnega doma v Ljubljani. Dnevni red: 1. Poročilo predsednika. 2. Poročilo o delovanju glavnega odbora v l. 1927. 3. Predložitev družbenih računov za l. 1927. 4. Volitev novih članov odbora (enega člana predsedstva, 8 članov za bivšo Kranjsko in 3 članov za bivšo Štajersko). 5. Predlogi glavnega odbora, 6. Priloki podružnic. Na občni zbor imajo pravilni pristop le zastopniki podružnic. Glavni odbor je sklenil da se predlaga obširnemu zboru ponova izvolitev članov odbora, ki jim je potekla poslovna doba.

— Nova organizacija prodaje vžgalic. Kaka poročajo iz Zagreba, bo švedski vžgalni trg na podlagi posejnih pogodb z monopolno pravico, s katero je dobil izključno pravico prodaje vžgalic v naši državi, osnovati lastno prodajno organizacijo v obliki delniške družbe pod imenom Jugoslovanska žigobno društvo, z delniško glavo 1 milijona Din. Statuti družbe, ki bo prodajala prodajo vžgalic od monopolnega upravitelja, so že predloženi trgovinskemu ministru. Vprisanje nameravane ustanovitve obrata v trgovski vžgalic v Novem Vrbsu, ki pripada v koncevistiške »Drave« (katere delnice so večinomamosti Švedov) še ni rešeno. Ni pa izključeno, da bo prišlo do ustanovitve, da se dobi možna celovitejša produkcija tvornice v Osljeu.

— Izplačilo prvega obročnega računa za vžgalice. Švedski vžgalni trg na račun švedske nakazal Narodni banki vsoto 5 milijonov dinarjev (284 milijonov Din) na račun posojila od 1 milijonov dolarjev.

— Uvedba izplačilnega prometa Poštne linice s Francijo. Kakor poročajo iz Beograda, je Poštna hranilnica uvedla izplačilni promet s francijsko pošto direktnih, kakor v druge države.

— Konkurz je razglašen o Imovini Malo Plaveca, trgovca z delikatesami v Ptujju. Prokur upnikov pri okolišnem sodišču v Mariboru 24. decembra, oglašeni rok do 1. februarja in ugotovitveni narok 11. februarja. Znižanje obrestne mere za vloge pri bankah.

Položaj na naših borzah

Ljubljana, 22. decembra.

Zaradi praznika v ponedeljek te ljubljanske borze ta teden poslovala le 4 dni. Zanj je bil tudi devizni promet manjši in je znašal le 18,3 milijona Din, namr 28,4, 24, 16,2 in 28,9 miliona Din v zadnjih štirih dneh. Tekom tedna so nekatere devize obštutne popustile, tako deviza na New York od 56,785 na 56,68, deviza na Prago od 168,6 na 168,38, deviza na London od 276,06 na 275,91 in deviza na Berlin od 13,625—13,55. Večino potrebe je med tednom krčila Narodna banka. Med efekti je bila zaključena Kranjska industrijska po 208.

Na zagrebškem efektuem tržišču se je vojna škoda pri srednjem prometu trgovala v početku tedna po 435, vrneta pa je postopila na 433 — 434. Za ostale državne papirje ni bilo zanimanja in tudi nikakega prometa. Prav tako je bilo zanemarljivo tržišče bančnih vrednot, kjer so se trgovala le delnice Prastedione po 920 — 922, delnice Jadranske po 91 in delnice Unionbanke (Hilip) po 57. Nekoliko večje zanimanje pa je bilo za industrijske vrednote. Trboveljske se je ves teden živahno trgovalo, in sicer nespremenjeno po 470 — 475. Sečena se je po 470 na trgovala po 456, koncem tedna pa je pri 470. Dajmanje po 199, v Slavsku po 118, v Slavoniji po 6, v Danici po 155 in v Dubravki po 505.

Ljubljana (Prost promet). Berlin 13,55, Carlsbad 1095,6, Dunaj 8,0065, London 275,91, New York 26,58, Praga 168,38.

Curib. Zagreb 9,12625, Pariz 20,30, London 25,16875, New York 518,50, Milan 27,16, Praga 15,365, Dunaj 73,07, Budimpešta 90,425, Berlin 123,65, Varšava 58,175, Bukarešta 3,125, Solun 3,7575.

— Na nitrberškem hmeljskem trgu je bil v prvi polovici tedna promet zelo mizeren. Navzlic temu pa je tendenca zvišanja ter se približuje, da se bodo cene dvignile. — Novosadska blagovna borza (22. t. m.). Tedenska nespremenjena. Promet 22 vag. pšenice 4 vag. moke in 20 vag. turščice. Pšenica: baška in baška potiska 237,5—240; banaška potiska Vršac 232—234. Turščica: baška 237,5 do 242,5; za januar 247,5—250; za februar 247,5 do 262,5; za marec-april-maj 280—285. Moka: baška »02« in »022« 342,5—352,5; »2« 332,5 do 342,5; »3« 302,5—312,5; »4« 265—275. Krompir: slovenski beli 115—120.

Kapitalisti! pozor!

Najsigurnejšo naložbo kapitala

1. v angleških funtih, 15,72
2. v pupilarnovarnih papirjih, 15,72
3. na ugodno obrestovanje

preskrbi Budisretnje

BANKA PEHANI & CO., LJUBLJANA

Vremensko poročilo

Evropa je dobila te dni prvo letošnje mraz zijo ruskega mraza.

Visok zračni tlak, ki se je etabliiral na celnem preteklega tedna nad centralnimi deli Evrope, je povzročil temeljito vremensko spremembo. Depresija, ki je v prejšnjem tednu držala vreme na balkan kontinentu, je odšla čez Podunavje in Našem proti Crnemu morju. Zadrževala se je prijetkom tega tedna še nad Crnim morjem in južno Rusijo, njeno središče je bilo še v nedeljo nad Krimom, potem pa se je odmaknila proti Kazanju.

Ta depresija je potegnila nase zrak s severne Rusije, kjer je vladala že dalje časa nizka temperatura. Mraz od Ledenega morja je preplaval Rusijo in zračni tlak se je na Rusijo, potem pa tudi nad ostalimi kontinentalnimi predeli Evrope močno dvignil. Ostala pa je relativno nižji tlak še vedno nad Sredozemskim morjem, kar je imelo za posledico, da je težji ruski zrak silil proti jugozapadu. Tako se je zgodilo, da se je ruski mraz tokom tedna razširil vedno bolj proti srednji Evropi. Že v torek in v sredo je na Poljskem zavladal hud mraz; v nekaterih krajih se je temperatura znižala do 20. C. pod ničlo. Oddod je mraz silil dalje in je preplaval tudi Nemčijo in prodra tudi v Podunavje. Pogoji za mraz so tamkaj tem bolj, ker je zemljo poprej pokrila snežna

Božično darilo „Jutrovim“ malim prijateljem

Izlet v Afriko

Nashega Jakca strašno rado zebe. Čeprav mu je Miklavž prinesel toplo volneno kapico in rokavičke, vendar tišči roke v žepih, da si pozabi obrisati še svečko pod nosom. V očkovih knjigah gleda najraje slike vročih krajev s palmami, opicami in papigami ter pravi, da se bo vse leto kopal v morju, ko bo zrasel in postal velik gospod. Na lov bo šel v Afriko in bo postreljal vse požrešne krokodile, da ne bodo več plašili ribice v vodi in z jokom vabili skrbnih mamic v svoje žrelo. Pravi, da se bo vozil le z letalom in bo lahko večkrat priletel obiskat mamico domov.

Ko so jeseni lastovke odletele na jug, jim je bil tako nevoščljiv, da je moral pri spovedi povedati in je imel greh na listku dvakrat podčrtan. Ker mu ne smemo delati krivice, moramo tudi takoj povedati, da je drugače priden in ubogljiv in tudi ne laže, čeprav je včasih v veliki sili. Pa ga imata mamica in očka rada, da ne vesta, kaj bi prosila božička, nj mu prinese. Ker so mali angelci prišli tudi k nam povprat po pridnih otrocih, so nam na skrivaj povedali, kaj so pripravili za njega. Če mi daste častno besedo, pa vam povem.

Letalo, majhen aeroplan dobi in velike, lepe sanje, kako poleti z njim čez vročo Afriko. Do Zagreba se potegne z vlakom, do Beograda bo pa že letel po zraku, da pokaže svoje letalo Peterčku in malemu Tomislavu. S seboj vzame tudi polno škaflo drobtin in muh, ki jih je še našel po kotih, da bo od doma kaj prinesel lastovkam, ki mu bodo kazale pot. In zemljevid si je napravil Jakce, da ne bo treba spraševati ptičkov za vsako mesto in ne pozabi česa pogledati. Posodil nam je svoj zemljevid, da ga je naš slikar prerisal in malo popravil. Sedaj je pa tako imeniten, da v šoli ni nobenega tako lepega in zanimivega. Saj je tudi vse na njem, kar Jakca zanima, le lastovk ni narisanih, da ne zve sosedova mačka za nje. Le pogledite in sami se prepričajte! Imena mest in hribov je napisal, ker ima slab spomin za tuje besede, živanim in zverem pa ni bilo treba imen, ker vse dobro pozna. O, če bi bila karta verja, bi bil lahko napravil celo mezažerijo, malo drugačno, kakor je bil ZOO na velesejmu. Sploh ni kač in druge grde golazni nič narisal, ker raje vidi, da jih ne sreča.

Najprej se ustavi v Atenah, glavnem mestu Grške, ker misli, da bo morje še tako toplo, da se bo še o Božiču lahko kopal. In pa grške bogove in boginje bi rad videl, če so res tudi pozimi nagi. Tudi pomaranč si kupi, ki so tam zelo poceni, da ga ne bo žejalo v vročini na morju. Potem pa kar naravnost v Kairo in Egipt. Dva ali tri dni misli ostati tam, da kupi znamko za svojo zbirko in jih bo lahko menjal s svojimi prijatelji. Pogledat gre piramide, če mogoče ne bi našel kake zlate kraljevske krste ali celo egiptovskega Jožefa, ki so ga hudobni bratje prodali. V krsti bi izbral najlepše drage kamne in bisere za mamico in lep prstanček za sosedovo Manico, ki jo ima raje kakor vse druge otroke. Tudi razglednico

ji bo poslal, da jo bo pokazala v šoli in bodo vsi zeleni od nevoščljivosti. Gori in doli nad Nilom, tisto vodo, ki je Mjzesa prinesla, se bo vozil z letalom in nagajal krokodilom, da se bodo stopili med seboj in podavili.

Potem pride v Sudan in ostane v Khartumu samo zaradi znamk in razglednic. Tam so pa že hujše zveri. Nerodni nilski konji s takim žrelom, da mu bi bil Jakce le za grizljaj pri malici. In pa velikanski levi rjovejo okrog ogromnega ognjenika Kenie, ki sta

del, takega z enim rogom pa nobenega, ker taki žive v Indiji in se je naš risar malo zmotil. Kako bi se pa ne, saj še nikoli ni bil v Afriki, ker mu božiček ni prinesel letala.

Kaj je pa to, da polno napol golih ljudi grebe pa razkopani zemlji? Jakce že ve, da iščejo dijamante, ali kaj mu pomagajo, če pa pazijo na nje in nihče ne sme nesti nobenega domov. O, tega pa ne mara, da bi ga zaprli in bi mu med tem časom otroci pokvarili aeroplan. Kar naprej jo mahne in sede na čudno goro, ki ima posnet vrh, da je gori velika ravnina in polno čudnih ptičev, ki jim pravijo pingvini in pri-

zlobna Etna n Vezuv le igrača proti njemu. Pomislite, da je ta goreča gora tako velika, da se celo dežela imenuje po njej. Ker ni daleč proč najvišja afriška gora Kilimandžaro, bo poletel tudi na njo. Kaj pa je to z letalom velikanskega jezera Victoria, kjer bo ostal, da se bo vsak dan lahko kopal in se do siteda nabrožgal po mlačni vodi. Seveda, paziti bo treba, da ga ne zaloti kak leopard, ki hodi po sem zalezovat srčane zazelice. Velika jezera so tam, pa tudi visoke planine. Moral bo tudi na nje, da bo prekosil še očka, ki gre vsako leto na Triglav in prihodnje leto vzame tudi Jakca seboj. Videl bo oronine pragozde in še divje zamorce v njih, ki morebiti jedo še misijonarje, če koga vlove. S planine Ruzenzori poleti naravnost v Uvizo kraj velikega jezera Tanganjike. Rad bi sicer tudi videl ekvator, tisti obroč okrog zemlje, ki ga ima narisane na zemljevidu, pa mora biti že takoj tanek, da ga je prezrl, ko je letel visoko v zraku čez njega. Cele črede pisanih ceber in tudi nosorog z dvema rogovoma na nosu je vi-

lete iz ledenih krajev okrog južnega tečaja ter nimajo perja kakor naši ptiči.

Nič ne rečemo, saj je lepo po svetu in povsodi kaj novega, ali vendar nekaj manjka. Kakopak, mamic ni in očka, pa tudi po Manici je že malo dolgčas. In potice so doma! V naglici si ogledimo še Kapsko mesto (Cape Town) ob Rtu Dobre Nade, da bomo prav na drugem kraju črne Afrike, potem pa naglo nazaj čez Kongo v Kameru, da si poišče velik slonov zob in vidi živi strašno gorilo, pravega divjega moža, ki pa ni nič drugega, kakor velika opica. In pa smešnega ptiča, ki so ga šele pred kratkim spoznali in še lakec ne ve, kako se mu pravi. Debelo glavo ima in dolge noge kakor noj, pa ropota s kljunom kakor z ragljo. Še gospod učitelj ga ni nikdar videl. Menda bo to marabu.

Od daleč se že vidijo pečene planjave Sahare, dolge vrste velblodov prenašajo tovore po njej. Jakce pa leti urno čez nje, da bo čimprej spet doma, kjer je tako prijetno, kakor nikjer drugje po svetu.

Utva:

Zaloigra v gozdu

Kaj bučijo temni bori?
Kaj grozijo?
Pod sekiro smrečice
hreščijo. —

Kakor sužnje zdaj na trgu
na prodaj stojijo —
Osamljeni črni bori
v gorah ječijo.

Sneženi mož

Sneženi mož ni več poslušal; neprestano je kakor zamaknjen zrl v oskrbnico stanovanje ter strmel na močno peč, ki je stala na štirih železnih nogah v kotu izbe.

«Tako čudno mi je,» je dejal otožno, «Kako bi prišel tja noter? Tako rad bi se malo naslonil na peč!»

«Ta želja se ti nikdar ne bo izpolnila,» mu odgovori pes. «In če bi vendar prišel v izbo k peči, takrat te že davno nič več ne bo. Hov, hov!»

Ves dan je stal sneženi mož na svojem mestu in zrl skozi okno. V somrak se mu je izba zdela še bolj mikavna. Iz peči se je svetlikalo tako milo kakor še ni videl sijati ne solnce ne lune.

Noč je bila dolga, toda snežnemu možu se ni zdela dolga. Bil je zatopljen v sladke misli, ki so mu krajšale čas.

V jutro so okna v kleti zamrznila. Bila so pokrita z lepimi ledenimi rožami, da si sneženi mož ni mogel želeči lepših, toda — zakrivale so peč. In led na šipah se ni hotel in ni hotel stajati, in sneženi mož je zaman hrepel, da vidi svojo ljubljeno. Bilo je mrzlo, da je škripalo. Prej je bil takega vremena vedno vesel, danes pa ne. Bil je nesrečen, tožilo se mu je po peči.

«Usodna bolezen za sneženega moža,» je zalajal pes. «Tudi jaz sem nekdaj trpel na njej, pa sem jo k sreči prebolel. Hov! Hov! Vreme se bo izpremenilo.»

In vreme se je res izpremenilo. Postegnil je veter z juga in sneg se je začel tati.

Vedno topleje je vel veter z juga in vedno bolj je kopnel sneženi mož.

Nekoga dne ga je podrlo na tla. Na mestu pa, kjer je nekdaj stal sneženi mož, je ostal le še nekaj drog. Okrog njega so ga bili vaški otroci postavili.

«Zdaj šele razumem njegovo hrepenenje,» je rekel pes. «Sneženi mož je imel v trupu ...»

Zato ga je imelo toliko hrepenenje po peči. No, zdaj ga je preстал. Hov, hov!

Ni trajalo dolgo in zima je minila.

«Hov, hov!» je lajal pes na verigi; deklica na dvorišču so pa zapele.

In nihče ni več mislil na sneženega moža.

«Kar poka v meni, tako divno mi je mraz!» je rekel sneženi mož. «Takle oster veter me res poživi. Kje je zdaj neki ona žareča plošča, ki me je prej morila?» Misli je solnce, ki je baš zahajalo. «E, ne bo me še zadavila, ne, še čutim moč v sebi!»

Dva velika, trioglasta kosa strešne opke sta mu služila za oči. Njegova usta pa so bila ...

Porodil se je med živio-klici vaskih dečkov in ob rojstvu so mu zvonili zvonci sani in udarci z bičem.

Solnce je zašlo in vžela je polna luna okrogla in velika, jasna in lepa.

«Na, zdaj na imam spet z druge strani!» je dejal sneženi mož. Menil je, da je luna solnce. «Komaj da sem se malo odnočil. Ko bi le vedel, kako bi pri-

šel s tega mesta! Tako rad bi se malo razgibal!»

«Hov, hov!» je zalajal stari pes na verigi. «E, solnce te bo že še naučilo gibanja! Lansko leto je bilo isto pri tvojem predniku. Hov, hov, dvakrat je zasijalo in že ga ni bilo več!»

«Ne razumem te, tovariš!» je odgovoril sneženi mož. «Da me bo tisto leto tam gori naučilo gibanja?» Misli je luna. «Saj je takoj zbežalo, ko sem je nekoč ostreje pogledal, in vidiš, sedaj se plazi z druge strani.»

«Ti ne razumeš,» ga je zavrnil pes. «Pa saj si še mlad.» «To, kar zdaj gledaš, je mesec, ono kar je zašlo, je pa solnce. Jutri bo zopet vželo in te bo malo razgibalo in potisnilo dol v jarek. Vreme se bo kmalu izpremenilo; v desni zadnji nogi me namreč trga.»

Ne vem, kaj govori, pravi sneženi mož sam pri sebi, ali slutnja me obha-

ja, da ne bo nič dobrega. In tudi solnce ni moj prijatelj, mi pravi neki glas.

«Hov, hov!» je zalajal pes na verigi, premeril par stopinj v krogu in se potem splazil v svojo hišico spat.

Vreme se je v resnici izpremenilo. Gosta in vlažna megla je legla drugo jutro nad vso pokrajino. Malo pred solničnim vzhodom je zapihalo. Bil je ledenomrzol veter, da je šel do kosti, toda ko je solnce vželo, se je nudil prekrasen pogled. Vsa drevesa in grmičevja so bila pokrita z ivjem in cela dežela je bila kakor posuta s koraljami. In ko je potem solnce zasijalo v vsem svojem sijaju, kako se je vse lesketalo, kakor da bi bilo potreseno z demantnim prahom. Ali pa kakor da bi zagorele neštete lučice, še belejše kakor beli sneg.

«Kako krasno je danes,» je dejala mlada deklica, ki je stopila z mladenci na vrt ter obstala baš pri sneženem možu, odkoder se je nudil diven razgled na lesketajoča se drevesa.

«Lepša ni priroda nič poletni!» je do stavila in oči so ji sijale od veselja.

«In takega možaka kakršen je ta le tu, poleti ne vidiš nikjer,» je odvrnil mladenci in pokazal na sneženega moža. «Ali ni prekrasen?»

Deklica se je nasmehnila, prijazno pokimala sneženemu možu in odplesala s prijateljem preko zasneženega polja.

«Kdo sta bila ta dva?» vpraša sneženi mož pes. «Ti si dlje pri hiši kakor jaz, ali ju poznaš?»

«Kako bi ju ne poznal!» zarenči pes.

Olga Scheinpflugova

O bolni deklici in solncu

V mrzlem kletnem stanovanju, kjer biva ubogi in revni ljudje, je živela bolna deklica. Majhna je bila, slaba in nežna. Imela je tiho, izmučeno mamico in strgani ruti in ta mamica je imela ponižne in lepo žalostne oči kot okenci proti jesenskemu nebu.

Ta deklica ni nikoli videla solnce. Videla je le diš njegove svetlobe na svoji raztrgani pernici. Na maminih lasih in na zidcu zaprašenega okna, vedela je, da je, da baže tudi greje, in slutila je, da žari, toda nikoli ji ni bilo dano, da bi pogledala vanj. Zato je sedela na svoji postelji sama ali pa z mamico, prožila roke proti malemu oknu v črnem kotu ter hrepnela, da bi ga vsaj enkrat videla.

Mamica je vedela, da bo deklica bolna še jutri in pojutrišnjem in čez en mesec tudi še, toda vsak dan ji je obljubila, da jo bo jutri peljala na zrak med drevje in čudno razprežene ceste, na pomladno polje, pod modro se smiečo nebo, ki v njegovih belih se penčih oblačnih valovih plava ogromno solnce.

Toda deklici je bilo drugo dan slabše nego včeraj in predvčerajšnjim in ma-

mici so padale roke breznamno v naročje.

V temnem kletnem stanovanju niso imeli čisto kaj jesti, tema je ležala po vseh mrzlih kotih, surov in neumljen kašel je uničeval dekličine prsi.

Mamica je hrepnela: «Ko bi, ko bi ozdravela!»

In deklica je hrepnela, da bi vsaj enkrat videla solnce. Solnce, o katerem ji je pravila mamica, in svetlobo za nizkim oknom, o kateri je čula zdaleka peti ptice in ljudi v neznanim svetu za oknom.

Nekoga dne je odšla mamica po mleko zadeklico. Za okni je bil bržkone le, svetel dan. Tudi mrzla in temna kuhinja v kleti je postala toplejša in svetlejša. Ljudje so hodili okoli okenc in pravili: «Ah, kako solnce greje, kako je krasen dan!»

Otroci so včasih veselo kričali in tekli, kakor bi se morje valilo za njimi: «Ah, kako solnce greje, kako je krasen dan!»

Deklica je sedela na postelji in čutila, da ji je laže nego sicer.

«Kako je krasen dan!» je rekla, «rada bi videla solnce!»

Potem se je spomnila na Boga in začela moliti. Molila je in se smehljala in soba se je bolj in bolj jasnila.

«Solnce, moj Bog, pokaži mi solnce!»

Neka čudna sila je zrastle v bolni deklici, ki je molila.

Sedela je na postelji in upirala velike hrepeneče oči predse.

Na ulici za oknom so kričali otroci: «Solnce, solnce!», toda ona ni vedela, da so to samo otroci, ker je bila bolna in razpaljena.

V tem je nekaj počilo, bil je močan srebrn pok; dečki so z ulice razbili okno dekličinega stanovanja.

Tod deklica ni vedela, da so to samo dečki. Steklo se je razdrobilo o tleh in zvonilo kakor sveti zvončki. Pomladni zdravilni zrak ki je dišal po bogatih svetlobi, je planil v sobo.

Majhna čepnica solnčnega žarka je prilela skozi okno v sobo ter se posadila na veliko stekleno črepino. Tam je gorela z briljantnim blaskom, v krasnih barvah, da se je vsa sobica belo smehljala.

Ena sama mala čepnica solnčnega žarka na stekleni črepini.

Toda deklica ni vedela da je to samo črepina. Misli je, da se je Bog usmili in postal zaščiten in izprošeno solnce v njeno sobico.

Vstala je, kakor ožarana, ter se na bolni nožicih zanetela prav k solncu na črepini, jo mrzlično vzela v suhi in

hladni dlani ter pritiskala s hrepenejem, z očarano dušo, z ustmi, ki so prekipela radosti in hvalečnosti, ostro, svetlo črepino na ubogo srce.

Pritiskala jo je na bolne prsi, iz katerih je začela teči kri pritiskala jo je na srce, ki je prenehovalo biti, ter je vzdihovala s srečnim, jecljavim glasom: «Solnce, moje solnce!»

Pritiskala je in pritiskala, dokler ji ni najostrejši rob črepine prerazljal srca.

Mamica je baš prišlo domov, ko je deklica umirala. Vzela je njeno glavo v dlani, tipala po okrvavljenem telescu in razmesarjenih ročicah. Pri tem je nadel iz njih kos ostre črepine in deklica je rekla naposled: Solnce!

Umrla je.

Postal je iz nje angelček z zdravim telescem in rožnato poltjo, in cela jata takih, kot ona, je letela k nebeškim vratom. Bog je imel sam najkrasnejše oči na svetu, toda deklici se je zdela, da je videla neke še lenše.

Vsaakega angelčka je pobožal polju bil in vsakemu je nekaj dejal. Deklico je prijel za roko in rekel: «Ker si morda pretrpela doli na svetu, sem te vzel k sebi. Tu boš videla toliko lepote, užila toliko radosti in toliko rajskih vonjav, kolikor jih ima neizmerno nebo.

Šli so po zlatih cestah, kjer so se va-

«Saj me je dostikrat gladila, on pa mi je ne enkrat nametal kosti. Teh dvoh ne grizem. Hov hovi!»

«Kaj pa delata tod?» vpraša sneže, ni mož.

«Zaročena sta. Rada bi se skupaj preselila v takole pasjo hišico in skupaj glodala kosti.»

«Kako lepo mrzlo je danes,» pravi sneženi mož. «Ti pa mnogo več, kakor vidim. Daj pripoveduj kaj, a nikar ne rožljaj z verigo, to mi ne dě dobro.»

«Hov hovi!» zalaja pes. «Bil sem še pišček, majhne in luštkan, so dejali ljudje. Takrat sem nolegal na baržunastem stolu v gradu kjer je bivala sama gospoda. Poljubovali so me na gobček tačice pa so mi brisali s čipkastimi robcami. Potem pa sem postal prevelik za gospodo in oddali so me oskrbnici. Prišel sem v kletno stanovanje. Ni se mi slabo godilo, čeprav nisem bil toliko gospod kakor poprej. Imel sem svojo lastno blazino in tudi peč je bila v mojem takratnem stanovanju. Vidiš, peč, to je nekaj lepega, najlepšega, kar je na svetu, posebno v takem vremenu kakor je danes. Oh, še danes se mi toži po njej! Hov hovi!»

«Kaj je peč res tako lepa stvar?» vpraša sneženi mož. «Ali je meni podobna?»

«Baš nasprotno! Črna je kakor ogle in dolga vrat ima kakor tisto drevo tam-le. Peč je res, da ji odeni sika iz ust. O, ko bi ti vedel, kako prijetno toplo je pri njej!»

«Zakaj na si jo ostavil?» vpraša sneženi mož. Slnčica mu je govorila, da je bila tista, ne ljubko in prijetno žensko bitje. «Kako si mogel zapustiti tako udobno mesto?»

«Prisiljen sem bil, da sem ga zapustil,» odvrne pes. «Vroci so me kratkoročno hite in me priklenili na verigo. Udaril sem natlačeno sinčka v nogo, ker mi je iztrgal kost, na kateri sem glodal. Nogo za nogo, sem si mislil. Toda zamerili so mi, in od tedaj samevam in životvarim tu na verigi. Svoji leni glas sem že davno izpuštil. Ne poslušaj, kako hrinam sem! Hov! Hov! Vidiš, tak je bil konec moje pesmi!»

Kača, opica, tiger in človek

Indijska pravljica.

Živel je nekoč v Benaresu v Indiji brahman po imenu Bahu. Nekega dne se je šel konat k reki, ko je iznenada zagledal pred seboj prekrasno antilopo. Jel jo je zalezuval in jo tako dolgo zalezoval, da je prišel do prepada, v katerem je zagledal kaj čudno družbo: kačo, opico, tigra in človeka. Brahmanu so se zasmili in je vzkliknil: «Joi, kaj se je zgodilo, da so vsi ponadali v prepadu?» In tel je trgal ljanje in jih spleta, dokler ni spletel vrvi, ki jo je spustil v prepad. Opica je prva pograbila konopec in brahman jo je potegnil kvišku. Opica je pred rešiteljem padla na kolena in se mu zahvalila: «Uboga žival sem, nimam ne zlata ne srebra, dam ti lahko samo sadja, da ti izkažem svojo hvaležnost. Prosim, da se usmiliš tudi kačo in tigra, samo človeka ne.»

Brahman je drugič spustil vrv v prepadu kačo se je ovila vrvi in brahman jo je potegnil kvišku. Kača je položila glavo med noge svojeza rešitelja in mu rekla: «Ničesar nimam, da bi te poplačala; toda kadar boš v sili, me pokliči v mislih in prišla ti bom na pomoč. Svetujem ti pa, da nikar ne rešiš človeka s črno dušo. S temi besedami je odšla.

Brahman je v tretje vrge vrvi. Pograbil jo je tiger in brahman ga je z naporom vsehl sil potegnil na vrh. Zver se je zleknila rešitelju pred noge in mu je rekla: «Človek črne srca je krut in slep v svoji brezsrčnosti; njega se ne smeš usmiliti. Zdaj pa počakaj in prinesem ti zlata, da ga boš komaj nosil: zlatih kron z vdelanimi dragulji, uhanov, dragocenih blagov in damantnih prstanov. To ti bo plačilo za uslugo, ki si mi jo izkazal. To reši se je tiger poslovil in odšel.

Ko je tiger izginil izpred njegovih oči, je jel brahman premišljevat, kaj mu je storiti. «Zvali sem se usmili,» je rekel sam pri sebi, «toda mislim moram tudi na človeka. Če ga prepustim samemu sebi, poročijo ljudje, da sem se pregrešil nad človeštvom. Naj bo že prav ali ne, tudi njega hočem rešiti. In je še poslednji snutil vrv v prepadu. Človek jo je

zgrabil in pomagaje si z rokami in nogami je srečno priplezal na vrh. Brahman mu je dejal: «Pod iza se, da te ne zaloti tiger. Utegnil bi se vrniti in se razsrditi, ker nisem ravnal po njegovem nasvetu.» Človek mu je odgovoril: «Po poklicu sem zlatar in prebivam v tej in tej ulici v tej in tej hiši. Kadar boš potreboval kakih draguljev, se kar name obrni. To reši se je odšel, brahman pa se je vrnil domov.

Ko je njegova žena videla toliko zlata in kraljevskega nakita, mu je rekla: «Tega ne smeva imeti doma. Vzemimo bogatijo in jo nesimo zlatarju ter ga prosimo, naj jo predela v porabne dragotine, naj naredi ogrlice, uhane, zapestnice in prstane, da jih bom lahko nosila.»

Brahman si je dejal: «H kateremu zlatarju naj grem? Kakopak k onemu, ki sem mu pravkar rešil življenje.» Šel je torej z zakladom k zlatarju in mu povedal svoje želje. Ko je zlatar videl vse te dragotine, se je tako zmislil, da je prišel trenutek osvete nad brahmanom, ki je bil pokazal več usmiljenja do živali kakor do njega. «Počakaj malo,»

mu je dejal, «grem kupit oglja, ki mi je potrebno za tvoje delo.» Odšel je toda namestu da bi šel k ogljarju, je stekel k ministru policije in mu rekel: «V moji hiši je zločinec, ki je umoril kneza, ga ropal njegovih dragotin in jih prinesel meni, da mu jih predelam v porabne stvari. Rekel sem mu, naj počaka, med tem pa sem brž stekel k tebi, da ti povem.»

Minister je poklical tečarja in mu zapovedal, naj gre z zlatarjem naj zgrabi brahmana in ga privede k njemu. Ko so jelnika izpraševali, si je le-ta mislil: «Če jim povem, da mi je dal vse te dragotine tiger, mi nihče ne bo hotel verjeti.» In je rajši odgovoril: «Vse to je dobiček mojih nekdanjih grehov.» Takrat pa se je oglašil zlatar in je dejal: «Ali ga je vredno izpraševati? Saj je menj že vse priznal. Mimo tega imate pred seboj ukradeni stvari, ki sem mu jih iztrgal iz rok. Ali še dvomite, da bi ne bil tat? Zakaj ga torej še izprašujete? Storit, kar vam je storiti: vzemite dragotine in jih nesite kralju!»

Ko so bili pred kraljem, je kralj vprašal ministra: «Ali si zaslišal obtožbenca? Ali je priznal?» — «Ničesar ni priznal,» je odgovoril minister policije; rekel je samo: «Vse to je dobiček mojih nekdanjih grehov.» Toda pri njem so našli ukradeni blago. — «Pri njem so našli ukradeni blago,» je ponovil kralj. Potem je stvar v redu. Ali ker ni priznal krivde, ne moremo storiti drugega, kakor da ga zapremo v ječo.

Minister policije je zatorej dal vreči brahmana v ječo. Ponoči pa je jelnik premišljal o vsem, kar se mu je bilo pripetilo. In si je rekel: «Od štirih, ki sem jih rešil smrti, sta se mi opica in tiger izkazala hvaležna. Človek me je izdal, ostane še kača. Obljubila mi je, da mi pride na pomoč, kadar jo bom pozval. Dajmo, poskusimo, morda mi bo kaj pomagala.» In dejal je na tistem kakor je bilo dogovorjeno: «O kača, priidi in mi pomagaj!»

Tisti mah se je pojavila kača. Položila je svojo glavo brahmanu pred noge in ga vprašala: «Kaj ti je?» Brahman ji je povedal, kaj se mu je zgodilo. «Vi vsi trije,» je pripomnil, «vi vsi trije ste mi izkazali dovoli hvaležnosti in da sem vas poslušal, bi ne bil zašel v take neprimike. Kako naj se rešim iz zadrege? Ljuba moja kača, prosim te, usmili se me.» — «Ne boj se,» je odgovorila kača, «ničla bom kraljevo hčerko in bom

man hrepenclo, lačno si bilo in videlo si je bedo in mrzle stene. — Kako bi bilo to lepše kot ta raj z vso blaginjo, z večnimi cveti in s solncem?»

«Da,» je rekla deklica in povsila glavo, «ampak bilo je to spodaj, na zemlji.»

Bog je vzdihnil in trpko pogledal doli in vsi angelci so se menda na nekaj spomnili, ker so si obrisali velike solze v svoje ročke z zlatimi monogrami.

ljali na belih oblakih angelci ter igrali z neznanim sadjem in so letali sem ter tja pestro pisani ptici ter cveteli ogromni cvetovi. Po velikanskih lokah in modrih morjih nebesnega svoda so se ale ogromne srebrne zvezde, veliki grozdni nebeske trte so padali na ceste, krasni in vonjavi veterci, ki jih tisočih kril je preveval nebesko kraljestvo.

Deklica ni verjela, da more biti kje toliko krasote.

Bog je bil dobrotar sama; hodil je z anglečki in kadar se je nasmehnil, je nebo rožnato zažarelo. Peljal je deklico k ogromnemu, neskončnemu morju zlatih in rdečih plamenov.

«To je solnce,» je rekel Bog; angelci so mu sledili njegovo obzret, lo umili v plamenem morju in mu jo zopet posadili na sveto, vsemočno glavo.

«Solnce?» in deklica je rekla čisto tiho. «Moje solnce je bilo lepše.»

Bog je to slišal ter se začuden obrnil, «Kaj je bilo lepše?» je vprašal. «Kaj more biti lepše, kot je nebo?»

«Vse moje življenje,»

Božje obličje se je sočutno začudilo: velo nisi, dete, trpelo si, bolehalo in zavelo nisi, dete, trpelo si bolehalo in za-

spustila v rano kapljico tako hudega strupa, da je noben čar in noben lek ne bo mogel ozdraviti. Tudi tebe bodo pozvali in ti boš v mislih poklical mene: prišla bom in bom izpila otrov.»

Nekega večera se je šla mlada kraljčica v spremstvu dvorjanj šetati na vrt vesela. Ko je kača to zvedela, se je stisnila v majcenega črva, drobčenejšega od lasu, in se zvilila na stebelce jasmínovega cveta. Kraljčica, ki je hodila po vrtu sem in tja, je prišla tudi mimo jasmína in cvetka se ji je zazdelo prelestna. Iztegnila je roko, hoteč jo utrgati, toda tisti mah jo je kača pila v prst. Zabolelo jo je tako silno, da je omedlela in se zgrudila na tla. Vse mlade deklice, vse njene spremljevalke, vse došle so se prestrašile na smrt; priekle so druga za drugo in videti je bilo, kakor da so zblaznele. Dvignile so kraljčico in jo jele stikati k sebi a vse zaman: kraljčica je bila mrzla in trda ko les. Tedaj je neka sročajka plemenitega rodu stekla obvestiti kralja in kraljico, ki sta bila roditelja mlade kraljčice. Nesrečni oče je ves v strahu poklical k sebi prvega ministra in mu ukazal, da pozove vse zdravnike, ki so umeli lečiti strupene rane. Prišlo jih je do tri sto: toda mladi kraljčici ni vedel nobeden pomagati. Tedaj je kralj zapovedal tistemu ministru, naj javno razglasi v mestu in okolici poziv vsem onim, ki imajo kaj zdravniškega znanja, naj pridejo ozdraviti njegovo hčer, in komur bi se posrečilo, bi jo dobil za ženo. In tedaj je izjavil brahman, da se on razume v zdravništvu. Prvi minister je to takoj sporočil kralju, ki je ukazal, naj mu neugotoma privedejo jelnika. Priredili so mu najprej kopel in ga očistili vse jelniske nesnage, nato pa so ga odvedli pred kralja. In kralj ga je vprašal: «Česa potrebuješ?» Brahman je odgovoril, da naj prinesejo veliko tenčico in naj deklico ogreje vanjo, tako da je ne bo videti iz nje, nato pa naj natresejo stočenega riža okoli svetiljk, ki naj jih prižgo bogovom na čast. Vse se je zgodilo po njegovih besedah. In potem je jel čitati brahmanske molitvice ter poklical kačo. Kača je prišla in posrkala strup: tisti mah se je kraljčica zbudila. Ko sta roditelja to videla, ju je prevzel nepopisno veselje. In kralj je objavil manifest, v katerem je velel:

«Kraljčica, najina hčerka, je oživila, za kar se imava zahvaliti brahmanu Bahuju.»

In potem je kralj dal hčer brahmanu za ženo in vršila se je poroka. Malo potem je kralj vprašal brahmana, odkod ima vse one kraljevske dragotine, ki so jih našli pri njem. In on je povedal, kaj se mu je bilo pripetilo. Poklicali so zlatarja ter ga vprašali: in zlatar je moral priznati resnico. Kralj ga je obsodil na smrt, toda brahman je prosil milosti zanj. Zatorej ga je kralj pomilostil, toda ostalo mu je samo golo življenje, zakaj minister policije ga je dal zbiti, njegovo imetje pa je zaplenil in ga poklonil kralju.

L. N. Tolstoj:

Kako volk uči mladiče

Sel sem po cesti in zadaj začul ričanje. Kričal je deček-pastir. Tekel je čez polje in nekaj kazal.

Ozrl sem se in videl, da tečeta dva volka: star in mlad. Mladič je na hrbi vlek delavljeno jagnje in ga z zobmi držal za nogo. Stari volk je tekel zadaj.

Ko sem ju videl, sem stekel s pastirjem vred za njima; zavpila sva. Na najino kričanje so prišli kmetje in psi.

Ko je stari volk zagledal pse in ljudi, je skočil k mlademu, mu vzel jagnje in si ga vrge čez hrbet. Oba volka sta se podvzvala in kmalu izginila izpred oči.

Zdaj je prišel deček praviti, kako se je vse zgodilo: iz jarka je bil planil odrasli volk, zadavil jagnje in ga odnesel. Mladi volčič pa je stekel staremu naproti in pograbil jagnje. Stari mu je dal plen, da ga nese, sam pa tekel zraven.

Sle takrat, ko je postalo nevarno, je stari prestal s poukom in sam nesel jagnje dalje.

A. N. Tolstoj:

Lisica

Pod trepetliko je spala lisica in sanjala tatinske sanje.

A naj lisica bedi ali spi, vseeno je; ona ne da živalim nikoli miru.

In se spravili na lisico jež žolna in vrana. Žolna z vrano je zletela naprej, jež pa se je kotal za njima. Žolna in vrana sta sedli na trepetliko.

«Trk... trk... trk...» je začela žolna razbijati s kljunom po drevesni skorji.

Lisici se je zdelo v sanjah, da vihti strašni lovec puško ter se plazi k nji. Jež priteče k trepetliki, vrana pa mu kriči: «karr jež... karr jež!»

Kur jež — je razumela lisica, torej je vendar prišel na to hudobni lovec! Za ježem pa so šli ježevka in mladi ježki. Sopihali so se obračali: «Karr, jež!» — je zaklicala vrana.

«Hitro zveži!» je razumela lisica, planila prestrašena iz sanj, jež pa so jo prišli zbadati z iglami kar v nos.

«Nos so mi odstrelili umiram,» je zakricala lisica in se spustila v beg.

Žolna je skočila lisici na vrat in ji je prišla dolhasti glavo. Vrana pa je vpila a njima «karr».

Od tega časa dalje ni več prišla lisica v gozd. Hudobna tatica je bila za vselej pregnana.

Pozor mali „Jutrovi“ prijatelji in prijateljice!

Da naredi svojim dragim mladim prijateljem nekaj božičnega in novoletnega veselja, se je „Jutrovo“ stric tudi letos odločil razpisati zanje lepe nagrade. Poiščite 25. stran v današnjem listu. Tam boste našli narisano

težavno in skrivnostno pot k jaslicam

Poiščite to pot, označite jo s svinčnikom, po možnosti rdeče ali modro, izrežite sliko in nam jo pošijite.

Med one, ki bodo uganko pravilno rešili, bo „Jutrovo“ stric razdelil

več lepih nagrad

Prva nagrada bo

krasen gramofon s petimi najlepšimi ploščami

Druga nagrada obsega

pet krasnih mladinskih knjig iz založbe „Tiskovne zadruga“

Poleg tega bo stric razdelil še osem drugih nagrad, obsegajočih po eno lepo mladinsko knjigo.

Podrobnosti najdete na 25. strani današnjega „Jutra“.

Ksenija Prunkova:

Balonček

Nekoč je bil balonček. Mlad, lep in rdeč, debelušast in napihnjen, kot se spodobi za mladega balončka, kajti starci so večinoma zgruščani. Privezan je bil na kratki vrvi pod platneno streho. Na mizi pod njim so bile razložene igrače, saj je bil Miklavžev semenj. Sejmar je vabil, klical in hvalil svojo robo, a najbolj je vabila roba ama: bila je lepa imenitna in sladka Pisana medena srca, rožnati, rumeni in rdeči cukrčki, črni češpljevi, parkeljni in papirnati zlati Miklavži, neumni leseni konjički, debele zlatolase punčke, zlate pločevinaste trobente, bobni in bobenčki in čudovite srebrne orglice. Vse to je dišalo po medu, sladkorju in grenkosti barvi sveže pobarvanih konjičkov ter po vosku.

In pomislite! To ni bila edina sejmarška lopa. Ne, bila jih je dolga vrsta in nasproti tej še druga vrsta — cela dolga ulica. Kot v Indiji Koromandiji. A mislite, da je bil balonček srečen? Kaj še. Kajti hrepeneč je; in hrepeneča bitja navadno niso srečna. Silno je hrepeneč navzgor, v višino, v nebo. Saj je bil balonček. A bil je priklenjen na tenko nitko na drog, ki je podpiral platneno streho. Sosedom je položil svojo bol, pa ga niso razumeli, preveč so imeli opravka z lastno hvalo. Le mehka me-

odnesla mimogrede kostanjarju na vogalu kapo, mu razpila žerjavico, da so zaplesale iskre, in odbrzela iz mesta čez polje na Gorenjsko.

V mestu je bil spet mir. Ljudje so dejali: «Vreme se je obrnilo, in siva megla se je pritihovala izpod Krma v mesto.»

Po tej megli je plaval balonček vso noč navzgor, mirno, tiho, blaženo. Tako lepo mu je bilo v svobodi. Že se je dani in zdanilo. Siva megla krog in krog, le tam v daljni dalji bledorumen sveda obla. Balonček je krenil naravnost proti njej. Manj in manj je bila blede, bolj in bolj zlatorumena. Megla se je redčila, izginjala, čim višje je plaval balonček. Nenadoma je prenehala in balonček je zagledal nekaj čudovitega: pod seboj nedogledno, skrivnostno megleno morje, nad seboj jasno nebo, na nebu svetlo solnce. Na severu so kukale planine iz megle, srebrne kot angelska perot, nad njimi pa se je vozil zadnji krajec. A kar je bilo najbolj čudovito: po meglenem morju so stopicali angelci kot po mehkih pernicah in so krasili božična drevesca. Naprtili so jih s srebrnobelim snegom planin, natakili na vsak vršiček zvezdo, ki so jih nosili kar v žepu. Solnce se je čelo in dajalo za drevesca svoje zlate laska.

dena srca so ga razumela, kajti tudi ca navadno streme navzgor in hrepene.

Se neko drugi ga je razumel: mrzla sapica. Božala ga je in mu šepetala: «Rešim te, rešim te.» Ona ve, kaj se pravi biti ujet in priklenjen, ona, ki je svobodna, da nihče tako. Zda se lovi z dolgouhim zajčkom na zasneženem polju, zda češe smreke in bore v temnem gozdu, prihodnji hip pometa cestne ulice, plane v hišo, zaloputne vrata, smukne v dimnik in peč in razburi plamenčke, da zapokajo in zastokajo in hočejo za njo. A danes je planila med sejmarje, smuka se okoli balončka upihuje svečke, dviguje platnene strehe, prevrača papirnate Miklavže dvigne s tal sneg in ga nanese med medena srca in — pretrga nitko hrepenečemu balončku ter smukne z njim izpod strehe, navzgor. Tako zmedo je povzročila, da ni nihče opazil balončkovega bega. Le eno izmed medenih src, tisto z napisom: «Kaj pa ti pobiš se v nevarnost podajaš,» tisto, ki ga zaradi čudnega napisa nihče ni hotel kupiti, je postalo mehko, vzdihnilo je: «Z Bogom! in se stajalo. Tako se je zgodilo v resnici. Kramar pa se je jezil, da mu je sapa nanesla snega med robo in razmočila srce.

Sapica se je v zraku poigravala z balončkom, ga pohožala v slovo, zavila okoli noga, zažvižgala veselo vižo in

Luna se je česala in je dajala srebrne.

V sredi pa je stal Jezušček in je blagoslovljal. Njegovo srce je žarelo močnejše od solca. Ob njegovem srcu so angelci prižigali svečke za božično noč.

Balonček pa je plaval višje in višje, ni se mogel ustaviti, kajti bil je balonček. Plaval je plaval v vsevirje. In plava še sedaj — kot naše hrepenje. Mogoče je prišel do solca in je zgorel v njem, ali pa se je zadel ob zvezdo, izdihnil dušo in padel na zemljo, rdeč, zgrbančen mehureček. Padel je morda na za-neženo polje ali na ozko mestno dvorišče in pušča barvo, da je sneg krog njega rdeč kot od krvi.

A upajmo, da plava po vsevirju.

Anagram

Če bereš z leve ali desne, povsodi vidiš črke resne. Prvi je pomen besede, ki ga vojska da in črede, črke zdaj izpremenite: na levo obrnite. In odgovor vas zadivi: kažejo se vam zalivi. (Topot — potop).

Metagram

Z ž ga jedo prešči, s p se ga veselijo gostje, s C pa je slaven perzijski car. (Žir — pir — Cir).

Poskusite Vašo srečo! Še danes kupite ali naročite Vašo srečno što.

Ta odrezite in pošljite takoj v kuverti z znakom po pošti.

BRISTOL prodajalna srečk Državne razredne loterije Novi Sad

Pošljite nam sledeče srečke Državne razredne loterije I. razreda 17. kola: ZA ŽREBANJE 15. JANUARJA 1929

kom celih srečk po Din. 100.— vsega Din. _____

polovičk „ „ 50.— „ Din. _____

četrtink „ „ 25.— „ Din. _____

duplo celih „ „ 200.— „ Din. _____

Kupno ceno teh srečk skupno Din. _____

plačam po prejemku potom čeka št. 52.860

Prosim da mi po vsakem žrebanju dostavite listo dobitkov.

Ime in priimek: _____

Mesto stanovanja (pošta): _____

Ulica in št.: _____

Božič brez drevesca in jaslje

Pred izložbo

V blesteč večer sta iz predmestja zašla v široke mestne ulice Francelj in Tonek. Dva živa, radovedna pobiča. Dva taka, ki ju mati ne bo vprašala, kod sta se potikala, ker pozno v noč pomiva v gostilni, in ju oče ne bo nakleštil, ker pride šele polnoči iz obra. Ta sta le povečerjala polento in zaklenila doma — tisto je glavno. Nagledala se bosta nocoj, kaj je mičnega v svetlih izložbah.

Francelj je starejši in gibkejši. Za roko potegne za seboj Toneka, da se prerijeta skozi gručo pred izložbo igra. Tonek, ta je neroden. Na nogo je copnil s svojim prevetlim škarpom gosposko opravljeni punčki. Hudo ga je pogledala njena mama.

— Neroda nerodna! mu pravi Francelj.

— Sem stopil! Pritegne ga k sebi tik pred šipo, da ju oba obsujejo zrcala v ozadju izložbe z odbleskom močno sevajočih žar-nic.

— Medveda, pogled medveda, Francelj pravi mali Tonek. V okrogel, tako otroško popoln nasmešek se mu razleže drobni obraz, kakor da je ugledal svojega najljubšega znanca. Zares, na prvi desni polici v kotu sedi velik, rjavkast, ves kocast medvedek. Tako prijazno se gledata s Tonekom, da bi se kar, kar objela skozi debelo šipo in se nekje v topli sobi za pečjo ves ljubi dan valjala po tleh.

— So ein Bär hundertfufzich Dinar! pravi elegantna gospa svoji spremljevalki.

Bog ve, kaj je zdajle povedala gospa! To bi rad uganil Tonek. Tudi Francelj ne razume, kaj je povedala, a pogledal je Toneka tako prezirljivo, tako pomilovalno, kakor da mu je hotel reči:

— Tonek, ti si bebec! Kaj te briga medvedek!

Francelj, ta ima svoje misli drugod. Železnico gleda pravo malo železnico s široko zaokroženim tirom. Lokomo-

tiva, — kako srčkana črna lokomotiva! Pet zelenkastih vagonov vleče za seboj; pero ji navijajo, pa potegne in zdrija naokrog po tiru mimo belih hišic in zelenih travnikov, skozi gozdiček, pa tudi skozi predor. Drvi kakor namazana, naokrog, naokrog — pa bi zdrija la tudi naravnost, naravnost, nekam daleč v svet... Ob njej bi Francelj v toplo zakurjeni sobi na tleh ležal ves ljubi dan. Nevtrudoma bi navijal per, poganjaj lokomotivo in vlak in bi mislil na neznane ljudi in na tuje kraje.

— So ne kleine Eisenbahn? Ich meine zweihundert blanke Dinar! pravi elegantna gospa k svoji spremljevalki in se odpravi dalje.

Odšla je tudi mama z gosposko opravljeni punčko — in ostali smo pred izložbo sami: Francelj, Tonek in jaz.

— Jaz bom pa le rekel, veš, Francelj, jaz bom pa le rekel mami za medveda! pravi Tonek počasi in vdano.

— Ti si bedak, Tonek! Medveda ti bo kupila mama, ho! Prismojen si, Tonek! Tistole afno si pogled zravni! Tak si, Tonek! Medveda, ho, medveda! Afno, afno!

Tako hudo je Toneku pri srcu, tako grenko v ustih in grlu, da bi se razjokal. Kaj vse bi dal za medveda! — Pa še tobi naj ata kaj kupi! Železnico!... pravi Tonek čez čas še pohlevneje, še bolj vdano.

Francju vzblestijo oči. Razcefrano kapo je pomaknil z levico višje na čelo. Bistvo, vprašujoče pogleda v Toneka. Železnico! Ko bi le vedel, kaj je prej dejala elegantna gospa, ko je s prstom pokazala nanj!... Pa saj ni, saj ni mogel! Nikoli, Francelj, nikoli ne boš imel železnice! Ko boš zrastlel, pojdeš v sve! Bogue kam! Morda na Nemško, morda celo v Ameriko. Peljal se boš s pravo, veliko železnico, morda celo z ladjo po morju. Ali takele majčkene, srčkane železnice ne boš imel nikoli! Nikoli, Francelj!

Mene je zasklelo nekje v duši, ko m opazoval oba fantiča. Povem ji ma, razodenem jima resnico!

— Pogled, Tonek, — pravim — tisti le medvedek stane 150 dinarjev, — a železnica, Francelj, 200 dinarjev!

— 200 dinarjev!... Železnica!... Tonek pa ni dejal nič. Francelj ga je bil potegnil za roko in odcapljala sta

po široki ulici, odkoder sta prišla. V prejemstje, v noč.

V izložbah so ugašale žarnice, v senklav ih zvonikov so rebrno doneli udarci, devet po vrsti.

Božični večer dveh skitalcev

V ozki, nerazsvetljeni ulici predmestja sta trčila skupaj. Zavita v tenak, že preluknjan plašč sta pridirjala po ulici vsak od drugega konca. Megla se je podila in mraz je lizal kosti. Obstala sta drug pred drugim kot okamenela. Nato v meglenem božičnem večeru kratki pozdravi:

— Ali si ti, Lojze, večni popotnik?

— Sem. Tak kot vedno in vsak dan!

Kako ti, prijatelji in državljani Jaka?

— Po navadi. Kakšen vranč te je pri-

gnal nazaj v pusto meglo? Hoj, iz solnč-

nih goric v megleno puščavo. Ali si po

goricah dobro kolovratil?

— Vsak tihček rad prileti v domače

gnezdece. Bilo je fletno po štajerskih

vinskih goricah, lepi časi! Vedno ču-

taro dobre kapljice in polno meska z

belim kruhom. Sedaj na božični večer

megla, mraz in kruljenje v želodcu.

Tam sem živel kot Izraelci v Egiptu

pri polnih loncih. Minilo je. Zidani-

ce so kmetije zaklenili, jaz pa sem ostal

brez strehe, kruha in... morale...

— Ali imaš kvartir, kolovratež? Pot,

pendrek se je za te pred dvci zelo

zanimal, je Jaka šepnil Lojzetu v uho.

— Kaj pendrek, samo, da dohim na

božični večer gorko zavetje pod stre-

ho. Saprament je huda!

— Lojze! Jaz imam gnezdo. Tam do-

li na Dolenjski strani pri dobrem kme-

tu, kamor nikdar ne pride pendrek! V

hlevu pri kravcih in voličkih bova no-

coj spala. Ali si lačen?

— Ves dan mi želodec kruli, omeni

žalostno Lojze, notikam se okrog in

strah me je pred pendrekom. — Jaka

se mu je zloščeto zarezal in pristavil:

— Ti si b'kan, roma kvadrat! Ne

znaš živeti. Vsak človek si lahko pre-

skrbi, čeprav brez posla kar celo leto.

Vidiš! Obut sem, za silo obložen in

vsak dan nekaj toplega v želodcu, pa

še v žepu kakšen kovač. Tako živimo!

In jadramo naprej! Kot starega znanca

te nocoj pogostim. Stopiva tu-le notri,

kjer točijo dalmatinca.

Ko so zvonovi milobno vabili verni-

ke k polnočnici, sta se Lojze in Jaka

majala v Dolenjsko stran. Brundala

sta med seboj. Jaka, hud nasprotnik

uniforme, je venomer prepeval novo

pesem ljubljanskih barab. Hreščete in

disarmonično je odmeval njegov bas

v božično noč. Lojze mu je sekundir-

al. Jaka je začel:

— Hej zapažva našo pesem!... Ti-

sto, ki se poje po ruski Car Nikolaj...

Toraj, hm, hm: Minister — policaj!...

Izdav manifest... Barabam svobodo...

poštenim aresti! Al ni fajn, orka la pi-

pa?

S to pesmijo sta skitalca na božični

večer pozdravila voličke in kravce ter

se zarila v listje...

Prijatelji otrok

V I. nadstropju na solnčno stran stanuje postaren samec, gospod Alfred. Poleti so vsa okna v cvetju, čez zimo pa da rože vrtnarju, ali vendar vedno diši okrog njega, kakor pri brivcu. Elastično stopa vsako dopoldne ob 11. na izprehod, spremlja ga pa vampašt psiček s svileno pentlo okrog vratu. Pozimi nosi plašček, da se ne prehladi, ker je že redke dlake in po hrbtu oguljen, kakor fotelj ob peči. Ki na njem leži, če se ne zabava z gospodom.

Zadnje dni je lepi in vedno zlikani gospod Alfred nenavadno zaposlen in nemiren. Dvakrat trikrat sta šla s kužkom po umetnih jelovih in smrekovih drevoredih na Kongresnem trgu gori in dol, dokler se nista pogodila za najpravišejo malo jelce. Saj bi bil gospod Alfred še izbral, če bi kužek ne bil začel naglo stopicati po mrzlih tleh in milo cviliti. Kljub toplemu plaščku ga je začelo zebsti, da so se mu skozi dlako videle vse rdeče noge. Gospod je plačal, poklical dečka, da mu je nesel drevesce in je sam lahko stisnil premrzlo živalico na toplo pod odpeti plašč, da se mu je pod vratom zasvetil velik briljant na beli, široki kravati in je stresel gospoda Alfreda mraz do zrahljanih kosti.

Doma je dobrosrčni kavalir psička zavil v toplo volneno ruto in ga položil na fotelj, prej ga je pa še prijel za prednji nogi in zaplesal z njim dvakrat po sobi hitro polko. Da pride premraženemu njegovemu ljubčku zopet kri v žile in se ogreje.

Kužuh sladko spi v ruti, gospod pa smukne, kolikor mu je mogoče naglo v prvo delikatesno trgovino v mestu. Tu so že pripravljene nalašč po njegovem naročilu narejene minijature hrenovke, pa vendar še izbira med najfinjšo mesnino in delikatesami. Vsak kolešček rožnate kobase mu z največjo pazljivostjo zavijejo v štanjoli, da ne izgubi duha in okusa na zraku.

Lučke gore na drevescu, radio prinaša božične pesmi iz daljav, gospod Alfred pa sedi s psičkom v naročju pod drevescem Kužek laja in bevka v lučke, da ga mora gospod pogovarjati in milo opozarjati, da tako ni manira finnega kužeta. Z drevesca snema v štanjoli zavite koščke klobas, jih pazljivo odvija in pita z njimi svojega izbirčnega prijatelja. Malo klobase, potem košček piškota, bonbonček, pa zopet mi-

nijaturno hrenovko. Ali, kakor rečeno, je ljubček razvajen, požre samo konček hrenovke in konček druge, drobtino piškota in polovico drugega, da leže ostanki delikates in slaščic po pristni starinski preprogi okrog mize po vsej sobi, psiček pa smrči pri peči in svečice dogorevajo, da jih gospod hiti ugašati in odpirati okno svežemu zraku. Globoko spodaj na dvorišču ob oreznici se sveti okno kleti. Tudi doli v glo-

binji je božič in gospodu se mlo stori. Dobri gospod se muči, hudo muči, ko pobira štanjoli in slastne ostanke po tleh. Nagromadi jih na velik krožnik in gre poklicat vdovo v klet.

— Zena, ne zamerite mi, ali vedno sem imel srce za otroke. Naj gre punčka z menoj. Srečna mati drhti in hiti oblačiti detetu, zvitemu od angleške bolezni, čist predpasnik. Boječe stopa deklica za gospodom, ki ji prižge svečke na drevescu in napolni predpasnik z dobrotami s krožnika. Potem pa gospod prime razsvetljeno drevesce in ga gignjeno nese v klet. Presenečena mati plane v jok in poljublja roko plemenitemu dobrotniku: »Gospod, vi ste angel iz nebes...«

Vojna vdova z deco

Ze nekaj tednov sem jo opazoval, zdaj pred to, drugič pred ono hišo v mestu. Menda je bila večkrat kaka druga, toda bile so si podobne. Velih, nagubanih lic so bile vse in s skrbčimi očmi so buljile na okrog, preden so priče le z »delom«. Kadar niso bile na poslu, sem to ali ono zalotil tudi, ko se je grela ob kostanjeviji pečici.

Včeraj popoldne sem tamle v Ribji ulici zopet naletel na eno. Brskala je, kakor navadno, po zabojih za smeti in je pobirala odpadke s tako vnemo, kakor že dolgo ne. Grebla je po pepelu in oči so se ji zasvetile, kadar je po tregnala izpod kupa pisan trak, kako bleščalo se pokvarjeno igračko, zlomljen glavnik ali celo napol gnilo jabolko med olupki. Postal sem in strmel vanjo. Ona se ni dala motiti in pregnal jo je šel mestni smetar, ki je privozil mimo. Bil je pristen dedec, ki ima bržčas umevanje samo za svoje potrebe.

— Halo, žena, pustite nu moje smeti v miru, tak umaknite se, da zvrnem smeti na voz.

— Oh jej, dajte no, pustite, da še malo pobrskam po kištah, je prosila ona, vsa strta.

— Ah, kdo bo čakal, ni časa! Ker je slutila, da jo bo odrinil, se je rajše umaknila sama ter spravila stvari, ki jih je našla v smeteh v raztrgano ročno torbico, ki je najbrže nekoč tu diže ležala v zaboji za smeti.

— Uf, ko bi bil vsaj živ moj mož, da ga ne bi vzela vojna, bi pač bilo vse drugače...

Stopil sem do nje. Preiskal sem žep, ter našel nekje dvodinarski novic in ga ji podaril. V oči so ji stopile solze in na moč se je zahvaljevala.

— Kaj, mož vam je padel v vojni? — I seveda, ostala sem sama s tremi otroci, od katerih še noben ne zasluži.

Vojna vdova sem. Pomislite, 200 Din dobivamo mesečno od države, pa naj živim ali umrem. In umreti ne smem zaradi otrok. Delati po hišah pa ne morem, ker ni časa. Otroci ne vedo nič, da prebrskavam smeti po mestu.

— I, kaj za boga pa najdete v smeteh?

— Oh razne stvari. Pripetilo se je tudi, da sem našla kar dinar. Včasih naletim tudi na kako jabolko, potem pa najdem tudi kosti, ki jih prodam.

Žena je jokala. Tudi meni so stopale solze v oči. Na večer sem stopil v stanovanje, ki mi ga je navedla. Našel sem družinico v črni zaklenjeni luknji, — tam nekje na periferiji. Otroci, stari 11 do 13 let so se stiskali v kot, kajti pri vratih je vleklo. Bili so bledi in prosojne kože, pod katero so se ostro risale kosti. Obledeni so bili za silo — poletensko. Ko sem vstopil, so ogledovali razne stvari, ki so jih imeli na kupu pred seboj: stare škafle, oguljene ščetke, pisane trakove in druge drobnarije.

Mati je pokazala na to, vzkliknila: — Ah, glejte, tudi pri nas se je oglašil Božiček!

Gledal sem, da sem kmalu izginit. — Mama, ali boš tujci zopet prinesla jabolko? sem slišal, ko sem že zaprl vrata.

Tesno mi je bilo pri srcu, ko sem

mislil, na sestrado družinico in na uboge matere, vojne vdove, ki jih pozablja vse na svetu.

Razlita juha

Poleg male gostilnice, kjer skuhajo veliko juhe, da jo oddajajo po porcijah ljudem, ki prihajajo v lončkih ponjo.

Iz veže gostilne je po 12. uri stopila ženska srednje starosti. V roki je držala lonček, lonček vroče juhe, njenega krila pa sta se držala dva malčka, ki sta, opotekaje se, koracala poleg nje.

— Mama: lačen! sta jadikovala venomer in s prosečnimi očki gledala v njo.

— Samo malo počakajta! je odgovarjala mati in skušala stopiti nagelje, da prej pride domov. Iz lonca je uhajala para, ki jo je zavohalo neko v bližini se potepajoče ščene. Z glasnim lajanjem se je pes nenadoma sprožil proti ženski z otrokoma, se ji zapletel med noge in kot bi trenil, je ležal lонец z juho na tleh. Z vročo tekočino polito ščene je jezno zacvililo, stisnilo rep med noge in zbežalo.

Okrog ženske z otrokoma se je v hipu zbrala množica ljudstva. Ona je sklopala roke, metala okrog sebe obupne poglede in vzklikala na glas: — Oh, juha, juha je šla, njegovo, moje in otrok kosilo! Za božjo voljo, kaj poreče on, ko pridem domov praznih rok? Otroka sta se jokala, ljudje so gledali v tla in se polagoma zgubili.

Ženska je še čas jadikovala, pobrala lонец in pokrov s tal, nato pa je, porgrabivši otroka za roko, izginila v bližnjo vežo.

Neki »šaljivec« je trenutek pozneje srečal reporterja in hudomušno namignil: — Hej, tamkajle se je pripetila nesreča, opekla se je neka ženska — šla je v onole hišo!

— Tako? je vprašal reporter in se podvil za naznačeno vežo.

Na uho mu je udarilo jadikovanje dece, vzklikanje ženske in robantenje moškega.

Odprla so se vrata. — Kaj vas je res zadelo nesreča?

— Nesreča? In še kakšna! Prišli smo ob kosilo, je burno odgovarjala ženska. — Kupila sem za 6 dinarjev juhe, da bi ji imeli vsi za kosilo. Od sinoči sem spravila tudi nekaj kislega krompirja...

— Kako pa, da živite tako slabo?

— Bogme, kako naj pač živiva bolje, seže v besedo mož, ki je sedel sključen za mizo. — V tobačni tovarni s trdom spraviva oba tedensko skupaj 400 Din, 160 zasluži ona, jaz okrog 200; to zadostuje komaj za enega, pa nas je pet. Tamle v kotu strada stara mati. Danes bomo jedli vsi skupaj par koščkov krompirja in kos kruha. Nekaj mora ostati za večerjo. Brez pare sva že, plača pa bo šele čez nekaj dni. To bodo pač krasni prazniki!

— Je-li mogoče? Pa ste vsi tobačni delavci plačani tako slabo?

— Eh, vsi! Izjem skoraj ni, tudi ne v revščini. Največ nas je, ki kosimo samo juho. Le vprašajte pri drugih. Kurimo ne in ogrejemo se samo takrat, ko se pravi »hitro delati kar se da!«

Odhajal sem in misli: — Ne, šaljivec me ni navlekel. Pripetila se je strašna nesreča, toda že pred časom. Zakrivilo so jo gospodje, taki, ki vedre in oblačijo pod socialnim nebom mile domovine. Pripetila se je grozna nesreča, ki je ni konca in ki prireja z zobmi obupne mizerije v naš delavski sloj...

Deložacija

Pri deložacijah gre kakor pri potrebi, ali skoraj kakor pri pogrebu, bi rekel. Oni dan so v Ljubljani deložirali 11 družin. Pri vseh nisem bil poleg. Tudi reporter ima živce, recimo. Eno pa sem videl.

Po stopnicah, skozi mračno vežo in široko razprte dveri prineseta dva suhljata moža omaro. Pač omara stare sorte. Tu in tam se kruši furnir, zadaj je nekoliko pajčevinasta. Par let je gotovo imela mir v svojem tihem kotu. Zdaj na stara leta mora vnovič na pot. Pa še sama ne ve, kje jo bodo zopet vzeli pod streho.

— Hudič, danes je pa dobro pritisnilo! pravi prvi nosač in si huka v ozeble roke, ko sta počez položila omaro na razmajan voziček.

— Saj! pravi drugi. — Še sneg ne more blizu, lej, kar na drobno se opoteka.

— Nagovoril bi Friškoveca za frakelj šnopsa. Pa beštja revna sam nima. Vem, da nima...

Friškovec, deložiranec, pride po veži in privleče na voz borno slamnjačo. Dve rdeči, zmendrani odelj poleg.

Bombaž je na obeh pri sredi ožgan — mati je ponoči za otroke grela odelj in jih osmodila...

— Tole založimo k omari! pravi Friškovec. Da se ne bo razrukala, škaflija stara!...

Založijo dobro, da je odeja kolikor toliko na mehkem. Vsi trije nato stopijo v vežo in gredo po ostalo pohištvo. Vračajo se s »francami« postelj in razno drobnarijo. Kopica na vozu je vedno višja.

— Na, Nežka, zdati na kuhinjsko šaro, kar brži! se zadere Friškovec v vežo.

Nežka, žena njegova, gologlava, oblečena v oguljen plišast plašč, prinese nekam sramežljivo v obeh rokah vedrice in v njih razno kuhinjsko posodo. Hčerki ji pomagata. Starejša je nekam

sram, sram bede, bede, ljudi in belega dne... Vse lepo zložijo na kopico in zamašijo vsako vrzel med pohištvo. Potlej razvijejo nosača vrv in prevežeta skupaj, voz in prtljago počez, navzdol in povprek. Trdno pritegneta, da zaškriplje voziček v oseh, in zadržneta ob strani. Naloženo.

Tedaj prikobali po veži fantek, Friškovec najmlajši, in privleče s seboj srednje veliko stensko sliko. Nikaka umetnina, seveda ne. Zgolj zaprašena enostavno uokvirjena podoba. Jezusa snemajo s križa.

— Ubil boš šipo, paglavci! se razjezi Friškovec. Sliko zatakne nekam med omaro in stranice, zavaruje jo z delom odeje.

— Vse?

— Vse!

— Pa potegnimo v božjem imenu!

Nosača potegneta, Friškovec potiska zadaj. Po trotoarju stopa za njimi Friškovecova žena s hčerkama. Oh, kako sitna je ta selitev starejši punc! V zemljo bi se pogreznila Kar takole po ulici razkazujejo svojo revščino! Oh! Bog! Bog!

Samo najmlajši, ta se ne zmeni za nikogar. Vsenaokrog obrača po ulici oči. Lačen je, nič drugega.

Zavijejo tja doli proti Poljanam. Morda bodo krenili v Zeleno jamo, ali kam. Nekje se bo že našla streha zanje. Vsaj do Božiča. O, še teden dni je do Božiča!

Samo najmlajši, ta se ne zmeni za nikogar. Vsenaokrog obrača po ulici oči. Lačen je, nič drugega.

Vsak po svoje

V lepi trnadestropni hiši na nekem ljubljanskem trgu stanuje znan bogataš, star samec, bonvivant, mož obširnega telesnega obsega. Pozvonim v visokem prilihu na vratih, kjer je pritrjena medena ploščica z napisom: Janez Črevogoj, rentnik. Odpre mi tolsto, okroglo žensko bitje, ki mu lica kar pokajo od zdrave rdečice, majhne sive oči pa kar izginjavajo v mesu.

— Dober dan, gospa kuharica. — Gospa kuharica je očarana od moje ljubeznivosti in ko izve namen mojega prihoda, pravi, da gospoda ni doma, da pa morajo priti v kratkem in da se že boji, da bi bil bitfek preveč pečen. Vendar pa mi pove, kako pri gospodu Črevogoju že nekoliko let praznujejo spomin na božje dete, ki je takoj po rojstvu ležalo v bednih jasliah na slami.

Kulturni pregled

Napor slovenskega založništva

Razgovor s članom-odbornikom »Tiskovne zadruge«.

«Križa knjige», nje vzroki in opasnosti

Knjige salagamo danes kakor smo jih prej in zato ni, da bi govorili o »križi knjige«. Križa je v norenem problemu našega knjigotništva in zadovoljujočega odziva naše publike. Producent nudi takšno blago, da konzumenta v masi ne zanima, ki zahteva blago svoje vrste. Tega mu producent ne more dati, če bo ostal zvest svojemu kulturnemu poslanstvu. Mnoga nova založništva izdajo toliko knjig, da jih slovenski čitatelji ne konzumirajo. Tri velika slovenska založništva so zato ustavila zalaganje. Gotovo je, da povojni razvoj knjižarstva ne forsa razvoja knjig. Slovenski študij, ki je prav zadnji čas na razpoložljivi masi, ne pomenja v direktnem oziru velike ovire, ker ga bere ljudje, ki sicer ne kupujejo knjig, škodljiv je v toliko, da se masa privadi čitavi, ki je plehko in prazno, in da bo zato težko našla pot do prave knjige. Danes je čas tak, da se ne moreš baviti s knjigo dolgo časa. Morda je študij razširjen šah, zato, ker je nekoliko žurnalistično organiziran in enostaven.

Kdo kupuje danes slovensko knjigo?

Obubožanje srednjega sloja je splošno. Ker je ta sloj konzumiral nekakšne največje knjige, zato križa slovenskega knjigotništva. Kdo kupuje danes slovensko knjigo? Nekaj malega inteligencije, nekaj kmetije in delavci. Popolnoma je odredila današnja mladina. Saj nekdanji smo imeli dijake vsak svoje knjižnice, danes ni tega več. Mladina ne kupuje niti tistih knjig, ki so ji posebno namenjene. V tem leži največja nevarnost za slovensko knjigo. Krivda je na šoli in na duhu časa. Zlasti šola bi lahko več storila za slovensko knjigo. Težak udarec za slovensko knjigo je Primorje. Soška dolina je konzumirala mnogo, mnogo knjig. Isto je v Ameriko. Tu pa je en vzrok ta, da so se slovenske knjige v dobi inflacije za Ameriko tako podražile, da so bile celo za Ameriko predrage. Slovenci, ki so v tujni odročani od domačega življenja, mnogo naročajo knjige. Zanimivo je, da slovenski delavci v Belgiji, Franciji in Holandski (in Vestfalske) ne konzumirajo mnogo več slovenskih knjig kot njegovi tovariši v Trbovlju. Hrastika ali katerega koli kraja v domovini. Tudi diaspore po kraljevini izven Slovenije mnogo naročajo. V svrhu cenejših dobav smo priredili razpisano naših knjig v posebnih skupinah, ki se gredo nekako. V splošnem prodaja Tiskovna zadruga vsako leto okoli 25.000 knjig lastne založbe. Število odjemalcev posameznih knjig je različno. Letos smo n. pr. »Hermana Celjskega« kljub aktualni temi prodali samo 900 izvodov, »Svečka« okrog 600 izvodov, »Albuma slovenskih književnikov« 1000 izvodov. To so majhne številke v primeri s številkami prvih povojnih let. Za razmere najbolj značilno pa je dejstvo, da celo stari knjigarnar Turk, založnik knjižnic z naslovno ilustrirano stranjo in za ljudstvo nisano vsebino po 10 din toži o slabih časih.

Naše knjižnice in slovenska knjiga

Poglavje zase je problem slovenskih knjižnic. Tiskovna zadruga je sama darovala za 40 novih javnih knjižnic velike množice svojih knjig. Pričačevalo je naravno, da jih bodo te knjižnice v pomoč. Rezultat ni bil tak. Od teh 40 knjižnic naroči le katera takšno knjigo. Knjižnice danes knje ne kupujejo, boljši da so brez pravih knjižničarjev, ki bi se vzor- no zanimali za njihov razvoj, boljši da res nimajo denarnih sredstev, ki bi se na morala najti v kraju. Knjižnice danes v splošnem niso nobena opora razvoju slovenske knjige.

Nemška knjiga — tekmeč slovenske knjige

Tiskovna zadruga stori vse, da spravi slovensko knjigo med publiko; posluša se reklame, proskpektov in neposredne ponudbe. Ali publika, ki knjige kupuje, se odvrta od slovenske knjige, zanima jo nemška knjiga? Ljudje, ki so bili že prej vajeni čitati, kupujejo danes nemško knjigo. Mladina, ki nemškega ne zna, pa ne bere niti slovensko, niti seveda nemško.

Finančna stran slovenske knjige

Cena slovenske knjige je nizka. In to v primeri s kakršnokoli drugo knjigo, posebno z nemško. A kljub temu, da je riziko velik — kar se knjige proda, se proda v prvem letu, pomeneje gre komaj 20 do 30 izvodov letno — se je oprema slovenskih knjig v medsebojni konkurenci jako dvignila in daleko prekaša v tem oziru srbohrvatsko knjigo. Izdaja pa v malo izvodih, 1000 do 1500, največ 2000. V prvih povojnih letih smo tiskali po

3000 izvodov ene knjige in več. Zdaj smo tudi v tem oziru zadržani na predvojni nivo.

Novo avtorsko pravo

Velika opasnost preti slovenski knjižni predvsem glede prevodov moderne tuje literature od novega avtorskega prava. Podražilo jo bo občutno. Slovenski pisatelji so v zmoti, če mislijo, da jim bo nudilo pravo ugodnost pri tujih založništvih. Težko je za mahne narode spraviti duševne izdelke v svet. Pa tudi v poslovnem pogledu bo avtorsko pravo velika ovira za izdajo prevodov. Tiskovna zadruga nima v tem oziru razveseljujočih izkušenj. Če manj srečna pa je stilizacija 50letnega zadržanega monopola Opozorim le na našo domaćo zadevo: na dolgotrni Bambergov monopol Stritarjevih »Zbranih spisov«.

Aranžma organizacije našega knjižnega trga, trgovsko-politično v smislu podrobnega dela

Medsebojne organizacije slovenskih založništva, oziroma knjižničarjev ni. Vsek dela na svojo roko. Niti do izdaje enotnega kataloga se ne moremo povzpeli. Naše razdrapane politične razmere so temu mnogo krive. Težavni položaj slovenskega knjigotništva pa bi nas moral nujno prisiliti v enoten postopek. Predvsem bi bilo potrebno, da izdajamo bibliografski list, ki naj bi priporočal slovensko knjigo in širil razumevanje težnj slovenskih knjižničarjev in založnikov. Ta list bi moral biti priljubljen vsem slovenskim revijam. Tiskovna zadruga bi tako zamislila takoj podprla. Druga je stvar s organizacijo knjižnega sejma, zadeva, ki je bila že večkrat spročena v javnosti. Mislim, da bi ideja sejm-a mogla biti tudi za nas koristna. Tudi šola se v zadnjem času ne zaveda svoje naloge. Zlastno je, če razpošiljamo na tisoč šol tisoč proskpektov in če na te proskpette prejmemo čez pol leta 20 naročil in zopet pol leta in celo več je časih treba, da pride denar. In to za knjige, ki jih je šolska oblast priporočila!

Tiskovna zadruga, njena kulturno delo in načrti

Tiskovna zadruga je bila v povojni dobi prvi književni zavod. Edino ona je vzdrževala zvezo med predvojni in povojno književno produkcijo. Neprenehoma je izdajala knjige in jih izdala čez 200. Zdaj jih izdaja približno 20 na leto. Zavedno vztraja in vrši svoje kulturne posele, kljub nevelikemu zanimanju publike, ki ji je njeno delo namenjeno.

Kljub temu, da se knjige in zbirke naših klasikov ne prodajajo baš dobro, bomo nadaljevali z njimi. V kratkem izide nov zvezek Tavčarja, Podlilbarskega »Gospodin Franjo« v prvotnem tekstu v dveh knjigah kot IV. in V. zvezek njegovih spisov. Kidričeva monumentalna izdaja Prešerna izide drugo leto. Na vrsto pridejo tudi drugi klasiki. Predvoda knjižnica je nekoliko zastala, sistem prevajanja smo pridržali kakor je bil. Na vrsto prideta dva romana: Dostojevskega »Selo Stepančikov«, v Levstikovem in Flaubertov »Salambo« v Debeljakovem prevodu. Zbirko »Pota in cilji«, vzdržujemo, vendar premo- gokrat ne najdemo primerljivih rokopisov, ki bi v prvi vrsti spadali v to zbirko. Sienkiewiczove romane se nam je posrežilo spraviti v precejšnji meri med naširne sloje. »Svečka« drugi del je pravkar izšel. V tisku je roman »Umirajoče duše« iz baročne Ljubljane. Kljub veliki agitaciji se nam ni posrežilo da bi za Shakespearovce drame v klasičnem županičevem prevodu pridobili toliko naročnikov, da bi bilo nepretrgano izdajanje zaskurano. V tisku je »Ukročena trgovačica« Železi bi bilo, da bi po šolah brali več Shakespeara, in sicer razne njegove drame, ne pa samo odlomkov iz »Julija Cezarja«, ki je našim v šolski študij. Vošnjakovi spomini »U borbi za nacionalno državo«, so dragocen prispevek k desetletnici Jugoslavije. Poleg teh knjig ima Tiskovna zadruga še polno arhiv, ki jih bo skušala polagoma urediti. Tako namerava izdati velik ilustriran list za one, ki jim je »Ljubljanski Zvon« prevel literaturo in samo literaturo. Poleg tega bodočega družinskega lista pa bo izhajal »Ljubljanski Zvon« se nadalje in upamo, da se bo mogel izpolnjevati. S tem se želje onih, ki ga neprestano pokopavajo, ne bodo uresničile.

Zelo aktualna knjiga

V spomin na desetletno osvobodjenje in ujedinenja je izdala Tiskovna zadruga v Ljubljani obsežno delo dr. Bogumila Vošnjaka »U borbi za ujedinenje narodno državo«. (Utišci i opazanja iz doba svestkog rata i stvaranja naše države.)

Pisec je bil član Jugoslovenskega odbora v Londonu, prebil je vsa vojna leta v Parizu, Londonu, Rimu, Zedinjenih državah, v Srbiji na Krfu, povsod neumorno delujoč v duhu našega maksimalnega narodnega programa. Kot generalni tajnik naše delegacije se je

udeležil mirovnih pogajanj v Parizu. Njegove v angleščini in francosčini spisane knjige so znatno pripomogle, da so se v zavezniških vrstah jasili megleni pojmi o avstrijskem problemu. Angleški tisk je priznal, da je bil dr. Vošnjak morda najposobnejši pisatelj v borbi za narodno ujedinenje.

Najnovejša dr. Vošnjakova knjiga ni napisana v slogu in načinu časopisnih člankov, temveč je zgrajena na dokumentih in dnevnikih, v katerih je pisatelj zabeleževal dogodke od dneva do dneva. Tako je nastala knjiga, ki je veru in živa slika one dobe, ki je morda najodločilnejša v naši zgodovini.

Pisatelj slika naša politična prizadevanja v prestolnicah Evrope: Parizu, Londonu, Rimu, Zenevi. Bil je v Nišu pred porazom Srbije na Krfu je sodeloval pri sestavi Krške deklaracije. Iz odlične prestolnice predsednika ameriške republike nas vodi v rudnike, kjer dela slovenski izseljenec. Popisan je Wilsonov Washington in dnevi največjih in najtežjih odločb, zapisani so razgovori s odličnimi osebnostmi, ki so gradile novi svet.

Dr. Vošnjak je s tem pomembnim spisom, ki je spisan v srbohrvščini, obogatil jugoslovansko memoarsko literaturo in zapustil tudi poznejšim rodovom delo trajne vrednosti.

Jako elegantno opremljena knjiga obsega nad 410 strani. Broširana velja 120 Din, platno vezana 140 Din. Subskribenti je lahko odplačajo v štirih zaporednih mesečnih obrokih. Naroča se v knjigarni Tiskovne zadrug v Ljubljani.

Drugi zvezek Švejka

Jaroslav Hašek: »Pustolovščine dobrega vojaka Švejka« v svetovni vojni. II. knjiga. V Ljubljani 1928 — založila Tiskovna zadruga v Ljubljani, 280 str. — broširana Din 46, v platno vezana Din 56, poštnina 2 Din več.

Velik satirčno-humoristični roman, ki je preveden na razne svetovne jezike. In ga igrajo v dramatičnih tudi po vseh gledališčih. Je izšel v založbi ljubljanske Tiskovne zadruge v 2 knjigah. Prvak izšla druga knjiga pripoveduje Švejkove doživljanje na potovanju iz zaledja do galiske meje, na marših tik za bojno fronto, v avstrijskem ujetništvu, kjer ga smatrajo za Ruso, potem pa za človeka kot izdajalca ogleduha obesiti, nato v iskanju sovražnika, na na bojišču v strelskem larku, v ruskem ujetništvu, na roboti in končno po vojni zopet v Pragi.

Avstrijski in ruski militarizem, avstrijska in ruska korupcija, oficirski, uradniški in vojni duhovniški originalni toči so naslikani poleg ruskih kmetov in ruskih deklet s humorjem, da se moraš krotovati. Delanje, včasih grozno včasih šaljivo. Je veskoki silno napeto in zanimivo od prve do zadnje strani. Hašek in nadaljevalec romana Karl Vanek pripovedujeta smešljive najbolj resne, čisto strašne in brutalne dogodke, ki govorijo vsi isto:

Nikoli več vojni!

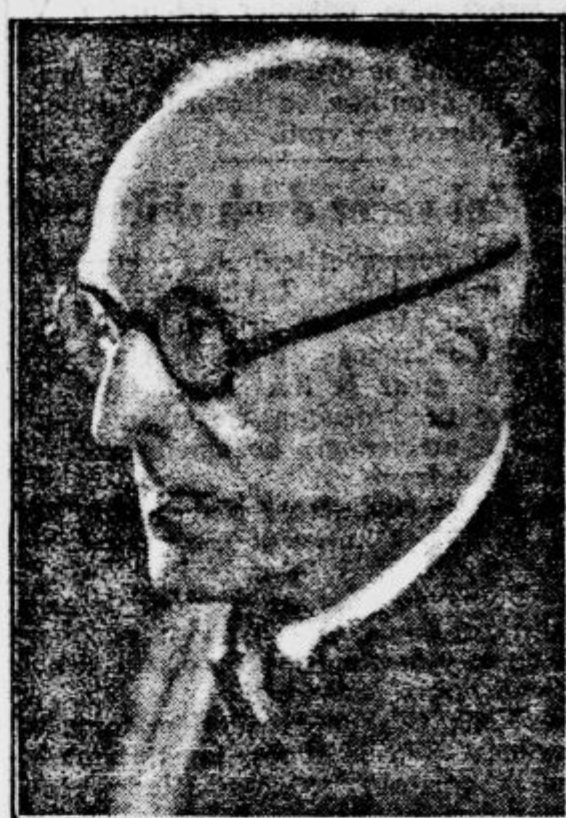
V romanu je mnogo prav naturalistično naslikanih bestialitet in orzdi, ki jih le prevažalec ublaži ali sploh izpusti. Pustili da je nekaj vzgledov, ki govorijo za vsakogar dovolj. Ruske razmere med vojni poznamo šele iz tega romana: bile so prav take in ponekod še huše in grše kakor med nami. Življenje naših ljudi v Sibiriji bo zanimalo prav posebno. Veselo humorna in strupeno satirčna knjižica o Švejku bo nudila vsakomur, inteligentu in ljudstvu moškemu in ženskam. Izredno miho zabave in tudi pouka. Kakor prve knjige je tudi drugo izdala založba v prav okusni obliki in v ležkovno jako skrbnem prevodu Fran Govekarja.

Belo-modra knjižnica

V okrilju prosvetnega odseka društva »Atene« se je ustanovilo novo založniško podjetje z imenom »Belo-modra knjižnica«. Doda je izdalo društvo »Atene« skupno z belo-modro knjižnico 8 knjig, čiji najraznovrstnejša vsebina priča o širokem polju dejstev, vanja, ki si ga je zastavilo novo knjižno podjetje. Poleg praktične in obsežne knjižice »Uz francoske meščanske kuhinje«, poleg mnogih mladinskih knjig, sta izšli za Božjo knjižica mladinskih povesti Zofke Kvedrove in znanstvena knjiga, habilitacijski spis dr. Alme Sodnikove »Zgodovinski razvoj estetskih problemov«, ki je prvo filozofsko delo, ki ga je napisala slovenska žena. »Belo-modra knjižnica« namerava predvsem brskati po literaturo, ki je v našem slovenskem žne in razviti tudi zanimanje za delo starejših slovenskih pisateljev z novimi izdajami najboljših del. Za izvršitev takega programa bo podjetje nujno potrebovalo vsestransko izobražen lektor, ki bo skrbel za primerno, nevsakdanjo vrednost posameznih knjig. Podjetje si zaenkrat skuša zagotoviti primeren obratni kapital z izdajanjem praktičnih knjig, predvsem pa s široko izjavano knjižno propagando, ki je danes potrebna vsaki slovenski knjižici, da si pridobi vstop v domove naših malo interesiranih družin. Izdalo je v ta namen posebno izro sree »Kolo« s posebnimi knjižnimi dobroti najrazličnejših slovenskih knjig in je dosegla priznanje naših šolskih oblasti. Skasoma upa »Belo-modra knjižnica« razširiti v široko slovenske ženske sloje prodaje knjig po nizki ceni in zagovarjati interes občinstva z rednim letnim izdajanjem »Gospodinjkega almanaha«, ki ga bodo pisale slovenske žene.

Stanislav Zima, Praga:

Poglavje iz češkega kulturnega življenja

Stanislav Zima, ugledni češkoslovaški pesnik in leltionist, ki je pred kratkim slavil svoj sedemdesetletnico in tigar pomen za češkoslovaško literarno življenje so priznali listi vseh smeri, je napisal za »Jutro« serijo o tem, kaj Češkoslovaki čitajo, kako čitajo in katera vrsta slovnata je na Češkoslovaškem najbolj priljubljena. Pisec je prejel v priznanje svojih zaslug nagrado Češkoslovaške Akademije 5000 kron, nagrado ministrstva prosvete 5000 kron in nagrado mesta Praga, tudi 5000 kron.

Sestaviti pravilno in objektivno bilanco češkega kulturnega duševnega življenja je gotovo zelo težka naloga. Svest sem si te težavnosti in svojih skromnih sil vendar se bom potrudil, da bratskemu slovenskemu narodu povem, kaj smo v tem pogledu napravili v minulemu letu. Odveč je pisati na dolgo in široko o tem, kako se je slovenskim narodom godilo pod Avstrijo. Okusili ste to v svoji beli Ljubljani kakor mi na Vltavi in Labi. Edino oružje proti osredotočenemu pritisku germanizacije in edini lek proti nemški oholosti nam je bila knjiga in živa beseda. Dunaj je pletil časopise in trumoma zapiral urednike in politike. Orožniki so nas zasledovali ter nam branili ne samo govoriti, ampak celo misliti. Tedaj nam je rešila knjiga. Bilo je to nekaj takega kakor historično geslo »V tem znamenju boš zmagal«. Naši predjed so skrbno skrivali biblijo, minjša pokolenja Havličkove časopise »Plač češke krone«, in drugo. S temi besedami so poživljali svoje otroke in pripravljali narod za velepomemben dan 28. oktobra 1918. Brez češke knjige bi nas ta veliki dogodek zalotil nepravilne in bi se najbrž niti ne bil odigral v naš prosep.

Po prevratu so se stvari sicer temeljito izpremenile, toda narod ve, da je bil njegov spas samo v knjigi. Ta misel je prepojila naše glavno mesto Prago, ki je narodu postavilo prekrasno javno knjižnico, s katršno se težko pohvali kak drug bogatejši evropski narod. Glavno mesto je s tem poklonilo narodu dar v vrednosti 50 milijonov.

Pri nas na Češkoslovaškem se mnogo čita. Vsako mesto in celo marsikatera vas ima sedaj svojo javno knjižnico. Vendar ima tudi ta uredba kakor je obkroženost, svojo senčno stran. Ovir se s tem v znatni meri prodaja knjig. Marsikdo knjige ne kupi in si jo raje izposodi. Predvsem velja to za bogatejši sloje. Siromašnejši niso tako varčni, kadar gre za knjige. Zato najdemo v mnogih siromašnih rodbinah vrsto knjig po želji in okusu. Navadno so to Božena Nemcova, Alojz Jirasek, Karel Rais, Beneš Třebitzky in zgodovina Palackega.

Tudi za vojake, ki je bila v tem pogledu pod Avstrijo zanemarjena, je sedaj poskrbljeno v odlični meri. Za vojake so osnovne knjižnice pod nazivom »Vojaki čitajo« in kakor vidimo iz statistik, naš vojak pridno čita ne samo zabavne knjige, marveč tudi poučno in znanstvena dela. Vrhu tega se pri nas močno skrbi za to, da bi naši češkoslovaški ljudje, po večini delavci ali manjši obrtniki in potujočim ozemlju ne trpeli na pomanjkanju dobri češkoslovaških knjig. V take kraje pošiljajo boljši posamezniki, bodisi društva ali uredništva listov vsako leto znatne pošiljke knjig. Letos so n. pr. poleg navedenih tudi naši knjigotržci poslali za 70 tisoč kron knjig v narodnostno ogrožene kraje. Ministrstvo narodne prosvete si s prosvetno zvezo prizadeva za ustanavljanje in razširjanje javnih knjižnic. Letos je ministrstvo v ta namen darovalo pol milijona kron.

Ob krimski vojni se je navadil s francosko vladno mislijo v Carigrad, kjer le nenadoma obkolil dne 28. novembra 1855 tudi umrl. Pokopan je bil v Montmorency pri Parizu. Leta 1899 so preneali njegove kosti v Krakov in jih položili k večnemu počitku poleg kraljevskih grobov na Wawlu.

Prvo njegovo pesniško delo so bile »Poezije«, ki so izšle l. 1822 v Petrogradu. S to knjižico si je utemeljil svojo pesniško slavo. Ena najlepših njegovih pesmi v tej zbirki je bila »Oda do mladosti«, ki je bila po posredovanju Emila Korytky morda tudi znana našemu Prešernu. L. 1823 je izdal prvi del svojih »Dvadvoj«, ki so pesniška slika borbe med duševno in življenjskim nagonom. Drugi in tretji del je Mickiewicz napisal več let kasneje. Istočasno z »Dvadvoj« je napisal tudi epično pesnitev »Grażyna«, L. 1826 so izšli njegovi »Sonety« poljske in »Sonety krimske«. Natvečilo pozornost v polski javnosti je vzbudila pesnitev »Konrad Wallenrod«, ki je izšla v Petrogradu leta 1828. Je to apoteoza domovinske ljubezni. Višek Mickiewiczovega umetniškega oblikovanja pa je njegov »Pan Tadeusz«, ki ga je izdal l. 1834. Je to biser poljske literature pesnitev v kateri le izkristalizirana vsa kultura poljskega naroda v prošlosti »Pan Tadeusz« je cvet, a obenem tudi zaključek umetniške tvorbe. Adama Mickiewicza za kal vse kar je kasneje napisal se niti iz daleka ne da meriti niti z njegovimi prvimi deli, kamoli še z veličastnim alegorijem »Panom Tadeuszem«.

Zanimivo je ugotoviti, da so pri našem ljudstvu močno priljubljeni zgodovinski spisi. Opazilo se je to že med vojno in se opneža še danes. Naši vojaki so imeli v okopih in na fronti a seboj vedno kakšno knjigo. Najbolj priljubljen in čitan je bil Alojz Jirasek, zlasti njegovi spisi o husitskih vojnah. Jirasek izhaja sedaj skoro že v petindvajseti izdaji a prekrasnimi barvnimi slikami profesorja Kašparja. Isto tako sta razširjena Božena Nemcova in Karel Rais. Zlasti Jirasekove »Temnos« in »Vetrov«, »Mojster, Kampanus« imajo vedno nove izdaje in veliko množico čitateljev. Zdi se, da nas v naši preči čez izvedeti, kako smo bili mi in naši predniki veliki v svoji slavi in v svojem suženstvu. Čitamo obupne bolesterne krike šlezke barda Petra Bezruča (šlezke pesmi) in nas boli, da gospodarske in narodne krivice, storjene šlezkemu ljudstvu, še danes, v svobodni republiki niso odpravljene! Zeljno čitamo vasko knjigo, ki obravnava boje naših legij na Ruskem, v Italiji in Franciji. V teh le kos naše stare zgodovine, nekaj iz doba Jana Žižke, Prokopa velikega, Jana Jakse a Brandisa. Legijonar Rudolf Modak si ni mogel izbrati hvaležnejše snovi za naš narod nego to, da je v svojih petih knjigah popisal veliki boj naših legijonarjev v Rusiji in spenili tragedijo »Polkovnik Svec«. Ta gledališki komad potuje zmagovito po vseh češkoslovaških odlih. Razen tega slovnata čitamo z veliko naslodo Haškovega »Dobrega vojaka Švejka«, humoristično karikaturu češkoslovaškega vojaka v avstrijskih vrstah. Od drugih romanopiscev je treba omeniti Baara in Brodskega, toda tudi Klostermann vabi še vedno češkoslovaške čitatelje.

Od drugih legijonarskih piscev navajam legijonarja Kopto, (Vintro četa) in dr. Langerja (Pes tretje čete). Veliko povpraševanje vlada na knjižnem trgu za razne vojne spomine. Sicer je res, da so več ali manj osebno pobavljani, toda historija, ki bo kritično delala, bo iz vseh teh knjig znal najti pravo jedro in očišči zrno od plevel in prameci. Imenujmo Cervinko (Moje avstrijske ječe), ter spomine Grostja, Habermanna, dr. Soukupa in dr. Šuberta, ki do neke mere dopolnjujejo, časih tudi povprašujejo spomine Masaryka in Beneša. Spominski spisi o italijanskih legijah so bili dolej pišni. Letos jih je dopolnil s svojim spisem Krešči (Hlavaček). Dr. Opčensky je na temelju dostopnih arhivov izdal letos obširen spis »Konec avstro - ogreke monarhije«.

Glede lepega slovnata se vili, da so stari mojstri pri čitatelstvu bolj priljubljeni nego mladi pisatelji, ki delajo za svoje spise obilo reklame. Vendar ta reklama ne učinkuje dolgo. Povratek k stari mojstru se razločno opazuje. Našemu češkoslovaškemu ljudstvu moderna poezija mladini ni po arcu. To vidimo iz tega, da čitatelji pridno segajo po Jirasku, Nemcovi in Raisu po Čapku, Chodu, Mrštiku (Majška pripovedka) in Zevjerju. Zlasti dame pridno čitajo roman Jan Marja Plojhar, segajo pa tudi po »Vernem prijatelju Amisa in Amila«. Med mladimi moramo omeniti samo Wolkerja in Josefa Horo. Mladi pesniki, nerad pravim to, so zakrivali s svoje časih hiperrealistično, časih hiperpoetično poezijo, da so čitateljem omzili čitanje verzov, kar je na vsak način velika škoda. Če želi izide zbirka pesmi, je to skoraj velik dogodek. Res pa je, da se pesniki starejše generacije, n. pr. Karel Hynek Macha, Jan Neruda, Antonia Sova, J. S. Macher močno čitajo zaradi njih bojevitosti in satire. Bezruča smo že imenovali. Pesnik Březina se, odkrito rečeno, čita, toda bolj iz snobizma kakor iz ljubezni. Vrnimo se tudi k Čechu l zlasti k Vrchlickemu, »Egar znanenim knjižica« »Bar Kohna« izide letos za božič. Med liriki gre prvo mesto Karlu Tomanu.

V gledališkem slovnatu je zelo uvažovan František Langer »Kamela skozi uho šivance«, »Periferija«, itd., brata Čapka, Medek a svojim »Polkovnikom Svecem« in »Ramek«. Zadnji čas so zelo priljubljene dramatizacije Dostojevskega, posebno »Idioti«. Tudi starejše drame Jirasekove še vedno vabijo občinstvo. V znanstvenem slovnatu omenjamo Pokarža (Jan Žižka), dr. Mahala (Zgodovina slovenskih literatur) in filozofskih spisov dr. Tomáša Trnke in dr. Bartoša.

Vse preveč pa se pri nas prevaja čisto na škodo okusa in češkoslovaške miselnosti. Prevaja se toliko, da človek komaj sproti vse prečita. Čitatelji še vedno najbolj ljubijo starega Dumasa, »Tri Musketirje«, Sienkiewicza, morda zaradi sličnosti z Jiraskom, Merežkovskega, Chestertona, Galwotvijja, Walterja Scotta, tega zopet zaradi zgodovine. Maupassanta in Julesa Vernea. Razen ruske literature je močno priljubljen tudi vaš Čankar. Amerikanizem, ki se pri nas »domačuje«, je privel k nam ne samo različne sporte, temveč tudi željo po avanturističnih romanah. Navajam samo Curwooda in Londona. Ne preveč hvalevredno je povpraševanje po detektivskih romanah.

Kar mi je najbolj drago, pa je to, da so naši otroci zelo vneti čitatelji. Ne zadostujejo jim bajke Erbena, Tilleja, Božena Nemcova, Kulde in drugih naših pisateljev. Treba jim je bilo preskrbeti še ruskih, ukrajinskih, japonskih in celo kitajskih bajk. Mlade devčke zabava ruska pisateljica Čarska, kar je vsekakor boljše kakor če bi jih zabavala gošpa Marlittova, Schwarzenova ali celo Eschstruthova. Razen teh mladina, pa tudi odrasli, zelo čitajo pripovedke o živilih. Imamo na žalost samo Karatjotova »Hrošče«, in nekatera dela Haisa - Tyneckeja. V pomanjkanju takih spisov se močno prevzajajo pripovedke o živilih iz angleščine in ameriškega slovnata, v glavnem: Seton.

Moram reči, da češkoslovaškim pisateljem ni poslano z ročicami. Ako niso zaposleni kot profesorji, novinarji itd., delajo iz gole ljubezni do naroda in jezika. Društvo »Svatobor« skrbi zanje, v kolikor to dovoljuje njegova finančna sredstva. Tudi ministrstvo prosvete podpira pisatelje, vendar na žalost ne v dovoljni meri. Letos je med drugimi dobil pesnik Otakar Březina častni dar 100 tisoč kron. Plemeniti človek pa si ni ohranil niti pare iz tega darila, marveč je poklonil vse znesek društvu »Svatobor« za podporo vdovam in sirotam češkoslovaških pisateljev.

Naročajte knjige ori »Tiskovni zadrugi«!

Adam Mickiewicz

(Ob 130 letnici njegovega rojstva.)

Te dni slavi polski narod 130 letnico rojstva svojega največjega pesnika Adama Mickiewicza (Mickieviča), ki je obenem tudi eden največjih slovanskih geniev. Mickiewicz je bil rojen 24. decembra 1798. v Zaos pri Novozrodku na Litvi. Njegov oče Nikolaž je bil odvetnik, ki se je kot naobražen mož mnogo bavil z literaturo. Svoježa sina Adama je sora vsa vzgojeval in za le v zgodnji mladosti navdušil za vse, kar je lepo in plemenito. Okrog leta 1807. se je Mickiewiczeva rodbina preselila v Nowogrodok, kjer so dominikanci vzdrževali gimnazijo. V to šolo je vstopil mladi Mickiewicz in tu je končal l. 1815. gimnazijske študije. Vseučilišče je posejal v Vilnu. Studiral je filozofijo. Po končanih filozofskih študijah je napravil izpiti za profesorja srednjih šol. L. 1819. je dobil mesto na gimnaziji v Kovnu, kjer le poučeval literaturo in zgodovino.

Že kot dijak se je živahno udeleževal nacionalnega gibanja med polsko mladino in je ostal v zvezi s tem pokretom tudi kot profesor. Ker je bil rahlega zdravja, je baš nameraval odpotovati na zdravljenje v inozemstvo, ko so ga l. 1823 aretirali zaradi udeležbe v revolucionarni organizaciji takozvanih filaretov. Bil je pol leta interniran nato pa so ga poslali v Petrograd, od tam pa v Odeso na Richeellievcev licei. Tu je ostal sicer samo kratko časa, vendar pa je

imelo življenje v Odesi, zlasti pa izleti po morju na Krim izredno blagodejen vpliv na njegovo duševni razvoj. Iz Odesa je prišel v Moskvo, kjer je bil pridržen generalnemu gubernatorju Gollicinu. Tu si je moč-

no razširil svoje duševno obzorje in navezal ozke stike z ruskimi književniki. Opetovano je potoval tudi v Petrograd, kjer je sklenil iskreno priatelstvo zlasti s pesnikom Aleks. Puškinom. Tu je dal v tisk tudi svoje prve pesmi. Poljska javnost je sprejela njegove poezije z velikim navdu-

šenjem. V kratkem je bila razkrabljena vsa književna naklada in izkupilo za knjige je bilo prav znatno. S tem je dobil pesnik sredstva da izvede svoj prvotni načrt, da potuje in inozemstvo. Moxični priatelji so mu oskrbeli potni list in tako je maia meseca l. 1829 odpotoval iz Petrograda v Nemčijo. Posetil je Berlin in vsa večja nemška mesta, prepotoval na le tudi Češko ter se več dni mudil zlasti v Pragi in Karlovih Varih. V Pragi se je seznanil med drugim tudi z V. Hanko, ki je bil takrat v ospredju češkega literarnega pokreta. Na povratku v Nemčijo je posetil v Weimaru tudi Wolfganza Götthela. Iz Nemčije se je napotil v Rim, kjer le ostal več mesecev. Papeški Rim je močno vplival na njegovo mehko pesniško dušo. Prele versko mlačen je tu postal fanatičen katolik in se le vseh njegovih kasnejših umotvorov. L. 1830. je izbruhnila na Poljskem vstala proti Rusiji. Mickiewicz se je takoj odpravil v domovino, a prišel je takaj, ko je bil ustanek že krvavo udušen. Zapustil je zopet domovino in se l. 1832. stalno nastanil v Parizu, kjer le takrat našla pribežališče večina poljskih emigrantov. Tu se je l. 1834. poročil s Celino Szymanowsko, s katero se je seznanil že v Petrogradu. Leta 1839. je bil imenovan za profesorja latinske literature v Lausanni. l. 1840. pa je bil poklican na takrat na novo osnovano College de France na stolico slovanskih literatur. Tu je deloval samo štiri leta. Nato se je posvetil zgolj književnosti in revolucionarnemu delovanju

Taj vem, koliko znam?

vore, kakor so jih vprašanci dajali neposredno, takoj v momentu brez vsake možnosti poslužiti se kakih pomožnih knjig; odgovori so bili takoj stenografirani. Kakor so se glasili, tako jih nespremenjeno podajamo. Nekatere smo iz tehničnih ozirov morali skrajšati, krajšali pa smo tako, da je bistvo odgovora ostalo nedotaknjeno. Prosimo čitatelje, da se udeležijo te zanimive igre in sami zase odgovore prej na vsako vprašanje, predno začnejo čitati odgovore, ki jih je stenografiral takoj zabeležil, da jih vprašanci niso mogli spreminjati. Kdor bo postopal vestno, smo uverjeni, da ne bo imel dosti prilike, da bi se smejal odgovorom, ki jih prinašamo. Vsak naj sam premisli, v katero kategorijo vprašanj spada in naj primerja svoje odgovore z onimi, ki jih prinašamo, da dobi zanesljivo mero v svojem znanju. Stvari naj niti ne jemlje preveč tragično in naj mu služi v tolažbo, da smo po zaključeni anketi zaradi kurioznosti stavili teh osemnajst vprašanj še nekaterim priznani učenim in naobrazanim ljudem, po moramo reči, da rezultat ni bil nič boljši. Nego ga nam je podala prvotna anketa. Prilni odgovor, ki ga navajamo na koncu vsakega vprašanja, seveda ni izčrpen, je pa pravilen v smislu vprašanja.

Resnici na ljubo moramo priznati, da pričujoča anketa ni naša izvirna ideja. Posneli smo jo po nekem nemškem magazinu, ki je pred par meseci v Berlinu izvršil slično anketo. Zato pa ima naša to prednost, da lahko primerjamo odgovore nemških in naših vprašancev. Od vprašanih smo pustili neizpremenjena samo štiri, ostala pa smo priročno našim razmeram, da bi objektivno merilo pri primerjavi ne trpelo. Ako tedaj primerjamo rezultate nemške in naše ankete, prihajamo do preznimive ugotovitve, da so naši izobraženi sloji odgovarjali neprimerno bolje od nemških, medtem ko nemški ne šolani poklici zopet niso bili daleč nad našimi.

Ta ugotovitev dopušča sklep, da so naši višji sloji temeljiteje in bolj vsestransko izobraženi, nešolani ali malo šolani poklici pa imajo v Berlinu veliko več priložnosti, da tu in tam v življenju še vjamejo kako drobtinico. To pa je tudi edina prednost, ki jo imajo berlinski proletarski sloji pred našimi delavci.

Predno navedemo odgovore naše ankete, je treba navesti nekoliko podrobnosti o vprašanih osebah in zanimivih ilustrativnih momentov v odgovorih. V splošnem nismo imeli nikakih težav pri anketi. Na kogarkoli smo se obrnili, je takoj razumel stvar in se prav rad stavil na razpolago. Edino izjemo smo našli pri dveh odvetnikih, ki sta menila, da bi anketa zmanjšala ugled njihovega stanu, ako bi zanja izpadla ne-

ugodno. Da ne trpi dekorum stanu, smo opustili nadaljne poskuse z odvetniki; zato — na žalost — v naši galeriji ni zastopnika tega akademskega prostega poklica. Prijetno pa so nas iznenadili drugi. Predvsem, dama, zdravnik in petošolec. V nemški anketi je zdravnik rešil samo vprašanje iz medicine, dijak ni vedel takih stvari, ki se jih je moral učiti še nedavno, dama pa je nudila naravnost gniljivo sliko nevednosti in prepovršne izobrazbe. Pri nas je takol Zdravnik je kljub zmučenosti — bil neprebran od nočne službe — z lahkoto odgovarjal in polagal v odgovore obilo šegavosti, dama je dosegla časten uspeh, petošolec pa je do malega dosegel največje število točk. Morda ga je k temu spodbujala okoliščina, ker smo se obrnili nanj potem njegovega očeta in v tej točki tajnost ni bila povsem razjarmena. Vsekakor se je izkazal neprimerno boljše kot njegov nemški tovariš, ki je vrhu tega še osmošolec.

Pisatelj in slikar, umetnika, sta takisto prekosila aem. umetniške sloje. Nemški pisatelj je dejal, da si predstavlja zvezle stalnice kot male psičke, ki dirjajo po vse-mirju! Naša učiteljica, ki ne razločuje komete in planeta, in ki pri domovinoslov. pravi, da stega še niso jemali, še voseno stoji visoko nad nemško doktorico modroslova. Postrežnica, ki je obiskovala v svojih mlajših letih neko znano šestrastredno samostansko šolo na Slovenskem, je ohranila nekoliko tiste pobožnosti in je zvesta misionarskemu čitvu, misli pa kljub temu, da je lava reka in meša Afriko z afrikom (afrique), s katerim je gospodinja polni blazine.

Nad vse originalen je delavec. Najvišje sošišče je njemu logično tam, kjer obešajo. Temu ni moči ugovarjati. Ustavne razmere pri nas niso znane, enega faktorja pa kljub temu pozna: tistega, ki je za polirja v tiskarni. Noblove nagrade ga zavadejo k Noblovu aferi. To častito ime zveže s krepko psovko, ki smo jo morali zatajiti, ravno tako je vsem Lahom obesil neki krepak in krulčji pridevek, ki smo ga takisto zpu-stili. Vse, kar je na severu, so zanj Nemci in tisti Lah je zapeljal v led onega Nemca.

Tehnik in državna uradnica sta se takisto izkazala. Tehnik je zlasti dokazal, da nismo našli na povprečnega tehnika, ki se zanima samo za svoj študij. Močno je verziran v vseh panogah. Trgovec je odgovarjal zelo samozvestno, toda s tem manjšim uspehom. Čim večja je bila njegova samozavest. Vajenec, sirota in pastorek v življenju, je tudi v anketi ostal na dnu. Proti koncu se je malo razvil sploščka pa je bil prestrašen morda ima hudega mojstra, ki mu čisto sega v lase.

Dr. uradnica: Nil, več jih ne vem.
Trgovec: Pet ve, ampak recimo tri: Nil, e. Nil vraga, tudi treh ne bo.
Vajenec: Ne.
Pravilni odgovor: Nil, Kongo, Niger, Sambezi, Limpopo.

Kaj zaznamuje izraz »drugi ustavni faktor«?

Zdravnik: Skupščina, tako je sedaj demasko pri nas.
Učiteljica: Ne vem.
Tehnik: Kralj.
Dama: Ne vem, parlament morda.
Delavec: Tisti, ki je za polirja v tiskarni. Enega poznam.

Slikar: To je kralj.
Postrežnica: Ne vem.
Pisatelj: Vlada.
Petošolec: Parlament.
Dr. uradnica: Ne vem.
Trgovec: Pet ne, ampak recimo tri: Nil, rem misli.
Vajenec: Ne vem.
Pravilni odgovor: Kralj.

Koliko udarcev napravi žila normalnega človeka v eni minuti?

Zdravnik: 60 do 80.
Učiteljica: od 70 do 80.
Tehnik: okoli 75.
Dama: 72.
Delavec: 60 do 60.
Slikar: Približno 70.
Postrežnica: 36, če je več je človek bolan.
Pisatelj: okoli 80.
Petošolec: 75.
Dr. uradnica: Menda 60 ali koliko. Enkrat sem jih imela 120, ko sem bila bolna.
Trgovec: Se ne spominjam. Ako čitam,

vem, ali je prav ali ne.
Vajenec: 60.
Pravilni odgovor: 60 do 80.

Ali poznate imena štirih evangelistov?

Zdravnik: Luka, Marko, Janez, Pavel; ali ni Pavel?
Učiteljica: Morda sv. Luka, drugih ne vem. Pobožne stvari so mi strahovito daleč.
Tehnik: Marko, Luka, Janez, Matevž.
Dama: Marko, Luka, Matevž, Janez.
Delavec: Peter, Pavel, še dva, jaz se bom spomnil, sv. Tomaž.
Slikar: Matevž, Luka, Janez, Jurij. Ne, Jurij ni evangelist. Četrtega ne vem.
Postrežnica: Marko, Luka, Tomaž in sv. Peter.
Pisatelj: Luka, Marko, Janez, Matevž.
Petošolec: Luka, Matevž, Jernej; jih ne spravim skupaj.
Dr. uradnica: Marko, Janez, Kateri so še, že vem: Pavel in Luka.
Trgovec: Ne.
Vajenec: Ali jih ni dvanaest? Potem ne vem. Mislim, Peter, Pavel, sv. Ciril in Metod.
Pravilni odgovor: Matej, Marko, Luka, Janez.

Kako se imenuje predsednik češkoslovaške republike?

Zdravnik: To ni vprašanje.
Učiteljica: Masaryk. Sem že veliko čitala o njem.
Tehnik: Tomaž Masaryk.
Dama: Masaryk.
Delavec: Ali ni Radič, ne, saj ta je umrl.
Slikar: Tomaž G. Masaryk. Kaj že pomeni G?
Postrežnica: V časopisih se veliko bere o njem, pa se ne spominim, kako se piše.
Pisatelj: Pan president Tomaž Garrigue Masaryk.
Petošolec: Masaryk.
Trgovec: Masaryk.
Vajenec: Ne vem.
Pravilni odgovor: Tomaž G. Masaryk.

Kaj je kratki stik?

Zdravnik: Luč ugasne, zablika se, kakor če se sestane voditelj klerikalcev in liberalcev.
Učiteljica: Nekaj pri elektriki.
Tehnik: Kratki stik je kovinski spoj dveh vodnikov, ki povzročata tako močni električni tok, da pregore varovalke.
Dama: Če pride premočan tok, da se vžge žica, ki speja plus in minus.
Delavec: Kadar luč ugasne.
Slikar: Združenje pozitivnega in negativnega električnega pola.
Postrežnica: Kadar se utrne in napeljava uniči.
Pisatelj: Ako najde premočan električni tok pot v prekiščo vodilo.
Petošolec: Če se elektrika v kontaktu pokvari in luč ugasne.
Dr. uradnica: Pri elektriki, kadar dva naka toka prideta skupaj; natančneje re vem.
Trgovec: Ta stvar je tehnično popolnoma razumljiva.
Vajenec: Kadar žica pregori in luč po cellem mestu ugasne.
Pravilni odgovor: Kratki stik je nezadržani prehod toka z normalnega, večji odpor zahtevajočega pota.

Katere države meje z našo kraljevino?

Zdravnik: Preenostavno, kar naprej!
Učiteljica: Vseh ne vem na pamet. Najprej Italija, na Koroškem Avstrija, na Srbijo pa Bolgarija. Veste, to bomo šele jemali.
Tehnik: Italija, Albanija, Avstrija, Madžarska, Grška, Bolgarija, Rumunija.
Dama: Italija, Nemška Avstrija, Ogrska, Rumunija, Bolgarija, Grška, Albanija in morje.
Delavec: Nemci, Lahi in pa doli ob turški meji jih je en kup.
Slikar: Avstrija, Italija, Albanija, Bolgarija, Rumunija; drugih ni.
Postrežnica: Proti Raketu so Lahi, zgoraj so Nemci, ja, Srbi pa so zdaj tako z nami.
Pisatelj: Avstrija, Ogrska, Rumunija, Bolgarija, Grška, Albanija in — ako smem v tej častiti družbi navesti tudi Italijo.
Petošolec: Italija, Avstrija, Madžarska, Rumunija, Bolgarija, Grška, Albanija.
Dr. uradnica: To pa čisto gotovo dobro vem.
Trgovec: To bom vendar vedel.

Kaj pomeni izraz »aritmetična sreda«?

Zdravnik: Naprej, naprej; imel sem nočno službo, ne bom se mučil z definicijami.
Učiteljica: Ne vem.
Tehnik: Seštetje posameznih števil, prav za prav računskih postavk, katerih vsoto razpolovimo.
Dama: Nisem še nikoli slišala.
Delavec: Prebuno, kako naj vem.
Slikar: Vem kaj pomeni pa se mi ne da mi ne ljubiti definirati.
Postrežnica: Ne vem.
Pisatelj: Vem.
Petošolec: Ne vem.
Dr. uradnica: V krogu je aritmetična sreda, kjer so vse točke enako oddaljene; li ni prav?
Trgovec: Neki matematični, oz. aritmetični problem.
Vajenec: Ne vem.
Pravilni odgovor: Aritmetična sreda je vsota seštevancev, deljena z njihovim številom.

Vajenec: Lahi, Nemci, Albanci, Madžari.
Pravilni odgovor: Italija, Avstrija, Madžarska, Rumunija, Bolgarija, Grška, Albanija.

Ali znate naštet pet afriških rek?

Zdravnik: Dve vem. Nil in Sambezi. Pred kratkim sem nekaj čital.
Tehnik: Pojde. Nil, Kongo, Sambezi, Niger; štiri so že, čakajte, pola je pa prav majhna.
Dama: Nil. Druge so tam spodaj, pa jih ne poznam.
Delavec: Ne.
Slikar: Kongo, Nil; čakaj, saj jih moram poznati vsaj dve ali še prav veliki.
Postrežnica: Pred kratkim sem vedela, ker sem čitala v misijonjskih poročilih o Afriki. Čakajte, ali ni lava, ki je onl dan podrla toliko mest?
Pisatelj: Nil, Kongo, Niger, Sambezi, Senegal.
Petošolec: Kongo, Niger, Nil, Oranje, Sambezi.

Kakšna razlika je med planeti in zvezdami - stalnicami?

Zdravnik: Planeti menjajo svoj tek v vsemirju, stalnice pa ne.
Učiteljica: Planeti so menda repatica, ne? Stalnice stoje vedno na svojih mestih.
Tehnik: Planeti se sučejo okoli sonca, stalnice pa imajo za naše pojme stalen položaj v vsemirju.
Dama: Planeti krožijo okoli sonca in niso vedno vidni. Pokažite se samo vsakih toliko in toliko let. Stalnice pa stoje na miru.
Delavec: Ne vem. Menda, kadar je mrk ..., saj ne vem. Zakaj neki ravno mene sprašujete take stvari, ali ni bolj učenih ljudi na svetu?
Slikar: Nobene. Ali je kaka razlika? Zvezda je zvezda.
Postrežnica: To so preučene reči zame.
Pisatelj: Planeti krožijo okoli sonca, stalnice pa, se zdi, da stoje na miru.
Petošolec: Stalnice stoje na miru, planeti pa se sučejo okoli njih.
Dr. uradnica: Planeti so trabanti, ki se vrte okoli stalnic.
Trgovec: Eni se sučejo okoli drugih. V praktičnem življenju se vse pozabi.

Vajenec: Ene stoje pri miru, kometi pa se vrte okoli zemlje.
Pravilni odgovor: Planeti so nebesna telesa sončnega sistema (Merkur, Venera, Zemlja, Mars, Jupiter, Saturn, Uran, Neptun). Sučejo se okoli sonca in nimajo lastne svetlobe. Stalnice pa jo imajo in stoje navidezno na istem mestu.

Kdaj so vladali Francozi v Ljubljani?

Zdravnik: Čakaj, l. 1800, v prvem desetletju, točno ne vem.
Učiteljica: Ko je bil Napoleon, zd se mi, da od l. 1807. do 1808.
Tehnik: Do dunajskega kongresa; tri leta od l. 1812. do l. 1815.
Dama: L. 1800 do 1814.
Delavec: V starih časih, pred 100 leti.
Slikar: Kakih 150 let bo od takrat.
Postrežnica: Tedaj me še ni bilo na svetu.
Pisatelj: Iz zgodovine vem samo dve letnici: letnico rojstva Krista in letnico svojega rojstva.
Petošolec: Od l. 1805. do 1813.

Dr. uradnica: L. 1809. do 1812.
Trgovec: Okoli l. 1800. Tedaj je bil kongres. Natančnejšega ne vem.
Vajenec: Ko je bila Ilirija.
Pravilni odgovor: V dobi Napoleonove Ilirije od l. 1809. do 1813.

Katero je najvišje sodišče za Slovenijo in kje je njegov sedež?

Zdravnik: V Zagrebu, stol sedmorice.
Učiteljica: V Beogradu, Državni svet.
Tehnik: V Zagrebu, menda kasacijsko sodišče.
Dama: Stol sedmorice v Zagrebu.
Delavec: V Ljubljani, tam, kjer obešajo, kadar imajo koga za obesiti.
Slikar: Upravno sodišče v Celju.
Postrežnica: Ali ni v Beogradu? No, potem je pa v nebesih, tam bomo vsi sojeni.
Pisatelj: V Celju.
Petošolec: Ljubljansko višje deželno sodišče.
Dr. uradnica: V Zagrebu, kasacijsko sodišče, kasacijski sud.
Trgovec: V Celju, Upravno sodišče.
Vajenec: V Ljubljani, v justični palači.
Pravilni odgovor: Stol sedmorice v Zagrebu.

Koliko let traja redna funkcionska doba naše oblastne skupščine?

Zdravnik: Zdi se mi, da štiri leta.
Učiteljica: Ne vem.
Tehnik: Štiri leta.
Dama: Dve leti, ne?
Delavec: Ne vem, zadnjič nisem volil.
Slikar: Štiri leta, morda tri.
Postrežnica: Deset let.
Pisatelj: Tri leta.
Petošolec: Štiri leta.
Dr. uradnica: Recimo dve leti. Ali sem uganila?
Trgovec: Ne vem. Nisem poslanec niti politič.
Vajenec: Ne vem.
Pravilni odgovor: Štiri leta.

Ali veste, kaj je »Krapanova kobila«?

Zdravnik: Tisto literarno živinčje, ki ga je jahal Levstik po svoje, Cankar pa po svojo.

Učiteljica: Martin Krapan, ki je sol nosil? Seveda vem!

Tehnik: Cankarjevo delo. Persiflaža na kranjske rodoljube, ki praznikovale vsega vraga, naj bo še tako smešno.

Dama: Igrakaz Verovškovo, ne Govčarjev, tudi ne, ampak Cankarjev.

Delavec: Enkrat sem nekaj bral, pa se ne spominjam dosti. Močan pa velik je bil, da se mu noge po tleh vlekle, kadar je jahal.

Slikar: Levstikov roman. Ne. To prešrtaj Cankarje spis je.

Postrežnica: Vem, tista, ki jo je Krapan nosil.

Pisatelj: Cankarjevo satirično buično.

Petošolec: Kobila, ki jo je Krapan prenašal ko je sol tovoril.

Dr. uradnica: Levstikova povest.

Trgovec: Kdo ni čital te povesti? Vsek holar jo pozna.

Vajenec: Vem, Martin Krapan, ki je Brdavska premagal.

Pravilni odgovor: Cankarjevo satirično delo in persiflaža na praznikovanje ljudi, ki nimajo nikake zasluge.

Kateraga leta je bila prva balkanska vojna in kdo se je je udeležil?

Zdravnik: Mislim, da l. 1912. Čakaj, osemga leta je bila anekstija, da dvanaajstega leta je bilo. Srbi, Bolgari, Crnogorci, Grki, Turki.

Učiteljica: Zdi se mi, da je bila leta 1912 do 1914. Srbi, Bolgari in menda Turki. Da, saj proti njim je šlo.

Tehnik: Leta 1912. Srbi, Bolgari, Grki, Crnogorci proti Turkom.

Dama: Leta 1908. Srbi, Bolgari proti Turkom.

Delavec: Dvanaajstega leta je bilo. Na Turka so šli Srbi, Bolgari pa Crnogorci.

Slikar: Od l. 1912. do 1913. Turki, Srbi, Bolgari.

Postrežnica: Še pred to vojno? Moj oče je bil, ko so šli v Bosno.

Pisatelj: L. 1912. Srbi, Bolgari, Crnogorci, Grki in Turki.

Dr. uradnica: L. 1912. Srbi in Bolgari proti Turkom.

Trgovec: L. 1912. Srbi in Bolgari proti Turkom.

Vajenec: Ko so Srbi nabili Turke, pa Bolgari.

Pravilni odgovor: L. 1912. Srbi, Bolgari, Crnogorci, Grki proti Turkom.

Kdo je odkril severni, kdo južni tečaj zemlje?

Zdravnik: Za to slavo se jih več puli.

Cook, Percy, Amundsen: Južnega je menda Scott. Na ta je bil tam, pa ni vedel, da je na tečaju. Najbrž bo Amundsen, ki je lažil po vseh tečajih.

Učiteljica: Amundsen, Lindbergh.

Tehnik: Byrd je preletel severni tečaj, na južnem pa je bil Amundsen prvi.

Dama: Severnega Byrd, južnega Amundsen.

Delavec: Takih reči ne vem. Pozabljam.

Slikar: Južnega Scott, severnega, mislim, Nansen. V Avstriji so učili, da ga je Peary.

Postrežnica: Ne vem, človek ima druge skrbi.

Pisatelj: Menda Peary, južni pa Amundsen, za njim pa Scott.

Petošolec: Za severnega, pravijo, Peary, bolj gotovo pa Byrd. Južnega Amundsen, za njim pa Scott.

Dr. uradnica: Ne vem. Seernega je Amundsen, drugi je prišel prepoznati.

Trgovec: Severnega Amundsen, južnega Byrd ali Cook.

Vajenec: Tisti, ki je letel z aeroplanom tja.

Pravilni odgovor: Je dal petošolec.

S kakšnim spominom je zvezano ime Kongresnega trga v Ljubljani?

Zdravnik: Kongres treh cesarjev. Ruski, avstrijski, pruski ali nemški, sardinjski kralji.

Učiteljica: Kongres treh cesarjev. Avstrijskega, ruskega, tretjega ne vem.

Tehnik: S kongresom av. alianca, ki so jo tvorili ruski car Aleksander in avstrijski cesar, kateri, sem pozabil, zdi se mi, da je bil Franc.

Dama: S kongresom l. 1814. Bili so na njem trije cesarji: ruski, avstrijski, tretjega pa ne vem, morda nemški.

Delavec: Ne vem.

Slikar: S kongresom, ki sta ga imela avstrijski cesar in ruski car.

Postrežnica: Nisem tako učena.

Pisatelj: S kongresom velesil po Napoleonovih vojnah.

Petošolec: S kongresom l. 1820. Ruski car, avstrijski cesar, sedla sta se z Metternichovo inicijativo.

Kurt Münzer:

Zvezda

In tako sem bil zopet doma. V začetek vožnje sem se hotel pejsati kar mimo, ko se je na vlak ustavil v dolinici ob reki in so iz zimske megle pogledali trije zvoniki, se nisem mogel več upirati. Srce se je vdalo samo od sebe — stopil sem z vlaka.

V mestecu pa nisem imel nobenega znanca razen starega doktorja, našega nekdanjega hišnega zdravnika. Stanoval je v beli hiši ob tekalšču. Obiskal sem ga, in glej, zadržal me je v gosteh. Bil je še krepak in veder mož, med tem ko je bila njegovi gospe starost že pobelila lase. Otrok nista imela; zato sta prosila mene, naj jima bom na sveti večer v družbo. Rad sem jima obliubil, tem rajši, ker na Božič človek ne potuje rad, tudi če je usoda z njim nemila in okruta.

Sedeli smo v sobi. Božično drevesce se je lesketalo na mizi in na vrhu, na zadnji vešici, ki je rastla navpik, kakor bi hotela priti v nebo, se je bleščala stariška zvezda. Takšne so bile v rabi, ko sem bil še otrok.

Molčali smo. Zdravnik in njegova žena sta gledala kvišku k zvezdi, ki so jo

Dr. uradnica: S kongresom treh cesarjev. Avstrijski cesar, ruski car. Poznam iz Tavarjevega romana »Izba kongresa«.

Trgovec: Ko je bil kongres.

Vajenec: Ne vem.

Pravilni odgovor: S kongresom evropskih velesil v Ljubljani l. 1821. po Napoleonovih vojnah. Bili sta samo dva cesarja: ruski in avstrijski.

Kdo je Nobel in kaj so njegove nagrade?

Zdravnik: Nobel je iznašel dinamit. Ustanovil je nagrade za najboljša dela učakov, pesnikov, pisateljev itd.

Učiteljica: Noblove nagrade. Letos jo je dobila neka ženska, ki je dobra gospodinja in bo dala ves denar za dobrotelne namene. Posekala je vse moške.

Tehnik: Nobel je bil Šved, ki je iznašel dinamit. Osnovalec je fond; iz obresti tega dajejo nagrade znanstvenikom in kulturnim delavcem.

Dama: Nobel je bil švedski učenjak, ki je razpisal stipendije za najboljša dela iz literature, znanstva, medicine in sploh vseh strok. Dele se vsako leto.

Delavec: Ali ni to tisti Lah, ki je one za Nemca zapeljal v led, da je zmrazil? Zato je dobil še nagrado, saj veste, Lahl so ...

Slikar: Nobel je bil švedski fabrikant dinamita. Ogromno premoženje je zapustil stockholmski univerzi, ki daje iz obresti vsako leto nagrade za najboljša estetska, literarna itd. dela.

Postrežnica: Je že kak bogatalec, če daje nagrade.

Pisatelj: Nobel je bil švedski »znajitelj« dinamita, ki je iz svojih dobičkov dolel nagrade za razna kulturna dela.

Petošolec: Nobel je bil lastnik pekarskih vrelcev v Baku, iznašel je razne eksplozivne snovi: dinamit, nitroglicer in nekaj iz koral. Ustanovil je nagrade za fiziko, matematiko, za mir in za literaturo.

Dr. uradnica: Nobel je švedski učenjak. Njegove nagrade dobivajo najboljša znanstvena, literarna in druga dela, vsako leto.

Trgovec: Nobel je ustanovil na Švedskem fond za najboljša literarna in znanstvena dela, sploh za vse panoge.

Vajenec: Nobel? Ne vem.

Pravilni odgovor: Alfred Nobel (* 1833 † 1896), znameniti švedski kemik. Iznašatelj raznih eksplozivov, n. pr. dinamita. Ustanovil je nagrade za: fiziko, kemijo, medicino, leposlovje in za delo na bratstvu narodov. Nagrade se dele vsako leto iz obresti fondov najboljšim pisateljem, učenjakom in javnim delavcem.

Katera mesta v naši državi imajo nad 100.000 prebivalcev?

Zdravnik: Beograd, Zagreb.

Učiteljica: Beograd, Zagreb, ne vem, da — li je še kako drugo.

Tehnik: Beograd, Zagreb, Subotica.

Dama: Beograd, Zagreb, drugače menda ni.

Delavec: Zagreb, Beograd.

Slikar: Beograd, Zagreb, Subotica.

Postrežnica: Beograd, Zagreb, ne, ta je že manjši.

Pisatelj: Beograd, Zagreb, Subotica.

Petošolec: Beograd, Zagreb, Subotica.

Dr. uradnica: Beograd, Zagreb, zdi se mi, da tudi Novi Sad.

Trgovec: Beograd, morda tudi Novi Sad, dosti drugih ni; morda tudi Zagreb v zadnjem času.

Vajenec: Tret, Dunaj, Pariz, A. v naši državi? Tako velikih mest pri nas ni; a, 100.000? To je samo Beograd.

Pravilni odgovor: Beograd, Zagreb, Subotica.

★

Vsaka slična anketa je prav za prav zelo iluzorna pomena. Zanj bi prišli v poštev le izrazito povprečni ljudje; takih pa ni, da si se čisto čuje, da je povprečnih ljudi največ. Tudi stavljenja vprašanja ne morejo biti kriteriji znanja in učenosti, ker so močno enostavna in ker so nekak splošni kalup, ki morda ni primeren niti enemu izmed vprašancev. Zato bi bilo popolnoma napačno sklepati, da šola ne daje dovolj za življenje. Res je, da je nemška anketa izkazala gorostasto nevednost izobraženih stanov, od katerih bi bilo pričakovati ravno precizno znanje v vseh podrobnostih in da tudi odgovori naše ankete pri enostavnosti vprašanj ne zadostujejo za hiten.

Treba pa je pomisliti, da si je izobraženec v teku šolske dobe pridobil temeljne elemente znanosti, ki ga vsposablja, da s priložnostjo in razume vsako razpravo, da si so mu podrobnosti popolnoma tuje. Splošna naravnost je latentna dobrina, ki se opazi šele tedaj, ko je treba na nje temelju zidati. Detajli niso važni, zato jih vsakdo več ali manj pozabi, ostane pa vsakomur vsaj približno bistvo dolgoletnega učenja. Okoli tega bistva človek potem lahko naniza detajle in oborožen z elementi lahko sledi vsaki razpravi o astronomiji, medicini, zgodovini in estetiki, v kolikor ni popolnoma strokovnjakovega značaja. Nešolan človek tega ne more, ker mu manjka ravno teh latetnih elementov.

prepletale drobne srebne nitke, in sta opazovala dim svečk, ki so gorele na drevescu. In ko je zdravnik videl, da ne strmita v zvezdo samo on in žena, ampak vsa družina, je rekel:

»Vidite, ta zvezda ima svojo zgodovino.«

Potem se je obrnil k ženi in vprašal: »Ali smem pripovedovati zgodbo zbranim gostom?«

Stara dama se je lahno nasmešnila in rahlo prikimala z glavo. Popravili smo se na stoli in bilo nam je, kakor da nas je prešinilo nekaj svečanega. Nad našima gostitelji je ležalo nekaj nepopisno čarobnega. Naposled se je oglašala beseda:

»Moji prvi spomin je zvezda, slična tej ki jo vidite gori na vršiču. Vidim se še na očetovih rokah, kako me pestuje in dviga kvišku, da bi mogel iz najbližje bližine občudovati čudo božičnega drevesca. Kolikor se spominjam, mi je bilo tedaj tri leta. Na drevescu so viseli zlati orehi, slaščice, stekleni okraski in vabljivi marcipan. Vse skup me ni moglo zamikati — mikala me je samo zvezda na vrhu. Lesketala se je v vseh mogočih odtenkih in pošljala po sobi na stotine žarkov. Ah, to drevo! Prišlo je iz gozda in oveslilo so ga s sladkimi rečmi, ki so jih bili kupili v trgovini in

la istega razloga si izobraženec nevede in mimogrede obožava svoje znanje v vsakdanjem življenju. Nešolani človek pa ravno radi nesolod temelja navadno ne ve kaj početi s kasnejšimi pridobitvami. Temenilo organično spoja s prejšnjim znanjem in grede neopazeno mimo njega. Izobraženec pa jih uživa in osvaja brez truda, dopolnjuje svoje znanje neprestano. Pri njem se proces učenja

Zdravstvo

Važnost in pomen dihanja skozi nos

Nam vsem je znano, kako važna te znanosti vsem je izraz našega obličja; znana nam je tudi tipična formacija nosa pri različnih narodih, saj se danes govorimo o grškem rimskem itd. nosu.

Mnogo važnejša kot zunanost nosu pa je njegova notranost, njegova funkcija ter teške posledice, ki nastanejo zaradi njegovega slabega delovanja, odnosno nedelovanja. Če hočemo razumeti normalno delovanje nosa, si moramo biti vsaj v glavnem na lasnem kako izgleda njegova notranost. Ogledimo si torej na kratko njegovo anatomsko sliko.

Notranost nosa deli srednja nosna stena, ki se nahaja vzdolž nosu in sestoji deloma iz hrustanca, deloma iz kosti — v dve simetrični nosni polovici v levo in desno. Na stranski steni vsake polovice se nahajajo tri ena nad drugo razvrščene hrustančaste školjke in med njimi tri takozvane nosne vodilnice. Notranost nosu ki le pokrita s sluznico delimo v dva dela:

1.) regio respiratoria (dihalni del nosu) ki se razprostira od nosnega vhoda navzgor do sredine srednje školjke in

2.) regio olfactoria (vonjalni del nosu) ki sega od sredine srednje školjke navzgor do nosovega stropa. Sluznične celice v dihalnem delu nosu nosijo majhne dlakice, ki spravlja sekret produkcijo od sluzničnih žlez proti nosnemu vhodu. V vonjalnem delu se nahajajo vonjalni žveci, ki se razprostirajo razcepiljen v drobne nitke, na površini celic sluznice. Na spodnjem kakor tudi na onem delu školjk ki le obrnjeni proti srednji nosni steni, le v sluznici nebroi majhnih in večjih krvnih žilic, ki tvorijo kavernozno tkivo.

Normalno vdihavamo zrak z zastrtimi usmi skozi nos. Zrak ki ga vdihavamo skozi nos, pride skozi dihalni del v vonjalni del nato v žrelo ter sapnik in pljuča. Skozi nos vdihani zrak se v nosu segreje, očisti prahu in druge nesnaze ter napoji z vlago. Nadalje pridejo pri dihanju skozi nos v zrak se nahajajoče, vonjavajoče primese do vonjalnega žveca, s katerim vonjavamo.

Nosna duplina daje pri pravilnem dihanju glas pri govorici ali petlu specifično zvočno (Klangfarbe), med tem ko ima slab nos za posledico nosliahle; tembol se pa pozna ta posledica pri petju, katerega slab nos več ali manj onemogočuje.

Vsako, kdor ne more dihati skozi nos, mora dihati skozi usta. Če pomislimo na nečisti zrak v različnih tovarnah in obratih, na mrzel zrak pozimi in v visokem gorovju, na suhi zrak v poletju ter v stanovanju s centralno kurjavo, ki se v nosu očisti ogreje ter napoji z vlago, vidimo, kako važno je dihanje skozi nos za človeško zdravje. Nadalje z vonjalnim žvecom pri dihanju skozi nos tudi vonjavamo. Znano je, da nam prijetno dišeče snovi nudijo pri vonjanju užitek, nasprotno pa nas vonji opozorijo na nevarne in strupene pline, ki so v zraku ter s tem prepreči njih nadaljnjo vdihavanje, odnosno nas od njega odvrne. Nasprotno pa mrzel, skozi usta vdihani zrak, zniža temperaturo sluznice dihalnih organov, lomlji odpornost proti vdihanim bakterijam, zaradi tega najdejo bakterije v tel. manj odporni sluznici, prav polovina tja za svojo razmnožitev in povzroči obolenje.

Na eni strani akutna in kronična vnetja mandelinov, akutna in iz te nastala kronična vnetja žrela, jabolka, kakor tudi globle ležečih dihalnih organov, sapnika in pljuč, zadnjih dveh organov posebno pri otrocih na drugi strani pritisk v glavi, posebno v čelu, glavobol, vnetja obnosnih duplin, nervoziteta, večkratno, dolgo trajajoči nahodi, pogosto krvavjenje iz nosa, pri otrocih mokrenje postelje, slab telesni in duševni razvitek vse to so čisto posledice dihanja skozi usta. Nadaljna posledica je medicinsko manj važna, zato pa družabno neprijetna; to je nosljanje pri bdečem, smrčanje pri spanem, ustnem »dihalec«.

Katero so ovire dihanja skozi nos? Največkrat so vzrok zlasti pri otrocih adenoidne vegetacije, po domače bezgavke. Normalno tvorijo bezgavke, ki se nahajajo v sluznici stropa žrela, neznatno ploskev v obliki blazinice in vdihavanja in izdihavanja skozi nos zaradi svojega malega obsega ne ovirajo. Te adenoidne vegetacije so posebno pri otrocih lahko povečane in sicer tako, da zapirajo haš zavoljo svoje obsebnosti nos od zadaj. Približno tri četrtine otrok ima abnormalno velike, patološke vegetacije, ki ovirajo dihanje skozi nos in imajo vedno posledice, časih lažje, časih težje. Razen že navedenih posledic dihanja skozi usta omenjam še naslednje specifične po-

se zaključijo nikoli, zato pa tembolj asostaja za temi sloji nešolani človek, ki je učno lobe navadno končal z izstopom iz šole. Res pa je tudi, da slednji v življenju radi trdijo in težkega dela ter skrbi za vsakdanji kosček kruha — doslovno: kosček kruha! — najde malo prilike, da bi si razširil znanje s čitanjem knjig in časopisov. Mislimo, da je anketa vse to v polni meri dokazala. —bb—

sledice adenoidnih vegetacij: pri otrocih se pojavlja trajna smrkvost, nemirno spanje, kašljanje. Ako vegetacije nosno dihanje delu časa ovirajo dobi izraz lica zotovo formo, ki se imenuje tipus adenoides. Pod tem razumevamo top izraz lica, ki se stopnjuje do izraza idiota. Mamica zmerja otroka in ga opozarja, naj zapre usta, oče se jezi, ker otrok v šol ne kaže napredka; mali bolnik nima apetita je slaboten. Vsa mogoča lečovišča se obiščejo, na mizi le pol lekarne kapljic in mazil, a vse skupaj ne pomaga, ker iščejo vzroka čisto tam kjer ga ni. Vzrok tiči namreč vedno v adenoidnih vegetacijah, ki ne spadajo v notranost nosu. Na tem mestu se moram dotakniti snovi, ki se je prav za prav nisem hotel, namreč razmerja med adenoidnimi vegetacijami in ušesnimi troblami. Ušesni troblji ki vodijo od srednjega ušesa, končavata na strani stropa žrela. Abnormalno velike vegetacije ki se nahajajo na stropu žrela, pa zapirajo vhod v troblji. Posledica tega so katariti vnetja srednjega ušesa, ter iz njih pri nestrokovnem zdravljenju nastala kronična vnetja. Da se iz akutnega ali kroničnega vnetja srednjega ušesa razvije vnetje možganske mreže, absces možgan, s smrtonosnimi posledicami je splošno znano.

Kot nadaljno oviro normalnega dihanja omenjam znatno skrviljenost srednje nosne stene. Srednja nosna stena je lahko v celoti pomaknena recimo na levo stran tako da je cela leva nosna polovica ožla kot pa desna ali obratno. Skrviljenost pa je lahko delna in to, v hrustančastem ali v kostnem delu. Prav tako ovirajo pravilno in normalno dihanje skozi nos različni izrastki na srednji nosni steni, ki so končaste ali pa tope oblike. Vse te anomalije so prirojene ali pa pridobljene, bodisi vsled udarca ali padca na nos. Laik bi mislil, da toliko kolikor dobi manjše zraka skozi zoženo polovico, toliko več ga dobi skozi drugo, širšo nosno polovico. Je pa stvar drugačna: zrak ki ga normalno vdihavamo skozi nos z ravno ali samo malo skrviljeno srednjo nosno steno do vonjalnega dela in od tu v žrelo, zadene pri nosu z asimetrično nosno steno, o njeno konkviteto ter preide v vrtnice, tako da je nadaljno dihanje tudi skozi širšo nosno polovico tako naporno.

Navajam tudi sicer ravno, ampak abnormalno srednjo nosno steno v hrustančastem ali v kostnem delu ali pa v celoti tako, da se školjke direktno dotikajo srednje nosne stene. Naravna posledica tega je da postane dihanje skozi nos nemogoče ali vsaj težko.

Odstranitev teh nedostatkov je operativna in spada v roke specialista. Pri številnih bolnikih na katerih sem za časa svoje specializacije te operacije izvršil, kakor tudi na lastni koži izkusil, je uspeh te operacije izvrstno.

Nadaljni vzrok otežkočenega ali nemogočnega dihanja skozi nos so nosni polipi. Ti nastanejo kot degenerativni produkt kroničnega vnetja sluznice nosa ali obnosnih duplin. Tudi polipe je treba odstraniti in sicer samo operativno. Pomniti pa je, da je operativno zdravljenje polipov, ki izvirajo iz obnosnih duplin, povsem drugačno nego polipov, ki izvirajo iz nosne sluznice. Zadnji se enostavno z zanko odstrilže, medtem ko je treba polipe iz obnosnih duplin izrebiti, kot pravimo s korenino, t. i. treba je odstraniti bolno sluznico obnosnih duplin in polipe; če se namreč konec teh polipov, ki molijo v nos, samo z zanko odstrilže, se s tem ne doseže ničesar, ker polpi zopet naraste in se prejšnje stanje povrne.

Kot nadaljni vzrok otežkočenega dihanja omenim tako zvano rinitis hypertrophica.

lahko greš domov! sem dejal deklju. Prikimala je mojim besedam, pogled pa ji je obvisel na zvezdi, ki sem jo bil vzal v roke. Ta pogled je bil ves hrepenec, nežen in ukazujoč obenem. »Prav gotovo imas doma drevesce,« sem rekel, »pa bi ga rada okrasila z zvezdo?« — Odvrnila je: »Drevo že imam, a zvezde nimam ...« In glas se ji je tresel kot struna. Obrazek pa je imela bled kakor stena in z rokami je tleskala, da bi si jih ogrela. Sklonila se je čez prazen zabojček in zaprla zvezdo pod sieklo. »Le poldi, revica,« sem dejal, »nesi zvezdo domov, podarim ti jo.« Ona pa je samo trepetala in rekla napol v strahu, napol v strmenju: »Ne.«

»Da,« sem rekel jaz, »zvezda je tvoja.« Pogledala me je in mi vedela, kaj bi odgovorila. Mene pa je postalo sram ... Napravil sem že korak naprej, njen glasek pa mi je še vedno zvenel v ušesih in nekaj mi je pravilo, da sem storil dobro delo ... Za denar, ki sem z njim kupil zvezdo, bi si bil lahko privoščil dve merici vina. Za študenta tudi to, nekaj pomeni ...

Deset let po tem dogodku sem sedel pri oženjenem prijatelju. Gospa je zdajci stopila iz kuhinje v sobo in pripovedovala, da leži zuna v vrtni hišici s romašna šivilja, ki je tako bolna in bed-

Pod tem imenom razumemo otološko povečanje sluznice školjk. Tudi to se mora operativno potegniti odstraniti. Školjke ki so pomaknjene proti srednji nosni steni in se le dotikajo imajo iste posledice.

Takozvana ozoena (Stinknose) ki vodi v poznejši dobi do učenca sluznice celo hrustanca ima za posledico istotako otežkočeno dihanje in sicer zato, ker se delajo v nosu velike kraste strnieneve sekreta. Imamo pa še eno bolezen, ki li pravimo rinitis vasomotoria. Na tej bolezni trčedi se pritožujejo da v ležeči leži ne morejo dihati skozi nos. Vzrok tiči v tem, ker se žilice kavernoznega tkiva v ležeči leži napoljno maksimalno s krvjo, tako da se kavernozno tkivo školjk dotika srednje nosne stene ter onemogoča nosno dihanje. O vzroku tega dejstva si učenaki še niso na asnem. Eni trdijo da temelji ta bolezen na živčni podlagi, drugi pravijo da »pada ta bolezen med takozvane avitaminoze kot je angleška bolezen (rachitis) skorbut itd. Kakršno preprečanje takšno zdravljenje. Uspeh zdravljenja pa je navadno negativen ali pa samo predhodno pozitiven.

Dr. Janko Matner

Zdravniška posvetovalnica

G. M. S. v P. Preparate kombuse dobite v lekarni mag. phar. R. Sušnika, in bržčas v vseh večjih ljubljanskih lekarnah. Na nadaljne opise pripravljanja se na tem mestu ne moremo več spuščati, ker smo ob času letos izbruhle kombusne epidemije pisali o pijači več kot preveč. Z isto pravico bi se lahko zahtevalo od nas, da natančno vsaj vsak mesec enkrat opišemo kako se pripravljati malinovce in limonado — G. C. V. v F. Takih »maternih lis in bradavic« ne kaže, da bi sami odpravljali v istini nebolnih sredstev za to ni, zato se izvolite obiti na kakega strokovnjaka, ali kirurga ali dermatologa — G. I. S. v K. Na vsa vprašanja brez točne osebnosti preiskave ni moči odgovoriti. Lahko da izvirajo navedeni pojavi iz malenkostnih prav tako lahko pa tudi iz težkih izpremenb. Zato ne odlašajte in pošljite bolnico k zdravniku, da jo pregleda in preišče, naj boljše h kakemu ginekologu ali kirurgu, če bi se že ne mogli odločiti, da iz izročite bolnici — G. D. G. v I. Kožne bolezni, tudi simptomatične, je treba videti, kakor smo to že neštokrat povedali, ker pogosto tudi najtočnejši strokovnjaški opis ne zadostuje. Da bi »krepka« hrana mogla povzročiti bolezen, pa ne verujemo. Če gre za kako ekcematozno obolenje, prašamo izpuščaj, če je moker (cinkovega oksida 5 gr., riževe moke 10 gr., lojevca 100 gr.) in ga lečimo z obkladki (burrow ali 1 odst. očetovog kislega svineca raztopino). Notranje, vigantol in kapljicah (po navodilu) in »kreb« za iztrebljenje. Najboljše za bo. če se obrnete na strokovnega zdravnika, za otroške bolezni — Radikalnega sredstva proti izpadanju las, ki ima lahko splošno in lokalne vzroke, ni v prvem primeru treba zastaviti zdravilne sile za izlecenje temeljne bolezni, slabokrvnosti, tuberkuloze in podobno, v drugem se skuša na mestu vplivati. Poskusite se mazati z 2 odst. roscimovim in po preteku 2 tednov z 2 odst. raninim spiritom — G. P. T. v R. Izpirajte si usta z razredeno raztopino kalijevega permanganata. Pravilno prirejena raztopina je rožnato rdeča. Temnejše barve treba zvodu razrediti — G. D. F. v G. Potenje v zgodnjih jutranjih urah je vedno sumljivo. Napotite se takoj k kakemu internistu, da vam preišče pljuča. Kot neškodljivo sredstvo pijte lahko zvečer »čavbljev« čaj (salvia officinalis) ali jemljete Bürgerjev Salysat. Vsekakor pa ne opustite poseta pri zdravniku — G. R. M. v S. Nastana takih lis, takozvanih »etritni« ni moči preprečiti. Odstrani jih lahko samo zdravnik, ki uporablja lahko za nje razna sredstva kot perhidrol, lupuline kreme, ekscizijo, ledenila, elektroizol itd. Kaj zdravnik uporabi, zavisi od primera — G. M. T. v V. Mazila, ki naj preprečijo razpoke na ustnicah, dobite že pripravljena skoro v vsaki lekarni. Daste si jih seveda tudi lahko, ko napraviti. Evo vam troje receptov. 1. belega voska 8 gr., spermaceta 7 gr., vazelinovega olja 60 gr., vode 30 gr. ali 2 belega voska 27 gr., spermaceta 15 gr., stearina 21 gr., vazelinovega olja 86 gr., vode 36 gr., boraksa 5 gr., 3 glicerina 17 gr., pšenične moke 6 gr., vode 3 gr., cinkovega oksida 2 gr., benzoeve tinkture 2 gr. Parfema in barvila (karmina) k vsakemu sredstvu poljubno. — G. D. R. v B. Zobje, pretesno stojiči drug ob drugem, posebno oni nežnomodriaste porcelanske barve na mestih, kjer se drug drugega dotikajo, radi obole na razžoru in naginajo. V njihove temne ne prodre »šček« ka, ne treblje, tako da zastaja v njih vsa kožna pri zvečenju siloma namne nagnjena hrana. Raztrebite si torej zobje po vsaki jedi s svileni nitko, katere ste poprej nadrgnili z voskom, da postane gladka in polzka. Sicer pa k zdravniku za zobel! — G. C. Z. v K. Kadar je katar izbruhnil in se razvil, aspirin malo pomaga. Pač olajša lahko glavobole, proti procesu pa ne more ničesar opraviti. Če koristi z znižanjem temperature, ki niso ekcisivne, je vprašanje, kar preostane, je v navednih primerih: postelj in potrpljenje.

na, da si ne more plačati mti zdravnika. Vprašala me je, ali ne bi hotel stopiti k nji; ona, je pripomnila, pride tako, za menoj in prinese juho in kuhano jajce. Odprija mi je stara žena, najbrže kakšna sosedka. V mrzli, a snažni sobici je ležalo v postelji na pogled sedemnajstletno dekletce, iz oči n je sijala vročina. Bila je zelo slaba. Ne da bi potožila svoje gorje, se je dala krotko preškat. Ugotovili sem vnetje pljuč na obeh konicah. Starka, ki ji je stregla, mi je pripovedovala, kako se dekle muči. Pred dobrim tednom ji je bila umrla mati; s poslednjimi novci je plačala pogreb. Vendar ni obupala. Polna je poguma in naj si jo udari še taka nadloga, se ne da obvladati. Bolnica je bila vkljub visoki temperaturi pri zavesti. Z nasmeškom je šepetala: »Človek ne sme obupati. Ljubene in dobrota se živita med ljudmi.« Sklonil sem se čez njen obraz. »To pravite vi, ki ste od vseh zapuščenici?« sem rekel in njene oči so se hvalježno orosile. »Kaj hočem!« je dejala. »Enkrat pa sem le srečala v človeku posebejno dobroto.«

Pokazala je na mizo, kjer je stala majcena smrečka, brez okrasov in lučic, a vendar z zvezdo, v kateri sem spoznal — zvezdo iz svojih dijaških let.

Šepetala je: »Ko sem bila še otrok,

Iz življenja in sveta

Božič poveljarja rimske cerkve

Čestitanje. — Tajni konzistorij in sprejem kardinalskega kolegija. — Vrstni red gratulantov. — Papeževa polnočnica

Vernike rimsko-katoliške cerkve go-
vorno zanima vedeti, kako preživi bo-
žič njih vidni poveljar papež, v kon-
kretnem primeru Pij XI. Seznanjamo
jih torej z razmerami na papeškem
dvoru in s ceremonijami, ki jih imajo
tam o božičnih praznikih.

V Vatikanu se praznuje božič in No-
vo leto skoraj obenem; od božiča do
Novega leta prihajajo čestitkarji, ka-
tere začne papež sprejemati še pred
božičnimi prazniki, seveda ne kot cer-
jeveni knez, ampak kot kralj, ki mu je
uročena v varstvo milijonska čreda.

Na papeževem dvoru imajo strogo
določen vrstni red, po katerem spre-
jema papež kardinalske kolegij, diplo-
matski zbor, viteze Božjega groba, cla-
ni vatikanskega dvora in sorodnike.
Obiskovalci pridejo v prestolno sobo,
ki je prevlečena z rdečim damastom
in stoji na koncu velikih in dolgih so-
bah in dvoran; po vseh teh prostorih
neprestano capljajo papeževi stražni-
ci, švicarji s hečbardami, papeževi
gardisti in orožniki.

Za obiskovalce veljajo natančni
predpisi tudi glede oblike. Predvsem
je določeno, da ne sme pred papeža
med gratulanti nobena ženska. Za di-
plomate velja predpis, da smejo obdr-
žati levo rokavico, med tem ko je za
navadne smrtnike določeno, da sploh
ne smejo nositi rokavic. Drugače sme-
jo nositi pred papežem rokavice samo
princeze, hčere vladarskih hiš. Prej so
bili obiskovalcem zabranjeni tudi na-
očniki. Danes so dovoljeni.

Pariz pred prazniki

To je resničen užitek: sprehajati se
okrog božičnih praznikov po Rue de
Rivoli ali po Avenue de l'Opéra, obču-
dovati bajni sijaj izložb, slapove in ar-
kade luči vsakovrstnih trgovskih hiš.
Nad Parizom leži tanka, megličasta
koprena, iz katere se dvigajo kakor
lito toliko skrivnosti ogromni masiv
Notre Dame, Pont Neuf, vsa zmešnjava
in ves trušč svetovnega mesta. V
tej čudežni atmosferi se je nekoč rodil
impresionizem. Zrak je jesensko tope
navzlic zimi, pred razjarjenimi kavar-
nami sedijo ljudje do pozne noči na
prostem in se živahno razgovarjajo.

V Odéonu so se vrgli na klasiko.
«Cid» in «Précieuses ridicules». Clo-
vek ne bi verjel, koliko življenja, koliko
strasti in krvi in sodobnosti je v navi-

Ker je ženskam vstop k papežu za-
bránjen, pa je dovoljeno, da smejo da-
me prisostvovati božičnemu konzisto-
riju. Priti pa morajo takrat v črni oble-
ki in morajo imeti lice zagrnjeno z go-
stim pajčolanom.

Dan čestitanja je v Vatikanu dan
pred prazniki. Papež sprejme predpol-
dne kardinale v uradni avdienci.
Navada je, da govori samo eden izmed
vseh, dekan kardinalskega kolegija.
Njemu papež odgovori in se zahvali
za čestitke. Potem se zbor kardinalov
odstrani, papež pa se umakne v svoje
odaje.

Diplomati prihajajo čestitat navadno
med božičem in Novim letom. Takrat
nosijo gala uniforme. Edina izjema so
madžarski velikaši, ki se oblečejo v
narodno nošo.

Božič preživi papež v samotni. Umak-
ne se v svoje odaje, kjer ga čuvajo po
sobah tja in sem hodeče straže. Sku-
ša se zatopiti v misterij božiča in Kris-
tusovega rojstva.

Zvečer pride služabnik in prižge sve-
čice na božičnem drevescu. Pod smre-
čico pa leži mali, voščeni Jezušček v
jaslicah na slamici.

Opolnoči papež mašuje v mali ka-
pelici. Te maše se ne udeležijo navadni
niti vsi vatikanski dvorjani. Maša se
čita ob asistenci hišnih kaplanov. Po
polnočnici papež leže k počitku in na-
slednji dan prebije sam samcat v molit-
vi in ne da bi govoril s človekom. To
je edini dan v letu, ki ga papež pre-
živi v samotni in ob izključni molitvi.

dezni baročni otrdelosti, v veličastvu
in akademskem patosu teh 300 letnih
dram!

Na Katarin dan so imeli Parižani
svojo tradicionalno zabavo nad lepoto
in mladostjo svojih »katarinet«. Po
blagoslovu nadškofa Dubois se je vsul
na bulvarje veletok dražestnih šiviljic
z najbolj čudnimi papirnati pokrivali
— ki jih je ustvarila želja po original-
nosti in po nagradi, ki je razpisana za
najboljšo originalnost. Pariški listi so
potem ponosno poudarjali neumelje-
nost strahu, da bi utegnili nečedni ele-
menti izrabiti priliko in spravljati čed-
nosti mičnih midinet v zadrego. S čed-
nostjo tega mesta je sploh običajna
stvar: Boliša je nego nje glas.

Paul Bornat je ustvaril novo akade-
mijo za — manekine. Gre za duhovito
združenje modne revije in risarske šo-

le. Namesto da bi modni risarji delali
z mrtvimi modeli, se učijo opazovati
učinke blaga na živih modelih, ki gre-
do preko odra, vsega razsvetljenega s
spreminjajočo se lučjo.

Sinteza je znak našega časa. V Ho-
tel de Rome je otvoril Gilbert frizerski
salon nenadejane elegancije in udobno-
sti. Vse se blešči v zlatu in steklu. Cele
dvorane so na razpolago za dame in
gospode, za manikiranje in pedikiranje.
Med tem ko te brijajo ali karkoli že,
ti boža uho prijetna plesna muzika.
Greš nekoliko stopnic navzdol in do-
speš v elegantno čajarno s plesiščem.
Tudi tukaj je Gilbert »maitre de plai-
sir«. Parižani pričakujejo, da si bo pri-
hodni neko izmislil sintezo trgovine
in gledališča ali kinematografa in ko-
pališča. Vse je mogoče.

Sveta noč, blažena noč ...

Fašisti so našli svetnico

Pariški «Oeuvre» javlja iz Rima, da
se je fašistom zahotelo svetnice tak-
šnega formata kakor je bila na Fran-
coskem Devica Orleanska. Začeli so br-
skati po italijanski zgodovini in so res
našli slinčeno žensko v osebi Katarine iz
Siene. Ker je Katarina iz Siene že dav-
no proglašena za svetnico, jo bodo
lahko fašisti takoj dali naslikati na svo-
je prapore, s katerimi pojdejo v boj kot
novodobni osvabljali.

Stara moda na povratku

Model ženskega klobuka, obrobljenega z npra-
vimi kodri, ki naj stvarijo videz, da nosi ženska
daljše lase nego v resnici.

Kongres kadilcev

Na kongresu kadilcev v Parizu je
predaval g. Pilone o učinku »BONICO-
TA«, katerega imenujejo v Franciji in
Angliji »NICOTLESS«. Kongres je
predlagal, naj se ta preparat analizira
tudi v Parizu. Zahtevi kongresa se je
ugodilo. Laboratoire Municipal de Chi-
mie v Parizu je ugotovil in potrdil z
dekretom št. 10.769 dne 20. nov. 1928.
da je protinikotin »BONICOT« ozir.
»NICOTLESS« uničil na cigareti capo-
ral ordinare 79 1/2 % nikotina. Po labo-
ratoriju ljubljanske univerze je ugotov-
ljeno, da je protinikotin »BONICOT«
(»NICOTLESS«) uničil na Vardar ciga-

reti 76 1/2 % nikotina. »BONICOT«
(»NICOTLESS«) je preizkušen danes v
kemičnih laboratorijih vseh vlemest
celega sveta in je brezdvomno dogn-
ano, da uniči pri pušenju nad 7/8 nikotina.
Kako je »BONICOT« (»NICOTLESS«)
za zdravje kadilcev vevlačno sredstvo,
dokazujejo mnogobrojne izjave tuje-
zemskih in domačih zdravnikov, ki so
ta preparat preizkusili in kadilcem nu-
jno priporočajo uporabo »BONICOTA«
(»NICOTLESS«). Izjave zdravnikov
so razstavljene v pisarni »Bonikot«,
Krekov trg 10.

Varšava pred božičem

Brzi vlak se bori s snegom, sam na
brezbrežni ravnini. Kdo bi mu zameril,
da se v tem boju ne zmeša za potnike,
za mrz, ki prodira skozi okno in vra-
ta? Ljudje se zavijajo in stiskajo v kot,
pa od tam mečejo besedilo svoje jutran-
je molitve. A ta je moderna, hipermo-
derna — na motiv Varšave. O nobe-
nem vlemestu v Evropi ne krožijo tak-
ke vesti kot o stolici Poljske. Ljudje
iz provinc ji niso več nevoščljivi, samo
s ponosom govore o njej, ki zanje mi-
sli, gradi in vlada. Mogoče je zato im-
timelja. Nova dinamika podira stare
forme. Z naporom se vzdržuje v nje-
nem toku, a končno vzdrži. In kdo zna
tako premagati samega sebe kot Slo-
vani. Neusmiljena zima in sneg, gluše-
če vrvenje in kričeča reklama, ki spo-
minjajo človeka na same nedostatke,
na slabo obleko in obutev, na nevrozo
in prazen žep — Poljaka prav nič ne
motijo. Njihova mirtost prihaja iz šole
razdalj, ki se odpirajo na vse strani.
Teh razdalj se človek boji in grozeče
se mu bliža veliko mesto.

Obstanem na oglu Maršalkovske in
Aleje Jerolimskie. Noč tisočerih sve-
tilk bruha in pije. Bruha avtomobile in
dolge tramvaje, množice pešcev in do-
rošk. Na križišču jih skrči v pesti že-
lezniha tračnic, brlzig, tulenje in kriki se

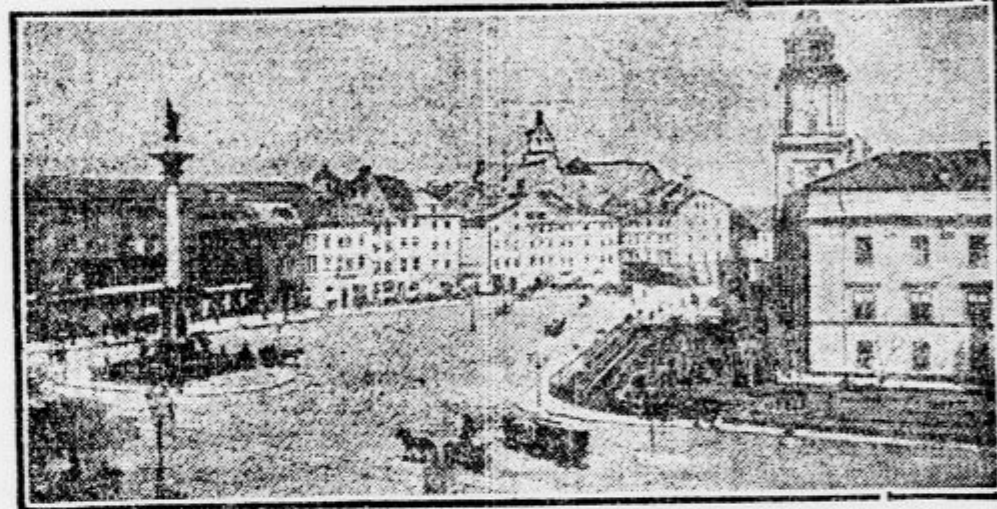
no v oknih kot darilo za praznike —
na gwiazdke. Studentje in študentke
odnese grmade blaga, mianice in botri-
čki tekmujejo.

Kajti miloba je tu doma. Konkretna
ljubezen do bližnjega. Vsakdo ti nudi
usluge, prijaznost, nasvete. Vedno pri-
prostejši je ta človek, ki še obožuje
aristokratske tradicije. Očividno mu je
všeč tudi novo življenje, avto, film.

Tu je tovariš življenja — Żeromski.
Njegovo »Przedwiośnie« se ovija srca.
Ljudje se ne morejo ločiti od njega in
junaka Čaroša. Dama stoji v krogu
pred slikami in se smeje skozi solze:
Uboge dziecko, ten Čaroš! — To je ju-
nah dveh svetov, ki še ni našel uthe.
Ni umrl od gorja in ni našel sreče. Le
tako gradi, gradi »steklene domove«
nad Wislo. — Novi film Żeromskiego bo
»Ponadśnieg«. To so prvi posrečeni
poljski izdelki, a tudi »Pan Tadeusz«
Mickiewicza še teče, ker je Poljakom
bolj razumljiv in bogat kot pa za tuje.

Kino vlada, toda že ima konkurenta
v teatru revij, v kabaretu in varietetu.
Zdi se, da lažja publika spet nečesa za-
hleva, kar naj ne bo tragedija. Evo, re-
klama:

«Nekaj za dame! —
Nemoralna revijna bezecenstva v 2.
flirtih, 17 podseptih. Napisali: Barva,

Pogled na Varšavo s spomenikom Zigmunda III.

vzpenjajo iz šuma in padajo, da se ti
zdi, kakor bi z novim čutom dojemal
tisto hojo po snegu. Ob tebi švigne ki-
bitka; zvonček, dve krasni dami. Umet-
na svetloba obliva bežeče obraze. Noč
bruha, obliva, preliva in pije. V ozračju
švigajo transparentni, visoko tam svetla
kača reklamnega kurirja:

Zadnje vesti! Elida krema najboljša.
Kristus je zdravil vse z evangelijem.
Nesreča v kamnolomih Slovenije. —
Številne žrtve. — Kreda miko, pere sa-
mo! — Zaloga kozuhov!!!

Vse v najlepšem redu. Nesreče so tu
precej redka stvar. Senzacija ni, oziro-
ma morajo biti redno. To je stil Var-
šave, široke in 9-nadstropne, stil nove
umetnosti poljske, stil bohatrov leta
1928. Zato je državni odbor podelil li-
terarno nagrado za to leto pisatelju Juli-
ju Kademu — Bandovskemu.

Najkrajša označba tega rodu v zale-
tu je: Človek nad svojim delom. V
njem je lepota 30. let, ki so še potreb-
na za dograditev Varšave. Za dogradi-
tev novih kolosov in oceanskih ulic,
podzemnih vodov in železnic, garaž
l. t. d.

Dotok z dežele raste neprestano. V
hotelih vse polno. Cene neprimerno kri-
vične. Od ene trgovine do druge tisoč
možnosti. Gotovo je to blago iz naj-
različnejših krajev, raznih vrst. A zdi
se, da tu ne zastaja. Odtoka se v žrelo
nenasitne dežele. Okrašeno in osvetlje-

Puder, Pomadka in Svinčnik. Muzikar
Modoviča, Koroševskega in Futernan-
na (Kozuharja). Artistično literacki vo-
dja T. Wolowski.

Torej svet golih beder in popevčic.
A to še kanonom umetnosti ne škoduje.
Koncert Hubermana je razprodan do
kotička za dvojne cene. Teatri so polni.
In baje tudi bari težkega kalibra.

Produkt tega vrveža je novi Varšav-
janin, ki govori najraje o vsem — kot
reklamni avtomat, o tem in onem. Sta-
ri trg so slikarji pobarvali iz navduše-
nja. Krakovski kolege so jim prišli kon-
kurirati z razstavo in navdušujejo. Vse
je sijajno. Celo brezposlici je boj po-
slal sneg, da kidajo. Pa smreke pre-
našajo oziroma cela drevesa, ker malo
ni nič. Največje pa je zadovoljstvo na
obrazih mladine. Prazniki, počitnice,
sneg. Tudi naša kolonija je dobre volje,
čprav nas je malo. Z mokotovskih polj
do Prage in počez do Alej živijo naši
akademiki, polni odločne volje, pijani
Varšave. I. G.

V Italiji imajo nov čudež

Sedemletna hčerka delavca Romeja
Maturija iz Rima je bila že štiri leta
težko bolna na obeh in je v zadnjih me-
sasih sploh oslepla. Zdravniki so izja-
vili, da je bolezen neozdravljiva. Zadnji
Marijin praznik se je podal delavec s
hčerko v cerkev svojega mestnega pre-

že ter stopil v manjšo kočico z močno
zverženim slemenom.

Dve starijavi, kakor okosteneli žen-
ski, najbrže sestri, sta sami gospoda-
rili tod. Zdjati sta sedeli v klobukih na
postelji in strmeli mežikaje v črno ve-
zan velik molitvenik. Ob peči so si vo-
jaki pripovedovali plehke kvante. Di-
šalo je tudi po žganju.

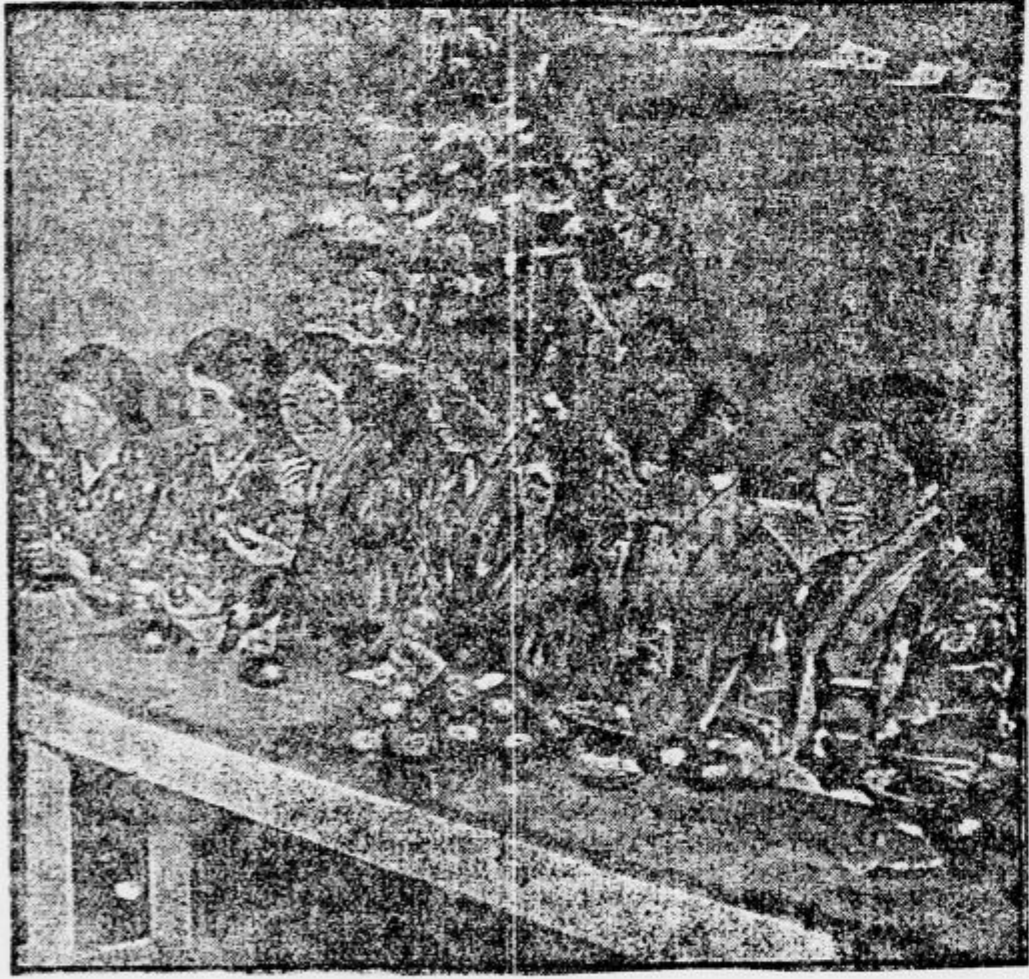
Tretjina voda se je odpravila v Gre-
binj. Na cesti se je izluščil iz mraka vo-
jak s polnim težkim nahrbtnikom.

Ko se je narednik z zabojema vrnil
v čevljarjevo kočico, je poln veselega
pričakovanja odpiral pošiljki z doma
in od Vide.

Pismo z doma, skrbipolno in toplo
zanj, je čital pod petrolejko nad gla-
vo čevljarjevo.

Nato se je zamaknil v rožnati papir
z drobnimi črkami. Vidine besede so
ga zapredale v sladko sanjavo. Ali
mu je dobro? Ali je v nevarnosti? Ka-
ko bo z bodočnostjo? Nato goste vr-
ste samih besed, ki so mu božale dušo.
Zunaj se je znočilo. Snežinke so pa-
dale gosteje.

Čevljar je pospravil čevlje in orod-
je ter stopil iz hiše. Narednik se je po-
časoma približal otrokom in prisluhnil. So
petaje so se pogovarjali deček in de-

Krščanski božič v deželi budhizma

Japonsko, ki so jih misijonarji pridobili za krščansko vero, praznujejo božične praznike kakor kr-
ščane kristjanke.

tem stala na uličnem vogalu in prod-
ala tako zvezde. Lina mi je ostala in bi
jo bila tako rada imela zase, pa nisem
umele, ker sem morala primesti domov
izkupiček za vse, kar so mi veleli pro-
dati. Tedaj postoji pred menoj mlad
fant, kupi zvezdo in mi jo podari. Videi
je pač moji hrepeneči pogled in je rekel:
«Prtrdi jo na smrčico!» Storila sem
po njegovih besedah. Dragi gospod
doktor, nikoli ne bom pozabila njegove
dobrote. Spomin na tisti večer me je
vedno tešil v težkih urah mojega živ-
ljenja. Vidite, še živim ljubezen med
ljudmi. Kako naj pri tem človek obu-
pa?

Zdravnik je za trenutek obmolnil.
Snel je naočnike in jih obrisal z robcem.
«Ali je zgodbe že konec?» je vprašala
mlada dama iz družbe. «Saj ta mladi
človek ste bili vendar vi sami. Kaj ste
storili potem? Ali ste se dali spoznati?»
«Ljubko dete» je dejal doktor »seve-
da sem se razkril in pomagal revici, da
je ozdravela. Sam Bog mi je bil v po-
moč. Ko je šivilja okrevala, sem jo vpra-
šal, ali mi hoče postati žena.»
«Marija,» se je doktor obrnil k svoji
ženi, «kaj je rekla takrat mlada bol-
nica?»

Zena ga je hvaležno pogledala in od-
vrnila: «Ljubim te.» Njen glas je bil poln

ganjenosti, pomladil se je trenutoma
in je zazvenel mladostno in nežno.

Tedajci pa je nekaj škrtnilo. Od pla-
mena sveče se je užgala zvezda na vr-
šiču, plasmila in že je bilo po nji. Nastala
je tema. Vsi smo planili pokonci, samo
zdravnikova žena se ni genila. Z nas-
meškom na obrazu je sedela v nasla-
njaču in gledala tja gor, kjer je bila
zgorela zvezda.

Nastala je smrtna tišina. Zdravnik se
je sklonil čez svojo ženo, prijel jo je za
zapestje in ji položil roko na oči. Ko se
je odmaknil, so bile zaprte za vedno.

Vsi smo molčali, nihče ni našel prave
besede.

«Ne jokalite,» je dejal zdravnik. «Umrla
je blažena. Njena zvezda se je prese-
lila na nebo.»

Fran Roš:

Zadnja kočica

(Božič 1918.)

Koroške Svinčke planine, ki so v juž-
nem vremenu prejšnjih dni še jasno
odražale snežne in temne ploskve, so
že ves dan tonile v megli in snežnem
metležu.

Popoldne pred svetimvečerom je
vod narednika Miloša Drobneča zame-
njaj prednje straže pol ure severo-

vzhodno od Grebinja in se udomil v
obeh kočah na zloženem griču pred pre-
lazom, ki se preko njega prevlači cesta
v Labudsko dolino. Prelaz sam je bil
točno jezikovna meja in črta med na-
sprotnikoma; po malem boju pred tre-
mi dnevi ni bil zaseden od nikogar.
Tam so zdaj stali goli zidovi požgane-
ga poslopja. Nasprotnik se je bil umak-
nil v Pustrico.

Obsejni prostor v večji koči je bil
prenapolnjen z zatonlostjo in revšči-
no. Okrog nizke kuhinjske peči je slo-
nela po razmočenih tleh desetorica vo-
jakov, skoro le fantov pod petindvaj-
setimi leti. Metali so karte v dim cigar-
et, ki se je vil pod nizki lesen strop
in okrog petrolejke, ki je utripala v
dusečem ozračju.

Tik pod lučjo je čepel na stolčku
čevljar, gospodar, v obraz voščen in
brkat, zgrbljen v svoje delo.

Troje otrok je slone bedelo na po-
stelji.

Njihova mati, visoka, šibka žena, je
ob mizi krpala že desetkrat zakrpane
nogavice, dokler se ni napolnila v hlev.
da pomolze kozo.

Telefonski zvonec je pretrgal tišino.
Narednik Miloš Drobne, v civilu
gimnazijski abiturient, krepek dečko
živih oči in mehkih črt, se je odzval.

dela, ki je posvečena Brezmadežni spočetju. Tu je srečal neko mladenko, Marijo Buzijeva, ki si je bila pred nedavnim izprosila pred čudežnim kipom v cerkvi neko milost. Mladenka ga je vprašala, kaj ima deklica na očeh. Ko ji je oče povedal žalostno zgodbo svojega otroka, je Buzijeva povedala malo Eno Maturo do čudežnega kipa in se dotaknila z Marijinim plaščem njenih oči. V tistem hipu je dekletce radostno vzkliznilo. Videla je kip. Vid se ji je povrnil. Cerkvene oblasti se bavijo s slučajem in množice ljudi začenejo romati do cerkve s čudodelnim kipom.

Ekstotika v najnovejši pariski modi

Nekaj časa sem, pravijo očividci in tišči, ki se ukvarjajo s takšnimi stvarmi, se giblje ves elegantni Pariz in tišči, ki hoče za elegantnega veljati, v znamenju Josephine Bakerjeve, njenih zamorskih rojakov in njene zamorske pradedovine. Naravnost do neznanosti. Vse ženske sanjajo o tem, da bi žele v njeni črni (prav za prav čokoladni) koži — premnoge so se cvrle vse poletje v najhujšem solncu, da bi se vsaj približale temu idealu in so si kožo pokvarile za večne čase amen; druge so si jo pokvarile s kislinami in barvnimi kopelmi, tretje so si jo vsaj nedolžno prebarvale ali se odele, oblekle, obule, natakile v črne obleke, čevlje, nogavice, rokavice — samo da je bilo črno ali po barvi približno podobno eksootičnemu idealu na dveh plešočih nogah. Menda ni treba še posebej razlagati, da je v teh okoliščinah tudi le tisto moderno, kar diši po afriškem pragozdu in po eksootiki. Zamorska plastika, zamorski balet, zamorski orkester, Morandova »Črna magija«, ki doživlja kolosalne, oziroma (da ostanemo v Afriki) piramidalne naklade itd.

Najnovejša norost je plašč s širokim repastim podaljškom zadaj, ki je bel samo zaradi tega, ker si je takšnega izmislila in takšnega nosila — Bakerjeva... Druge posebnosti tega plašča je ta, da uporabljajo zanje kožice mrtvorojenih jagnjet, oziroma jagnjet, ki se sploh niso rodila, ker so te kožice voljnije in se bolj svilenost svetlikajo nego kožice živih jagnjet... Ta iznajdba je doživela takšno ugaňanje, da so jo začeli izkoriščati tudi za druge dele oblačil in celo za moške obleke. In ji ni oporekali. Tistega barbarstva, ki ga je hotela posnemati, ni mogla v vsej svoji civilizirani rafiniranosti posnemati na boljši način.

In druga iznajdba: žensko oblačilo v vseh mogočih, futuristično nametanih barvah in linijah, eksootika, ki je samo v asocijacijski zvezi z eksootiko Bakerjeve in ostalega zamorstva, izvira pa od Rusov, ki so jo prinesli iz svoje domovine s svojimi neštevilnimi baletnimi skupinami, čij cilj in hrepenenje je seveda baš Pariz. Nič čudnega, če se je Parizanom končno nekaj tega prijelo in da so se odločili rusko živobarnost pnosnemati tudi v svojih oblačilnih kreacijah. Končno je tudi v tem nekaj tistega, česar išče dandanes razvajeni in vsega domačega in civiliziranega preobleden Parizan: nekaj eksootičnega, prvotno krepkega in barbarskega.

Zonet načrt za predor pod Rokavskim prelivom

V Londonu se je ustanovila družba s 180 milijoni funtov kapitala, ki hoče zgraditi predor pod Rokavskim prelivom; s tem v zvezi bi bila direktna železniška zveza med Londonom in Parizom. Glavna postaja bi bila v london-skem Westendu. Proga bi se začela niti kakšnih 17 do 18 km pred Doverjem, tako da bi dosegla teren prav v bližini preliva. Na nasprotni strani bi dosegla proga francosko zemljo pri Boulogne-sur-Mer. Predor bi zavzel četrtino vse proge, promet bi se pa vršil z električnimi lokomotivami z brzino 140 km na uro. Iz Londona bi potnik prispel v Pariz v treh urah. Ta proga bi bila važna že zato, ker bi omogočala zvezo med obema prestolnicama tudi ob najslabših vremenskih prilikah, ko je promet s parniki in letali ustavljen. Zdj gre samo še za pritrditve

«Odbora za varnost kraljevine», ki je nekdanje načrte za takšen predor zavračal iz strateških ozirov. Takšni oziromi danes ne morejo več odločati, ker tvorijo n. pr. značajna brodovja večjo nevarnost za Angleško nego železnice

Smrt, ki nam je vedno za petami

Nesreče z elektriko.

Dunajski elektropatolog prof. doktor Jelinek je dokazal že pred leti, da je

«električna smrt» samo navidezna smrt.

Ponesrečenec, ki ga je zadel smrtonosni tok, ostane še nekoliko minut, večinoma pa še dalj časa živ in ga je mogoče s pravočasno intervencijo še rešiti. Električni tok povzroča v organizmu v glavnem nekakšen šok in mrtu, ki nastane zaradi prestrašenja. Opica, ki so jo narkotizirali in spustili vanjo tok 440 voltov, je ostala živa in popolnoma nepoškodovana baš zato, ker je zaradi narkoze šok izostal.

Možnosti električne smrti

so neštene. Letos so oddali Elektropatološki zavodu na Dunaju na primer 7 oseb, ki jih je usmrtila golit električne svetilke. Neka uradnica je držala v eni roki telefonsko slušalo, z drugo se je dotaknila električne svetilke. To jo je usmrtilo. Tudi drugače nedolžni radio postane lahko usoden, če pride v bližino električnih in kovinskih aparatov, svetilk, telefonov, likalnikov itd. Radioslušala, ki jih položimo iz nepazljivosti na kovinasto vznožje električne svetilke, povzročijo lahko požar in še hujše nesreče. Na Dunaju je usmrtil električni tok pred nedavnim kopajoče se dekle, ker je zašel v vodovodno cev. Dekle se je med kopanjem v kopalni kadi dotaknilo in tok je šel skozi nje telo. Če bi bili nesrečo pravočasno opazili, bi bila rešitev možna. Ležala je pa celih 9 ur v območju strašnega toka.

Učinki električnega toka na telo

so res strašni. Njegove rane se po nekem času poslabšajo, tako da vzbujajo grozo. Zdravljenje pa ni težko, le dolgotrajno. Rane se zacelijo popolnoma — seveda pri pravilnem lečenju. Čudni so včasih učinki električnega toka, povsem neprečunljivi. Pri mnogih ponesrečenih so ugotovili rane, kakor da jih je zarazila krožna žaga; pri drugih niso opazili sploh nobene rane — to zlasti pri onih, ki jih je zadel strela. Mnoge električni tok seže; v gori omenjeni zavod na Dunaju so pripeljali paciente

proge, ki bi jih bilo mogoče v slučaju obožroženega konflikta takoj spraviti pod vodo, uničiti ali zastrupiti s plini. Značilno je, da niso imeli na francoski strani nikoli takšnih malenkostnih pomislekov.

Zdravljenje električnih nezdod

je danes izvrhna dunajska specialiteta. Baš prof. dr. Jelinek si je pridobil na tem polju neverljivih zaslug. Posebno silajne uspehe je dosegel s tem, da punktura otekline, ki nastanejo pod vplivom električnega toka v možganih in v hrbtnem mozgu. S punkcijo odstranjuje vodo, ki se je nabrala iz možganov ali iz mozga in ki tvori zaradi svojega pritiska veliko nevarnost za pacijentovo življenje. Tako je rešil pred kratkim s preprosto punkcijo življenje umirajočemu ponesrečenec; otekle mu je iz mozga 30 cm³ vode. Amputacije danes niso več tako potrebne, kakor so bile še pred kratkim. Jelinekova elektropatologija zdravi celo živali. Pred kratkim so mu prinesli najmanjšega pacienta, ubrega vrabčiča, ki ga je udaril tok 16.000 voltov. Živalica je danes že skoraj povsem zdrava. Na Dunaju uvalajo sedaj po obratih posebnih rešilnih močv, ki so izboljšana za pomoč pri nesrečah z elektriko.

Iz vroče operete v mrzli zakon

Pred nekaj dnevi je vzela slovo od Gradca operetna diva Lola Gralova, ki je bila dolgo vrsto let najprijetnejša pevka graškega operetnega ansambla in je razveseljevala srca zabaveželne graške publike s svojo postavbo, kretinami in žvrgolenjem. Zgodilo se je namreč, da se je z Gralovo seznanil švedski kirurg Sven Anderson. Kirurgi pa so resni ljudje. Kar sklenemo, izpeljejo. In Anderson ostaja zvest tej doslednosti tudi v ljubezni. Prosil je Gralovo za roko in jo je dobil. Poroka mladega para bo za božič v Braunschweigu na Nemškem, potem pa nastopita mladoporočena potovanje po morju in v Stockholmu bosta sedla na vlak, ki bo peljal operetno divo še 20 ur dač v zakonsko gnezdece na pičlo obljubeni skandinavski sever.

Japonski teater in njegove posebnosti

Dandanes se naša ljudska gledališča kakor vse drugo v življenju tega pomembnega vzhodnega naroda na importirane evropske in ameriške vzore, vendar se je ohranilo še mnogo, kar spominja na njegovo stare, izvorne tradicije. Japonsko gledališče je prav tako staro kakor naše evropsko, sega nazaj v čase srednjega veka in kakor naša gledališča mu je iskati početek v prastarih, napel cerkvenih slavnostih in v burkavostih pavil. Ščasoma je dobilo svoj izrazit slog in je pri njem ostalo. Igre — pretežno pravilne vsebine, polne demonov, dobrih bitij, princev in podobnega — se predvajajo še dandanes v arhaičnem jeziku, ki ga večina poslušalcev niti ne razume. Toda jezik ni glavno, glavno je mimika, ples, godba, scenerija — v vsem tem pa so Japonci naravnost nedosogljivi mojstri. Ni čuda: umetnost igranja se podeduje tam od roda v rod in zahteva neprestano šolanje. Značilno je, da igrarji tudi ženske vloge moški in to tako perfektno, da jih lahko zavajajo najboljši japonske igrarice, ki so se pojavile po invaziji tulega teatra. Najboljši japonski igrarice so stare šole je Baiko Onoie, ki šteje že preko 60 let, a nastopa še vedno. Silka nam prikazuje tri tipe izvrhnih japonskih igraric, ki še vedno vzdržujejo staro gledališče pri življenju. Prva predstavlja slavne igrarice Nakamuro, druga Denjuri v vlogi plemenitaka, tretja moškega igrarica v ženski vlogi.

kimala. Sestra in bratec sta bila vsa za topljena v piškote. Miloš Drobne se je zamislil. Prijetno ga je prevzela zavest, da stoji na straži v poslednji slovenski koči pod Svinškimi planinami. Le tam na zahodu segajo v Dječah Slovenci še bolj na sever. Poslednji naši ljudje. Prihodnja hiša na prelazu je nemška. Tam v Pustici znajo slovenski le še osemdesetletni starci, ki bi ostremeli, če bi srečali mladega človeka s slovensko besedo in bi gledali vanj kakor v čudež božji.

Čevljar se je vrnil z ženo. Na mizo je postavil smrečico, ki so ji bile veje prepletene s pisanim papirjem in obtežene z orehi. V vrhu je gorela svečica in pod njo je visel papirnat angel. Po mizi je izsul pehar suhega sadja in vanje postavil sliko, ki naj bi po menila jaslice z Detetom, Marijo, Jožefom, pastirčki in živalmi. Planili so otroci s postelje. Vojaki so obkolili mizo. Narednik je prinesel in razložil po mizi in klopi potice, pecivo, meso, cigarete, vino. Nato je delil otrokom, čevljarju, ženi in volakom. Vojaki so se zahvaljevali, čevljar pa

je gledal nem in gohtalo mu je v grlu. Ženi se je utrla ena sama solza. Deček je poskočil in ugriznil v kos potice. Deklici sta se oprilek materinega krila.

«Dobri ljudje ste vaši,» je čevljar mukoma dejal. «Mi vsi smo naši,» je popravil narednik in se veselo nasmejal. Kipelo mu je v duši, da bi objel te uboge ljudi in jim dal vsega, kar so doslej tu v samotni poslednji koči pogrešali od bratov. Da bi pokazal, kako dobro jim bo odslej, ko bodo vsi skupaj. Otroci so poklekli in molili slovenski očenaš, ki so ga znali, še preden so hodili v šolo. Nato so zapeli, kakor so se učili:

«Stille Nacht...»

Miloš Drobne je stopil iz koče v sneg. Bilo mu je neizmerno težko in lahko obnem. Bilo mu je, kakor da je to najlepši Božič v njegovem življenju.

Razprostrli je roke v noč in je zavrisnil, da je jeknilo v prelaz in še dalje. Pretrgale so se bile megle. Zagorela je bela zvezda nad sveto zemljo korosko.

Zora voda
proti sivim lasem!

Ne barva, temveč vrača sivim lasem orejšno naravno barvo. Odobrena od zdravstvenega odseda pod št. 1793—20 kot za zdravje popolnoma neškodljiva. Uspeh siguran in trajen. Cena steklenice brez poštnine Din 35.—.

ZORA VODA, OREL, ZAGREB, Duga ulica 32.

Preprodajalcem damo popust.

Ona: »Kateri klobuk ti najbolj uga-
ja?»
On: »Tisti na tvoji glavici«

Pri izpraševanju.
Profesor Spanjol Spanjolić je razlagal opice. Popisoval gorilo je rekel: Velika je kakor laž, obrasla po vsem životu... Drugi dan pokliče dijaka, da pove novo lekcijo, in ta jame: »Gorila je tolikšna in tako kosmata opica kot g. profesor Spanjol.«

Na kmetih.
Sosed: »No, kako se kaj godi vašemu sinu?« Druga sosed: »Nič hudega mu ni. Prišel je v Ljubljano bos, zdaj pa nosi visok črn klobuk in se vozi v kočiji.« Prva: »Kaj pa je?« Druga: »Kočija.«

Okoličan v vlemestu.
»No, pa naj se človek spozna v takem mravljišču! Pa naj bi nazadnje še nekako šlo, ko ne bi toliko čest imelo istega imena. Ze štirikrat sem čital: Rue Barrée.« Pri nas pomeni »zatvorjena ulica«, kadar jo popravlja.

Učiteljski izpit.
»Gospod kandidat, imenujte mi pet živali, ki jih nahajamo v polarnih pokrajnah.« — »Trije beli medvedi in dva tuljenja.«

Prebrisane.
»Zakaj si kupil svoj ženk tako drag prstan?« — »Sama špekulacija, ki se mi je obneela. Zdj Maloja veliko manj troši za rokavice nego prej.«

Šilo na ognjilo.
»Tatek, kupi mi novo čevljo.« — »Nocoj ni mogoče, Dražica, so vse trgovine zaprte.« Čez nekaj časa povabi očka svojo drago hčer: »Stopi semkaj, duša zlata, poljubi me.« — »Dance ni mogoče, moja usta so zaprta.«

Samogovor.
To je vendar očita, krivica. Vedno in vedno se pobira za poplavlence, hodisi pri nas ali po drugih državah. A živ krst se ne spomni nas, ki smo zmeraj »suhi.«

Lep obet.
Oče: »Aha, sem te zasečil pri kajenju! Boš še kdaj, ti paglavček?« Ognjan: »Obetam ti, papa, da se ne dam nikoli več zalotiti.«

Izjema.
»Gospod profesor, vi obvladate, kakor sem žula, vse moderne jezike.« — »Res je, gospod, samo dveh prav za prav ne: pri ženi in tašči.«

Izgovor.
»Kdo je odkril Ameriko?« Ves razred molči. »Ker se nihče ne javi, bom pa klical. Torrej žujmo, Petran Gostiradi!« — »Oprostite, gospod učitelj, jaz je nisem!«

Pri slikarju.
»Imenitno ste pogodili polt mojega Nea, gospod Selislav.« — »Saj pa sem delal tudi z ličlom!«

Angelček na zemlji.
Grofica je pomerila 32 kloboukov, a pri vsakem se je oglašil mož: »Angelček dragi, tudi ta ti ne pristoj!« Silno je pograjal tudi 33ega. Tedaj pa se odzove modistinja, že dokaj nejevoljna: »No seveda, za anjele pri nas ne izdelujemo kloboukov.«

Zbahljiv svečenik.
Dve gospodični sedita v vlaku nasproti popu in se živahno razgovarjata o prednostih pokopavanja in sežiganja. Ena se ogreva za upeljevanje, druga za navadni negreb. »Kako pa vi mislite o tem, prečastiti?« se obrne proti duhovniku. »Meni so zdik, reče ta porogljivo, »da ima hudič rajši dve pečeni goski nego dve gnili.«

Prekasno!
»Viš, prijatelj, v početku svetlega zakona sem ženo tako ljubil, da bi jo bil najraje pojedel od mline.« — »No, kako pa zdaj?« — »Zdj pa se kesam, da tega nisem storil.«

Švabska slovensčina.
Na neki trgovini, ki jo vodi Nemec, je opaziti tale napis: Ščetke, gobe za branje in druge podreščine.

Vodena zvezda.
Odlitnjaki sedme umetnosti (kina) se zo-vejo zvezde ali star po angleško. Kako pa bi kazalo nazvati gladovne umetnike? Tako živi na Portugalskem gospodična z imenom Estrela kar službino pomeni zvezda. Še sedem let ob vodi. Sicer pa ima morda Slovenija tudi kako Zvezdo, kjer potugaika niti teden dni ne prebije brez vode.

Podobnost.
Ženica: »Tegale pičla bi kupila, če nima kake napake.« Pičlar: »Druge razvade nima, kakor da glasno kriči, kadar je lačen.« Ženica: »O potem pa ga gotovo vzamem, me bo spominjal rajnega moža.«

Cromwell.
Ko se je Cromwell vračal iz boja v London, ga je pozdravljala številna množica. Oporzili so ga na to navdušenje naroda, on pa je odgovoril: »Množica bi se bila tudi zbrala, če bi mene zdaj gonili na vislice!«

Detinska usta.
»Papaček, ali velike ribe jedo tudi sardine?« — »Seveda jih, dragi.« — »Kako pa odpirajo škaflo?«

Solnčni kralj.
Preberite tele moje verzce, veli nekoč L. dovik XIV. kritiku Boileauju. »Vaše Veličanstvo je hotelo napraviti nekaj slabih stihov, to se mu je popolnoma obnealo, če preveč ne izmuzne slovnstveni sodnik.«

Na plesu.
»Delajte se, kakor da mi dvorite,« reče mlada krasotica svojemu plesalcu, »potem bo moj stari zopet poklonil kak nakit.«

Poljub.
»Takšen vrišč za en sam poljub na lice! Kaj pa bi uganjala, da sem te poljubil na ustale!« — »Teda pa niti ne bi mogla govoriti.«

Božič neodrešenih rojakov

Tone Kamenjak:
Istarska ponočka

Ponočna su zvona brujala. Rodio se bo gočovek. Unuče se polako ustalo. Došle su mu u svet one davne ponočke sa noćnim protkanjem snegom i tamjanom. Sa pucnjavom i vriskom mladosti.

Polako je sišlo. Stane. Sluša. Otvori vrata. Kuhinje. Na ognjisti gore badnjaci. Sona starog deda igra u udubini ognjista. Na ognjisti posuda sa žitom i u njoj upaljena sveća. Pred ognjistem kleči starac — ko sedi pri trijarha iz biblijskih priča — i peva:

U sej vrime godišta mir se svitu navista...

Starčki glas držece ko plamen badnja sveće. Lagano se okrene i ko da žano:

»Dobro!« Unuče se polako približi. Neka sila mu je pomakla kolena i on nemo klekne kraj deda. Polako i kao nesvesno počne da peva za njim.

Stari ded i mlado unuče klečali su na dva kipa pred ognjistem i njihovi slatki glasi zamirali su u osveću vatre.

Kad je zamro i zadnji drhtavi stih, unuče se okrene:

»Ča, nećemo, dido, na ponočnicu.« A ded predje umornim dlanom preko čela i ko da govori nevidljivim senama u badnjacima:

»Mi nemamo više ponočnica. Nemamo više Boga u crkvi, i Boga su nam oduzeli. Naš je Bog jedino na našem starom ognjistu.«

»A zvona?«

»Ne zovu nas. To su zvona njihovog Boga. Glas našeg Boga je u našoj pismi. Moja sila, sine!«

I na novo su dva drhtava glasa pustila u ponoćnu noć očaj i nadu u staroj i mladoj pesmi:

U sej vrime godišta mir se svitu navista...

— — —

— **Rezkropljeni.** Po vseh italijanskih mestih dobi primorskega Slovenca ali Slovenko. Koliko jih je v Jugoslaviji! Po belgijskih in francoskih rudnikih delajo, v Avstriji so, v Nemčiji, v Češkoslovaški, v Švicari, v Libiji, v Egiptu ženske, v Severni in Južni Ameriki, zlasti v Argentini. Danes se jim stiskajo srca in solze jim padajo na lica, ko mislijo na svojo primorsko deželo na svoje ljube kraje in domove. Kako srečani so božični prazniki in kako lep je nebeški klic: Mir ljudem na zemlji, ki so do bre volje! Pa koliko je danes naših v Primorju, ki se jim tudi stiskajo srca pri misli, da je to najbrže zadnja božična noč doma. Fašizem je potisnil v deželo razmere, ki gonijo domačine v svet. Kolonizacija napoveduje, davčine višajo do nezmerne, bič vihte nad slovenskim ljudstvom in ga tirajo z njegovih rodnih tal. Ljudstvo in go, kaj naj bi storili, da bi bilo pred Miru ni. Letine so vedno slabše. Letos je strašno pomanjkanje po številnih kraljih. Kje pa so tista tako pompozna naznanja na javna dela? V dolgem premišljevanju in obupavanju dozori sklep za odhod in srečniki se odlopijo. Na dvoma, da bo leta 1929 v Primorju veliko izseljeniško leto.

— **Drugi božični praznik** je bil prvo vojno v Primorju kulturni dan, zlasti še v Goriskem. Podočelna društva so tekmovala med seboj, katero bo imelo lepšo predreditev z igro, petjem, deklamacij, govornom. Danes ni več društev in če mladi fantje je kjerkoli zapojejo kako slovensko pesem, jih pretepejo orožniki in obsodijo strogi laški sodniki v zapor po par mesecih, če šele ubija kulturo meneč, da si toliko lažje podvrže prebivalstvo, oropano kulturnih dobrin. In še kako so zakrčali od veselja, ko je padlo zadnje slovensko kulturno društvo v žrelo fašizma! Kulturna Italija se je oddahnila, ker se ji zdi vzhodna meja mnogo trdnjša, ako ne doni več s prireditelj ubrane slovenske pesmi in se ljudstvo vzdržuje samoizobrnega fašizem je prevzel izobraževanje slovenskih mejašev. Ali ker so njegovi nosilci vse drugo prej, samo ne izobraženi, je jasno, da morejo širiti le surovost in divjost ob petju »Giovinezze«. Sola ljudstvo samo škoduje. Otroci se ne nauči nič koristnega in če bi ostal ves čas šolskih let čisto v fašističnih rokah, bi bil tak, kar črni so bili jančarji! Podivjati hočejo ljudstvo, ne hujšati onega na drugega, da bi vzrastle nevrzdne razmere, ki bi služile fašizmu za popolno iztrebljenje drugorodnega prebivalstva...

— **Konfiniranci.** Pod očitkom protidržavne propagande pošiljajo v konfinacije naše ljudi, o katerih sodijo, da bi bili nevarni prodiranju fašističnega stremljenja. Aretiranec dobi dekret o konfinaciji z določilom, da se proti odredbi lahko pritoži pri komisiji v Rimu. Pritožba bi stala okoli pet tisoč lit. Odvnetik, ki bi jo odposljal bi utegnil kmalu slediti svojemu klientu na Liparske otoke. Po nekaterih otokih življenje strašno konfiniranci so natlačeni v primitivnih barakah. Gostinčarji in trgovci jih nesramno izkoriščajo povsod. Vsi so pod strogim policijskim nadzorom. Dnevno dobivajo po deset lit. Vode manjka povsod. Škafid vode stane en litro. Dr. Sardoču je umrla mati v Gorici. Dovolili so mu desetdnevni dopust. Ni gotovi če je spomnilo pet detektivov in v Gorici je še ponoči čul eden pri njem, da sta bila v predstobi in dva pri vratih stavanja. Pogovori z njim so se vršili v predhodnem dovoljenem detektivov in pri odprtih vratih...

— **O božičnem miru** so pri miru. Domov jim letijo misli, v duhu so v svoji ožji domovini, kjer so hoteli koristni narodni delavci na prosvetnem in gospodarskem polju. Ubija jih ona Italija, ki se ponaša, da je najbolj kulturna država na svetu.

Žena v družbi in v družini

M. G.-r.

Udejstvovanje slovenske žene v društvih

Dolga leta se je oglašala slovenska žena v javnosti samo takrat, kadar so jo pozvali drugi na pomoč. Bila je sodelavka pri raznih narodnih prireditvah, ni pa nastopala iz lastne iniciative in ni bila organizirana. Rusko in sploh vseslovensko orjentranti Fr. Podgornikov polmesecnik »Slovenski svet« in dijaški list »Vesna« sta prva resneje začela tako imenovano žensko vprašanje in sta v krog svojih sodelavnikov privabila tudi nekaj Slovencek. Koncem leta 1896 pa so agilne in podjetne tržaške Slovenke ustanovile svoje glasilo »Slovenko«. Ta prvi slovenski ženski list je izhajal sicer samo 6 let, a je med slovenskim ženskim zornim lektor ter zasidril rodovitno seme.

Leto 1898 je bilo za Slovenke leto pubertete. Učiteljice so tega leta ustanovile v Ljubljani »Društvo slovenskih učiteljic« z namenom, da zahteva za enake dolžnosti, enake pravice, itd.

V Trstu je istočasno vzniklo »Zavod Sv. Nikolaj«, zavetišče za brezposelne služkinje, ki je z velikim uspehom deloval do leta 1919. V Ljubljani pa je takrat ustanovilo socialisti Eribin Kristan »Društvo delavke«.

V Ljubljani so se leta 1901 združile meščanske žene v »Splošno slovensko žensko društvo«, organizacijo kulturnih, socialnih in feminističnih tendenc. Prilicilo je doslej okoli 150 javnih društvenih predavanj, več učnih tečajev in razstav. Najpomembnejše delo tega društva je leto 1926. prirejena velika razstava »Slovenska žena« in knjiga 18 tiskovnih pol enakoga imena. »Splošno žensko društvo« ima na Rimski cesti 9 tudi veliko javno knjižnico.

L. 1901. je bilo ustanovljeno tudi »Žensko telovadno društvo«, ki se je leta 1920. popolnoma reorganiziralo in sprejelo ime »Atena«. Zasedanje telesne kulture, socialne in prosvetne smernice ter vzdržuje ortopedski zavod. Izdalo je tudi že par knjig.

Z ustanovitvijo nove države Jugoslavije so zrasle tudi slovenski novi naloge. Slovenska društva, ki so dotlej delovala večinoma zase, so se v juliju 1919 združila v »Narodnem ženskem savezu SHS«, ki obsega srbski, hrvaški in slovenski del s sedeži v Beogradu, Zagrebu, Sarajevu in Ljubljani. V NZS je vključenih 250 jugoslovenskih društev. Njegova naloga je, da daje iniciativno vplivanje na društva ter jih zastopa v tujni. Imel je kongrese v Beogradu, Zagrebu, Skoplju, Ljubljani, na Bledu in v Subotici.

Mariborske Slovenke so ustanovile L. 1919 »Mariborsko žensko društvo«, ki je danes važen faktor v javnem življenju mesta Maribora ter sodeluje skoraj pri vseh kulturnih, narodnih in socialnih akcijah. Posebno agilen je odsek za pospeševanje domače obrti.

V začetku l. 1920 so si ustanovile tudi slovenske babice svoje strokovno »Društvo diplomiranih babic« v Ljubljani. Svoj delokrog razširja društvo na vso Slovenijo. Njegov namen je: Varovati gmoine in stanovske koristi slovenskih babic in skrbeti za izpopolnitev njihove strokovne izobrazbe.

Slovenski del uprave Narodnega ženskega Saveza je l. 1922. začel s pomočjo skoraj vseh slovenskih ženskih društev velikopotezno akcijo za zgradbo »Dečjega in materinskega doma kraljice Marije« v Ljubljani. Po ustanovitvi te važne socialne, higijenske zaščitne naprave je predal Savez nadaljevanje započete dela posebnemu društvu: »Dečji in materinski dom kraljice Marije«.

Velik prihod beguncev je rodil l. 1920. v Ljubljani »Klub Primork«, ki podpira revno primorsko mladino in onemogle kulturne delavce ter pomaga tudi drugim ženskim organizacijam pri njihovem humanitarnem in socialnem delu.

L. 1921. so ustanovile ljubljanske Slovenke »Kolo jugoslov. sester«, ki je danes največja ženska organizacija. Društvo deli podpore v denarju in blagu. prireja božičnice, sodeluje pri mnogih prosvetnih in človekoljubnih akcijah ter se udeležuje pri prireditvah obrambnih organizacij. Za bolehalno in slabotno mladež prireja vsakoletne ferijalne kolonije na Oorenskem ali ob morju. Štrom Slovenke je ustanovilo doslej 31 podružnic, ki se do malega vse udeležujejo na človekoljubnem in prosvetnem polju.

Slovenske delavke naprednega mišljenja so se leta 1924. organizirale v Ljubljani v »Zvezo delavskih žen in deklet«, ki ima izrazito razredno in internacionalno značaj. Svoj delokrog je razširila zveza po vsej Sloveniji in ima svoje podružnice po vseh večjih industrijskih krajih. Društvo propagira čisto feministične in moderne socialistične ideje in se energično bori proti reakcionarnosti in za žensko volilno pravico. Njegovo glasilo, mesečnik »Ženski list« prihaja, da slovenska žena, vključena v te organizacije, pozorno motri dogodke v državi in izven nje, v kolikor se tičejo usode žene. Urednica in sodelavke lista so priprave delavke in delavske žene.

Bojni klic vsega resnično namrečnega žensstva v svetu in doma po ženski enakopravnosti je našel najkrepkejšega odmeva in vidnega izraza v društvu »Ženski pokret« ki so ga ustanovile Slovenke v Ljubljani v začetku l. 1926. z namenom, da sodelujejo z enakomernimi društvi Jugoslavije za pridobitev ženskih političnih pravic. Njegovo glasilo je »Ženski pokret«, ki ga lahko štejemo med slovenske ženske liste. Začel je izhajati l. 1920 v srbsčini in cirilici kot mesečnik »Društva za prosvetovanje žene« in za »zaščito njenih prava«. Po šestih letih pa se je izpremenil v 14dnevno glasilo »Allianca ženskih pokretov« v kraljevini SHS ter izhaja še nadalje v Beogradu za Hrvatice in Slovenke v latinici ter prinaša tudi slovenske članke. Ureja ga izvrstno Slovenka,

vseobče priznana feministka Al. Stojiljeva. List je trezno borbena ter stremi le za cilji, ki so upravičeni in dosegljivi.

To so organizacije, ki se v njih udeležujejo napredna Slovenka, v mejah svoje ožje domovine.

U-a.

O kurivu in kurjenju

Plin v gospodarstvu.

Vključb temu, da je vporaba plina pri nas že precej razširjena in se plin čim dalje bolj uveljavlja v modernem gospodarstvu, je še mnogo gospodinj, ki se plina ne poslužujejo bodisi iz napačnih predsodkov ali pa ker napačno istega še ni povsod izvršena, ter kuha na štedilniku, ki ga je treba neprestano zalagati s kurivom.

Ne bom na tem mestu danes obširneje govorila o prednosti plina pred drvmi in premogom; mimogrede samo omenim, da je vporaba istega na izdatkih in na času mnogo bolj ekonomična nego s kurivom, ter mislim, da ni gospodinj, ki bi se plinu prostovoljno odpovedala, čim ga je začela pravilno uporabljati in je spoznala njegove prednosti. Govoriti hočem o kurjenju v štedilniku.

Kako zakuriti štedilnik?

Štedilnik mora predvsem imeti snaven, brezajast dimnik. Zato je v poletnem času treba najmanj enkrat na mesec istega pustiti omesti po dimnikarju; po zimski, ko se več kurji tudi radi toplote, pa še češče. Daje mora biti pri štedilniku primerna razdalja med gornjo ploščo in mrežo v štedilniku. Ako je mreža pregloboka, se porabi mnogo več kuriva, ker se plošča ne more tako hitro ogreti. Paziti je treba, da je zapah (šuber) primerno zaprt, da ne vleče preveč toplote skozi dimnik, mesto da bi ostala v štedilniku. Predno se zakuri, je treba štedilnik odznotraj omesti, da je mreža prazna in nezamašena.

Zakuriti je treba s papirjem in trščicami, nikoli pa s petrolejem. Ta poslednji je povzročil že mnogo nesreč in požarov, ker so nepravilne kuharice zanetile ogenj z njim. Ko trščice zagore, je treba debelejša polena križem naložiti. Polena naj ne bodo predebela in ne predolga. Takoj ko so drva v plamenu, je treba naložiti vrhu nadrobnejše, da premoga. Za štedilnikovo uporabo je najboljši v kockah, velikih kakor jalce, da se štedilnik razgreje, pozneje pa se dolaga po malem.

Paziti je treba; da vse, kar se kuha, pravilno vre, se peče ali duši. Pri kuhi na štedilniku naj se ves čas pazi na to, da je primerno naloženo. Če je preveč, se vse povrne in prisodi, a ko dogori, se vse preneha kuhati. To pa ve vsaka kuharica, da mora juha, ako naj bo dobra, neprestano polagoma vreti. Ne sme povreti, da bi jo morali zaliti pred uporabo, ne sme pa tudi prenehati vreti, da ne ostane meso trdo. Kakor za juho, tako je potrebno tudi za vsa druga živila, da polagoma a neprestano vro, se pečejo ali duše. Moti se kuharica, ako misli, da je juha kuhana hitreje, če močno vre. Juha mora vreti najmanj dve uri, a polagoma, tako da ji ne treba ves čas mlajati. Ako preveč vre, izhlapi in povrne. In jo je treba večkrat zaliti, iz česar sledi, da juha nima pravega okusa in je meso navadno trdo, pa tudi če je pri ognju dve uri. Na vsak način pa se ne sme nobene stvari med kuhanjem zalivati z mrzlo vodo, nego vedno z vročo, da ne preneha nobena reč vreti, čim se jo zalije.

Preveč razgret štedilnik pa povzroča poleg škode na kurivu še drugo; ploščica namreč rada počasi kakor tudi obročki. Stena ob štedilniku porumeni, in če je omočena s ploščicami, lahko tudi porumeni in popoka. Trpi pa tudi pečica in se prežge.

Snaženje štedilnika.

Zarečega pepela ni pobirati s štedilnika, če pa je neobhodno potrebno, ne sme se ga odlagati na smeti, ki se potem palijo in razširjajo smrad, tudi ne v lesen zaboj, da ne zagori, nego v pločevinasto posodo, ki se postavi takoj na zrak. Vsaka kuharica pa je že gotovo opazila, da tudi štedilnik potrebuje počitka in nege.

Kurjenje pečli.

Prav tako je potrebna paznja pri kurjenju pečli. Vsako lesen. predno nastopi mraz,

nakasneje v drugi polovici oktobra je potrebno pečli preskusiti in pregledati, da-li so v rabljivem stanju. To je, da je notranjost v redu, da niso na nji razpoke, skozi katere bi vahal dim in strupeni plini, da so rešetka in vrata v dobrem stanju. Kajti neprijetno je, ko nastopi mraz in je treba kuriti, pa se izkaže, da je peč potrebna popravila. A ne samo to. V zimskem času je tudi težje, takoj dobiti pečarja v delo, ker so močno zaposleni baš vsled nepravilnosti gospodinj, ki pečl začasa ne pregledajo, nego še le, ko jih je treba rabiti.

Pri pečeh je pomnilo, da jih je treba ob solnčnem ali južnem vremenu manj kuriti nego v mrzlem in vihnem. Kakor pri štedilniku, se tudi pri pečeh ne sme pozabiti, da je prevelika razgretost troša škoda. Kurivo je drago, zato je treba varčevati z njim, drugič popokajo pečnice in gline, kar povzroča špranje, in tretjič, prevelika razgretost sode ni zdravju v korist. Pravilna toplota za sobe, kjer se prebiva čez dan, je 14—16° R, za spalnice pa manj.

Pečli na kmetih.

Po kmetih se pečli kurijo od zunaj in se jih navadno zalaga samo z drvmi, ker niso prirejene za drugo kurivo. Te pečli je treba takoj spočetka, ko treske zagore, dobro zaloziti z drvmi, da se peč hitro segreje ter da se naredi dovolj žerjavice, ki toploto ohranja. Na ta način se doseže večja toplota nego če se ista količina kuriva polagoma prilaga v peč. Čim ostane sama žerjavica, se peč zaplošči, da prehitro ne izžari (ostane toplota trajnejša). Isto velja tudi za pečli, ki se kurijo s premogom. Čim je peč dovolj gorka in je v pečli sama žerjavica, se spodnja vratica zapro, odpre pa se zgornja. Notranja mrežasta vratica pa se pustijo zaprta, ali če jih ni, se prva ne odpro polagoma nego samo prisloni. Nekatere pečli imajo ključ (zapah - šuber) kakor pri štedilniku, s katerim se pečl regulira, da preveč ne vleče. Tega se sme popolnoma zapreti še le, ko je ves ogenj upepeljen, kajti sicer se razvijajo po sobi zdravju škodljivi plini, in so že večkrat povzročili nezvest ali celo smrt, ako so jih ljudje v spanju vdihavali.

Popolnoma napačno pa je pri netenju pečli (prenašati žerjavico) iz ene pečli v drugo na lopatici. Kajti žerjavica, osobito od premoga, oddaja neprijeten in dušilni duh, ki naglo okuži celo stanovanje. Treba je potem napraviti temeljit prepih, da se ga prežene, medtem ko bi se s trskami še davno zalagala peč na pravilen način.

Poslanica možu

Mlad si — sodim tako kakih trideset let — in rad bi se oženil. Tako zelo rad. A... Prva težava je izbira žene. V mnoge si mi zaljubljen, za mnogimi kopnel, s mnogimi se poigral, a za ženo ne bi bil vzel nobene izmed njih. Tvoja žena mora biti nekaj velikega, čistega, neizmerno dobrega. Nekega dne srečaš to ženo. Vse tvoje prejšnje obotavljanje izgine. Sedaj veš le to, da mora postati tvoja.

A evo nove zapreke: materialna stran. Pa tudi to se uredi. Žena ima svoj poklic, zasluži in bo še zaslužila, in na ta temelj je postavljen vajin zakon; vzameta se. Bogata sta, kajti skupaj imata 4000 Din. dve opremljeni sobi s souborabo kuhinje ali vsaj samovar, dobro voljo in kar je največ: drug drugega. Srečna sta!

Dan sta si razdelila v delo in počitek. Delo vzame skoro ves čas. Oba morata biti ob osmih v uradu, ob sedmih ali pol osmih morata že od doma, kajti pot je dolga. Čakati morata na cestno železnico, prestopati, spet čakati na zvezo. Ti moj dragi prijatelj rad spiš in zjutraj malo potegneš. Pred šestjo se vstane tvoja žena. Slišiš jo, a se potušeš. Ona mora pred uradom še pospraviti in pripraviti zajtrk. Ti vstaneš skoro celo uro pozneje, potem ko te je tvoja žena že trikrat klicala. V naglici se odpravliš, izpiješ kavo, prebereš dnevnik in si ves nervozen. Pri vsem tem ti ne ostane niti več časa, da bi dejal pošteno »adijo« svoji ženi, ki ti je pripravila toplo vodo, svež ovratnik ti zavezal kravato, prišla gumb, med-

smrtinih, toda kakšen bo konec?

Zakaj žene doslej še niso prišle v Akademijo? Francoska Akademija je najbrže najbolj tradicionalna organizacija francoske države. Iz tega izvaja svoj ponos in svojo silo. Kajti ta sila je rojena iz nespremenljive tradicije, in njen ugled je naravnost neodoljiv.

Včasih pa je tradicija vendar tudi neprijetna. Vsakomur n. pr. ni znano, da francoska Akademija danes nima nič več inozemskih dopisnikov, nego jih je imela v dobi Ludovika XIV. Često se je želelo, da bi se to število zvišalo, toda tradicija je tradicija. Voli in izloča ter je v tem pogledu dobra. Kar se tiče mene, ne bom nikoli glasoval za pripustitev žensk v to slavno družbo. Toda nekega dne bo tudi to brez mene gotovo delstvo.

Naj se nihče ne vdaja iluzijam! Žene so dobojevale svoj boj in zdaj se bo godilo p. besedah Condorcetovih: »Iste pravice, iste dolžnosti!«

To geslo se bo moralo uporabljati tudi v politiki in v socialnem življenju. V teh dveh mnogah nam postanejo ravnoopravne de jure in de facto one žene, ki so nam tudi v ostalem enake.

Morda bo kdo ugovarjal, da so dolžnosti ženske drugačne, od dolžnosti moškega. Dopuščam to ženska in moški sta analogni. Včasih pa sta obenem eno in isto. Spominjam se pri tem besedi nekega kanad-

tem pa odpravila š. sebe. Edina tvoja misel je: cesna železnica mi bo ušla. Opo! ne se snideta za pol kratke urice v menzi pri kosilu. Pravo snidenje je še le zvečer doma po šesti uri. Ti se lepo zlekneš v naslanjač, si prižgeš cigaro, bereš dnevnik ali zasanaš o dobri večerji. Ženka pa se peha s »so-uporabo kuhinje« ali prižge mod samovarjem, pogrnja mizo, razloži po njej mrzel narezek, obupuje, ker je pozabila na gorčico, brez katere si ti ne moreš predstavljati take večerje, in kramlja s teboj. Tebi je udobno, le njeno tekanje iz sobe v kuhinjo in odpiranje vrat te moti.

A tudi po večerji še ni končano njeno dnevno delo. Krpa nogavice, očisti m. deže iz tvoje obleke, ti prišije gumb. Vmes te prosi za nekoliko denarja za gospodinjstvo. (Kajti kasa je v tvojih rokah, tudi njen zaslužek je zraven — možje znajo boljše računati). Ti pa napravíš kisel obraz in zastokaš. Čez pol ali tričeturi ure plačo ponovi svojo prošnjo. Nekega večera boš morda celo neprijeten, ker te bo prosila 200 Din za nov klobuček, in boš zabundal: Varčevati bi morala!

Da morda pretiravam? Priznati moram, da ne.

Zdrami se, poglej v svet in vase, preden postane tvoj zakon nesrečen. Kajti nesrečen mora postati, če se ne spremeniš. Naš čas je drugačen kot oni, ko sta se vezala oče in mati. Današnja žena je drugačna od žene one dobe. Da si to že stokrat slišal in da si tega že do grla sit, praviš. A ti mož, današnji mož, ti si ostal isti. Le da tega ne veš!

To je tisto, kar najbolj grozi modernemu zakonu, ki se mora poleg tega boriti še s tolikimi drugimi neugodnostmi. Glej, ti hočeš od svoje žene vse tisto, kar je nekoč delala tvoja mati — gospodinja. Ti pa nikakor nisi več to, kar je bil tvoj oče: edini, ki služi kruh svoji družini. Ti si skoro polovico tega dela odložil. Čujem te, kako se braniš: »Nisem si ga sam; razmere so tako prinesle.« Naj obvelja tvoje! A to ne spremeni dejstva, da nosiš le polovico teže. In tvoja žena, šibkejša od tebe, opravlja svoje delo v poklicu, poleg tega pa še v gospodinjstvu. Več skrbi ima, kakor jih je imela tvoja mati, ki si je lahko držala služkinjo, kar je današnji gospodinjki skoro nemogoče. Pomni in upoštevaj to, sočustvuj in pomagaj, kolikor moreš. Kajti današnje dvojne borbe z življenjem ne zmaga žena sama.

Sodobna žena.

Žena in modrijan

Ponižno je prišla k modrijanu žena, ogrnje-na v brezčasovno, nedoločljivo obleko.

»Glej me,« mu je rekla, »zanitujem vse modni lišpi! To obleko nosim že deset let! Tudi svoje zrcalo sem razbila.«

»To se ti pozna!« je dejal kratko modrijan.

Žena je potolažila modrijanu: »Otroci mi niso več poslušni, dasi je pot, katero jim kažem, prava.«

»A to je tvoja pot,« se je nasmehnil modrijan, »in ne njihova.«

»Moj mož je videl drugo, ki je mlajša in mu bolj ugaja!« je potarnala žena. »Povej mi, kaj naj storim, da si ga ohranim?«

»Ljubi ga močneje, čisteje in nesebičneje kot ona druga,« ji je svetloval modrijan.

»Da, to bi gotovo pomagalo, ko bi bil moj mož tako moder kakor si ti,« je vzdihnila žena.

»Toda bi se pa ne bi s tabo vezal,« je dejal modrijan.

»Povej mi še to: Kaj je bistvo popolno srečnega zakona?« je prosila žena modrijana.

»Tega ti ne morem povedati, ker ga še nikoli nisem srečal na zemlji,« je žalostno odgovoril modrijan.

BOŽIČNI JEDILNIK

Večerja na Badnjak (božični večer).

Postni rižoto s parmezanom. — Spinašni puding. — Ocvrte ribe z mešano solato. — Sadje, sir, čaj.

Po polnočnici: Gnjat, hrenovke, pecivo, punč.

Božični dan: Obed: Juha z ocvrtim grahom. — Telečja noga s hrenom. — Pečena perutnina z mešano solato. — Božično pecivo, kompot, kava.

Večerja: Mrzli narezek, sir, potica, čaj.

skega zdravniška glede na to, v kaki meri žena lahko nadomesti moškega v času vojne.

»Fronta«, je dejal Kanadec, »se je polastila desne roke Francije (možja) in je naravnost čudovit« prispodobila levo roko (ženo) za opravljanje moških del, vendar ostane levica vedno le levica. Brž ko je desnica zopet svobodna, se mora levica vrniti k delu, ki ji je bolj primerna. To se je tudi na vsej črti zgodilo.«

Morda se kdo bdi, da bi bila neodvisnost, ki si jo je priborila ženska, zanjo preveč dragocena, da bi se je spet odrekla in da bi s tem bili ogroženi rodbina in družba. Ni strahu! Danes vemo, česa so žene iskale, česa so si želele osvoboditi se izpod oblasti, ki je ravnala z njimi, kakor z otroki. Misliše so pri tem na neodvisnost srca. Vsaj je znano, kako si to mislijo danes ženske od moje male strojenice pa do dame z vsenčlitiško diplomom. Mislijo si: Koncem koncev, vendar smem ljubiti, kogar sama hočem. To je: nekoga, ki bo vreden moje ljubezni, nekoga, ki bo posebej moje ljubezni.

Glejte tedaj: Ljubezen ostane velika ljubezen tudi tedaj, ako se socialne in gospodarske razmere, ki so prej dajale premoč krepkemu spolu, zaradi zmage žensk znatno izpremenijo. Velika ljubezen, ki obvlada moža in ženo, večna ljubezen ne bo nikdar izgubila na svoji veliki veljavi.

Kuhinjski recept za zimsko sezono

KOSTRUN KOT DIVJACINA.

Stegnu izločimo kožo, porežemo kožo mlat, nasolimo ga in obdržimo s strti brinjevinimi jagodami ter ga preslanimo. To ga denemo na 8 dkg masti in slanine hku z rezano zelenjavo, s celim poprom, tjanom in lavorjevim listom. Nato oblije z ¼ l vina ter ga dušimo pokritega do 1 pa tudi do 2 ur. Medtem ga oblije s kom. Ko je meso mehko in se sok zdi potreben zelenjavo s 3 dkg moke, pride mo eno zajemalko juhe ali žlico ribizla brusnic, prevremo ter pretlačimo vse to s zi sito. Tej omaki pridenemo še eno osmir litra kisle smetane, po okusu par kapljic moninovega soka ter v tej omaki meso p. vremo. Serviramo ga z rižem, ocvrtimi renki, krompirjevo polento, makaroni rezanci.

POTVORJEN DIVJI PRESIC.

Kos svinjskega stegna ali hrblja osoli položimo v porcelanasto skledo in ga o jemo s sledečo ohlajeno kvašo: ¼ l rdeč vina (burgundca — cvika pa ne!), ¼ l de, ¼ l ne premočnega kisa, čebulo, ko je, zeleno, peteršilj, žlico brinjevin jag vršič smreke, vršič bazilike (prežljike), vorjev list, košček limonine lupine. Vse zelenjavne koreninice in začimbe dobro p. vremo. Nato kvašo ohladimo in denemo v meso, ki ga pustimo v kvaši 2 do 3 dni.

Pred uporabo denemo meso na 5 dkg koliko razbeljene slanine, ki smo jo zrez na kocke. (Če je meso puho, ga tudi la pretakemo s slaninskimi rezinami). Ko od vseh strani hitro opečemo, ga oblijemo vso kvašo in koreninami ter dušimo do n koga. Ko je meso mehko, pridenemo y dobre smetane in pretlačimo skozi sito omako z zelenjavo vred. Meso zrežemo rezine in na mesni plošči oblijemo z oi ko ter okrasimo z maslenimi pastetkami, smo jih nadevali z brusnicami.

TELEČJA ALI SVINJSKA GLAVA Z MRZ KISLO OMAKO.

(Sauce vinaigrette.)

Pet trdokuhanih jajec sesekljamo, ru njake pa pretlačimo skozi sito ter jih vme mo z eno desetinko litra olja, pridenemo dekagramov drobno sesekljane čebule, z nega peteršila, 5 sesekljanih kislh kuma pol žličice sesekljanih kaper, eno žličico č. čice, soli, čačo belega vina in kisa po oki. Ko je vse dobro zmešano, postavimo na hl no.

Z zelenjavo kuhano telečjo ali svinj glavo zrežemo na primerno velike kose, o k smo z zelenim petršiljem in limoninimi zinami, z maslenimi ali maslenimi kromi čki, z rdečo redkvico ter serviramo z oma

ANGLESKI ROASTBEEF.

Dobro običan šimbas (2 kg) lepo pripr vimo, tako da mu porežemo kožice, izl mo kosti ter ga nadrgemo s soljo in popri in pretakemo s slaninskimi rezinami, ka povaljamo v drobno sesekljani čebuli in u. Povrhu ga obložimo s tankimi slanina mi rezinami (tudi lahko s kožo od slanir denemo ga na 15 dkg močno razbeljene i sti ter ga pečemo 25 do 30 minut (po v kosti) v zelo vroči pečici. Nato odstran slanino, ga zrežemo na tanke rezine, ga s nramo ter oblijemo s sokom. Nekoliko m odlijemo, pridenemo pa košček masla, ki povaljamo v moki, prevremo in polijemo pečenko (omako precedimo). Serviramo s majonezo, francosko solato, zelenjavo Mrzlega pa s kislimi kumaricami, gobic ali gorčičnim maslom.

NADEVANA ZELJNATA GLAVA.

Dve zeljati glavi očistimo slabih lis izločimo storček in ju skušamo v slani v vodi, kateri smo pridelali malo kisa. Kuh glavo ocedimo, ji odvijemo list za listom ko je popolnoma odvita, namažemo vsak posamezno s sledečim nadevom in nato z jemo list za listom v glavo nazaj in jo p jemo narahlo z vrvice. Na spodnjo stran gl položimo večjo slaninsko rezino (pod vrvi in nato denemo glavo v kozico, jo oblije s sledečo omako ter dušimo do mehki. Pred serviranjem zrežemo glavo na kose (torto) in sestavljeno glavo oblijemo z om: Nadev: 10 dkg masti razbelimo in i pražimo na njej malo sesekljane čebule, lenega peteršilja, ½ kg zmlete svinjenine (o k tudi ostane mesa) in 2 pečenici. Ko sok zdiši, pridenemo po potrebi 1 zajem juhe, nakar zmes ohladimo in ji prideni soi, poper, malo česnovne vode radi okusa: 2 jajci.

O m a k a : 2 žlici sesekljane čebule i pražimo zlatorumeno na 10 dkg masti, r pridenemo 1 žličico paradižnika in zalij z juho. Ko je glava že mehka, priden omaki še malo francoskega masla, da se o ka nekoliko zgosti.

JETERNA PASTETA.

Skubaj mehko 1 kg svinjske glave uho) in premelji trikrat v stroju za m. Temu pridaj ¼ kg ravnato trikrat z m th svinjskih jeter in 10 dkg papiric slanine. Ko je vse dobro zmleto, osoli in okusu popraj, prideni polovico drobno zane čebule ter eno zajemalko svinjeve he in zelo dobro premešaj, napolni v k nasto posodo, ki se dobro zapira in kuhaj uri v sopari.

BOŽIČNI PUNČ.

Deni v lonec 30 dkg sladkorja, sok limone, treh oranž in pol kozarca ruma drugi posodi zavri; in pol litra vode, v l ko vrzi 10 g ruskega čaja in ga precedi tem v lonec, kjer imaš pripravljen slad in drugo ter takoj serviraj.

BOŽIČNI PUNČ Z VINOM.

Raztopi v pol litra močnega belega v pol kg sladkorja in zalij to z pol litrom v le vode, pusti da še enkrat zavre, potem koj odstavi. Za dišavo prideni sok lim in oranže, skorjico cimeta in kozarec ru

Mož pravi: In tako dalje, žena govori ti dalje.

Glavna skrb pri revezu je jed, pri bo tiuu prebava.

Kraljestvo mode

Za zimski sport

Zimski sport vsako leto bolj zmaguje, je svet spoznal, da že samo en dan, preleten pod milim nebom, dela prava čudesa da je sport najboljši oddih za živce iz čenih meščanov.

Seveda je za kretanje v ostrem mrzlem ku potrebna tudi pravilna obleka, ker pa oprema ubije dobro voljo, pokvari vne in napravi sport nesporten, kar je tudi avju škodljivo.

Obleka za sport mora odgovarjati večim evam: predvsem mora biti topla, ker krat ni samo mraz, ki ga neprijetno obimo, temveč tudi veter, ki gre, kakor vimo, pod kožo. Razen tega sportna oba ne sme trpeti pred vlago in se mora osušiti, ker drugače ni porabna in jo rmo večkrat menjati, kar je pa zimske, ki so itak kratki, mnogo prenerodno in n preoblečenje oropa preveč časa. Poleg a nam mora sportna obleka nuditi tudi liko, da se lahko čisti in njena barva ter go ne smeta biti občutljiva, da se ne na vsak madež.

Polgo so iskali, dokler se niso odločili za ovo tvarino in celo največji modni saloni niso bili edini, kaj naj svetujejo elegantnam za sport.

Čončno so se zedinili za pletenino, ker ne ovirajo samo vsem zahtevam, ki jih ra izpolnjevati sportna obleka, temveč je adj apartnega vzorca tudi znatno ori-alnejša, kakor vsaka druga obleka iz bla-ne glede na to pa tudi znatno praktič-ša in zaradi okusnega in pestrega kolo-ri zlasti v zasneženih pokrajini neprecenlj-utkovita.

Modeli sami so skoraj vedno zelo enostav-in efekte dosežemo izključno s tehniko tenja, z ornamentiko in barvami. Pestro-in veselju do barv pri teh oblekah ni po-vljenih nikakih meja in moda pletenin a zato tudi nenavadno lep in živ kolorit. a umetnostno-obrtna stremiljenja in nosti zadnjih let so pri njih porabljena in, v vidimo jumperjev, telovnikov, sviterjev puloverjev, so v resnici pisani kakor sli-kalejdoskopa.

Pletenje se od dne do dne bolj razvija in nadkrillilo že vse druge tehnike, da nobe-bla, niti svilu ne dosega originalnih orcev volnenih pletenin.

Kar smo še lani smatrali za nekako mo-tonitjo desnov, ko je bilo mogoče izdelo-ti še samo enakomerne in simetrične

vzorci, smo letos s pleteno intarzijo dobili novovrstno tehniko, ki omogočuje tudi raz-tresene vzorce. Ti delujejo zelo umetniško in jih ni mogoče ločiti od ročnega dela, tako da pletenine predstavljajo nov uspeh najviš-je modne kulture. Te pletene intarzije na-stanejo na ta način, da delavec pisane niti vlaga v stroj, odkoder je tudi ime intarzija.

Praktično uporabljena je ta metoda pri kroju za sankanje, ki ga vidimo na levi skli-ci: svetel jumper z raztresenimi, pisanimi pletenimi intarzijami je tu združen z enakim vzorčastim šalom, nogavicami in volneno čepico, tako da nastane prav tako mična, kakor efektivna garnitura, ki k njej izvrstno kontrastirajo temni knickerbockerji.

Za sport na ledu si izberemo jumper in pleteno plisirano krilo, ki ima to prednost, da se njegove gubice drže in se tudi pri vlažnem meglenem vremenu ne spuste, kar se pri krilih iz blaga, ki so plisirana v pari, vedno zgodi.

Pulover k takemu nagubanemu krilu ma-ra biti iste glavne barve, vendar pa ga se-stavimo, zlasti če je iz tricota, radi iz večih

V lekarnah, drog. in kjer so vidni plakati.

skladnih tonov (predzadnja slika).

Na zadnji sliki vidimo obleko za smučar-je. Hlače so spodaj zavezane z zavojkami, ki se po svojem vzorcu skladajo s pletenim ornamentom jumperja, ki je prepasan s pa-som in zgoraj garniran z ovratno ruto. Ple-tena čepica je za zimski sport prav tako praktična kakor je mična in si je ta oblika zopet osvojila novo polje.

Ali vam je muš vseč?

Tako se glasi vprašanje, ki je še vedno zanimivo, čeprav smo že globoko v zimski sezoni. To vprašanje, ki ga slišimo vsako uro iz ust elegantnih dam, nam sprčuje, da se bo muš zopet pojavil in bo vsaj prihod-njo zimo že zopet v modi. Vodilni modni saloni so razstavili sicer že letos interesant-

ne modele, vendar pa muš še ni zmagal in se pojavlja le še posamezno.

Za bodočo modo mušov govori dejstvo, da je to del damske garderobe, ki ne za-hteva velikih izdatkov. Torej prav važen faktor, ki mnogo več odločuje, kakor si mi-slimo. Če namreč h kostumu ali plašču no-simo muš odpade kožuhovina, ki so z njo obrobijene manšete in zahtevajo ravnotoli-ko kože kakor muš.

Modni diktatorji mislijo, da bomo v bodo-če nosili muš k najrazličnejšim oblekam. Torej k pocestni obleki in tudi k prome-nadni, da celo k popoldanski obleki. Naša skica ga zato kaže v najrazličnejših upora-bah: zgoraj lisičina z okroglim mušom iz iste kože; na levi originalen ovratnik iz progate kože in muš v obliki trapeza, ka-koršen spada k promenadni obleki; na des-ni garnitura za popoldanski obisk iz perzi-janerja, ki sestoji iz kravate in apartnega muša.

Rokavice

Te dobe šele s šulpo svojo posebno zna-čilnost in ker so šulpe letos zopet v modi, se novi modeli odlikujejo po svoji pikante-riji in zanimivosti.

Šulpe se seveda ravna po namenu, za-kaj rabimo rokavice, tako da razločujemo, štrapacne in luksuzne modele.

Na naši sliki so na zadnjem mestu sport-ne rokavice s šulpo v obliki kelih, ki do-bi svojo obliko z ustavljenimi kljuni. Vrsta gumbov na zgornji strani deluje izredno apartno. Na prvi sliki vidimo popoldansko rokavico s šulpo iz posameznih jermenč-kov. Za štrapac rabimo srednji model, ki ima v sredini razdeljeno šulpo, ki je se-stavljena iz dveh vrst usnja v podobi šah-ovske deske ali je pa pletena in kolikor mogoče prilagodena barvam ostale obleke.

Vsaka zavedna gospodinja upora-blja dosledno

ADRIA prašek za pecivo

Naprej vidi.

»Gospodična, jaz bom mož vaših sanj. De-lil bom z vami vami radosti in bolečine.« — se, jih boste že imeli...»

Vsekdar udvorič.

»Kako pa ste vedeli, da najdete mene in molo sestro v tem zakotnem kraju? — V mojem vodniku stojl, da so v tem planin-skem predelu zbrane vse lepote.«

Himen.

»Kje pa je vendar ta srečni kraj? Himen? Tolikokrat čitam, da sta se tam že zopet dva vzela!«

Obema prav.

»Kako vam gre, draga gospa?« »Hvala, dobro.« »A gospodu soprogu?« »Ne vem, sva namreč ločena!« »No, potem mu pač ne mo-re iti slabo.«

Na letovišču.

Milardovič: »Sijajen zrak na tem gorskem kraju, kaj ne?« — Gotovac: »Ne rečem, am-pak te pristojbine na goste. Znate, jaz imam naduho, jaz bi moral le polovico plačati!«

Lovska francosčina.

Moj ded mi je pravil v mladosti, kako je ob Napoleonovem času služil slučajno za tolmacha. Trški veljaki so pozvali francos-ke odličnike v lov na fazane. Ker pa je bi-lo streljati samo na samce, samice pa pu-ščati, je moral nekdo Francozom to razlo-žiti. Ded, ki si je bil prisvojil nekaj izrazov, je stvar raztolmačil: »Mojšle kaput, Mazom frorol!« In vabljeni so navodlo razumeli.

Otroška usta.

Gospa pride v obiske in vprašuje šestletno-ga Franceta, če jo vzame za ženo, kadar bo velik. »Težko bo kaj, se modro odreže otrok,« »obljubil sem to že teti Mil in strini Nani,« pa ne vem, ali bo policija dovolila, da se trikrat oženim.

Is osnovne šole.

Učiteljica: Ako rečem: Jaz sem lepa — kateri čas je to? — Učenka: »Pretekli.«

Vendar je res.

»Zdaj pa dovolj o tem. Malnarč mi je dejal včeraj, da stoji pred polomom, ti pa ve-nomer trdiš, da je njegova trgovina zlata jama!« — »Pa saj je tako.« »Kaj menik, kol-ko imeti je tu pokopane!«

Star izum.

»Ata, kdaj so iznašli prvi govoreči stroj?« — »To je storil mili Bog v raju, ko je iz Adamovega rebra napravil človeka.«

Prognosa.

»Prijatelj, hudo je. Doktor mi je dejal, da so mi dnevi šteti.« — »Ah, kaj, zdravnik se pogosto motijo!« — »Pa saj mi ni rekel zdrav-nik, ampak odvetnik.«

»Ali je bilo toliko ljudi v podzemelj-ski železnici?« — »Rečem ti, strašno! Celo gospodje so morali stati!«

ladimir Levstik:

Reginin božič

oglavje iz fragmenta »Na prevalu«

Zvečer, tema je že bilo, je na sanch ma drevela iz Podgorja domov. Smre-: so vršale, predvčerajšnji ocurki so hko klenkali z nihajočih vej. Glo-ko pod cesto je trudno šumela vo-: vsako uro tiše, vsako uro v trjem letju ledu. In časih je udaril iz goz-: v živalski glas: morda je bil volk, j niso redki v tem kraju.

Regine ni bilo strah. A ko sta belca icaingljala v zavinec, kjer se na levi ašča strmo vzpenja v breg, se je ma-oma zdrgnila. Za vrhom je bil počil rel. Kriki so se lovili med smrekami, skje je nekaj lomastilo, nad glavo je ržgalo, novi strelji so lajali v mrak. »To ni dvocevka,« je pomislila. »Fi-ncarji gonijo tihotapce ali pa o l u z orožniki za petami; pičlo uro za lovcem je državna meja.«

Vznemirjena po streljanju je priti-ula z bičem; sani so kakor misel zle-še v kristalno noč. A tedaj se je pri-ašilo z brda po davišnjem snegu, pre-lilo se tik pred konjema in obstalo: znan mož! Ni se še utegnila ustra-ti, ko je že visel na dirajočih sanch. »Stran!« Regina je nchote vzdigni-bi.

Tuječ se je zavijtil k njej, kakor da e vidi grozje.

»Zaklinjam vas!« Hropel je od dol-ega bega. »Ženska ste, srce imate...

Rešite me!»

Tedaj se je izneverila razumu. Z ob-čutkom, da mora biti tako, je dala be-guncu prostora. »Pravi!« je šepnila. »Stojte, ali zna-te voziti?... Vzemite vajite; če naju srečajo, ste moj hlapec...« Udarit: p konjih!«

Blazna voznja Reginega telo se je s koprnjenjem predajalo sli brzine. In zavest, da sedi zraven nje človek, ki ga niti ne pozna, morda morilec ok-ravljjenimi rokami, je dajala minutam nekaj ostro skelečega. »Petdeset milj okoli Jelovca ni prigodi!« si je pravkar še tožila. Zdaj je bila prigoda tu. Re-gina je visela v njenih zankah in nje-na triindvajsetletna dekliška kri je utripala v zoni ričakovanja.

Gozd je bil za njima; še malo in bel-ca sta obstala pred sanmi kakor vko-pana. Regina je vrгла vajeti Simnu, ki je priskočil, in se obrnila k tujcu:

»Tu sem doma.«

Begunec se je jadrno spustil s sani in iztegnil roko, toda ona jo je nalašč prezrla. Visoka in sloka je stala pred njim v svojem krznem plašču, z oz-kim obrazom vgreznjenim v bobrovno, z jelenjimi rokavicami na rokah. Ob svitu, ki je padal skozi odprti vhod, je naglo premerila njegovo postavo v usnjatem kožuhu in golenicah: bil je tri prste višji od nje in prijetnega obraza.

»Lepo istorijo sem si nakopalal!« je na pol v šali povedala svojo misel. »Ka-ko in zakaj — če smem vedeti?«

Tuječ je v zadregi čakal, da bi se

Simen oddaljil s sanmi.

»Ali ste koga...?« je nestrpno po-vzela Regina.

Zmajal je z glavo.

»Tedaj ste mar...«

»Ne tat ne tihotapec.« Drget mu je or-l okoli ust. »Ničesar nečastnega ni sem storil.«

»A, razumem! Politika?« je dejala z nasmeškom v priprtih očeh.

Mož v usnjatem kožuhu se je na-klonil.

»Upehani ste,« je topoleje nadaljeva-la Regina. »In vaši zasledovalci morda še niso obupali... Ali hočete biti nočoj moj gost?«

In ko se je neodločno ozrl na ime-nitno pročelje hiše, na razsvetljeno ve-žo in na Marijano, ki je stala pred pra-gom, je preprosto dodala:

»Gospodinja sem jaz. Odkar je pa-pa umrl, živim tu sama; vsi drugi so moji posli... Dobro mi došli na Je-lovcu.«

»Čudno, kako trpljenje izpremeni človeka,« je mislila gospodična Regina, ki je opazovala begunca preko belo pogrnjene mize v svoji obednici. »Ta-le je omikanec, kar znan se mi vidi, inteligenten obraz ima in gospodske roke; a vendar je in piše, ne da bi zi-nil kaj prida. Predstavil se ni, za reši-tev se ni zahvalil.«

Toda ko ga je v duhu oštevala, so njene velike, črne oči skoro nežno visele na njem. Skrivnosten, kakor je bil, nočoj njen gost, jutri morda mrljč v kakem gozdnem jarku, se ji je zdel

vendar ves bližnji, tako prav nič tuj. Rešila mu je bila življenje; ali ni bil skoro njena last? Da je zdaj mahoma vstal in segel po tisto grdo kučmo, bi se bila zavzela.

»Se na kompot pozabljam zaradi njega,« se je ustrašila, ko je začutila žličko med prsti. »Nu, zdaj se dram. Hvala Bogu.«

Jed, starina in toplota so bile vrile tujčevemu obrazu nekaj barve ter iz-brisale sledove naporov in gladi. Nje-gove trepalnice so se jele kradoma dvigati, videti je bilo, da opazuje Regi-no. In zdajci mu je planila kri v obraz.

»Dva dni in dve noči nisem ne jedel, ne počival, ne spal,« je izpregovoril z bolestim nasmeškom, kakor bi se opravičeval. »Blodil sem v krogu, go-nili so me kakor zver; ko ste me po-sadili za to mizo, sem bil še ves iz-uma... Oprostite, če vas je moje ve-denje iznenadilo.«

»Narobe,« je vzklila Regina, »po-milujem vas, iz vsega srca čutim z va-mi!« Oči so se ji moker zablesčale.

»Hvala tisočkrat,« je tiho rekel be-gunec. »Tako mi je, kakor da sanjam. Pravkar se mraz in beg in smrt za me-noi — in zdaj sedim v tej topli prijaz-ni sobi in lepa mlada ženska si briše oči zaradi mene neznanca.«

»Motite se, gospod Viktor Jug! Svetlo mu je pogledala v lice. »Ta tre-nutek sem vas spoznala. Videla sva se pred petimi leti, v Ljubljani, pri sli-karju Murnu,« je nadaljevala. Vseleč se njegove osunosti. »Zelo milostni ste bili z malo Regino...«

»Regina Kalanova!« Gost je skočil izza mize in poljubil belo, krepko ro-ko, ki mu je prišla nasproti. »Nisem se spomnil, pomislite...«

»Kaj čuda, ko vam je glava polna lepših spominov!« mu je oponesla s nenadno grenkobo. »Vrgli ste se v po-litiko, razviharili pol dežele, zbirali pri-staše, zapravljali prijetelje, sejali mrž-njo in želi stud!«

Gost je stisnil ustnice.

»Priznam, da sem pogrešil,« je rekel z zamolklim glasom. »O, nikar ne mi-slite, da kaj zatajujem. A vendar: če dva verujeta isto, ni ista.«

»Midva verujeva zdaj isto,« se je nasmešnila Regina. »In pravite, da ni isto?«

»Kako isto?« je osupnil Jug.

»Tako: da je vsaka množica le čr-da brez dostojanstva in da je dragocen samo človek.«

»Samo človek?« je zamišljeno pono-vil. »Kadar je človek!«

»M lva sva človeka — verujva istol Vsi smo ljudje. Zavrzite sovraštvo, ki vas ponižuje, in dajte nam tistega, kar nas dviga in dela iz nas ljudi. Ali vas ni škoda, Viktor Jug — ali vas ni ško-da?«

Iztegnila je belo laket preko mize in se temno zazrla vanj, kakor bi ga pro-sila obljube: tako sta obvisela s po-gledi drug drugemu na obrazu Begun-čeve zrenice so se širile, nekaj v njem se je razbodelo od mehkohe.

»Mir ljudem na zemlji!« je tiho re-kla Regina.

Njene ustnice so v drhtečem nasme-

Slavo Grum:

Matere

Toliko življenja je v tej visoki, svetli hiši, vedno se kaj zgodi in čaka. Povsod radostna pripravljenost in pomoč. V veliki, od svetlobe izmiti sobi leže po posteljah močna ženska telesa in v bolečinah rode rožnate plodove. V znožju leži potem nekaj capljajočega, davečega se v joku, matere se dvigajo z iztrpljenimi, hlepečimi rokami in padajo z obšvetljenimi oblaci vznak. S plašno skrbnostjo spremljajo potem opasne gibe mlade pomočnice, rahlo, krhko srečo v njenih rokah; vprašujejo, koliko je ura. Z naglimi odločnimi kretnjami oskrbi babica novorojenčka in že — že je treba hiteti k drugi, že poprijemlje druga posteljno robno. Tako vse polno radostnega posla in pomoči je v tej hiši, venomer se kaj zgodi; brez prestanka nova rožnata telesca.

Doli po cesti gredo včas pogrebci mimo, mrtvašnica je v bližini. Toda pogrebci pokopavajo največ stare, obrabljene ljudi, tu gori se nas skoro popolnoma nič ne tičejo ti mrliči. Tako rdečkasto-veži so naši novorojenčki! Tudi če kedaj kateri odmrne, ni to nikaka smrt, caplji pač nehajo, ne kričijo več, deteta so ki nimajo več gibanja v sebi in se tako sčasoma ohladijo.

Mnogo se zgodi pri nas, vsakojake nepravilnosti se vpostavijo v teku poroda, potem stojimo okrog postelj, imamo misli in skrbi. Premere merimo, pretehtavamo zapreke, jemljemo to in ono v roke. Pred dnevi se je narodil spaček, redek nestvor z zraščeni nogami. Kadar se pripeti kakšna nenavadnost, smo vedno s podvojenim zanimanjem pri poslu, z vso vneto mladih izsledovalcev ugotavljamo razmere, katerih pravilnost bo v nekaj hipih potrjena! Dokončni porod. Pri omenjenem primeru spačka smo izrekli docela različna mnenja, nikomur ni uspelo podati določne slike, le vodja klinike sam je ugotovil okoliščine. Iz katerih se je dalo brez dvojbe sklepati na spacen plod in ne le nepravilnost lege. On se ni zmotil nikdar. Izkušn, utirjeno misleč, ki je doživel že vsa možgana presenečenja, se nikdar ne prenašal z diagnozo, izpove vedno le ugotovitve razmer, ki dopuščajo seveda večkrat to ali ono možnost. Pri tokratnem njegovem izvidu pa je bil miselni zaključek le en sam: monstrum!

Žena se je mučila — slednjič — slednjič — nekakšne bradavice, prsti? — šest, osem, deset bradavič na debelim skupnem krnu — profesor je imel prav: nakaza! In potel je ležalo pred nami — brezgibni, disciplinirani obraz, nikakega vzklaka, nikakih začudenih oči — Žena je začela jok začetila toplo, gibajoče se telesce, zgrudila se je v ležišče — sveti nasmech matere. Mati nečesa drobnega, toplega, nosila bo po rokah, zaslanjala z dlano —

Babica je opravila svoj posel, oskrbelo to in ono, položila dete pred nas na mizo. Sklonjeni obrazi: symposium! Spaček, katerega život je prehajal v debelo krno, po vsem videzu zrasli spodnji okončini, na koncu deset bradavič, deset komaj naznačenih prstov.

Izenada, brez vsakega vidnega vzroka — stal sem ob strani ter jo opazoval, kako jo bo obšlo doživljenje — se je žena stresla, zajel jo je nemiren drget in nemo, brez besede je potegnila odejo čez glavo. Vedela je!

Pravijo, da že vedno vejo, preden ugledajo, največkrat celo že ko nosijo. In sramujejo se. Tako neznožno jo je sram, ogabne matere.

Potel je vprašala — tako mučno je že bilo od molka, treba bi se bilo že raziti, končati dogodek — morala je nekaj reči. — Vprašala je — kakega spola je, prosim. Ni je zanimalo, kako je izkažen (najbrže se boji, da bi jim bilo potem neprestano pred očmi), kakega spola je, je polslišno vprašala. Hudo je bilo, ker je tako vprašala, dete namreč — nestvor ni očitaval nazvenz nikakega spola, izkvarjen je bil že od maternice dalje. Rekli smo — kako bi vam to povedali, gospa — Dete namreč — ni prav docela razvito — ni še povsem dovršeno v raz-

voju — ne da se reči z gotovostjo, če je fant ali dekle. Sicer pa najbrže itak ne bo živel in — zelo često se zgodi, da se rodi še tako nerazvito, o, prav nič nenavadnega ni to. Posebno pri prvem otroku se rado pripeti — ej, še cel kup krepkih fantov boste rodili!

Tedaj — tedaj je nekoliko zahrpela, zadrgnil se ji je glas: Saj to — to je ravno, nikdar več se ne bom upala — Jezus, Jezus, ali bodo sedaj vsi taki?

V dobri uri je novorojeno dete umrlo. Krno se je izhladilo. Po hodniku je zapropotal voziček.

Gori v drugem se vrstijo sobane: otročnice. Tu ležijo, po osem, deset v enem prostoru, tovarišice v bolečinah in nasmehu, znojem postelj na visokih nogah zibke. Nekoliko zatohel, sladkoben vonj vlada po teh prostorih — mleko! Med ležišči prestopajo usmiljenke, podajajo dojenčke materam na zabrekla prsa.

Koncem hodnika steklena pregrada: strogo prepovedan voh! Ustaviti korak, nihče navadnih ljudi, s svojimi hrupnimi, v poslu dneva begajočimi stopinjami ne preko tega praga!

Tu notri je. Tu notri se izvrši.

Gori po stopnicah pridejo, iz čakalnice, iz sob za noseče. S pogumnim, zaletnim korakom, z očmi, iskrenimi se od pričakovanega čuda, ali pa se privlečejo na pol mrtve, poteptane, izpljunjene od ceste. Tam za pregrado obnemni korak, ure, ure je tiho, potem — potem končno zapropotal voziček po kamenitem tlaku.

Od tam se vrne vedno dva, poleg žene leži na vozičku prilizen zavojček. Porazdele jih po sobah. Tu slednjič na svojem prostoru se žene pokrižajo. Močno. In pozaspijo. Slednjič — slednjič zelo pozaspijo.

Katerikrat se vrne žena na vozičku tudi sama, potem je zelo bleda in nemo. In največkrat jo obdaja neki tuj, prodrljiv duh. Eter!

Zaman je potovala v tisto sobo — Po hodniku plahutajo beli klobuki, usmiljenke. Z neslišnimi koraki vznika jo iz temin, se zavešajo ob stenah.

Sklanjajo se nad ležišča bele, voščene pomočnice. K vsem se sklanjajo enako, k ženam kmetovalcev, malo-miščanov — izgubljenkam, k vsem enako ljubeznivo, enako darujoče. Jjim utirajo pot, dvigajo čase k ustom. In žene same pozabljajo vse — nič več niso soproge računskih svetnikov, raznašalcev časopisov — tu ležijo, prisluškujejo dihom otrok. Čistijo se jim žilvoti, zatohlost sladkobnega vonja. V skupni vrsti ležijo žene trgovca, kmetica, žena pismonoše, železničarja, služkinja, ki je bila pred porodom lizol. In pred tednom so ležale tu tipkarica, delavka, dve kmetici, nedoraslo, komaj štirinajstletno dekletce. In otrokom vseh teh žen, otrokom posestnikov, prekupečevalcev, postopačev, od Boga izprošenim s kvanto prekletnim, vsem je bela mati sestra Majeta. Zjutraj jih nalaga v skladovnice ter odnaša v kopeli. Ohliva s toplo vodo, otira, da jim gore

bavo... Dolgo sem vam v nadlego, je rekel. Najrajši bi vas še enkrat zahvalil za vse... in...
 »Mar se ne boste odnočili na Jelovcu?« Široko ga je pogledala. »Jutri zvečer bi vam dala Simna s seboj, kakopak, nocoj tudi, če mora biti. On pozna pota čez mejo.«
 Begunec je zmajal z glavo: »Kdo ve, ali mi niso že spet na sledi? Nikoli si ne bi odpustil, če bi me našli pri vas.« In sam pri sebi: »Vabi me in obenem pravi: ni treba. Buržujka je, dama... Ničevól!«
 »Pol urice še, da se hlapec napravi!« je poprosila. »Glejte, tu je moje drevesce.«
 Smrečica je stala v prijetni, po sivki dišeči sobi z okroglo kameninasto pečjo, višnjevim stenami in starinskimi naslanjači iz česnjevega brokata. Se gale je od stropa, njen prebogati nakit se je bil očitljivo nabral v teku let.
 »Takole božičujem vsako leto,« je pripovedovala Regina. »Sama, predstavitelji. Svečke prižgem in sedim pred drevescem in si izmišljam, kaj bi rada imela, kakšno življenje pred seboj in kake ljudi okoli sebe.«
 »Zločinca v usnitem kožuhi si gotovo niste izmišljali,« se je posilil Jud.
 »Kdo veli, je delala z nepravim smehom. «Nu, prižigalva.«
 Hitela je, vzpogibala se in se sklanjala, da je gost ni mogel dohajati. Čim bolj je šaril s svečico, tem nerodnejši

je bil, kajti oči so mu begale za njo kakor uklete. Glej, tu je bil njen lilnik, tu črta oblih ramen, tu mehka linija bokov, tu presunljiva sladkost iztegnjenih lakti; kadar je segla zelo visoko, je skrčila zgornjo ustnico in pokazala drobne zobe; in v priklonu so ji črni lasje nalik zavesi padali preko obraza. Minuta je bila neznožno odkoprnjena, najbolj pa zato, ker so ga povsod srečavale njene roke. Zdelo se mu je, da beži pred njimi; a kamorkoli se je ognil, na desni, na levi, nad njim, pod njim, pred njim, povsod so bile te sladke, žive roke.

»Kaj je to?« se je grozil. »Le kaj je to?« In nič ni slutil, da je njej enako pri duši.

»Ali ni krasno?« je vzkliknila z glasom krhajočim se od nemira, ko sta bila izpremenila smrečico v plapolajočo, iskročo se piramido. »In zdaj pogledite, kako sem se obdarovala: tu grmada knjig, tu parfum (Narcisse noire, če bi vedeli, kaj me stane!), tu slaščice, izvolite pokusiti!... Ali, moj Bog, za vas pa nimam ničesar...« Sklenila je roke in obstala pred njim; njen obraz je bil ves resnoben. »Še čim bi vas razveselila? Ali morem kaj storiti za vas?«

Odrevelen je. »Denarja mi hoče ponuditi!« mu je zoprno šinilo po možganih. »Se to naj pade name in... končec!«

»Da,« je spravil iz sebe, »nekaj za

rdeča lica. Treplja jih, stiska k sebi. Brezmadežna mati.

V neki drugi hiši pomoči v našem mestu ne strežijo sestre, službo opravljajo posvetne strežajke. Kadarkoli se zgodi kaj izrednega ter me povabi, srečujem v noči vedno isto, Marina se zove, srečujem jo vselej hitečo iz sobe v sobo. Vedno hiti, neusmiljeno poje zvonec; toliko žen leži tu, vsak hip katera kaj poželi — prestrašijo se, menijo,

da je otrok nehal sopsti. Že dolga leta slušuje Marina tako, da bega iz sobe v sobo, in vedno ponoči, venomer samo ponoči. Čudno mora biti, živeti samo na noč, vse matere in novorojenke pozna le iz noči, nikdar ne vidi nikogar za dne. Smili se mi, večkrat se moram v mislih ukvarjati z njo. Noge ji rade zatekajo, zjutraj pa de kot umorjena v posteljo, v zadušnem smu hropi do poznega popoldneva; ko vstane, ima samo čas, da v kapeli nekoliko pomoli, nato v naglici povečerja in že je treba po stopnicah gori v sobane. Prav težko življenje ima. Ne vem, kaj jo veseli, kaj prav za prav jo veže na življenje.

Zelo razvajeni smo; vedno in silno, da se mora človek na kaj veseliti, da vstraja pri življenju.

Slišal sem, da vsa leta ni niti ure zamudila službe. Tudi dopusta ni nikdar imela. Baje se boji, da ne bi med tem sprejeli kake druge ter ne bi »zgrubila« službe, če bi šla kake dni na dopust. Zvesta služabnica je pač.

S presenetljivo nežnostjo dviga deteta k sebi. Kadar kdo kriči in budi trudne žene iz spanja, prestopa z njim po prstih po sobi ter ga trepla. Lepe uspanke zna. Prisluhnem časih, če grem mimo po hodniku in slišim pesni, ki jih ni čuti nikjer drugod. Starodavne, pozabljene viže so, ali pa si jih sama sprosti iz misli.

Za vrati čujem glas, polslišno, zahrpljeno hlipanje slišim. Ne motim se, joče.

In sedaj — petje! S težaškim, trudnim glasom poje, z glasom, začetim od joka. Tralala, tralala — hujsa, hujsa, hopsasa — mišček in vodiček — rdeči kikeriček.

Poje in zopet joče. Pritajen iht je čuti izza vrat.

Čemu joče, ali ji je kaj dudo? Bog sam ve, kaj jo drži pri življenju.

Vstala je, stopila proti vratom. Zbegani se, zelo jo bo sram, ubogo ženo, če me spazi tu pri vratih. Odstopim, vzgrem se v temo.

Pojavila se je, potihno se priplazila. Se ozira naokrog. Se neskončno bojuje, oprezovaje zatipa ob steni. Kaj ima v mislih? Ali more kani zvesta strežajka kaj slabega?

V dečjo kopalnico poleg stopi, hlastno zapre. Privije luč. In potem sem bil skozi steklena vrata priča — kakor bi se ves dan veselila na to — s hlastno roko je strgala jopico iz gumbov, izvlekla prsa ter jih položila detetu v usta —

Grozavost me je obšla. Ubogo, neoplojena mati! S čim vse, s čim vse morajo ljudje vztrajati pri življenju!

Otrok, ki ni mogel priseti mleka iz neblagoslovljenih prs, je stresel glavo in ter popustil. Žena je spravila grudi, po-

tem pa — pokrižala novorojeno. S težko, okorno roko mu je narisala križce, na čelo, usta, na prsi. Zahvalila se mu je najbrže tako. Sproščena zaprla veke.

Po hodniku se je začel zvonec, Marina je v strahu planila kvišku. Se obtipala po prsih. Prestopila. Pokoraj je sklonila glavo ter prestopila.

Stopala je po hodniku s trudno, globoko pobešeno glavo. Neusmiljeno gospodari zvonec z njo, povsod jo zaleze.

In sedaj se bo morala veseliti zopet celih štiri in dvajset ur na teh par bežnih hipov — na teh par bežnih hipov neusmiljenega materinstva.

Vse dni imajo to Uršulo Krieginovo v listih. Stvar je res zanimiva in če ne bi starka nekega jutra povedala svojih sanj, ne bi prišlo nikdar na dan. Kot mesečna stopa pred sodniki gori in doli ter sklepa roke, prestopa sem in tja ter šepeče predse nerazumljiva besede; nekdo je nekaj razložil, pravi, da ji bimuskuje.

Hlastno požiram časopisna poročila. Zanima me, kako govori, kako se kreta, v kakšni obleki se pojavlja pred sodniki. O vsem so v listih podrobna poročila. Kadar sede, ni nikdar mirna, s telesom pozibava sem in tja. Nekdo domneva, da mora biti venomer s čim zaposlena, da ji ni treba tako zelo misliti in kričati. Različni popisi so. Vse kar se peča s psihologijo in seksualno patologijo, prisostvuje razpravam. Se od drugod so prišli, razna imena prinašajo listi. Sicer je pa res redek primer bolne hotnosti, ki navali na šestdesetletno staro s tako brezobzirno gospodovastnostjo, da ubija in potem osem in dvajsetletnega moškega brezstidno muči z žensnimi ponudbami.

Pred pol letom je umrla v bližnjem mestecu soproga nadučitelja. Bila sta oba še zelo mlada, komaj pred dobrim letom mu je rodila otroka. Nato je ne-

nadoma umrla. Zdravnik je stal ob postelji, mislil to in ono, našel ni ničesar. V kratkih urah je žena umrla.

Sedaj je zdravnik tam pred obšestvom zelo osramočen, ker ni mislil, na zastrupljenje.

Minil je po smrti mesec, dva, ko je prišlo mahoma vse na dan. Stara služabnica je povedala nadučitelju svoje sanje. Orožniki so jo gnali potem z nasajenimi bajoneti skozi ceste in v malem mestecu je zavladala grozničava vznemirjenost. Ljudje so se zbirali v gručah, nihče ni mogel več na deo, Bog, sam Bog ve, kaj se vse pride! Taki, ki dotlej še niso bili vstali, so prihajali v praznih oblekah na cesto. Pozaprl so trgovine.

Na vse zgodaj je stopila stara služabnica h gospodu v sobo — ni zdržala več, povedala mu je svoje sanje —

Prikazuje se; od prve noči dalje se vrača in prikazuje. V beli dolgi srcaji pride in žalostna izpove — venomer ponavlja isto — ne bo našla preje v grobu pokola — nič se ni sramovala starica — dá, preje ne bo našla pokoja, dokler se ne vzameta nadučitelj in ona. Da,

povsem enostavno — dokler se ne poročita on, mladi nadučitelj, in ona, stara služabnica. Nikar naj ne misli kaj napakega, gospa pač zahteva — ne prenaša več teh njenih grozotnih prikazal, vsa zbegnana je že — sploh so to že svete stvari, kar zahtevajo mrtvi in jih je treba spoštovati. Če človek umre in nese s seboj kako skrb, se vedno vrača potem in mora pripovedovati. Uršula meni, da zahteva gospa poroko zato, ker se boji za možovo zvestobo in ve, da ji bo ostal zvest le na ta način, če poroči kako tako staro ženo kot je Uršula. In potem ga bo znala tudi ona streči, le ona ga bo dobro negovala, ki ga je vajena že izza samskih let. Obrnila ga bo izkoriščanja slabih žensk, ki jim gre le za uradnikovo pokojnino.

Stara Krieginova je sedela tam na njegovi postelji in jokala; kot berabica je sedela pred njim ter prosila.

Nadučitelj je strmel, bil sprva za svet prepričan, da se je ubogi zmešalo. Šele potem — ko je razmisli od komca — je kričnil. — Splazil se je iz postelje ter kričal. Tekel na ulico na pol opravljen.

V prehodnih letih in letih pozneje se javljajo pri obeh spolih navali bolezni spolnosti, dotlej povsem neoporečne ljudi zavajajo v navedene zablude in kriminal — starkino ljubosumno ponašanje do umrle žene, skrivnostna bolezen — vse se je skladalo. Krieginova je morala podleči senilni hotnosti, zastrupila je mlado soprogo!

Kemična analiza je dognala v odkopnem trupu fosfor.

Starica je na sodnji takoj vse protodušno izpovedala. Sovražila je mlado gospo, zelo jo je sovražila, toda na umor ni mislila nikdar. Jezus, Jezus — Krista mi, nikdar se nisem ukvarjala z grešno nakano! Nesrečen slučaj, nesrečen slučaj — ne, verjemite, gospoda — različno se vidi Njegova volja. On je moral urediti tako! Kuha! sem zajtrk, gospod in gospa še v postelji — zunaj pred hišo v jutranjem solncu se jela vikati Kristina. Hitela sem ven ter ji dopovedovala, da ji ne bo Azor storil nič žalega. Domači pes se je motil okrog nje, pa se ga je bala. Ko sem se vrnila v kuhinjo, je že mleko vzkipele, baš se je začelo paliti po ognjišču, in v njem — še danes ne vem, kako se je zgodilo, ali jih je sunila mačka z vrha peči, kjer so vedno ležale, sam Bog vedi! — v mleku se je kuhel zavoj; užgalic. Stare, strupene kuhinjske užgalice so bile — še sreča, da sem se za časa pomnila, kako so strupene, pomislite, kaj bi bilo, če bi pila tako mleko Kristina! Hitela sem nato k sosedu, kupila svežega mleka — za Kristino in njega sem ga kupila — njej — njej pa sem dala v kavo kar tisto. Potem — nikar gospodje, nikar, nikar, nikar —!

Držala je glavo zajeto z rokami in vpila pred nečim groznim, ki bo prišlo čez njo, nikar!

Tedaj je vstal predsednik sodišča, usločil se je, se nagnil globoko k ženi. Dvorana je mrtvaško tiho prisluhnila. In je naposled izrekel tisto vprašanje:

Zakaj — zakaj ste storili? Vas je prevzelo hotno poželjenje do moža?

Krieginova je posinela, postala je v obraz vsa črna ter se optekla. Vsi poročevalci popisujejo ta prizor enako. Optekla se je, prišla za zid. Komaj slišno zašepetala:

Tako ne bi smeli, tako ne bi smeli — Šele čez čas, šele čez dolg čas je zakričala, eno samo besedo, Kristina, je kričnila ter se zgrudila v nezavest.

Zelo razdeljena so mnenja v časopisih. Nekateri poročajo z veliko ganljivostjo o trpljenju neblagoslovljene matere, ki ni sanjarila vse življenje drugega kot o otroku, pišejo o ženi, ki je ni nihče nikdar poželil in obdaril z otrokom, drugi pa še vedno vztrajajo pri tem, da je bil storjen zločin iz pohote. Obširne razprave o senilni demenci priobčujejo, o spolnosti prehodnih let in tako dalje. Obtoženka ne govori nič več, od tistega vprašanja dalje je popolnoma onemela. Z nikakim naporom ni več spravila iz nje besede.

Nekateri menijo, da je blaznena. Pravijo, da šepet predse tihe besede in

sih mlade kraljčine. Toda kraljčina je bila dobra in je podarila bednemu svoj srce...

Šimen je že desetič trkal na vrata... »Še malo, dragi, o, le trenutke še... Da se te oči napijejo, da te srce še čuti!...«

»Vrnem se, Regina Kalanova! Pridem, živ ali mrtve, in potrkam na tvoja vrata!«

»Živ, ljubil Živ in moj in za vse življenje!«

Božični dan se je nagibal h koncu. Zasadil prav tam nad mejo, je bil ves oblit s krvjo. In Simna so še vedno čakali na Jelovcu...

Regina je klečala v višnjevi sobi pred naslanjačem in rila z obrazom v svilen blazino in z rokami v češnjevi brokat. Ramena so ji drgetala v neprestani groznici.

»Zasadi so jih, streljali so za njo! Morda je mrtve!... Mrtve!...«

Tako je trepetala za begunca, ki ga je bila snoči neznanega pobrala na cesti.

A v tem je priključevalo na vrhi: Šimen, pijan kakor mavra, zapil se je bil v Podgorju.

»Gospod so živi in zdravi. Lepo vas pozdravljajo z one strani!«

Živ in zdrav! Regina je zavrisnila, zaplakala, od sreče zvila roke; nato je planila k drevescu, prižigal svečke ljubezni, da bi ob njih mislila nanj in na snočni večer...

hu odkrivala belino zob. Ta smehljaj je počasi obšel tudi njega. Kakor v omotici je vzdignil roko in jo položil na njen toplo dlan.

»Velja?« je vprašala radostno, komaj slišno.

»Velja... Glas mu je trepetal. In vendar, pomislite: s to besedo je zatajeno vse, kar sem delal teh nekaj let. Hram je porušen, maliki so strmoglavljeni. Moja duša z vašim pečatom na čelu!... Kaj daste vi meni za toliko?«

»Tri ure še ni, kar sem vam dala življenje,« je rekla Regina in umaknila roko. Toda v sebi je govorila: »Dušo za dušo, manj bi bilo premalo. Na Jelovcu ne vzamemo ničesar zastonj.«

»Življenje?« Gostov obraz je bil zdajci ves truden in žalosten. »V kakem trenutku ni življenje nič...«

A tisti mah se je oglasila bronasta ura na predalniku ter čisto in svečano odbila enajst. Oba sta se splašila.

»Moj Bog, moj Bog,« se je iztreznila Regina, »pred dvema urama je stopil v hišo in že izgubljam pamet pred njim. Za koga me bo imel? O Bog, menda vsaj ni opazil?« In v svojem strahu je začela: »Vidite, še k polnočnicam ne morem zaradi vas. A na božično drevesce ne smem pozabiti Pojdi!«

»Kakšna puhotala!« je pomislil njen gost »Zaigrala mi je, bedaku, prizorček iz romana, zelo lep je bil, in zdaj ji je tega dovolj in predlaga drugo za-

hu odkrivala belino zob. Ta smehljaj je počasi obšel tudi njega. Kakor v omotici je vzdignil roko in jo položil na njen toplo dlan.

ljubkuje otroka. Če sede, se pozibava sem in tja, kot bi pestovala.

Z napetostjo čakam konca razprave, v večernih listih že utegne biti razsodba.

Po hodniku nad seboj čujem begajoče korake, goditi se mora kaj. Pogledati moram v porodno sobo.

★

Stridesetletni ženi smo morali vzeti otroka — stara privesnica, tesna, prekasno prišla — morali smo mu postaviti glavico. Sedaj leži žena nemo v postelji, okrenjena v stran in drgeta. Žalost jo

je gledati, kako trepeče po vsem životu. Babica pove, da je neka zimska poštarica. Preden so jo narkotizirali, je dejala, da si bo vzela življenje, če ne ostane živ. Sedaj se ji boje povedati. Sicer pa menim, da že itak ve, ker je tako mirna in nič ne sprašuje. Upam, da se bo kako pomirila. Ko se bo omožila od poroda, bo že prišlo samo po sebi, da se bo na kaj veselila.

Človek skoraj mora imeti kaj, poseben če je tako sam. Kako malenkost nora imeti, da čez dan čaka nanjo.

Dr. Bogumil Vošnjak:

Iz borbe za ujedinjeno Jugoslavijo

Dr. Bogumil Vošnjak, ki je spadal pred vojno med prvorce za Jugoslavijo, je v začetku svetovne vojne pobegnil iz avstrijske vojske v zapadno Evropo in postal član Jugoslovenskega odbora. Ta odbor je raztegnil svoje delovanje skoro na vse kontinente in s svojo žilavo propagando za jugoslovensko idejo v dobri meri strel zapadno evropske predstojnike. O Avstro-Ogrski. O delu tega odbora imamo zaenkrat samo knjigo češke profesorice Pavlove. Zdej se ji je v tej stroki pridružil še dr. Bogumil Vošnjak, ki je bil v tem pogledu sigurno najbolj poklican, da opiše delo Jugoslovenskega odbora in svoj neizbrisni delež v tem odboru, saj je sam stal sredi vse jugoslovenske akcije za časa svetovne vojne ter bil laktični idejni inicijator, glavni publicist in kar je poglavitno: vztrajen in radikalen zagovornik slovenskih stremilj. Zdej je dr. Vošnjak napisal svoje spomine in jih izdal pod naslovom »V borbi za ujedinjeno narodno državo«.

Vošnjakovi spomini so napisani z izredno točnostjo. Pred nami se vrste kontinenti, diplomati z vseh krajev sveta, javni delavci, publicisti, kronani in nekonroni glavarji držav, Svica, Krl, Solun, Rim, London, Pariz, Newyork, Chicago, Sant Francisco itd. Iz te stajne publikacije objavljamo z dovoljenjem pisatelja nekoliko markantnih odstavkov o pripravah in dogodkih na Krlu, ki so privedli do sloviteljske deklaracije:

V Parizu sem mnogo delal na tem, da bi se vendarle razčistilo vprašanje, kakšno stališče naj zavzamemo na Krlu glede vprašanja notranjega ustrojstva. Toda Trumbić ni imel nikoli časa za takšne razgovore. V Parizu se je vršila seja Jugoslovenskega odbora, na kateri se je moralo govoriti tudi o vprašanju, ki se odo razpravi na Krlu. Res je bila odprta neke vrste stvarna razprava, toda tako brez metode in tako zmedeno, da me je prevzel strah. Nič prave jasnosti ni bilo. V seli 4. junija sem se pritoževal, za kaj se je razprava o vprašanju notranjega ustrojstva že ni prej načela, temveč, da se to dela v zadnjem trenutku. Trumbić je obupan odvrnil: Rekriminacije so zdaj brez pomena.

V Madžonu smo imeli dva zanimiva obiska. Prišel je Radović, bivši črnogorski predsednik vlade, in imel z nami daljši razgovor o poti na Krl. Drugi obisk je bil ameriški. Predstavil sem Trumbiću ameriškega profesorja Mac Donalda, ki se je pred vsem zanimal za prirodna bogastva naših krajev.

Vesnič me je sprejel vro ljubeznivo, le glasje naše poti na Krl je bil v skrbeh. Splošno se je smatralo, da je naša pot preko Italije nevarna, ker se je računalo s strastnostjo italijanskega javnega mnenja.

S seboj smo nesli Meštovičev ščit, ki smo ga hoteli pokloniti prestolonasledniku.

Potujoč po Piemontu, smo se razgovarjali o »piemontizmu«, moj spis o »Piemontu« pa smo zavarovali z diplomatskim pečatom. Na tej poti smo prvič razpravljali o temeljih našega bodočega notranjega ustrojstva. Trumbić je bil za začasno rešitev, moja teza pa je bila, da je nemogoče skupščiniti hrvaški sabor, da se po mojem mnenju rimskokatoliška cerkev mnogo vara, ako računa, da ji bo ruska revolucija koristila. Socialne posledice tega ogromnega preobrata bodo podminirale avtoriteto rimske cerkve.

Iz naslednjih poglavljev, v katerih popisuje dr. Vošnjak potek pogajanj jugoslovenskega odbora s srbsko vlado na Krlu posnemamo naslednje več ali manj izsekane odstavke:

S Trumbićem sem govoril o svojem samoupravnem načrtu glede županij, o katerem se je izjavil, da je to »Zrunkfismuzik«. Trumbić je bil informiran, da so poklicali Slob. Jovanovića na Krl, da sestavi ustavo po vzoru pruske hegemonije v Nemčiji. Nisem oti

burjala ta italijanska avantura. V poslanstvo je prišel tudi Stojan Protić, na kar smo imeli z njim in s poslanikom Mihajlom Ristićem daljši razgovor. Deležalo je mnogo besed, a brez jedra.

Mnogo obseirneji je bil razgovor s poslanikom pri Vatikanu, Mihajlom Gavrilovićem v žoltem salonu hotela Gaston. Gavrilović je bil naziranj, da po mnenju Vatikana naše vprašanje še ni dozorelo. Vatikan se še vedno nadeja, da bo ostala Avstro-Ogrska ohranjena. Vatikan pripisuje ogromno važnost ruski revoluciji in smatra, da je začela nova doba za katoliški Rim, odkar je padla carska Rusija. Z vsjo silo stremi za združitev zapadne in vzhodne cerkve. Ako upoštevamo energično stremiljenje D'Herbignya po vojni v tem pravcu, moramo priznati, da je bil naš poslanik v Vatikanu 1. 1917 vrlo dobro informiran. Dolgo smo razpravljali o tem, kako naj se nam izposluje avdiencia pri papežu. Zdi se, da so bile naposled le izročene naše vizitke državnemu podtajniku.

Mihajlo Ristić je posredoval pri Sonninu zaradi torpedovke, ki naj se nam da na razpolago. Zdi se, da njegovo posredovanje ni rodilo uspeha. Naposled je prišel Stojan Protić s poročilom, da je prispela s Krla brzjojavka, naj takoj krenemo preko morja.

Preden sem krenil na pot, sem še obiskal cerkev San Clemente. Občudoval sem staro krščansko baziliko in Strossmayerjev oltar v čast sv. Cirila in Metoda. Tu je pravi genius loci na grobu naših apostolov.

Pri odhodu iz Rima nas je pričakovala na postaji naša rimska kolonija z osebjem naših poslanstev v najživahnem razgovoru. Dejal sem Gavriloviću, da se po mojem mnenju rimskokatoliška cerkev mnogo vara, ako računa, da ji bo ruska revolucija koristila. Socialne posledice tega ogromnega preobrata bodo podminirale avtoriteto rimske cerkve.

Iz naslednjih poglavljev, v katerih popisuje dr. Vošnjak potek pogajanj jugoslovenskega odbora s srbsko vlado na Krlu posnemamo naslednje več ali manj izsekane odstavke:

S Trumbićem sem govoril o svojem samoupravnem načrtu glede županij, o katerem se je izjavil, da je to »Zrunkfismuzik«. Trumbić je bil informiran, da so poklicali Slob. Jovanovića na Krl, da sestavi ustavo po vzoru pruske hegemonije v Nemčiji. Nisem oti

prepričan o istinitosti te informacije. Ker je bilo na Krlu toliko mednarodnih režimov, nisem smel zameriti, svojli uri, ki me je izdala in ker sem zaradi tega prekasno prišel na sestank s Slobodanom Jovanovićem. Govorili smo najprej o ustavi, naj se kooperativno opišejo ustavne institucije naših krajev. Najbolj ga je skrbelo, kaj hoče Hrvat-ska? Ali se bo ona pomirila z enotno državo?

Slobodan Jovanović je nanizal prav lepe misli. Srbija nima smisla za decentralizacijo. Srbija je centralizirana država s strogo izraženim skrajnim sistemom, razvitim do skrajnosti. Za federalizem Srbi nimajo smisla, ker

Dr. Bogumil Vošnjak

nasprotuje njihovi politični duševnosti. Njihova država je imela od nekdaj vojaški značaj.

Slobodan Jovanović se boji, da bi utegnili Hrvači želejeti neke vrste srbsko-hrvaški dualizem. Odgovoril sem, da bi morali v tem primeru Slovenci že zahtevati neke vrste trilateralizem.

Dne 21. junija 1917 se je razpravljalo o dnešnih cerkve do države, pri čemer je dr. Vošnjak opozoril na naslednje sisteme: Državna cerkev, konkordat, separacija in sistem verske paritete z državnim zakonodavstvom. Sistem verske paritete bo najbolje rešil naša konfesionalna vprašanja. Država sama naj uredi odnose med cerkvami. S tem bi se posvetočilo, da je država sama nad vsemi in da ona ureja s pomočjo svoje suverene oblasti vse odnose. Na seli 21. junija je Pašić pristal na to, da se iz ustave črta določba, da je pravoslavna vera državna. Pašić je naposled priznal, da so vse vere ravnopravne.

O seli dne 27. junija piše Vošnjak: Linba Davidović se je izjavil za enostavno državo z enim zakonodavnim telesom, ki bi bil oblažen s samoupravo. On je za samoupravo, ki bi bila nekoliko širša od sedanjih v Srbiji. Federativna država je slaba.

Zelo važne so bile izjave Ante Trumbića. Dejal je: Popolnega izjednačenja zakonodavstva ni mogoče takoj praktično izvesti. Naš cilj je popolno izjednačenje. Hočemo eno državo, če bi pa rekli nekaj več, bi storili pogreške. Realnost na Hrvaški nam ni črna, ima pa neke obušljivosti, napram katerim je treba postopati s taktom. Hrvatska je voz, v katerem se večjezi vsemenski konci našega jedinstva. Ujedinjenje je mogoče samo, ako Hrvatska pristopi. Čeprav bi bilo v sedanjih razmerah lažje ustvariti neodvisno Hrvatsko kot pa to našo novo državo, ne želimo, da zahtevamo nekaj drugega. Trumbić je v svojem govoru priznal, da je naiznatičnejša črta njegovega političnega delovanja omejenost. To pomeni kunktatorstvo. Trumbićev predlog so člani srbske vlade odklanjali. Iz delokroga centralnega parlamenta bi bilo izločeno skoro vse gospodarstvo, vse notranja uprava, del prometa, ves ponk in vse pravosodje. To ne bi bila unitaristična država. Ker Trumbić ni našel soglasja pri članih konferenice, je moral naposled ta predlog umakniti. O njem v krški deklaraciji ni sledu.

rakov pred njim v isti smeri. V Sliakinu, ki videl moč zaradi teme le ne razločno, se je zbudilo sočutje. »Slišite, potnik, počakajte za trenutek! ga je poklical in pospešil svoje korake. Dohitel je neznanca in mu brez besede stisnil v roko tri rublje. Tujec je bil presenečen. Iz odvihane kožuškovga ovratnika se je pokazal začuden obraz in vprašal: »Kaj pomeni to?« »Majhenost za vas, potnik. Vem, da je vaš pot še dolga in da nimate sredstev za voz. Ne zahvaljujte me! Dal sem vam po svojih skromnih močeh. Pomilujem vas, kajti zunaj na odprtem polju mora divjati velik vihar. kakor da bi spustil z verige tisoč hudčev.« »Kaj na mislite vendar?« je zavpil tujec. »Mar ne veste, kdo sem? V štirindvajsetih urah vas lahko izženem iz mesta. Taka nesramna predznost!« Odšel si je kožuž in Sliakin je videl z zlatom pretkano uniformo in številna odlikovanja. »Oprostite!« je rekel Sliakin v zadregi. »Predrznost. Je sedaj so je napili! Gledite, da hitro izginete!«

Vihar je tulil vedno strašneje. Sliakin je zavil zopet na široko, živahno cesto in zopet so se ga polastile žalostne misli.

Koliko otrok brstje življenja, kakor jih imenuje pesnik, bega sedaj po cesti

Pomen uvedbe železniških avtomobilov v Sloveniji

Zanimiva tehnična in gospodarska novost na naših železnica

Železniška uprava je obvestila na zadnji konferenci o voznem redu v Ljubljani zainteresirane činitele, da namerna z novim frekventnim vozom na nekaterih močno frekventiranih progi poleg rednih vlakovnih zvez tudi manjše prometne enice, ki naj bi z večjo bržino in pogostejšo omogočale zvezo Ljubljane osobito z gorenjskimi kraji, kamor smeri v glavnem tujski in potniški promet vočve. Gre za uvedbo tirnih avtov ali pravilnice

bencinskih pogonskih vozov s sovovzi, ki so se izkazali tudi v kmetstvu, posebno pa v bližini velikih mest in na manjših progah kot dobro nadomestilo predragih, velikih lokomotiv.

Uporaba pogonskih vozov in tudi tirnih avtomobilov, ki bo o njih govora kasneje, se mora vedno preseliti s stališča ekonomije s premožom in ostalimi, za vsak vlak zahtevanimi potrebščinami. Velika lokomotiva je izjemno težak vlak, da se njena vlačna sila izkoristi v polni meri. Prekomerno, pa tudi premahno obremenjevanje lokomotiv velja praktično dokazano kot porota. Ker se iz naštetih vzrokov ne izplača, da se na vseh progah ne bi uvedlo premalo obremenjenih vlakov, mora služiti kot nadomestilo cenelna naprava. V tem potrdilo so pogonski vozovi pokazali

boljšo uporabljivost in gospodarstvo.

V mnogih državah so se takšna železniška vozila polajala v večjem številu nekako pred tremi leti. Poprej si pač našel tu pa tam kak posamezni pogonski voz na ceno, vendar je bilo njihovo število zelo redko. Vsa Avstrija je imela le nekaj preko 20 vozov. Z izpolnitvijo bencinskih in drugih eksplozivnih motorjev pa je tudi ta problem napredoval. Mnogo tovarov v Franciji in Nemčiji je izdelalo svoje tipe in jih dalo tudi praktično preizkusiti po železniških upravah. Rezultat je bil, da se je v splošnem doseglo pri vožnjah z mnogimi postanki prav dobre rezultate. Nekatere države pa so uvedle poleg pogonskih vozov tudi pravne tirne avtobuse, ki imajo celo nad 30 sedežev, nekaj stojišče in vozijo z brzino do 75 km na uro. Njihov namen je, da zbirajo v bližini postajah potnike tik pred rednimi tirnimi vlaki in jih prevajajo na večje postaje, kjer imajo brzi vlaki postanek. S tem se pomoči številu potnikov za brze vlake in štedi na postankih po malih postajah, kar je v veliko korist premožnemu gospodarstvu.

Uvedba pogonskih vozov.

Naše železnice namenjajo uvedbi zaenkrat pogonske vozove, za druge še ni predvideno niti en. Vendar bi bili tudi tirni avtobusi silno potrebni za namene, kakor smo jih višje označili. Opustili bi se lahko postanki vseh brzih vlakov na manjših postajah, potnike pa bi dovažali na glavne postaje tudi tirni avtobusi. Seveda se lahko porabiljo med posameznimi brzovlaki tudi za lokalni promet n. pr. od glavnega kolodvora na Jezico, v Zalog, Medvođe itd.

Pogonski vozovi, ki jih bo nabavila naša železniška uprava, bodo dvoosni in bi imeli vsak poleg tega tudi še dvoosni priklonni voz, tudi s precejšnjim prostorom za potnike. Vožnja v njih bo prava udobna, saj bo tehtal posamezni voz skoraj 18 ton. Razdelitev voza bo naslednja: Za potujoče občinstvo bo v pogonskem vozu 15 sedežev II. in 31 sedežev III. razreda ter oddelek za prtljago in stranišča. Za šoferja bo na srednji in zadnji ploščadi po en predelek, ki pa ne bo eviral prehoda v sovov, ako dolžino mesto ne bo na čelu vlaka. Vstop potnikov je predviden na obeh koncih voza kakor običajno. Vsa konstrukcija pogonskega voza je solidno izdelana, kakor je to predpisano za železniška vozila, da se doseže kolikor mogoče miren tek. Novosti pa bodo za naše železnice osištja po vzorih švedskih tovarov za krogličasta in valjkasta ležišča. Kar bo vključevalo vroče osi in zagotovilo v tem pogledu promet brez motenj. Pogonski voz in sovov bosta zavržena s pomočjo knorove zavore na stisnjen zrak, ki se je izkazala tudi v težkem kmetijskem obratu kot popolnoma zanesljiva. — Vse vozovni grad je izdelan iz železa in obit na zunanji strani s pločevino, v notranjosti pa s furnirjem. Motor je nameščen pod oddelek III. razreda in lepo obito s pločevinsko oblogo. Tudi za ogrevanje vozovne notranjosti je lepo poskrbljeno s pomočjo tople vode, ki se bo pretlačila po rebrastih ogrevalnih ceveh.

Pogonski motor

bo dosegel največjo silo 90 KS in je prirejen na štiri brzinske stopnje, ki bodo odgovarjale brzini 15, 27, 38 in 55 km/h. V ostalem pa ima pogonski bencinski motor

vse one pritlikline, ki so za te vozile znil predpisane tudi pri cestnih vozilih razen rajdovne naprave, ki kot nepotrebna odpadke. Voz bo opremljen tudi s brzinsomerno, kakor ga imajo lokomotive, da se bo dala vsaka vožnja odčitati grafično na tozadnje brzinsomerski traku. Glede razsvetljave bo poskrbljeno v polni meri s pomočjo posebne akumulatorske nabojnice, ki bo dajala tudi motorju potrebni tok za zagon. Samo po sebi je razumljivo, da bo vozilo opremljeno z vsemi predstavljenimi signalnimi sredstvi, kakor ostali železniški vlaki.

Priklonni voz ali sovov je v zunanji konstrukciji sličen pogonskemu vozu, vendar je brez motorja. Prostora je v njem za 15 potnikov II. in 14 potnikov III. razreda. Tudi ta voz je opremljen z vseh razredov, razsvetljavo in kurjavo.

Iz vsega sledi, da bo v opisanem pogonskem vlaku prostora za 30 potnikov II. in 32 potnikov III. razreda

skupno za 102 osebi,

kar odgovarja približno trem navadnim potniškim vozovom.

Ako računamo, da bo n. pr. na kamniški progi sličen voz lahko dosegel

namestu sedanje predpisane brzine

25 km vsaj 40 km,

se bo s tem vozni čas na okoli 22 km dolgi progi skrajšal s postanki vred za dobrih 20 minut. Poleg tega pa bo zaradi vedne pripravljenosti pogonskega vlaka mogoče preplati dnevno 5 do 6 voženj in ob nedeljah in praznikih po potrebi tudi več, ki bodo vse gotovo dobro frekventirane. Lokomotivski vlaki bodo v glavnem potrebni le za traj in sverber, ko se vrača iz ljubljanskih industrijskih zavodov delavstvo v večjih množinah domov, oziroma prihaja na delo. Praksa pa bo tudi v tem vprašanju pokazala skoraj gotovo novo pota. Prihranek na lokomotivah in premogu bo vsakogar prav izdaten, ako pomislimo, da vozni pogonski voz preračunano na 1 KS za okoli 30 % ceneje kakor neizrabljena lokomotiva.

Velikega pomena bodo pogonski vozovi posebno

za gorenjsko progo v izletni sezini,

ko se odpravljajo cele družbe n. pr. v Kranjsko goro, Bohinj ali kamor koli. V tem primeru bo naročitev posebnega pogonskega vlaka mnogo lažja stvar kakor celega vlaka z lokomotivo, ker bo železniška uprava imela gotovo na razpolago rezervne sestave, ki bodo na željo potnikov razrezane. Ravno tako bo mogoče ustvariti direktno zvezo med Ljubljano in Trstom po nižjih tarifih, saj bodo pogonski vozovi prevozili razdaljo med obema krajema v poluradi ur. Toda ne samo za izredni, tudi za reden promet bodo prišli pogonski vozovi v polno veljavo. Med Ljubljano in Kranjem se vrši vedno živahen potniški promet. Za njegovo pospešitev bo železniška uprava v stanu, da stori s pomočjo bencinskih vlakov veliko več, kakor bi sicer bila v položaju doseči z lokomotivami.

Javnost bo vsakogar pozdravila ta korak železniške uprave, saj pomeni vsaj v Sloveniji

veliko pridobitev za pospeševanje tujeskega prometa.

Kakor čujemo, bo potrebno za naše kraje okoli 12 pogonskih in 8 do 10 priklonnih vozov. Ob tej priliki pa je potrebno, da se naglasi tudi potreba po tirnih avtobusih, ki naj v enaki meri razbremenijo redne brze vlake. Dunavsko - savska - badrnska železnica v Budimpešti je vpeljala na svojih progah slična vozila, ki niso preveč draga in omogočajo zbiranje potnikov po najmanjših postajah in postajanjah za brze in pospešene potniške vlake, ki se zaradi ekonomskih razlogov ne morejo in ne smejo ustavljati vsopovod. Ureditev se je izkazala kot zelo dobra in pametno bi bilo, da jo posnemamo tudi pri nas, ko imamo toliko raznih mednarodnih brzih vlakov, ki jih ni mogoče ustavljati v vsakem kraju.

Travnica umetnega cvetja in mitvaških prlov

F. Stern, lica 44.

preje

Mira (L. Jolier)

Arkadij Averčenko:

Zlato božično srce

Sivo nebo se je razprostiralo nad zemljo. Sneg je padal v gostih kosmih Gospod Sliakin, star uradnik, je stal ob zasneženem oknu svojega stanovanja in je prav od srca opazoval hitečo, zaposleno množico na cesti.

O Bog, si je mislil in solze so mu zalile oči, lepi praznik ljubezni in veselja in vendar — koliko revežev je danes brez strehe in nimajo, da bi kaj glodal in grizli, zmružujejo in nimajo najskromnejšega božičnega veselja. Kako rad bi razveselil vsaj enega teh revežev in ga obdaroval, kako rad bi napravil lep božični večer vsaj enemu teh zapuščenih, ubogih otrok, ki ne poznajo nobene radosti. Ah, koliko nesreče je na svetu in kako malo moremo storiti za njeno olajšanje!

V teh mislih je oblekel gospod Sliakin svoj kožuž, si pokrtil glavo s kapo in s tožnimi čustvi zapustil hišo.

Množica je rinila naprej, dokler se ni stisnil v zavarovan kotiček, odkoder je gledal za hitečimi. »Vsi so tako ravnodušni, sebični, mislijo samo nase in na svojega neposrednega bližnjika!« Tako je mislil gospod Sliakin, ko se je ustavil pri niem nes. Vohal po njegovih gumijastih čevljih in stresal sneg raz sebe.

»Uboji, ubogi psiček brez gospodarja.« je rekel ginjeno Sliakin in se sklonil k živali. »Begaš po ulicah in nihče

se ne zmeni zate. Pridi z menoj, dal ti bom nekaj dobrega in potem boš lahko ležal na fini, mehki blazini pri peči.«

Posegel je z roko po pasjem ovratniku, toda pes je kratko zalajal in hlastnil po njegovi roki.

»Za vraga, gospod, zakaj pa dražite mojega psa?« se je hudoval oficir, ki je prišel iz trgovine in grdo gledal ubogega Sliakina.

»Hotel sem ga vzeti k sebi na dom, ga nasiti in ga ogreti.«

»Haha.« se je smejal oficir, »vi ste pa res dober človek. Mojega lepega, nagrajenega psa ste hoteli vzeti s seboj na svoj dom? Prav za prav bi moral sedaj poklicati stražnika, da vas prime, ker lovite pse! Ker pa je danes Božič, vam odpustim. Ajdi, Nerol!«

Sliakin se je izognil drvenju množice in zavil v tiho stransko ulico, ki je bila zelo slabo razsvetljena. Nastal je oster, besen veter. Sliakin je šel naprej, se zavil v svoj topli kožuž in si mislil: kako hudo mora divjati vihar tam zunaj na odprtem polju in nagajati ubogemu človeku, ki mora potovati peš. Ledeni veter piha skozi luknje njegove raztrgane obleke in revež zmruže do kosti. Njegova kolena se pogrezajo v sneg in revež se vleče naprej le s težavo. Rjovenje volkov, ki ga sliši iz daljave, mu zveni kakor strašna pretnja smrti. In Sliakove oči so se zasolile.

Iz majhne prečne ulice je zavil v ulico, ki je hodil po njej Sliakin, v kožuž zavil mož in je stopal kakih dvajset ko-

rakov pred njim v isti smeri. V Sliakinu, ki videl moč zaradi teme le ne razločno, se je zbudilo sočutje.

»Slišite, potnik, počakajte za trenutek! ga je poklical in pospešil svoje korake.

Dohitel je neznanca in mu brez besede stisnil v roko tri rublje. Tujec je bil presenečen. Iz odvihane kožuškovga ovratnika se je pokazal začuden obraz in vprašal: »Kaj pomeni to?«

»Majhenost za vas, potnik. Vem, da je vaš pot še dolga in da nimate sredstev za voz. Ne zahvaljujte me! Dal sem vam po svojih skromnih močeh. Pomilujem vas, kajti zunaj na odprtem polju mora divjati velik vihar. kakor da bi spustil z verige tisoč hudčev.«

»Kaj na mislite vendar?« je zavpil tujec. »Mar ne veste, kdo sem? V štirindvajsetih urah vas lahko izženem iz mesta. Taka nesramna predznost!«

Odšel si je kožuž in Sliakin je videl z zlatom pretkano uniformo in številna odlikovanja. »Oprostite!« je rekel Sliakin v zadregi. »Predrznost. Je sedaj so je napili! Gledite, da hitro izginete!«

Vihar je tulil vedno strašneje. Sliakin je zavil zopet na široko, živahno cesto in zopet so se ga polastile žalostne misli.

Koliko otrok brstje življenja, kakor jih imenuje pesnik, bega sedaj po cesti

in strmi v izložbe po stvareh, ki so jim nedosegljive!

Ginjenost je stisnila Sliakinu vrat in njegovo srce je toliko varno.

Pred elegantno slaščičarno je stalo majhno dekletce in s hrepenenjem gledalo na torte in bonbone.

»Ubojo dete!« je zaklical Sliakin in prijel dekletce za roko. »Uboji, zapuščen otrok, pridi z menoj, dal ti bom jesti in tople prostorček na sveti večer.«

»Mama, mama!« je zavpil prestrašeni otrok. »Kaj pa hoče ta hudobni mož?«

Dama, ki je bila gledala v sosedno izložbo, je zakričala in pritekla k otroku.

»Pustite malo takoj, vi grdi starec! Takej, sicer razbijem dežnik na vaši glavi! Kako si predrznete prijeti za njeno roko, da bi jo odpeljali?«

»Oprostite!« je rekel Sliakin začuden. »Hotel sem peljati dekletce v svoje stanovanje in ga razveseliti na sveti večer.«

»Tak stari habiek!« je dejala dama. »Nadinka, ne smeš poslušati, kaj govori. Idi, hitro!«

Sneg je padal vedno gosteje.

Sliakin je zavil ponovno v samoto

slabo razsvetljeno stransko ulico in žalostno mislil: Kako rad bi razveselil vsaj enega človeka in omilil njegove skrbi

Toda pravo uhošstvo je donosno in skriva svojo bedo. Treba je biti zelo delikaten in takten da človek ne poniža re-

veža s svojim darom.

Sliakina je prehitel visok mož v sla-

bem starem kožužu in s sportno čepico. To je pravo uhošstvo, je mislil Sliakin in nagovoril neznanca:

»Slabo vreme nočoj, kaj ne?«

»Pasje.« je odgovoril tujec.

»Najbrže niste mislili, ko ste šli z doma, da bo nastal tak vihar in zato se niste dovolj tople oblekli. Mislim, da bi deset rublov, ki vam jih ponujam kot predrejem, moglo nekoliko rešiti ta problem.«

»Ne govorite preveč! Slecite kožuž, hitro, hitro!«

Socijalna politika

Skrb za delavstvo velikega podjetja

Velika železna industrija v Vitkovicah na Moravskem je te dni praznovala jubilej svojega stoletnega obstoja. Vodstvo podjetja se je zavedalo velike važnosti kulturne in socialne povzdige svojega delavstva za napredek podjetja samega. Podjetje je to zavest tudi praktično pokazalo. V CSR se prično s 1. januarjem 1929 izplačevati prve starostne rente iz naslova državnega starostnega zavarovanja. Ker je zavarovanje stopilo v veljavo šele 1. 1926, so rente za delavce, ki naj po triletnem zavarovanju stopijo v pokoj, zelo nizke. Tu so prizadeti pred vsem stari delavci. Podjetje je zato sklenilo, da te državne starostne rente povzraja za vse svoje delavce iz svojih sredstev tako, kakor da bi delavec bil že od dneva vstopa v podjetje zavarovan. Na ta način bodo pokojnine znatno izboljšane.

Moravski Ostravi je podjetje povodom svojega jubileja določilo 500.000 Kč v svrhu zgraditve javnega modernega kopališča. Podjetje je dalje prevzelo stroške za tri moderna šolska poslopja.

Tako polagoma tudi v Evropi prodira zavest, da je socialna zaščita delavstva ozko zvezan napredek industrije.

Socialno politična konvencija z Nemčijo

(Dopis izven redakcije.)

Dne 15. decembra je bila v Berlinu podpisana socialno-politična konvencija med Jugoslavijo in Nemčijo. Je to prva važnejša konvencija socialno-političnega značaja, katero je sklenila naša država. Tudi to je znak reakcionarnega duha, ki plava v Beogradu. Morda bi niti do te konvencije ne prišlo, ako bi se zanj ne prestopalo ne interesiral dr. Žerjav, naši izseljenci na Westfalskem — in nemška vlada sama. Na to dolžnost so nas Nemci opozorili ob priliki trgovskih pogajanj. Da režima ne preveha duha in potreba urediti mednarodnim potom razne naše socialno-politične obojane, dokazuje že dejstvo, da sosednini državi podobnih konvencij nismo sklenili in da zlasti ni še urejeno vprašanje prenosa kapitala od bivših avstrijskih zavarovalnic v našo državo. Netunske konvencije imajo nekaj važnejših socialnih določb. S prijateljsko Francijo, kjer dela in se trudi lepo živijo naši ljudje nimamo ničesar urejenega v zaščito naših ljudi. Isto velja glede Holandije in v Nizozemske.

Predmetna konvencija vsebuje eno zelo važno načelo stvar: internacionalizacijo zavarovanja v pogledu zaščite pridobljenih pravic. Ta zahteva je bila na mednarodnih kongresih socialno-političnega značaja (zlasti v Rimu pred leti) povzeto povdarjena in je v konvenciji realizirano le to, kar spada med splošne socialne zahteve kulturnega sveta. Praktično pa ta reciprociteta varstva pridobljenih pravic za nas ne pride v poštev, ker nam manjka starostno zavarovanje v katerem je štejele odsluženih let najvažnejše. Vendar pa bi se predmetna reciprociteta mogla pogoditi vsaj v pogledu rudarskega zavarovanja, ker je isto tudi pri nas že uvedeno. Iz sporočil pa nekako sledi, da temu ni tako in slovenski rudar, ki se (reseli iz Nemčije v domovino izgubi vsa v Nemčiji odslužena leta in narobe. Isto izgube tudi drugi delavci, ki se preselijo v domovino.

Slovensci smo najbolj zainteresirani na tem, kako je urejeno vprašanje reciprociteta izplačevanja rudarskih rent in pokojnin. Kajti v Nemčiji živi mnogo naših ljudi, mnoga pa se jih je med vojno mnogi preselili v domovino. Koristna bi bila konvencija, ako bi priznala izplačevanje rent in pokojnin tudi za nazaj onim, ki so že davno v domovini. Tem se priznajo rente šele od 1. decembra t. l. naprej. Nepojasnjeno je vprašanje, kako je urejena valorizacija teh rent in pokojnin. Pravi se, da bo Nemčija v našo državo letno nakazovala nekaj nad 1 milijon dinarjev. Ni znano, ako imajo take vrste

rentniki in upokojenci dolžnost, da iz lastne inicijative začno obnovitveno postopanje, ako jim je bila renta in pokojnina radi bivanja v Jugoslaviji pravomočno odklonjena, ali pa se jim bo nakazovanje rent avtomatično s 1. decembrom prišlo. To bi bilo važno vedeti, ker je rok za obnovitveno postopanje kratek (1 leto). Izgleda tako, da reciprociteta v načelu velja le za rudarje, ki se bodo v bodoče preselili v domovino. Vsem v Jugoslaviji bivaajočim rentnikom je bilo namreč nadaljno izplačevanje rent le radi bivanja izven Nemčije pravomočno odklonjeno. Zato bi bilo vsekakor treba pojasniti, kdo more šele za obnovitvenim postopanjem priti do svoje rente in komu se bo pričela avtomatično zopet izplačevati in v kakšni višini.

Reciprociteta varstva pridobljenih pravic je zagotovljena tudi privatnim nameščencem v pogledu pokojninskega zavarovanja.

To je najvažnejša vsebina konvencije. Ista pa urejuje tudi zaščito in izseljevanje sezonskih poljedelskih delavcev, zlasti v pogledu popolnega uživanja soc. zavarovalnih dajatev tudi v domovini.

Zavarovanje za onemoglost in starost

Zakon o zavarovanju delavcev od 14. maja 1922. je uredil zavarovanje za slučaj bolezni, nezgod, starosti, smrti in onemoglosti. Dočim so one dolžnosti zakona, katere urejujejo zavarovanje za slučaj bolezni in nezgod že s 1. junijem 1922 stopila v veljavo, je zakon sam v § 211. pričetek zavarovanja starostnega in onemoglostnega zavarovanja prepustil odločbi ministr. sveta, toda najkasneje do 1. julija 1925. S tem dnem bi se v naši državi imelo pričeti izvajanje starostnega in onemoglostnega zavarovanja. To se ni zgodilo. Uvedba teh panog zavarovanja je bila odložena na nedoločen čas. In tako danes jugoslovensko delavstvo s strahom pričakuje svojo starost in smrt, ker ne ve, kako se bo preživljalo in kaj bo z družino po smrti. Kakor se je iztrajevalo, se je to storilo iz gospodarskih razlogov, češ da naše gospodarstvo ne bi preneslo novih bremen iz naslova zavarovanja.

Dokazovati potrebo starostnega in invalidnega zavarovanja bi bilo odveč. Starostno in invalidno preskrbo priznava država državnim uslužbencem, zasebnim nameščencem — vsaj v Sloveniji in Dalmaciji — imajo svoje pokojninsko zavarovanje. Nemčija ima svoje starostno in invalidno zavarovanje že od 1889. leta, tudi Avstrija je od 1. 1891 dalje vztrajno delala na podobnem zakonu. Nenehno ovira pa so realizirajo tega načrta stalno odlašale dokler 1. 1914 ni bilo zrelo. Takrat je namreč soc. politični odsek parlamentu predbehtal tozadevni osnutek in ga pripravil, da ga predloži parlamentu. Izbruhnila pa je vojna. Vendar pa je jasno, da danes naše delavstvo le radi nesrečnega naključja izbruhne svetovne vojne nima tega prepotrebne zavarovanja. Povojna gospodarska kriza tega zavarovanja gotovo ni ukinitila. Kakor ni ukinitila pokojninskega zavarovanja zasebnih nameščencev. — Srbija je v svojem zakonu o radnjama 1. 1910. predvidela uvedbo pokojninskega zavarovanja delavcev. Leta 1922. se je dokumentirala potreba starostnega in invalidnega zavarovanja s tem, da je bil pri bilicani tozadevni zakon.

O potrebi torej govoriti bi bilo odveč. Rešiti je le vprašanje gospodarske možnosti.

Predvsem gotovo ni gospodarsko, ako industrijska podjetja brezskrbno in brezardno gledajo na usodo svojega delavstva in ne mislijo na njih starost, smrt in onemoglost. Tudi ni v redu, ako bi podjetja imela za starost in onemoglost preskrbene le svoje nameščence, delavci pa bi ostali brez vsakega skrbstva. Eno stoji: tudi obične svojih starih in onemoglih občanov ne morejo prepuščati usodi lakote in umiranja. Skrbeti morajo zanje in proračunske postavke v take namesto so prav znane. Tu je podčrtati posebno eno dejstvo: delavce svoje mladi in mlada leta pusti v tovarni izven svoje občine, na stara leta pa se vrne v svojo kmetijsko občino. Zato so na uvedbi starostnega zavarovanja močno zainteresirane ravno kmetičke občine. Industrijska podjetja morajo plačevati od doklad tudi v kritje socialnih potreb občin, od katerih ubožna preskrba gotovo zavzema važno mesto. Tudi oblastni in državni proračuni morajo misliti na pomoč starih in onemoglih državljanom. Z eno besedo: pri pomanjkanju starostnega in invalidnega zavarovanja je treba na razne druge načine skrbeti za starostne in onemogle delavce, ki so ostali brez sredstev. Ti stari drugi namreč tudi stanejo lepe svote, ki se razne doje dostikrat brez sistema in reda in vseh sil tudi brez potrebe. Pri industrijskih je pomisliti že na eno drugo okolščino: industrija se ne moresto preživljati zavarovalni stari in

onemogle delavce, ako jih ne morejo in ne bodo vreči brez pomoči na cesto. Ekonomizacija produktivnega procesa trpi. Zato je samo taras skrbnega in ekonomiznega gospodarstva, ako večja industrijska podjetja danes prepričevalno povdarjajo potrebo po uvedbi starostnega in invalidnega zavarovanja. Ona govore iz prakse!

Obstoječe bolnišnice in neugodno zavarovanje je mogoče novelirati v smeri pocenitve. Prihranek bi šel v dobro starostnemu in invalidnemu zavarovanju. Na ta način bi bilo mogoče doseči, da bi se bremena iz naslova socialnega zavarovanja s prispevki za invalidno in starostno zavarovanje zvišali le za 2 do 3 odstotke. Ti procenti pa še daleko ne predstavljajo zneskov, ki se danes pod najrazličnejšimi naslovi in okolščinama dajejo od našega gospodarstva v svrhe starostne in ubožne preskrbe (proračuni občin, dotacije skladov pri ind. podjetjih, doklade itd.). Trezen račun bi povedal, da bi pod gornjimi pogoji obremenitev našega gospodarstva radi uvedbe starostnega zavarovanja ne bila večja, kakor je dejansko že danes. Poleg tega pa je regularna, redna in zakonita ureditev starostne in invalidne preskrbe vse nekaj drugega, kakor miloščine, ki se danes dajejo starih in onemoglih delavcem. Pravila, pravna, za vse enako obvezna ureditev socialnih dolžnosti v industrijah je velike važnosti.

Konečno še vedno velja staro gospodarsko načelo: Čim večja je kupna moč naroda, tim večji je konzum. Na večjem konzumu je naše gospodarstvo, zlasti mali obrtnik, zainteresirano.

Starostno in invalidno zavarovanje bi po bistvu svoje sestave (kapitalno kritje) zbiralo znatne kapitalije, s katerimi bi se mogla proti razmeroma nizkim obrestim zopet okoristiti naša javnost (zidanje bolnic, stanovanj, kopališč, vodovodov, kratko: obče zdravstvene naprave) in tudi direktno naše gospodarstvo, zlasti ono malega človeka potom kreditov iz sredstev zavarovanja.

Kdor problem resno premisli — in o njem mora poleg Delavske zbornice premišljevat tudi TOI — mora priti do nasprotnega zaključka: uvedba starostnega in invalidnega zavarovanja je ob primerni reformi bolnišniškega in neugodnega zavarovanja ne samo mogoča, ampak celo koristna tudi iz ožjega gospodarskega stališča. Skrajni čas je, da se stvar pomakne iz mrtve točke, ker smo že ilak ona država, ki je zadnja, katere takega zavarovanja še nima. dčb.

Zakon o vajencih

Zaščita vajencev je skromno urejena v obrtnem redu. To je vse nepopolno, v veliko škodo zdravja in strokovne izobrazbe vajencev. Vidimo, da obrtni naraščaj propada.

Zato je novelizacija celotnega vprašanja zaščite vajencev nujno potrebna. Potrebno je, da se vsi raztreseni predpisi zberejo v eno enoto in celoto, izpopolnijo in izdajo kot samostojen zakon o vajencih. Ta zakon naj bi slonel na sledečih načelih.

Noben mojster ne sme v uk sprejemati več vajencev, kolikor jih morejo pri dotičnem mojstru zaposlene in polno kvalificirane moči pravilno strokovno izveždati. To bi v praksi pomenilo, da naj na dva pomočnika odpade en vajenec, na mojstra samega pa tudi eden.

Pri javnih borzah dela naj bi poslovala posredovalnice, sestavljene iz zastopnikov delavskih in trgovskih zbornic in učiteljev strokovnih šol. Naloge posredovalnic bi bile, da stalno kontrolirajo učne pogodbe in dejansko zaposlitev vajencev, da izločijo točno statistiko vajencev in da na ta način doka možnost podatit točen pregled stanja kvalificiranih moči, kar naj služi za podlago pri izbiri poklica.

Taka evidenca delovnega trga in števila vajencev bi omogočala pravilno regulacijo dopustnega števila vajencev v eni ali drugi stroki. Taka evidenca bi bil najboljši regulator pri omiljevanju brezposelnosti.

Zakon mora tudi vajencu zagotoviti minimalno plačo, ker je gotovo, da je za mojstra tudi del vajencev, vsaj v daljših letih koristno. Minimalna plača naj bo prilagojena dobi učenja in plačam polnopravnih delovnih moči v dotičnem obratu in v dotičnem času.

Obrtna šola morajo priti v sistem in kot osnovni del osnovnih, mešanskih in srednje-tehničnih šol. Tozadevne stroške ima nositi državni proračun. Obiskovanje teh šol sme biti dopustno le polnopravni in ob delavskih pravice naj se pouk ob večernih urah in ob nedeljah.

V službi, da vajenec prekine učno dobo, mu mora zakon pridobljene pravice varovati.

To je le nekaj glavnih misli, kako v bodoče boljše zaščititi vajenca. O teh načelih je razpravljati tudi letošnji kongres Delavske zbornice.

Vprašanje zaščite vajencev bo moralo postati predmet resne razprave tudi na zbornicah TOI in raznih obrtniških strokovnih zastopateljev.

Povsod vidimo isti pojav: naraščaj, ročni ali inteligentni prihodek v življenje brez soci-

alnih predpogojev za težko življenako borbo. Vajencev je preveč, gotovo pa jih je preveč v nekaterih strokah. Ti se rijejo skozi življenje samo z znakom na čelu, da so brezposelni. Obupna eksistenca je to. Nato zapadejo v delamrznost. Gospodarska kriza hoče celati z vajenci. Ne nudi jim zadostne strokovne izobrazbe. Zato niso sposobni konkurence.

Vprašanje vajencev je vprašanje našega obrtništva. V vajencih mora obrtništvo dobiti krepko oporo za močan razmah.

Kupujte „Zvezdanko“

Najboljše, najtrajnejše, zato najcenejše

Ho—ho—ho — — —

Pred sodiščem.

»Koliko let vam je, gospa Ruzmira?« — »Ali se moram izjaviti?« — »Vsekakor zakon to zahteva.« — »Niti sanjalo se mi ni, gospod predsednik, da sem prišla zoper samo sebe pričat.«

Gretni sad spoznanja.

»Nehvaležnež, prej si me hotel pojesti od mljca. Zdaj pa... Veseli me, ker te nisem opazil namreč, da te ne bi mogel prebiti.«

Brihtna kuharica.

»Marička, ali si kaj onegavila okoli barometra?« »Seveda sem gospa. Danes pojdem na sprehod, pa sem iglo pomaknila na lepo.«

Po ovinkih.

»Mama, je res nespodobno kopati se v vodnjaku.« »Veš, da ni primerno, ko pa vodo pijemo. Pa zakaj vprašuješ?« »Vieko je popreje noter pade!«

Višek lenobe.

Z našim uslužbencem Flerinom ni nič. Take je len, da se ga ne ljubi niti prenehati s delom, ako se mu je kdaj lotil.

Težavno vprašanje.

»Mama, pride volk v nobena?« — »Tako vprašanje! Sai veš da ne.« — »Kaj pa naša teta, pride ona v raj?« — »Seveda.« — »Kaj pa če jo volk poje?«

Muhasta moda.

Gospa nosi zavoj s obleko za na pica. Svečanč se ji vidi nekam težak. Zategadelj stopi v bližnjo vežo in za razveže. »Jolme ne trgovka li te pomotoma zavezala kotalno obleko!«

Trgovski smisel.

»Hčerka, vse premalo sviraš. Malo več ti se morala vaditi na klavir. Ako mi storiš po žem, ti bom dalal po 2 Din na dan.« — »Ah, sosedje pa mi plačujejo po 5 Din, ako mirujem!«

Slabo znamenje.

Mož in žena stopata mirno mimo trgovne. Tedajci pa vstaneko gospodarstvo pomisleki v srcu. »Bože mili kaj neki si te že morala naročiti da danes kar nič ne stili v trgovino?«

Nesporazum.

Gospa, ki je prizvonila kuharico: »Snela, kaj pa pomeni ta grozni šum in ropot v kuhinji. Zdi se mi, da se nekdo pretepa.« — Snela: »Stražnik je prinesel s policije neko obvestilo pa me je hotel poljubiti.« — Gospa: »Aha že vidim, ti si mu na dala zaustavico.« — Snela: »Jaz ne, ampak pismonoša, ki je bil tudi tu.«

Olepša
Vas le

ELIDA
IDEAL-MILO

Čisto, blago in izredno parfumirano.

Ho—ho—ho — — —

Pred sodiščem.

»Koliko let vam je, gospa Ruzmira?« — »Ali se moram izjaviti?« — »Vsekakor zakon to zahteva.« — »Niti sanjalo se mi ni, gospod predsednik, da sem prišla zoper samo sebe pričat.«

Gretni sad spoznanja.

»Nehvaležnež, prej si me hotel pojesti od mljca. Zdaj pa... Veseli me, ker te nisem opazil namreč, da te ne bi mogel prebiti.«

Brihtna kuharica.

»Marička, ali si kaj onegavila okoli barometra?« »Seveda sem gospa. Danes pojdem na sprehod, pa sem iglo pomaknila na lepo.«

Po ovinkih.

»Mama, je res nespodobno kopati se v vodnjaku.« »Veš, da ni primerno, ko pa vodo pijemo. Pa zakaj vprašuješ?« »Vieko je popreje noter pade!«

Višek lenobe.

Z našim uslužbencem Flerinom ni nič. Take je len, da se ga ne ljubi niti prenehati s delom, ako se mu je kdaj lotil.

Težavno vprašanje.

»Mama, pride volk v nobena?« — »Tako vprašanje! Sai veš da ne.« — »Kaj pa naša teta, pride ona v raj?« — »Seveda.« — »Kaj pa če jo volk poje?«

Muhasta moda.

Gospa nosi zavoj s obleko za na pica. Svečanč se ji vidi nekam težak. Zategadelj stopi v bližnjo vežo in za razveže. »Jolme ne trgovka li te pomotoma zavezala kotalno obleko!«

Trgovski smisel.

»Hčerka, vse premalo sviraš. Malo več ti se morala vaditi na klavir. Ako mi storiš po žem, ti bom dalal po 2 Din na dan.« — »Ah, sosedje pa mi plačujejo po 5 Din, ako mirujem!«

Slabo znamenje.

Mož in žena stopata mirno mimo trgovne. Tedajci pa vstaneko gospodarstvo pomisleki v srcu. »Bože mili kaj neki si te že morala naročiti da danes kar nič ne stili v trgovino?«

Nesporazum.

Gospa, ki je prizvonila kuharico: »Snela, kaj pa pomeni ta grozni šum in ropot v kuhinji. Zdi se mi, da se nekdo pretepa.« — Snela: »Stražnik je prinesel s policije neko obvestilo pa me je hotel poljubiti.« — Gospa: »Aha že vidim, ti si mu na dala zaustavico.« — Snela: »Jaz ne, ampak pismonoša, ki je bil tudi tu.«

Frederic Boutet:

Bonbonijera

Gospod Armand Selvaže je pisal pismo Jacquelinu Dormanceovi. Ze štiri liste je bil uničil in ko je naposled končal pismo in ga prečital, je mahoma začutil da ne bi bil mogel pisati bolj neumnosti. Toda ni se mogel domisliti pametnejših besed, ki bi izrazile njegovo ljubezen in prošnjo, da mu postane Jacqueline družica za življenje. Jacqueline Dormanceova — njegova žena! Kar spreletavalo ga je Bogata Jacqueline — vdova — koliko let ji je bilo? Kaj bi to? Elegantna, očarljiva, obdana od dvanaestih oboževalcev, med katerimi je bil tudi Armand Selvaže. Tudi on je bil imovit — čeprav ne tako imovit kakor ona. Ljubil jo je že dolgo, a nikdar ji ni tega priznal; tako boječ je bil.

Kdo je bil on? Zakaj naj Jacqueline baš njega usliši? Njegova starost. Nu, primerna njeni? Njegova vnanost? Velike miščaste postavbe je bil; pleše ni imel in gube v obrazu ni bilo zlahka opaziti.

Se enkrat je prečital pismo. A mahoma se je ustrašil — morda bo Jacqueline užaljena zaradi njegove drznosti — in morda ga ne sprejme več? Kaj potem? A vendar, enkrat ji mora povedati, kako draga mu je. Leto gre h kraju in v novem letu je hotel vedeti, pri čem da je. Jacqueline naj odloči. Zganil je pismo in ga položil v ovoj,

ne da bi napisal njen naslov. Odpravil se je, da odda pismo. Napravil si je bil načrt, kako ji pošlje pismo, in božični čas mu je pri tem pomagal. Stopil je v najfinjšo slaščičarno, izbral veliko lepo škatlo, ukazal jo napolniti z bonboni in položil pismo vanjo. Zaprli so škatlo v njegovi prisotnosti. Prazna posetnica v ovoju z Jacquelinim naslovom je spremljala usodno bonbonijero.

Kakor v snu je zapustil slaščičarno. Upanje, ki ga je mahoma prevzelo, se je že v naslednjem trenutku izpremenilo v obup. Mehanično je sedel k večerji. »Sedaj že ima moje pismo,« je mislil. »Kaj neki mi bo odgovorila?«

Ponoči ni mogel zaspati. Oh sedmih jutraj je že poslal slugo po pošto. Uro kasneje je prišel poštar — toda od Jacqueline ni prinesel ničesar. Preživel je strašen dan in minula je druga noč, ne da bi bil spal. Štel je ure in srce mu je nemirno utripalo. »Če tudi jutri ne bo pisma, mi je to isen dokaz, da sem to užalil in je ne bom nikoli več videl!« Nikoli več ne videti Jacqueline? Kaj mu je bilo življenje brez nje?

Naslednji dan je prejel dve pismi — to se pravi — eno pismo in posetnico v ovoju z Jacquelinino pisavo. S tresenjem se roko je raztrgal ovitek in čital:

»Kako krasna bonbonijera, dragi prijatelj! Resnično, preveč me razvažal! Iskrena hvala! Želim vam prav vsele praznike in očelaste se kaj pri meni prihodnje dni! Do svidenja!«

Kaj pomeni to? Ali se mar norčuje? se je vprašal Armand. Pripravljen je bil na sredo in nesrečo, a ne na zagonetko. Mehanično je odprl drugo pismo. Popolnoma neznanca ženska pisava.

»Čenjeni gospod! Vaše cenjeno pismo, ki je po tako diskretni poti prišlo v moje roke, me je presenetilo in globoko ganilo. Ne vem, kaj bi vam odgovorila. Vse sem zbegnala. Tako daleč mi je bila misel, da bi mogla še koga obarati in to vas ko ste se, ni zdeli vedno tako nedosegljivi! Vaša čustva, ki mi jih tako nežno, a vendar tako prepričevalno opisujete, so mi šla do srca. In tako ponosna sem na vašo ponudbo. Razumel! hote da vam ne morem dati takoj odločilnega odgovora. Nikoli nisem mislila, da bi se v drugič poročila. Kako srečna sem! Tako dolgo me že ljubite, a jaz sem vedno mislila, da me niti onazili niste, kadar sva se srečala v družbi. Reči vam moram — vaše pismo je bilo najlepše božično darilo, kar sem jih kdaj prejela. Iskrena vam hvala iz vsega srca!

Marija Luiza Tereoulova.»

Armandu Selvažeju je palo pismo iz roke. Ves presenečen je strmel okoli sebe. Ali se ni sanjal? Ali se ni blode? Šele po dolgem premišljevanju se je domislil Marije Tereoulove. Moralo li je biti kakih osem in trideset let. Ljuba žena je bila ne lena in ne elegantna. Ko jo je srečaval v družbi, je imel vtis, da je tihe in boječ narave. Kaj

Božični pozdravi naših fantov

Kakor vsako leto se tudi letos zglajajo slovenski fantje, službojuči pri vojakih širom države, s toplimi božičnimi pozdravi in čestitkami k novemu letu. Uredništvo je prejelo mnogo, mnogo pism iz raznih garnizij. Kolikor je le bilo mogoče in če pisma za božično številko niso prispela prekasno, jih priobčujemo v naslednjem večernem neskršljano, da ustrežemo našim fantom, kakor tudi njihovim sorodnikom in znancom, ki jih ob božičnih praznikih v oddaljenosti vežejo najprisrčnejši spomini. Mnogi fantje so nam poslali tudi fotografije, ki jih pa žal nismo mogli priobčiti. Kar pa je prepoznosno po pismu in dopisnicah, jih bomo po možnosti objavili v naslednjih dneh, odnosno v noveletni številki.

Ob tej priliki vračamo tudi mi našim vrlim fantom najpršrčnejše pozdrave, želeč vsem slovenskim častnikom, podčastnikom, vojakom in mornarjem: Radosten vam bodi božič in srečno novo leto! Zdravo!

BEOGRAD — Kraljeva garda. Vesele božične praznike in srečno novo leto želimo vsem slovenskim dekletom in fantom slovenski fantje iz kraljeve garde: Adolf Valentič, Edo Rakos, Stanko Bačić, Karl Kunstler (Ljubljana), Joško Tomšič (Šiška), Miroslav Loboda (Vič), Ivan Strakelj (St. Vid), Friderik Zehar (Celje), Miroslav Musil (Doberna), Marjan Engelman (Kranj), Karel Iskra (Lesce), Janez Pušavc (Kamnik), Drago Bernard (Novo mesto), Anton Sirk (Gramelje), Ludvik Vilman (Jesenice), Vlado Tom (Trojane), Janez Orlovč (Pragersko).

BEOGRAD, gardijski dom. Vesele božične praznike in srečno novo leto vsem slovenskim dekletom, fantom, staršem in sorodnikom želimo vojakom slovenski: Ludvik Vilman, Jesenice; Ivan Lovšček, D. M. v Polju; Miroslav Musil, Doberna; Joško Antolga, Zalec; Jožef Selič, St. Jur ob juž. žel.; Ivan Lesjak, Rog Slatina; Alojz Furman, Smartno (Slov. Bistrica); Herman Schofahnder, Maribor; Franc Štos, Dobova; Aleksander Papič, Murska Sobota; vsi v službi v gardijskem domu kraljeve garde, Topčider, Beograd.

BEOGRAD. Vesele božične praznike in srečno novo leto 1929 želimo vsem slovenskim dekletom, fantom in staršem slovenski fantje iz 1. pešadijske podoficirske šole »Kralja Aleksandra I.« v Beogradu: Podnaredniki: gojenci 35. letnika, Armin Grad, Ivan Ovsek, Janez Mahovec iz Ljubljane; Anton Skobe, Anton Petrič iz Novoga mesta; Mirko Kučanda, Franc Ocvirk, Franc Guček, Sv. Jurij ob juž. žel., Josip Azman, Boh. Bistrica, Franc Kurnik, Maribor; kaplarji 36. letnika: Rihard Gomiršek, Igor Zupan, Marjan Kotnik, Emil Čener, Ivan Jurca iz Ljubljane; Oton Kožuh, Julij Višič, Poličane, Janez Lošin, Loški potop, Henrik Hamer, Litija, Rajko Šemerl, Planina, Janez Hlapše, Lož, Janez Anzelj, Bloška polica, Albin Kunst, Poličane, Vlado Šepce, Zirovnica, Alojz Švajger, Metlika, Ludvik Stranič, Maribor.

BITOLJ. Mnogo zabave in veselja ob božičnih praznikih želijo vsem slovenskim dekletom, dekletom in staršem slovenski fantje-vojaki 46. pehotnega polka v Bitolju (Južna Srbija): Ignac Zagorac (Trbovlje), Jože Štrus (Trošine), Ludvik Špolar (Zagorica vas), Jožef Boršič (Maribor), Franjo Dolganoč (Sv. Jurij ob južni železnici), Janez Birg (Areljevo), Ludvik Uršič (Sv. Rupert, Dolensko), Franjo Brilli (Blanca), Franjo Drobnič (St. Janž, Dolensko), Anton Papež (St. Janž, Dolensko), Ludvik Krevelj (Blanca), Franjo Cverle (Sv. Lenart nad Laškimi), Rudolf Metelko (Sevnica), Franjo Velenci (Velenje), Franjo Herlah (Šoštanj), Anton Mušič (Celje), Milan Pohar (Brezje), Matevž Zbrunter (Kamna gorica), Ivan Nagode (Blažna Brezovica), Anton Pirmanšek (Velenje), Ivan Kukovič (Sv. Jurij ob južni železnici), Rudolf Terzan (Zalec), Franjo Avbelj (Kandrič), Franjo Korošec (Rakek), kaplar Franjo Zaleznik (Frankolovo), Franjo Šembro (Rakek), Anton Brig (Moravče), Alojz Žam (Krško), Franjo Prožen (Radeče), Miha Koder (Glabokol).

BROD — podoficirska šola. Vesele božične praznike in srečno novo leto želijo vsi podčastniki železničarske komande v Brodu vsem slovenskim fantom in dekletom! Inž. naredniki: Alojz Rauhekar, Anton Konvelj in Alojz Mlakar ter inž. podnaredniki: Miroslav Sajc, Josip Flis, Rado Piškur, Kazimir Mirmolija, Anton Hitej, Stanko Varšek, Alojz Zajc, Vlado Trampuš, Danilo Florenini, Josip Majerje, Vlado Skok, L. Voievac in Pavle Lokovšek.

CAREVO SELO, Južna Srbija. Slovenski orožniki čete in stanice Carevo selo, voščimo vesele božič in srečno novo leto vsem tovarišem, znancom in čitateljem: podčastniki: Anton Zeme, Slavko Duh, Alojz Rus, Josip Bartol, Alojz Trbižan, Alojzij Bole, Mihael Lukan, Josip Sadjak, Ivan Krenkar, Franc Visočnik, Franc Paušič, Ivan Vouđa, Franc Vogrinčič in Josip Ogrinc.

GJENOVIC — BOKA KOTORSKA. Slovenski gojenci mornarji 1. stopnje v strojni podoficirski šoli VIII. razreda pošiljamo iskrene čestitke za Božič in novo leto vsem našim znancom, staršem, prijateljem, posebno pa našim slovenskim dekletom: Megušar Miroslav, Gričar Joško, Bergant Adolf in Peršol Rado (Ljubljana), Franc Kermavner (Ježica pri Ljubljani), Škrabelj Bruno, Skrivnik Maks in Dvečar Rudolf (Spodnja Šiška), Rode Anton (Stara Vrhovna), Franc Jarma (Horjul), Skvorca Franc in Trkar Stanko (Dolnji Logatec), Fatur Franc (Zalog), Dornič Peter in Debevc Franc (Radovljica), Striša Franjo in Osterman Stanko (Toplice pri Novem mestu), Hudoklin Anton (Brusnice), Pucelj Janez (Rihovica), Hudevar Rado, Plevnik Franc in Motnikar Perdo (Zagorje ob Savi), Certanc Franc, Humšek Franc in Kosi Bogomil (Trbovlje), Šumei Anton in Jendrič Joško (Hrastnik), Alojz Jarh (Rajhenburg), Franc Suler (Brezice), Ivan Drolc (Petrovče).

GJENOVIC. Vsem Slovincem in Slovincem vesele božič in srečno novo leto! Podčastniki pomorske letalske komande: Poldi Anton, Gusti Gianiini, Zani Orosy, Pilo Fraind, Zane Kokali, Zarko Subotin, Poldi Blatnik in Joško Čolčič.

GJENOVIC. Mornariški podčastniki strojne šole želijo prijateljem in čitateljem v srečno novo leto vsem čitateljem »Jutra«. Naredniki: Milan Velkavrh, Vič pri Ljubljani; Vlado Franchetti, Ljubljana; Josip Strmšek, Celje; Karlo Drnovšek, Zagorje ob Savi; Stanko Bižal, Kočevje; Valentin Hudomal, Trbovlje; Ciril Veber, Jesenice in Tomo Pogačar, podnaredniki, Ljubljana.

KARLOVEC. Za božič in novo leto vsem bralcem in bralkam »Jutra« pozdrave slovenskih fantov pionirskega bataljona v Karlovcu: Anton Benda, Mengeš; Ivan Makše, Mirna peč; Stanko Koporec, Ihan; Ivan Podbevšek, Moravče; Joško Rojc, Žužemberk; Vlado Jan, Krško; Azman Alojz, Kranj; Franc Fink, Toplice; Feliks Legan, Žužemberk; Ludvik Matjaž, Turjak; Franc Prepadnik, Mozirje; Marko Germ, Velenje; Franc Čretnik, Velenje; Matevž Lubetič, Ptuj; Karlo Leben, St. Peter; Jožef Pintar, St. Peter; Ivan Moršer, Semič.

KUMBOR. Vesele božične praznike in srečno novo leto želijo vsem slovenskim fantom in dekletom, posebno pa prijateljem »Jutra«, gojenci mornariške strojne šole XIII. razreda — elektriški oddelk: Janko Cerar (Kofljica), Ivo Rihar (St. Vid nad Ljubljano), Rado Peršl (Ljubljana), Fatur Franc (Zalog), Kosi Bogomil (Trbovlje), Oček Franc (Višim - Krško), Hudoklin Anton (Brusnice pri Novem mestu), Turk Jože (Potočna vas pri Novem mestu), Osterman Stanko (Bršljin pri Novem mestu), Polak Franjo (Griže pri Celju), Plevnik Franjo (Zagorje), Klemen Roman (Kranj), Gorše Vlado (Dobrunje pri Ljubljani), Stefančič Mihael (Kočevje).

KUMBOR - GJENOVIC. Vesele božične praznike in srečno novo leto vsem prijateljem in znancom žele slovenski fantje gojenci mornariške strojne šole 14. razreda: narednika Milan Velkavrh in Josip Strmšek (Selič), gojenci: Josip Trotošek (Ljubljana), Josip Lorbec (Šoštanj), Blagane Milan, Pirjavec Milan, Langus Anton, Mlakar Josip, Jastrobnik Viljem, Strahar Robert, Ljubič Franc (vsi iz Ljubljane), Brezar Stanko, Štrafela Janko, Prešern Josip (vsi iz Jesenice), Marušič Rastko, Franc Gradščin in Učnik Franc iz Maribora, Frelj Ciril (Brezje), Stefančič Rudolf (Radeče), Iskra Ivan (Medvođe), Kovac Franc (Postojna), Skvarca Ivan, Slave Ivan (Logatec), Soklič Ivan (Zirovnica), Flegarič Stanko (Sava), Debellak Pavel (Radovljica), Segelj Josip (Slovenjgradec), Vratič Franc (Brezje), Jenko Ivan (Ptuj), Pirc Karol (Zigmarce), Zwick Franc (Ljutomer), Metela Rado (Kamnik), Otto Jamernež (Muta), Vodišek Alojz (Trbovlje), Alojz Kost (Središče), Luskovec Alojz (Godešče).

KUMBOR. Tudi mi pilotje, mehaniki, fotografji in meteorologi na hidrokomandi na Jadranu se spominjamo lepe, snežne, slovenske pokrajine in želimo vsem čitateljem »Jutra«, fantom, dekletom, očkam in materam vesele božične praznike in srečno novo leto. Keršič Mihael in Koroša Ivan (Maribor), Canjko Avgust (Celje), Igo Kralj (Ljubljana), Franc Zajc in Franc Vilčar (Središče ob Dravi), Dolfe Čampa (Ljubljana), Josip Velušček (Dravograd), Milan Famše (Maribor), Anžič Mirko (Mar. Dev. Polje), Kokalj Ivan (Ljubljana), Blatnik Viljem (Trbovlje), Jagodič Stane (Ljubljana), Ankan Franc (Ljubljana), Čopič Stanko (Ljubljana), Milo Breznik (Ljubljana), Drogz Maks (Maribor), Karlo Kranjc (Maribor), Joža Kresal (Ljubljana), Avgust Granini (Ljubljana), Gračljan Petelin (Maribor).

LEZOVO, Južna Srbija. Izpod Pljačkovice cepanine pošiljamo v domače kraje divne pozdrave roditeljem, dekletom in znancom, prijateljem in vsem »Jutrovcem«, želeč vesele božične praznike in srečen pričetek dvajsetdevetlet! Orožniški kaplarji Janko Hodnik, Bohinj; Janko Škufca, Stična; Jožef Ivanušič, Središče. — Zdravo!

MEČKUJEVAC. Slovenski orožniki - kaplarji postaje Mečkujevac, Južna Srbija, žele vsem čitateljem »Jutra« in slovenskim dekletom vesele božične praznike kakor tudi srečno novo leto: Pepi Lončarič s Planine, Ivan Grifič iz Oplotnice, Ivan Lukančič iz Hotečevke, Anton Kobale iz Bistrice, Leopold Perc iz Kozja in Janez Potec iz Buč.

NIŠ. Vsem slovenskim dekletom, prijateljem, znancom in čitateljem »Jutra« želijo vesele božične praznike in srečno novo leto toponičarski podčastniki iz Niša: Narednik-vodnik Albin Zidan; naredniki: Albin Sterger, Julče Cimerman, Vinko Rupnik, Jurč Korošek, France Homšek, Metod Skamlič, Janez Milošič, Ivo Ivanušič, Slavček Cimerman, Marko Stolec, Franjo Hvalat, Melhior Senegačnik, Ludvik Stok, Rudolf Bukovšek, Joško Črnogelj ter podnaredniki: Anton Kržan, Anton Marinič, Valentin Lendaro, France Jure, Ludvik Šiler, Maks Medved, Alojz Novak, Franc Horvat in Alojz Potočnik.

OHRIID. Božična in Novoletna voščila vsem našim prijateljem, prijateljicam in vsem čitateljem našega dragega slovenskega dnevnika »Jutra«! Podčastniki in mornarji jezerskega oddela v Ohridu: narednik Viktor Rome, Vevče; podnarednika Makso Zidar in Radoslav Novak ter mornar I. kl. Ivan Bizovičar, vsi iz Ljubljane.

PIROT. Vesele božične praznike in srečno novo leto želijo orožniki slovenski pirotektske orožniške čete staršem in prijateljem, fantom in dekletom ter sploh vsem čitateljem »Jutra« s skromno željo, da se tudi vi nas spomnite, ko bodo božični zvonovi oznanili sveto noč! Naredniki: Franjo Matauš (Ruše), Edmund Marinič (Novo mesto), Alojz Cicioj (Trbovlje), kaplarji: Edvard Semeč (Loče), Franjo Šunta (Zidani most), Alojz Jazbinšek (Vrh pri Planini), Stefan Udouč (Kočevje), Alojz Mejač in Alojz Zupec (Ljubljana) in Anton Godnjavec (Novo mesto).

PIROT. Slovenci iz Pirota ob bolgarski meji želimo vsem slovenskim dekletom, mamicam in prijateljem vesele božične praznike in srečno novo leto! Narednika-vodnika Dominik Kravanja in Tone Skof; znanec nar. vod Edmund Marinič in Franc Mačhaus; pešak nar. vod Martin Goričnik in Anton Vidmar; art. nar. vod Melhior Senegačnik; art. podnarednik, Milan Pajanh in Franjo Horvat; orožnika Frac Suntas in Ivan Samec in podnarednik, Ivan Šilec.

PRIZREK. Vesele božične praznike in srečno novo leto žele vsem prijateljem in znancom podoficirji slovenski prizrenske žandarmerijske čete: naredniki Anton Pekonja, Rudolf Širovnik, Anton Novak, Josip Štruc, Josip Krh, Drago Nadlucnik, Vladimir Figurski, Franjo Magister in Janez Jenko.

SARAJEVO. Z radostnim srcem pošiljamo tudi mi slovenski fantje podčastniki v šoli za rezervne pešad. in art. oficirje vsem staršem, sestram in bratom sorodnikom, prijateljem, prijateljicam, znancom in vsem čitateljem »Jutra« najlepše pozdrave in jim želimo ob tej priliki prav vesele božične praznike ter srečno in veselo novo leto: Albin Germ (Ormož), Alojz Stržinar in Alojz Bernath (Ljubljana), Anton Turek (Ptujška gora), Blaž Kralj (Tržič), Jakob Forstnerič (Ptujška gora), Rudolf Pavletič (Trst) in Stanislav Kocijančič.

SPLIT. Vesele božične praznike in srečno novo leto voščijo svojim domačim slovenski fantje, ki služijo svoj vojaški rok v 11. pešpolku v Splitu: Franjo Paulko (Krcovina pri Ptuj), Janez Planinšek (Sv. Lovrenc na Dravskem polju), Peter Napast, Franc Klasič, Kmetec Jože, Jakob Čelan, Franc Mesarič, Medved Jože (vsi iz Cirkovcev na Dravskem polju), Leopold Ogriček (Zlatotičje), Franc Rath (Razvanje pri Mariboru), Stefan Ratnik (Rankovci, Prekmurje), Norbert Murko (Ptuj), Davorin Mardej (Celje), Josip Krajnc (Sv. Barbara v Halozah pri Ptuj) in Ivan Kolarič (Mala vas nižje Ptuj).

SPLIT. Vesele božične praznike in srečno novo leto želijo vsem čitateljem in prijateljem »Jutra« slovenski fantje vojak pri 54. pešpolku v Splitu: Jože Petrič (Selšek pri Cerknici), Anton Bohnar (Suhor pri Novem mestu), Albin Povalec (Celje), Polde Grebenc (Novo mesto), Franc Prah (Krška vas), Viktor Grobolšek (Dobrava-Vintgar), Jožef Zorko (Brusnice pri Novem mestu), Ivan Klemenčič (Novo mesto), Alojz Kolar (Bregana pri Brežicah), Vladimir Rink (Zir), Kajetan Novak (Vrh Sv. Treh kraljib), Zemljak Jože (Laško), Pavel Šikovec (Zagorje ob Savi), Vinder Jože (Vojnik), Jože Lapornik (Maribor), Franc Gruden (Planina pri Rakeku), Franc Keše (St. Janž na Dolenskem), Anton Gabrič (Senovo pri Rajhenburgu), Ivan Gramc (Hrastje pri Krškem), Ivan Marn (Zagorje ob Savi), Avgust Vrhovec (Litija), Franc Lužar (Študel pri Novem mestu), Franc Kavčič (Kostanjevica).

ŠIBENIK — Kr. mornariška podčastniška šola. Zvesti mornarji Jadrana želimo vsem staršem, bratom in sestram, posebno pa nepozabljenim lepim slovenskim mladenkam vesele božične praznike in srečno novo leto. Jožef Kečelj in Albin Oblak (narednika), Ferdinand Wutte, Franjo Husk, Ivan Mišič, Ivan Arbitr, Milan Udovčić, Stefan Mercelj, Milan Čebokli in Pirov (podnaredniki), Gojenci mornarji 1. stopnje: Leon Zajc, Maks Čučnik, Robert Dutil, Stefan Vitez, Ernest Janežič, Vinko Lipušček, Vinko Mave, Ernest Blatnik, Adolf Rozman, Matija Smuk, Franc Mišič, Oto Herman, Ivan Stefančič, Josip Frelj, Josip Zelar (Ljubljana), Oseščič Rudolf, Roman Menhart (Celje), Ivan Novak, Božo Paš, Artur Plaser (Radeče), Ofaciuss Slavko (Trbovlje), Franc Nadu (Šišak).

ŠIBENIK. Gojenci broderske podoficirske šole v Šibeniku, mornarji 1. razreda, želijo vsem znancom, prijateljem in staršem, posebno pa našim slovenskim dekletom vesele božične praznike in srečno novo leto: Julij Govekar (Zir), Milan Spreitzer, Viktor Kordiš, Zvonko Kovarič, Samo Kolar (Ljubljana), Jakob Kenk (Vrhovna), Andrej Balderman, Radko Zabukovec (Škofja Loka), Ignac Brvar (Trojane), Vinko Kastelič (Kresnice), Stefan Horvat (Murska Sobota), Ivo Majnik (Rajhenburg), Slavko Gorjup (Trbovlje), Franjo Lukaček, Konrad Malgal, Oskar Jelič (Celje), Hinko Zihel (Zalog), Stanko Goltnik (Mozirje), Franjo Štromajer (Hoče), Slavko Alatič (Ljutomer), Franjo Penko, Harold Korošek, Rudolf Sigumil, Milan Stopar (Maribor).

TIVAT — BOKA KOTORSKA. Vesele božične praznike in srečno novo leto želimo vsem čitateljem in čitateljem »Jutra« morn. podoficirji, službojuči na Kr. brodu »Jaki«. Narednika Pepi Bonča (Črni vrh) in Anton Pavlovič (Borovnica), podnarednika Janko Černe (Bled), Ivan Pohar (Zidani most) in Hinko Čempe (Dolnji Logatec).

TIVAT — Križarka »Dalmacija«. Vsem sorodnikom, dekletom in prijateljem čestitajo božične praznike in novo leto podoficirji kr. križarke »Dalmacija«: Emil R. Barl (Ljubljana), Oto J. Lešnik (Maribor), Davorin M. Podlogar (Hrastnik), Joško M. Kregar (Rogaška Slatina), Janko M. Zagovec (Maribor), Josip P. Segvič (Split), Maks J. Miklavčič (Ljubljana), Ivan A. Kovarič (Zagreb), Ivan I. Makovec (Zagreb), Franjo N. Pema (Dubrovnik), Franc F. Kralj (Jesenice), Franc F. Lenarčič (Litija), Milo R. Stipič (Trogrin), Franc I. Hočvar (Velike Lašče), Milan A. Dukič (Zadar), Ladislav V. Skert (D. Mihajec), Andrej A. Lipovšek (Petrovče), Srečko M. Malovič (Novo mesto), Linardo I. Kitarović (Šibenik), Valentin F. Hunjet (Zagreb), Nikola P. Novosel (Zagreb), Franjo R. Felle (Slovenjgradec), Viktor M. Klobučar (Brod na Kolpi), Dragan R. Čurdič (Čačak), Hermengild A. Lovrič (Bakar), Srečko L. Kranjc (Maribor), Bruno M. Srdelič (Split), Predrag Z. Gavrilović (Čačak), Tonči F. Korlajt (Split) in Jan J. Frič (Petrinja).

TUZLA. Slovenski fantje v Bosni želimo vsem čitateljem in čitateljem »Jutra« vesele božične praznike in srečno novo leto. Podčastniki tuzlanske garnizije: Franc Brodula, Slavko Moltrasi, Slavko Bogataj, Joško Hromec, Martin Krajčan, Karlo Lorbec, Leopold Peršuh in Franc Mašer.

VALJEVO. Slovenski podčastniki 17. topničarskega polka v Valjevu, naredniki Jože Olavina (Trst), Anton Toman (Celje), Mirko Jagodič (Maribor), Ivan Podlipce (Ljubljana) in podnarednik Slavko Juršič (Zg. Sv. Kungeta) želimo vesele božične praznike in srečno novo leto vsem prijateljem, znancom in slovenskim dekletom. Isto želi Albin A. Ralca, gojenec narednik vojn-administrativne šole v Beogradu, na praksi v 17. topniškem polku.

VALJEVO. Slovenski podčastniki 1. topniškega polka v Valjevu pošiljamo božične pozdrave sorodnikom, znancom, fantom in dekletom ter sploh vsem čitateljem »Jutra«. Maks Čamernik, Alojz Kralj, Jakob Pošnar, Mirko Jagodič, Rudolf Bajde, Ivan Zajc, Aleksander Gril in Anton Semenčič.

ZAGREB. Vesele božične praznike žele vsem čitateljem in čitateljem »Jutra« slovenski fantje 1. in 3. čete 35. pešpolka v Zagrebu: Radoslav Persella, Herbert Dežman, Milan Gruhečič, Ivan Gorjup, Anton Podbreznik in Valentin Kosič.

ZAGREB. Vesele božične praznike in srečno novo leto žele vsem znancom in znančkam dijaški slovenski admin. šole za rezervne oficirje v Zagrebu: Brana Anton, Begnie, Černelč Božo, Brežice; Damjan Al-

bin, Ljubljana; Ercigaj Oto, Kostanjevica; Ferjan Milan, Slovenjgradec; Gobec Svetko, Celje; Grabner Gaspar, Motnik; Grbec Stanko, Maribor; Hartman Gvido in Jeglič Anton, Ljubljana; Koser Adalbert in Kotnik Franjo, Maribor; Korošek Leo, Novo mesto; Kosta Anton, Ljubljana; Medved Branko, Pišec; Mahkovec Tone, Trbovlje; Neuberger Janez, Ljubljana; Podgoršek Martin, Ponikva; Picsek Edi, Novo mesto; Savnik Ivan, Kranj; Trotošek Julči, Ljubljana; Verbič Mirko, Vrhovna; Weingerl Rajko, Dravograd; Zidarič Joško, Središče ob Dravi in Peterca Alekso, Ljubljana.

ZJUM. Vesele božične in novoletne pozdrave vsem prijateljem, prijateljicam, tovarišem in vsem čitateljem našega »Jutra« pošiljajo orožniki prizrenske čete na stani v Zjumu, Južna Srbija, Franjo Blaško, Franjo Kveder in Matevž Popek.

ZEMUN. Slovenski fantje v vojni pekarni v Zemunu želimo vsem tovarišem, slovenskim fantom in dekletom sreče in veselja polne božične praznike: Alojzij Emeršič, Sv. Lenart; Martin Plohl, Mezgovci pri Ptuj; Alojzij Kacjan, Ptujška gora in Stanko Cerar, Brezovica-Dob.

MICHEROUX, Belgija. Slovenski fantje v Belgiji žele vesele božične praznike in srečno Novo leto Vam, g. urednik, staršem, sorodnikom, prijateljem, znancom, posebno slovenskim dekletom, in vsem čitateljem in čitateljem »Jutra«: Anton Zornik iz Soče, Avgust Karavanja, Pavel Pretner iz Bovca; Ivan Kaus iz Soče; Josip Komac iz Soče; Andrej Kverk, Viktor in Josip Mavrič, Anton Kaus iz Loga pri Bovcu, vsi iz zasebnih krajev, dalje Albert Balantin, Ignac Troj iz Trbovelj in Rasto Hrovatič iz Sevnice ob Savi.

Pred zlato nedeljo v Ljubljani

Božiček že trka na vrata in uslužni naši trgovci so se potrudili na vso moč, da pri izbiranju in nakupovanju ne pride v zadrego. Obdarovati pač mora vsakega in vsak ima drugačne želje, seveda lepo namerane in omejene s fantastičnim maksimum in neobhodno potrebnim minimumom. Ta je letos zelo, zelo nizko, pri ogromni večini prebivalstva že prav blizu ničle, a maksimum plava nad gradovi in oblaki.

Očetje, strički, bratje in fantje so pravzaprav žrtve in z malim zadovoljni. Vsa bi moral imeti denarnico veliko in raztegljivo kakor harmoniko, če bi hotel izpolniti le »najskromnejše« želje svojih ljubih in dragih. O, ženski svet je pred božičem obdaren s silno fantazijo, diskretno pomensko z rafinamantom. Česa vsega ne rabijo! Seveda same zares neobhodno potrebne stvari. In nikdar niso tako tople, mile in sladke, kakor pred božičem. Česa vsega ne znajo, in še mnogo več obetajo, samo da se odpre kavalirjeva denarnica. No, in potem, ko dobe? Nova serija želja!

Moški se po večini morajo zadovoljiti z revanšo obdarovanke, ali teh revanš trgovci ne vpoštevajo, ker jim ne neso niti provizij. Največ dajo dame skupiti trafiki in gospod dobi morebiti celo tabatiero, pa lico, pepelnik, garnituro za pisalno mizo, ali aparat za britje. Tudi s kravatami in gumbi nas dame rade razveselje; če pa prineso v hišo pisalno mizo, udoben fotelj ali pa omaro za knjige, so ti darovi vsaj posredno plačani iz njegovega žepa. Zlasti ženini se bojte takih težkih prezentov! So to verige: na enem kraju ženin, na drugem pa tašca.

Kaj bi pa dame rade? Zapišimo kar z eno besedo: Vse!

Nak, tega tudi Pariz ne premore in ne ves svet, vendar so se pa ljubljanski trgovci potrudili postreči tudi najbolj razvajenim želim.

Priča tega Sisifovega dela naših trgovcev so izložbena okna. Ponosna je lahko ljubljana na nje, saj ne odkrivajo samo dobrega okusa trgovcev, temveč tudi dober okus kupcev. Izložbena okna so najslabše se ogledalo okusa kakavega kraja. In tudi dežele.

Dolgo smo bili pri aranžiranju izložbenih oken zelo konservativni, češ: saj ljudje morajo kupiti. Naenkrat so redki pogumno pričeli in trgovine so se jim polnile. Publikam namreč že deloma ve, deloma pa šele sluti, da bo le tam dobro postrežena, kjer ima trgovec dober okus. Kako naj pa trgovec brez okusa dami svetuje, kaj ji dobro pristojajo? Popolnoma preprosto pravilo in očitvena izkušnja, da trgovec mora imeti silno izbrusen okus, da so odjemalci zadovoljni z njim.

Sodim pa, da je pred božičem velikomestno in umetniško še ne vzgojeno občinstvo trgovca prisililo, da so mu popuстили. Zakaj aranžirani so v estetskem oziru za spoznanje slabši, kakor so bili med letom in še pred Miklavžem. Najširši sloji namreč zahtevajo, da je v oknu na ogled vsa roba, ki je v trgovini naprodaj. Kakor na štantu si najraje tudi že v oknu ogledajo zaželjeno stvar in jo ocenijo, potem šele stopijo plaho v trgovino. Izložbala se bo tudi ta razvada, ko bo občinstvo odraslo podeželskim štantom in tkrjarskim bazarmem.

Kljub temu, da je večina izložbenih oken prenapolnjenih in v tej gneči razsvetljeni predmeti ne morejo priti do polne veljave, ker učinek enega ubija efekt drugega, vendar imamo pred božičem še vedno dosti oken, ki zadovoljujejo tudi v estetskem oziru. Opozarjamo, da so izložbena okna v velikem svetu že davno vprašanje umetnosti, ki je rešujejo specialni na strokovnih solah izvežbanje umetnostni obrtniki in se tega dela ne sramujejo niti znameniti arhitekti. Kakor je dames preproje na vsa moda in galanterija z umetnostjo, tako tudi za dobrega trgovca izložbeno okno ni več postranskega pomena.

Na Mestnem trgu smo že vajeni vzornih izložbenih oken in trgovcem, ki so prvi začeli uveljavljati moderno estetsko stran mora biti hvaležna publika in tudi konkurenca, ki jim polagoma mora slediti, če ne računa samo s podeželskimi odjemalci. Nekaj oken je bilo tekom leta aranžiranih res z umetniškim okusom. Pogledite, kako harmonično barve damskih modnih predmetov kljub svoje pestrosti med seboj. Namesto pravih dreves, dekorativno in ornamentalno zaključujejo aranžman stilizirane smreke na nevtralnem sivem ozadiju s polmesecem in zvezdami. Saj vendar mora vedeti vsako dete, da to ni prava zimska pokrajina z živim hlapecem Ruprechtom, temveč, da so to le pripomočki za sezonsko nastrojenje. Veliki božični zvonovi so se pa iz teh oken razširili po vsej Ljubljani. Torej nesomnjava vredna ideja, ki ni preverila vse trgovce, da so tudi drugi triki aranžmana vredni posnemanja.

Kako dobro učinkujejo samo enakovrstni predmeti, se gledalci lahko prepričajo pred velikim oknom s samimi zavesami prekrasnih linij na nežni rumeni podlagi. Kako se pa pokaže tkanina v vsej lepoti svojih linij in barv, nam kaže sosedno okno, kjer res ornamentalno padajo oranžne, zelene, sive, vijoličaste in bež tkanine mirno od vrha do tal. Gotovo najboljšo okno manufakturne branže.

Tudi naši mali imajo na Mestnem trgu obljubljen deželo svojih sanj. Brez oporekanja mora priznati vsakdo, da imajo karkaterne punčke umetniško vrednost. Seveda je treba igrice razstaviti nemirno, kakor je nemirna fantazija malih občudovalcev. Kuhinja, lastnoročno postavljen mlin, sploh vse, kar si deca želi. Zraven pa z rafinirano eleganco brone in kristal za izbirne dame in gospode. Vzorna je mala izložba v Stritarjevi ulici, ki nas uči, da je na najmanjšem prostoru mogoče doseči tudi največji učinek. Na lesenem ozadiju v naravni barvi izvrstno deluje orijentalna bajadera iz mnogobarvne fayence, vse ostalo, namreč elegantne torbice, pa delujejo le z mirno barvo plemenitega usnja. To je eleganca!

Da je tudi okno delikatesne trgovine lahko dekorativno, nam dokazujejo karjole na rjavi podlagi iz lesnikov in mandljev, ki je poživljena le s pomarančami in kalifornijskimi — krhlji breskev.

Kako efektivna je črna stila toaleta poleg dragocenega krzna med koloristično pravilno izbranimi modnimi predmeti, tudi to vidimo v Stritarjevi ulici, kjer smo sploh tudi jeseni opazili več vzornih oken te stroke.

Tudi Selenburgova ulica je bogata do brlih vzorcev zlasti v papirni stroki. Kdor razstavlja take knjigoveske umetnine, kakor so te mape, ima gotovo najboljši okus. Prav je tudi, da so gramofonski aparati brez vse nepotrebne navlake, saj vendar sami najbolj privlačijo kupce. Namesto več različnih predmetov, razstavite v skupini več enakovrstnih, kakor so na krasnih mapah razstavljeni komični bratci slavnega Bonza ali pa takoj poleg one živodreže škatle s pisemskim papirjem, ki dajejo ritem vsemu oknu, brez njih bi bilo pa nemirno.

Da je tudi namizno perilo mogoče efektno aranžirati, se prepričate v sosesčini, kjer je vrtnar zelo uspeh z božičnim nastrojenjem in pozlačene in posrebrene omele, lestenec iz zasneženega smrečja in živimi avrikarijami, torej brez pisanih rož. Gotovo zanimiv poskus! Sicer pa naši vrtnarji znajo urejati cvetlice kakor malo kje.

Lahko se mnogo pokaže z malim, kakor v oknu s samimi najelegantnejšimi pletenimi oblekami. Kako kultiviran okus ima ta aranžer, nam priča okno z vitrino, kjer so izloženi parfumi in neprekosljivo elegantne torbice. To so barvne harmonije!

Zelo ugaja tudi ledena jama iz samih belih robčkov in pa razni necessairji in vzorni kovčgi na modri podlagi.

Na Dunjski cesti smo vse leto občudovali iznajdljivost aranžerja, da je iz samih kravat mogel ustvarjati vedno različne in vedno prvostne skupine. To okno je vedno med prvimi v Ljubljani.

Da je pa iz samih špecerij mogoče okno, ki se lahko meri z najboljšimi kreacijami modne stroke, si istokot ogledate na Dunjski cesti. Na temnomodnem, naravno nagubanim zastorju z zlato borduro se najefektnije odražajo zlatorumeni kines

Radio

Izvrleček iz programov

LJUBLJANA (577 m 4 kw), ZAGREB (309 m 0.7 kw), PRAGA (349 m 5 kw), BRNO (441 m 3 kw), VARŠAVA (1111 m 10 kw), BERLIN (1454 m 4 kw), FRANKFURT (428 m 4 kw), LANGENBERG (469 m 20 kw), STUTTGART (380 kw 4 kw), DUNAJ (517 m 15 kw), LONDON (Davca 1604 m 25 kw), RIM (448 m 12 kw), BUDIMPEŠTA (554 m 20 kw), STOCKHOLM (Motala 1340 m 30 kw)

Nedelja, 23. decembra

LJUBLJANA 9.30: Prenos cerkvene glasbe iz franc. cerkve. — 11.: Koncert radio kvarteta. — 15.: Reprodukcijska glasba. — 15.30: Planinski spomini. (Prof. Mikar). — 16.: Koncert radio orkestra. — 17.: Poleti preko severnega tečaja. (Prof. Breznik). — 20.: Dobri vojak Švejk. (Izjava g. Cesar). — 20.: Božične cerkvene pesmi, poje stolni cerkveni pevski zbor. — ZAGREB 11.: Simfonični koncert hrvatske filharmonije. — 17.: Popoldanski koncert. — 19.45: Prenos iz narodnega gledališča: Bafrankova opera «Kraljica iz Medvedje grada». — PRAGA 16.: Prenos koncerta iz Brna. — 18.: Pevski in orkestralni koncert. — 19.: Koncert godbe na pihala. — 21.: «Sveti večer», balada za soliste, zbor in orkester. — Lahka glasba. — BRNO 16.: Popoldanski koncert. — 18.: Program iz Praga. — 19.: Večerni koncert orkestra in solistov. — 21.: Prenos programa iz Praga. — VARŠAVA 12.10: Prenos simf. koncerta iz filharmonije. — 18.: Orkestralni koncert. — 20.30: Koncert orkestra in solistov. — Lahka glasba. — DUNAJ 10.20: Zborovski koncert. (Singerknaben). — 11.: Koncert simf. orkestra. — 16.: Popoldanski koncert. — 18.45: Koncert komorne glasbe. — 20.05: Fallova spevoigra «Bratec predragi». — 21.30: Orkestralni koncert. — BERLIN 17.: Orkestralni koncert. — 20.: Božični program. (Orkester in solisti). — FRANKFURT 17.: Bardardova opera «Pastirska legenda». — 19.30: Prenos iz frankfurtske opere: Straussova opereta «Ciganski baron». — LANGENBERG 16.30: Koncert komornega orkestra. — 19.: Zbor poje Bachove pesmi. — 20.05: Orkestralni koncert. — Lahka glasba. — STUTTGART 16.: Opera glasba. — 20.15: Koncert Mozartovih skladb. — 21.30: Božična igra. — BUDIMPEŠTA: 12.10: Koncert madžarske glasbe. — 17.30: Popoldanski koncert. — 19.30: Prenos iz budimpeštanske opere. — Ciganska godba. — LONDON 18.15: Violinski koncert. — 18.45: Bachova glasba. — 22.05: Orkestralni in pevski koncert. — RIM 17.: Vokalen in instrumentalni koncert. — 20.45: Simfonični koncert. — STOCKHOLM 19.15: Si-bellusova opera «Pelet in Melizanda».

Ponedeljek, 24. decembra

LJUBLJANA 12.30: Reprodukcijska glasba in borzne vesti. — 15.: Božične pravljice. — 16.: Koncert radio orkestra. — 19.30: Prenos slovesnega zvonjenja iz cerkve sv. Petra. — 20.: Božične šege in navade. — 21.25: Božične šege naših Amerikancev. — Recitacije g. Marije Vere. — Godba na harfo in violino. — Angleški rog s harfo. — Koncert radio orkestra. — 22.: Božične pesmi poje šentpetrski cerkveni zbor. — 23.: Radio orkester. — 24.: Polnočnica naših izseljencev v Ameriki. — ZAGREB 17.: Poljuden božični koncert. — 20.: Koncert hrvatskih božičnih pesmi. — 23.: Reprodukcijska glasba. — 24.: Prenos božičnega zvonjenja. — 24.05: Prenos polnočnice iz Markove cerkve. — PRAGA 19.30: Recitacijski večer. — 19.35: Prenos iz Bratislave: Slovaški božični večer. — Recitacije in lahka glasba. — BRNO 16.15: Božične narodne pesmi. — 18.15: Klavirski koncert. — 18.35: Spevoigra «Sveti večer». — 19.35: Program iz Bratislave. — VARŠAVA 17.: Božični večer za deco. — 20.30: Božični koncert orkestra in solistov. — DUNAJ 11.: Popoldanski koncert. — 15.: Božične pravljice in narodne pesmi. — 17.50: Koncert kvarteta. — 18.45: Božični samotarjev. — 20.: Božični zvonovi in orgle. — Korali in božične pesmi. — 20.45: Orkestralni koncert. — BERLIN 16.30: Orkestralni koncert. — 18.35: Prenos iz Kolna: božično zvonjenje in pesmi. — 19.: Koncert pevskega zbora in godbe na pihala. — FRANKFURT 20.30: Koncert na orgle. — 21.: Dikcijske božične pravljice in svetovna glasba. — LANGENBERG 16.30: Orkestralni koncert. — 18.: Koncert na orgle. — 18.45: Božične pesmi, poje zbor. — 19.15: Koncert moškega in otroškega zbor.

Darilo naj bo

aktuelno, lepo, koristno! Brez dvoma je

radio

namernejše darilo za Božič in Novo leto!

Se dober in zanesljiv mora bit?

Najmoderneje na tem polju dobite pri specialni radio-trgovini

Radio - Dal

Kongresni trg 3

Zahtevajte ponudbe in neobvezno predvaja Janjel

ra ter zbora poznan. — 21.: Koncert komorne glasbe. — STUTTGART 17.: Otroški božič. — 19.15: Božične pesmi. — 20.15: Mešan božični večer. — 22.15: Literarno glasbeni večer. — 23.30: Koncert na orgle. — BUDIMPEŠTA 12.30: Koncert. — 16.30: Božič po radiu. (Orkester, zbor in solisti). — LONDON 19.45: Schubertovi klavirski dueti. — 20.15: Lahka glasba. — 20.45: Orkestralni koncert. — 21.30: Božične večerice. — 22.35: Orkestralni in pevski koncert. — RIM 17.30: Prenos koncerta iz filharmonije. — 20.45: Perosičev «Božični oratorij». — STOCKHOLM 19.30: Božične pesmi. — 20.15: Koncert pevskega zbora in solistov ter recitacije.

Torek, 25. decembra

LJUBLJANA 9.30: Prenos cerkvene glasbe iz stolnice. — 11.: Koncert radio kvarteta. — 15.: Reprodukcijska glasba. — 15.30: Trinovski cerkveni zbor poje božične pesmi. — 16.30: Religiozna glasba in božične recitacije. — 20.: Peterčkove sanje; spisal g. Golia. Izvajajo gledališki igralci. (III. dejanje). — Radio orkester izvaja religiozno glasbo. — ZAGREB 10: Prenos slovesne maše iz Markove cerkve. — 17.: Popoldanski koncert. — 20.35: Koncert čelistu Radoslavlja Prejaca. — 22.: Koncert lahke glasbe. — PRAGA 15.: Prenos iz nar. gledališča: Smetanova opera «Tajnost». — 17.30: Arije in pesmi. — 19.30: Koncert češke filharmonije. — BRNO 15.: Prenos opere iz Praga. — 17.30: Pevski koncert. — 19.: Klavirski koncert. — 19.30: Prenos koncerta češke filharmonije iz Praga. — VARŠAVA 19.: Prenos pevskega in orkestralnega koncerta iz Krakova. — 21.: Prenos iz Vilne: Limanovskega «Božični misterij». — DUNAJ 10.20: Koncert na orgle. — 11.: Zborovski in orkestralni koncert. — 15.30: Mladinski koncert. — 18.20: Koncert komorne glasbe. — 20.05: Melodrama «Johann Nestroy». — BERLIN 16.30: Popoldanski koncert. — 19.: R. Straussova opera «Rožni kavalir». — FRANKFURT 17.: Koncert skladb Berlioz. — 19.: Legendi za svete noči. — 20.: Prenos iz Langenberga. — LANGENBERG 17.40: Koncert solistov. — 19.: Program iz Frankfurta. — 20.: Božični koncert orkestra in pevskega zbora. — Program za zabljublence. — Lahka glasba. — STUTTGART 18.15: Božični večer. — 19.: Program iz Frankfurta. — 20.: Carobna pravljica o «Možu na luni». — BUDIMPEŠTA 12.10: Koncert opernega orkestra. — 16.40: Koncert madžarskih pesmi. — 19.: Lehárjeva opereta «Paganini». — Ciganska godba. — LONDON 19.30: Božične večerice. — 20.35: Koncert instrumentalne glasbe. — 22.15: Poljuden orkestralni in pevski koncert. — 23.30: Lahka glasba. — RIM 17.30: Vokalen in instrumentalni koncert. — 20.45: Koncert orkestra in solistov. — STOCKHOLM 20.30: Bachov božični oratorij.

Sreda, 26. decembra

LJUBLJANA 9.30: Prenos cerkvene glasbe iz franciskanske cerkve. — 11.: Koncert radio orkestra. — 15.: Reprodukcijska glasba. — 15.30: Humoristično štivo. (Milčinski). — 16.: Koncert radio orkestra. — 20.: Tržiški večer. — 1. Zgodovina Tržiča. 2. Fantovsko petje. 3. Gospodstvo in obrt Tržiča. 4. Šege in običaji Tržičanov. (Recitacije in petje). 5. Izlet na Kofc. 6. Tržiška noč na Kofc. — ZAGREB 10: Prenos slovesne maše iz Markove cerkve. — 17.30: Popoldanski koncert. — 20.35: Koncert francoske glasbe. — 22.: Lahka glasba.

ba. — PRAGA 16.30: Božične pesmi. — 19.: Koncert godbe na pihala. — 20.: Božični program. — BRNO 16.30: Koncert iz Praga. — 19.20: Klavirski koncert. — 20.: Prenos programa iz Praga. — VARŠAVA 12.10: Prenos simf. koncerta iz filharmonije. — 15.15: Popoldanski koncert. — 21.30: Prenos iz Katovice: Orkestralni in pevski koncert. — DUNAJ 10.20: Koncert na orgle. — 11.: Koncert dunajskih filharmonikov. — 16.: Koncert orkestra Volksopere. — 18.30: Koncert komorne glasbe. — 19.35: Bussanova «Zimska legenda». — Koncert kvarteta. — BERLIN 20.: Orkestralni koncert. — FRANKFURT 18.: Koncert godalnegv kvarteta. — 20.15: Koncert lahke glasbe. — LANGENBERG 16.30: Božična glasba za deco. — 19.: Prenos iz kölnskega gledališča: Bizetova opera «Carmen». — Lahka glasba. — STUTTGART 17.: Božični koncert komornega zbora. — 18.45: Violinski koncert. — 20.15: Program iz Frankfurta. — BUDIMPEŠTA 12.40: Koncert opernega orkestra. — 16.15: Glasba za deco. — 18.25: Melodrama. — 19.30: Prenos iz budimpeštanske opere. — Ciganska godba. — LONDON 19.45: Schubertovi klavirski dueti. — 20.15: Lahka glasba. — 22.35: Koncert komorne glasbe. — RIM 17.30: Vokalen in instrumentalni koncert. — 20.45: Dramski večer in lahka glasba. — STOCKHOLM 20.: Koncert godalnega orkestra.

Ruska revija v Jugoslaviji

(Ruski arhiv). Časopis za politiko, kulturo i privreda Rusije. Beograd. 1. in 2. zvezek 1928.)

V dobrih starih časih sta bila čtolstvi žurnal in ruski inteligent neločljiva imena. Zgodovina čtolstega žurnala, to je zgodovina ruske inteligence. Tam nekje v provinci, v tambovski ali permski guberniji, je žepel ruski inteligent pred svojim čtolstim žurnalom in ga čital vestno in natančno v zimskem in letnem času, od prve do zadnje strani, kakor se čita sveto pismo. Za Ruso je bil čtolsti žurnal prava naslada, za nas pa skoraj strah in trepet, kajti vsaka stvar je bila prikazana dolgovestno, metafizično: kratkih jedrnatih člankov, kakor bi mi rekli, revijskih, Rusi pred vojno niso poznali.

Svetovna vojna je tudi v tem oziru vsako stvar postavila na svoje mesto. Ruskega čtolstega žurnala ni več, revolucija in boljševizem sta ga porušila. Ali ruska emigracija v Jugoslaviji, ona, ki je podedovala stare narodnjake, in je najbližja česerovcem, to je socialnim revolucionarjem, ne ona monarhistov in velikih knezov, je začela izdajati v Beogradu svojo revijo, ne več čtolsti žurnal, pod imenom «Ruski arhiv». Tudi članki «Ruskega arhiva» so precej obsebnili, ali v njih ne prevladuje ruska metafizika starih časov, ampak so polni činjenic, polni zbiravega realizma. Skoro se spominjamo naše goriske «Vede», ki ni našla naslednice v Jugoslaviji, četudi bi bila morebiti mnogo potrebnejša, nego je bil ona goriska «Veda», ki je postala žrtev svetovne vojne. Mimo srede bodi rečeno, da je «Ruski arhiv» najobsebnija in morebiti tudi neitetejša revija, ki izhaja v naši državi. Tu ni pesnile in pripovedk, ki polnijo naše revije.

Kaj hoče «Ruski arhiv», ki se tiska na srbsko - hrvatskem jeziku? Življenje in delo 140 milijonov Rusov nista produkt boljševiške diktature, nista produkt tega ali onega režima, nego rezultat komolciranege zgodovinskega procesa in originalnih geografskih in etnografskih činjenic. «Ruski arhiv» želi prikazati pravo Rusijo v silju slave njenege genija, hoče poskušati najti polta njenegega razvika, hoče dati poim ogromne sile stvarjanja ruskega genija.

Potrebno je najprej, da približemo važno stvar. V tej reviji ni žolnih, sentimentalnih napadov na sovjete. Objektivno je pokazano sovjetsko delo, nji ovi kolosalni socialni eksperimenti, morebiti največji, kar jih je kdaj stvoril kak narod. Ali kritika tega eksperimenta je stvarna, dokumentirana in empirična; končni rezultat je: sovjetski eksperiment bo ostal eksperiment, ne bo se mogel obdržati, posvečen bo neminovni transformaciji. Samo čas počasi izpodreja toko gorostasno organizacijo vladanja in ekonomskih sil. Prava naloga «Ruskega arhiva» je, da se mi Jugoslovenci poučimo o pravem bistvu današnje Rusije. To je potrebno, bolj, ko vsaka druga stvar, ker nas je polihla Knez Mihaelove in Kralja Milana ulice oddelila od današnje Rusije kakor s kitajskim zidom.

P. Selivanov je napisal v arhiv vsrsten članek o etnografiji in prebivalstvu SSR. Zanimive stvari čujemo. Leta 1922 je bilo prebivalstvo Rusije za 9.5 milijona manjše nego je bilo pred svetovno vojno. Ali Rusija ne bo izumrla. Prirodni rast prebivalstva je bil 1. 1911. do 1913. na 1090 duš 199. leta 1925. pa rasti v RSFSR (prejšnja velika Rusija) 211, v Ukrajini še celo 227. Sovjetska Rusija je torej plodnejša od carske. Poljska in Rusija sta najplodnejši državi v Evropi, četudi Nemčija po vojni nazašla. Vsa tragika boljševizma leži v dveh številkah: mestno prebivalstvo Rusije tvori 25 milijonov, kmetstvo pa 120 milijonov. Velika Rusija ima samo dve mesti z nad pol milijona prebivalstva: Moskva z 2.616.000 prebivalcev (1914.

leta 1.787.000) in Petrograd s 1.616.000 prebivalci (1. 1914. 2.118.000).

Federalno ustrojstvo sovjetske Rusije je neizmerno komolcirano. Federalna država je sestavljena iz 12 avtonomnih republik, 15 avtonomnih oblasti in 3 novih oblasti. B. Mirkim - Gecevič, najboljši poznavalec sovjetskega federalnega prava, nam slika karakterske sovjetskih mednarodnih pogodb, ki tvorijo podlago za SSSR, t. j. Zvezo socialističnih sovjetskih republik. Počeni od leta 1920. priznavajo tudi druge evropske države sovjeta. Ti akti priznanja imajo različen pravni značaj. Prva je bila seve Italija, ki je bila najbolj zavzela, za popolno priznanje sovjetske Rusije in ki je sklenila z njo trgovinsko pogodbo. Nato so sledile druge države.

«Ruski arhiv» pa ne obravnava samo političnih vprašanj današnje Rusije, temveč tudi gospodarska. Vereščak, delavni član «Zmogoraz» v Beogradu, prikazuje komunistični agrarni problem, od katerega je odvisna usoda boljševizma. Kmet bo končno zmagal. Izvrstna je študija profesorja Lapšina, ki dokazuje stvaranje silo ruskega in slovanškega znanstvenega genija.

«Ruski arhiv» ne zanemarija niti ruske moderne literature, gledališča, umetnosti, pa to je šele v drugem redu, kakor mora to biti v pravi reviji.

Vrlo dragocena je bibliografija e nomije današnje Rusije, kakor tudi pregled glavnih ruskih del v vprašanih mednarodne politike in mednarodnih odnosih. To so pravi zakladi za vsakega, ki hoče študirati ruske probleme.

Pojav, kakršen je «Ruski arhiv», je ravno za Jugoslavijo vrlo važen. Odkar je propadla carska Rusija, nam manjka vsak spoj z ruskim življenjem. In to življenje je kljub tra-

gičnim razmeram tako neizmerno bogato, tako silno svojoobrazno, tako gignatsko in v svojih osnovah vendar čisto slovansko, da bi bil pravi zločin, ako bi se mu odtujili.

Dobro razumevanje ruskih problemov je za nas silno važno. Čehi so v tem oziru od nas agilnejši, inteligentnejši, širokogrudnejši. Od dneva, ko so sovjeti prišli na vlado, pa do danes so v stalni zvezi s sovjetsko Rusijo, četudi je diplomatsko niso priznali. Mi pa zavzemamo isto stališče, kakor Spanija in Madžarska. In povrh imajo Čehi še toliko milijonov socialističnih in komunističnih delavcev!

«Ruski arhiv» prinaša ostro kritiko boljševiškega režima. Stalinski je psevdonimni pisatelj, ki razpravlja o revoluciji ruskega boljševizma. Njegovi zaključki so negativni, kar se tiče bodočnosti boljševizma. Samo gre za proces, ki bo trajal še dolgo in dolgo. Predpogoj eksistence boljševizma in njegove stalnosti je svetovna revolucija, ki pa ni prišla. Brez svetovne revolucije je boljševizmu izpodkrajena njegova glavna podlaga.

Menda je še Slovencev, ki se spominjajo starega rusofila Podgornika in njegovega «Slovanškega sveta». Podgornik pač ni mogel slutiti, da bo v novi jugoslovnski državi ruska emigracija izdala svoj moderan čtolsti žurnal. V tem žurnalu je vsega, samo ni niti ene besede o pravoslavju in samodržstvo je samo še zgodovinska kategorija preteklosti. Tako se časi menjajo.

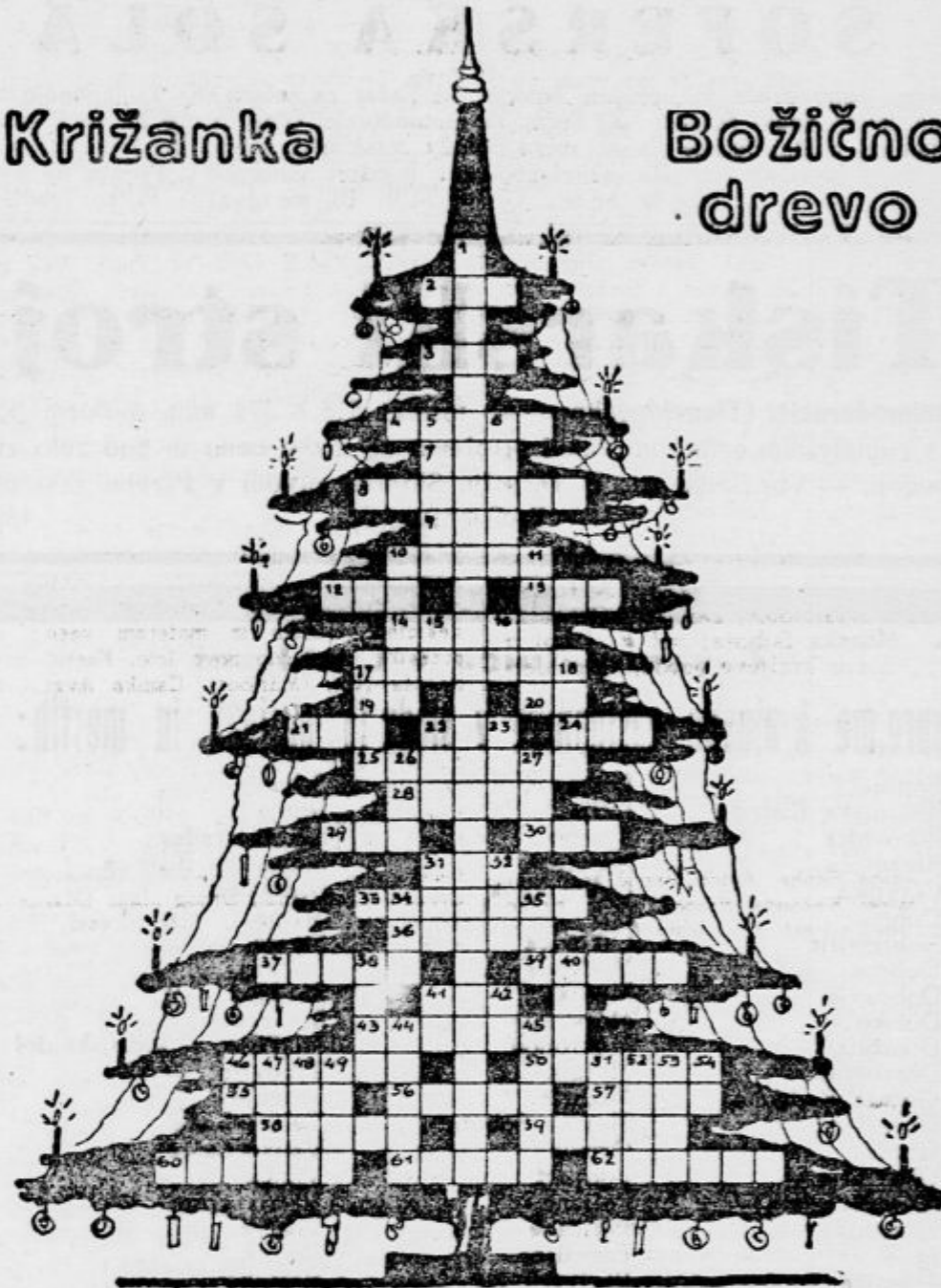
Zeteli je, da ne bi bilo inteligentnega Slovenca, ki ne bi vzel v roke te sijajne revije, ki je pravi ključ v carstvo ruskega duha. Samo dobro bi bilo, ako bi se nekateri članki tiskali tudi v latinici.

Našim prijateljem okoli «Ruskega arhiva» in «Zemgora» pa kličemo: Pogumno in smelo naprej!

Illyricus.

Križanka

Božično drevo

Vodoravno: 2. Grški bog, 3. Zensko krstno ime, 4. jugoslovnski zločinec, 7. konica, 8. indijski kraj po smrti, 9. sportno gibanje, 10. bolezen, 12. gora v Mali Aziji, 13. gora na otoku Mindanao, 14. zgradba, 17. mesto v severni Nemčiji, 19. beseda, katero Primorci radi rabijo, 20. italijanski spolk, 21. otočje v južni Indiji, 22. rimski bog, 24. otok v Dalmaciji, 25. glavno mesto Indije, 26. titanka, 29. srbska utezna mera, 30. kulturno društvo, 31. oblika nemškega pomožnega glagola, 33. mesto v Sloveniji, 36. Reka v Franciji, 37. glavno mesto evropske države, 39. H. Sattnerjeva opera, 41. ime znane filmske igralka, 43. mesto v Nemčiji, 46. ime zrakoplova, ki ga je zadel nesreča, 50. slovenski politik, 55. indijski bog, 56. boginja lova, 57. angleški pes, 58. gorska vas, 59. kras moža, 60. Slovanska boginja, 61. skupina živali, 62. mesto v gornji Italiji, kjer se je vršila bitka.

Navpično: 1. Znan Prešernov verz, 5. žla, 6. domovina znanega grškega junaka, 10. indijski stam, 11. slovenski nogometašni klub, 15. Sbohrstovski veznik, 16. nemška kratica, 17. sportni pozdrav, 18. reka v Rusiji, 22. del Kristusovega vzklila (hebr.), 23. del junca, 26. mesteca v Bački, 27. sveč (srbohevr.), 31. japonski admiral, 32. feni-

čansko mesto, 34. zensko krstno ime, 35. madžarski števnik, 36. pušava v Aziji, 40. reka v Sibiriji, 41. otok ob francoski obali, 42. Prešernov veznik, 44. Umrl ljubljenece hrvatskega naroda, 45. mesto v Arabiji, 46. francoski spolk, 47. pritok Drine, 48. egipčanski bog, 49. raztaljena snov, 51. krstno ime znanega češkega pe-nika, 52. zanimanje žensk, pa tudi moških, 53. moško krstno ime, 54. egiptovsko božanstvo.

Rešitev križanke predzadnje nedelje.

Vodoravno: 1. lan 4. Gregorčič 8. gama, 9. Ren 11. Asta, 13. aida 15. ie 17. Arad, 19. angel, 21. R. U. R. 23. rino, 25. aza, 26. Erato, 28. Rim, 30. la 31. ondi 33. ovr, 35. nad 36. očaki 37. armada.

Navpično: 1. legar, 2. aza, 3. Nomadi, 4. gos, 5. raf, 6. Ivan, 7. če, 10. nilegov 11. Avrel 12. tara, 14. dasi, 16. Ela, 18. Aron, 20. ga 22. Uran, 24. priča, 27. tida, 29. moka, 32. dom, 34. vi.

Rešitev nedeljske križanke.

Vodoravno: 1. omaka, 5. enl, 6. laz, 7. ide, 9. krč, 12. angel, 13. mno, 14. mak, 16. oči 18. Lucifer, 21. ria, 22. ale, 24. roči, 26. Rostand

Navpično: 2. mejniki, 3. Ana, 4. kizmet, 8. drog, 10. Manju, 11. blače, 13. Molnar, 15. karbid 17. lili, 19. Cres, 20. fara 23. lo, 25. on.

Najrazviciene šim zahtevam od ovariato naši

rad o-apat in zvočni ki.

Slušala po D n 65 - prvovrstna.

Z ntavajte brezplačne cen ke!

Radio-Bar Radio-Bar

Ljubljana, Mesni trg

Ivan Albrecht:

Jernejeva zgodba

«Dajte, stric povejte,» sem dejal sosedu Jerneju, ko je prišel k nam, «kako je bilo takrat na Primorskem!»

Sosed Jernej je bil čisto sam v svoji bajti in je za vsak praznik prihajal k nam, da se otrese samotje. Čeprav sem poznal ono čudno zgodbo, se mi je vendar zahotelo, da bi jo slišal še enkrat. V svoji trpki preprostosti me je vselej presunila, da mi je šel kar mrzav po kosteh, ko sem jo poslušal.

Sosed Jernej je vzdihnil, me kapasto pogledal in si natičil pipo.

«Ej, ljubi moj,» je dejal, «kaj bom pravil, ko me je samega sebe strah, kadar mislim na to!»

Moj proseči pogled ga je vendar pregovoril. Nažgal si je pipo in zamolil povzel:

«Oh, tistega božiča ne pozabim do smrti, da pa tudi učakam Metuzalemov starost! Leta 1916 je bilo, na Rombonu, tam nad Bovecem. Lepa jasna in ostro mrzla noč, da je kar rezalo. V dve gube zvit in v plašč zavit čepin na straži in zadremeljem. Je hi'o hudo tisti čas. Zeblo nas je in tudi stradali smo že tako po malem. Bojev tam res da

ni bilo skoraj nič, ali zato je bilo druga dela tem več. Katerikrat je tudi počilo in marsikoga pos alo na oni svet. Na sveti večer tega leta torej, č p m na straži in zadremeljem. Čepel sem za veliko skalo na ravnici stopničasta po-bočja. Mahoma zagledam v sanjani brata, Andreja, tistega, ki se je bil priženil v Cedad, Izza izbruha vojne nisem imel nikakega glasu o njem. Pa mi pride in me tako mlo gleda in samo: «Jernej,»

«Andrej,» se zavzamem, «od kod pa ti?»

On spet:

«Daj mi roko, Jernej, pa nikar nič ne zameri.»

Ko mu hočem dati roko, se zgrozim, iz čela mu lije kri in se črno lepi po levem očesu, po licu ter vse doli za vrat.

«Andrej,» se prestrašim in planem iz spanja. Pomanem si oči in se p'aho ozrem na okrog. Nikjer žive duše. Spodaj po Bovški kotlini se počasi plazijo isčnča svetloba laških žarometov. Tu, tam bevsne puška v temi, včasih zarazila je strojnica, sicer pa mir ko v grobu.

Nekaj zaškrtva v moji bližini. Više v gori se sproži kamen in odletavale dr-či navzdol. «Narednik gre pregledovat

straže,» si mislim. «To je sreča, da sem se zbudil.» Toda kamen se umiri v dolini, a k meni ni nikogar. Ko sova pazim v noč. Kar se mi zazdi, da se neka giblje spodaj pred menoj. Previdno oprežujem izvis skale. Svit laskega zarometa obsine senco, ki zdiči obstane. «Laski alpinec,» se zdremem. Svit zarometa se sunkoma premakne proti desni, a pod menoj spet začne hreščati kamenje. «Zavratno hočejo napasti,» me spreleti. «Mislijo, da spimo. Ne boste, junaci, ne boste!» Mirno nas onim puško na skalo, pomerim in naperim:

«Stoj!»

Spodaj je za trenutek mir, a kmalu se mi zopet zazdi, da čujem, kako ropoče kamenje.

«Stoj!» siknem še enkrat.

Pred mano zopet mir, vendar ne za dolgo. Čedalje bliže, više k meni prihaja, se mi zdi.

«Stoj!» zadržim še zadnjič in skoro nehoti sprožim.

«Sveta Marija,» jekne spodaj. Kakor ni nič posebnega, v volni ubiti človeka, me je pretrese in me oblije znoja. Na laski vojak v slovenskem jeziku zakliče na pomoč?

Ko odjekne strel, se priplazi narednik.

«Si ti streljal, Jernej?»

«Jaz, gospod narednik. Laha sem pogodil.»

Nato povem, kako in kaj. Kmalu ob-svetli naš žaromet tisti prostor. Na sivem kamenju leži trup o laškega alpinca.

«Ko bi ga spravil k nam,» pravi narednik. «Mogoče je še živ in bi kaj prid izvedeli od njega.»

Zadaj, pri stotnji se še baha mlačnozob kadet: «Pa smo ga! Eden je spet manj.»

Saniteta se polagoma plazi proti laškemu ranjencu. Mukoma ga vlečeta dva navzgor in mimo mene na naše po-vejštvo. Na moje mesto postavi narednik drugega, češ:

«Lahko greš tja, boš vsaj videl, ko ga si ohladil.»

Šel sem, vendar so me nekam čudno presunile njegove mrzle besede. «Kaj ti je storil, da si ga ubil?» se je upiralo v meni. Čim bliže sem bil obvezovališču, tem bolj neprijetno mi je bilo pri srcu... Nazadnje pridem do kaverne, kjer je stoloval naš sanitetni praporščak. V medu razsvetljeni luknji se je bilo zhralo že več častnikov in podčastnikov. «Kdo ga je?» slišim praporšč

Chryslerjev genius je ustvaril novo vozilo

„DETROIT“

Šest cilindrski 10/55 KS, hidravlične zavore na vse štiri kolesa, hidravlični amortizerji.

Chrysler Sales Corporation Detroit, Michigan U. S. A.

Generalno zastopstvo za Slovenijo:

Dolenc & Tönnies, autoprodajna družba z o. z.

LJUBLJANA, Dvořakova ulica 3

Telefon št. 2762

Novoletna razstava od 1. - 4. januarja v hotelu UNION.

15773

Oblastveno privoljena

ŠOFERSKA SOLA

za dame, samovozače in poklicne šoferje. 1.) Tečaj za začetnike. 2.) Izpopolnitveni tečaj za one, kateri znajo že voziti. 3.) Tečaj za motocikliste. Glasom ure, bje velikega žnpana Ljubljane in Mariborske oblasti mora položiti vsak lastnik eno ali dvosednega motornega vozila šoferski „pit“. Na razpolago zaprti in odprti avtomobili. Prijave na svoječasne komisariata šofer-ke zote. GABERŠČIK Blawie sova 52. Poštni predal 255

Tiskarski stroj

nov, najmodernejši (Tiegeldruckpresse), format 518 x 374 mm, motorni pogon 1 KS, s kompletnim priborom, takoj prodamo za nizko ceno in pod zelo ugodnimi pogoji. — Vprašanja na: D. D. prije Škodini zavodi v Plzinju, zastopstvo ZAGREB. 15681a

Zavarovalnica v Ljubljani

sprejme krajevne zastopnike v sledečih občinah in mestih:

Beltinci	Lesce	Selca
Bohinjska Bistrica	Litija	Semič
Borovnica	Ljubno	Slovenjgradec
Brezovica	Logatec	Slovenska Bistrica
Cerknica	Loški potok	Sodražica
Dob	Lož	Stična
Dobrepolje	Lukovica	Straža
Dobrna	Medvode	Šoštanj
Dobrunje	Metlika	Št. Janž
Dolsko	Mojstrana	Št. Jernej
Domžale	Mokronog	Št. Peter v Savinjski dol
Dravograd	Motnik	Trbovlje
Gornja Radgona	Mozirje	Velenje
Gornji grad	Murska Sobota	Velika Loka
Gradac	Ormož	Velike Lašče
Grosuplje	Podnart	Vinica
Guštanj	Poljane	Višnja gora
Hrastnik	Poljčane	Vodice
Ig	Prevalje	Vojnik
Jesenice	Ptuj	Vrhnika
Jezerško	Radovljica	Vuhred
Kamnik	Rajhenburg	Zagorje
Konjice	Raka	Zidani most
Kozje	Ribnica	Zalec
Laško	Rogatec	Zelezniki

kakor tudi več notovanih uradnikov s plačo, dnevnico in stalno službo s penzijo. — Sp. so. in. interesentje naj pošljejo oferte na upravo „Jutra“ pod „Posredovalec“. 15771a

je
„OLLA“
GUM...? NAJBOLJA!
Dokazano
najpopolnejša!

Kupim
smrekove storže in krompir
15/27a
prodam
1 vagon prešane sladkega sena
Ponudbe pod „Smreka, seno“ na ogli odd. „Jutra“.

Cenjenemu občinstvu vladno naznanjam da točim najoljša
da mat nša in štajerska vina.
Preko ulice popust. 15726a
Za obilen obisk se priporoča
Vinotoc M. PIŠLIČ, Vošnjakova 4

Pristno

slivovko, droženko, brinjevec, konjak
rum vse vrste likerjev, sadnih okov,
špirita, vinskega kisa, esencnega kisa
čaj v zavrtkih in odprt po ugodnih
cenah v trgovini

Jakob Perhavec,
Maribor, Gosposka ulica št. 19
Zavarna za izdelovanje likerjev, deželnih vin in sirupov
Na debelo! 15742-a Na drobno

„RUDE IN KOVINE“

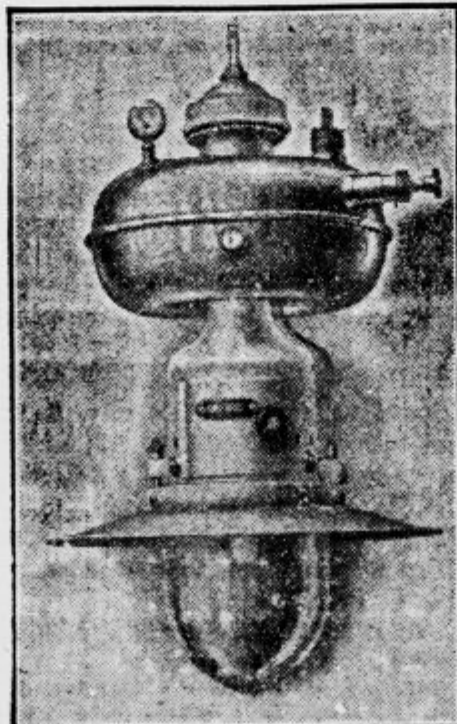
DRUŽBA Z O. Z.

Brzjavni naslov: RUDE
Telefon interurban: 2727

Tekoči račun: Poštna hranilnica
Ljubljana št. 14.167

EN GROS: svinec, cink, cin, aluminij, baker, cinkova pločevina, svinčena pločevina, pocinkana železna pločevina (izdelek Cinkarne d. d. Celje), žveplenikisla glina, aluminijev hidrat, bakrena galica, cinkov prah, katran, stare kovine, kovinasti ostanki, rude vseh vrst. 15.673a

„STANDART“ svetilka

Najboljša, najsigurnejša z lepo belo svetlobo.
Podzastopnike sprejememo za vsa večja mesta.
Samo pismene ponudbe na:
Standart-Svetlost Beograd, Knez Mihailova 8

Kaj? Kaaj? Kaaaj? Zakaj nesejo pački vprašaj...?

Zato, ker tudi Vi še niste naročili:

170 narodnih pesmi „Prepevajte“ za 10 Din,
190 drugih pesmi „Pojte“ za 10 Din, krasno
fantovsko knjigo br. za 12, vez. 20 Din, pre-
lepo slikovito pravljico „Boj in zmaga“ za
5 Din, pravilčno igro „Palček Potep“ za
5 Din, „Prilateliki v uzankah“ broš. za 6,
vez. za 10 Din, ganljiv „Pozdrav iz domo-
vine“ za 4 Din, priljubljeno „Novo vero“ za

4 Din, „Sadjarčke“ za 5 Din, „Brezačko-
holne sadne pijače“ broš. za 10, vez. za
15 Din, izredno zanimiv „Dinamit in anti-
dinamit“ broš. za 10, vezan za 15 Din do-
bite poštne prosto, če pošljete denar (po
položnici št. 14.263, ki jo dobite na vsaki
pošti, ali v znamkah v pisnu) naprej, sicer
po povzetju. 15.717a

Brezalkoholna produkcija, Ljubljana, Poljanski nasip 10/2.

Oglejte si v Vašem interesu naše
izložbe in našli bode, kar potrebujete.

Najprikladnejša božična in novoletna darila

Cene za to priliko izvanredno znižane in

na dolgoročno odplačevanje brez
vsakega pribitka!

15717

Oblačilnica „ILIRIJA“ Ljubljana
Mestni trg 17/I. Telef. 2825

Število članov nad 10.000 V letu 1928 plačane podpore Din 250.000—

Ljudska Samopomoč

podporno društvo za slučaj smrti za Slovenijo,
v Mariboru, Aleksandrova cesta 45.

sprejme do konca februarja 1929, v oddelku „A“
vse zdrave osebe od 1 do 70 let a. Na višja podpora Din 1000—,
posmrtnina za vsak smrtni slučaj 50 pa a.

Enkratna vplačila po starosti od 18 do 40 Din.

V tem oddelku e dana vsakomur prilika torej tudi najrevnejšim
slojem za pristop v to človekoljubno društvo.

V oddelku „P“ oziroma „B/I“, „P/I“, „D/I“ s podp.ami od
2000— do 132.000— Din se sprejmejo do nadaljnjega še zdrave
osebe od 21. do 50 let a.

Z hvala e še danes zastopnj pristopno izjavo.

„Eden za vse — vsi za enega“

Kolo jahačev in vozačev v Ljutomeru vlnudno
naznanja, da je danes ponoč preminul njega dolgoletni in
častni predsejn k, gospod

Alfred baron Rossmanith

Pogreb nepozabnega pokojnika bo v nedelo, dne 23. de-
cembra ob pol 4. s posestva Brandhof p i Mariboru.

Ljutomer, dne 21. decembra 1928.

Odber.

Pišite

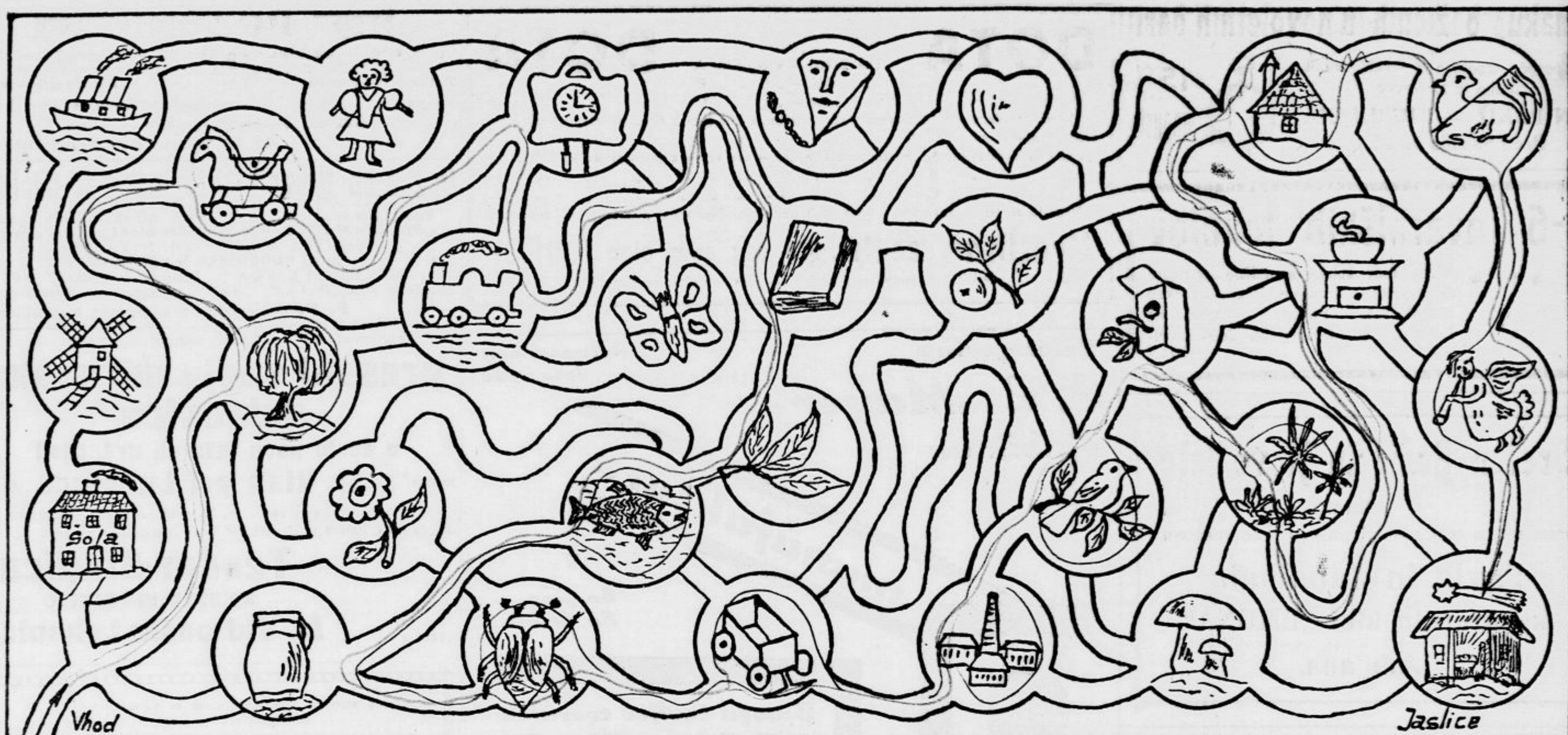
nam dopisnico in dobili boste po-
polnoma brezplačno in brez vsake
obveze naš modni katalog z 730
slikami. Samo pišite še danes, jutri
mogče ne boste imeli časa.

Kastner i Öhler
Zagreb

največja izvozna in trgovska hiša
v državi.

Božična nagradna naloga za male „Jutrove“ prijatelje in prijateljice

Ime: _____ Sola in razred. _____ Ne tančen naslov: _____

Ako najdete to pot, **jo lepo označite s svinčnikom, najbolj z rdečim ali modrim**. Nato napišite pod sliko svoje ime, šolo, razred in točen naslov, odrežite list na označeni črti, ga denite v kuverto in napišite na kuverto:

LJUBLJANA Knaflova ulica 5.

Izmed vseh onih, ki bodo nalogo pravilno rešili, jih bomo izžrebali deset. Kdor bo izžreban prvi, bo dobil kot prvo nagrado

Imeniten gramofon s petimi lepimi ploščami.

eno lepo mladinsko knjigo.

Torej svinčnik v roke »Jutrovčki! Pa mnogo sreče pri reševanju naloge in mnogo veselja in sreče v praznikih!

„JUTRO“.

CONTINENTAL
kvalitetni in visoko delazmožni stroj
SAMOPRODAJA 15.757 n
IVAN LEGAT, MARIBOR
VETRINSKA ULICA 30 Tel. Int. 434

KOLMANOVO
PLAVILO
JE NAJBOLJE
CEMA PO KOMADU
SAMO EN DINAR

ZAKAJ
BI
KUPOVALI
DRUGO ?

Patent
D. K.

Patent
D. R.

Generalno zastopstvo za Balkan

P. GASPARAC, Zagreb

Draskovičeva ul. 13

tel. 28 - 5

Za Slovenijo:

J. ROŽIČ, Ljubljana,

Kette Murnova 14.

Razni kofoli in
sukno iz domačih
težkih in angleških
tovarn. Double za povrsne
l. t. d. izdelujejo se obleke po
meri točno, fino in po nizki
ceni pri tvrdki:
J. KROSELJ
Kette - Murava (Maribor) c. 15
in v podružnici
Zaloška cesta 17.

svetovno zmagovalni motocikli

250, 350, 500 in 1000 ccm
brez in s prikolico.

Vsak interesent, ki se odloči za takojšen nakup, najpozneje pa do konca tega leta, oziroma si v tem času rezervira motocikel za spomlad, uživa znaten popust.

A. J. S. motocikel je znamka za poznavalca. — Vsak posamezen motocikel je mojstrski izdelek!

Posebno ugodne plačilne ojašave!

15.763 a

Generalno zastopstvo: O. ŽUŽEK, Ljubljana, Tavčarjeva ulica 11.

Na nakup božičnih in novoletnih daril

prilagojena trgovina z juvelij, urami,
zlatino in srebrnino

VAN PAKIŽ — LJUBLJANA
Pred Škofijo št. 15.

15 %
popusta.

5-6 tovarniških lokalov

lahko tudi suhe skladiščne prostore
iščemo takoj v najem. Poznejši nakup
ni izključen. — Ponudbe v nemščini na
Edvard Held, Reichstadt, Čekoslova-
ška. 15623-a

Srečen Božič in Novo leto

želita

vsem svojim cenj. gostom, prijateljem in znancem

Pavla in Jan Fiala

kavarna in klet „EMONA“

Ljubljana.

15719

F. P. Vidic & Komp. Anton Kovačič

tvornica glinastih izdelkov.

Ljubljana, Prešernova ul. 3. Viška ulica št. 3
Telef. št. 2027 Rožna dolina. Telef. št. 3357

nudi pod konkurenčnimi cenami: glinaste peči
modernih oblik in modelov, kmečke peči, šte-
ditnike, bele češke emajlne ploščice za obloži-
tev sten v kopalnicah, kuhinjah itd.

Prevzamemo tudi vsa v to stroko spadajoča
popravila. 15720

POSREDOVALNICA K. TROHA

za nakup in prodajo posestev, hiš, vil itd.
v Mariboru Slovenska ulica števil. 2 se je

PRESELILA na Aleksandrovo cesti 18., II. nadstropje.
Sedaj ugodno na prodajo enonadstropna hiša
z vrtom za Din 150.000. Dalje 2 nadstropna
stanovanjska hiša za Din 400.000 15753a

POZORI

POZORI

V MARIBORU v Miklavčevem dalmatinskem vino-
toču „Pri stari pošti“ se bo točilo črno in opolo
vino dne 24., 25. in 26. decembra po 1 Din ceneje
čez ulico torej po Din 11 in po Din 12. 1574-a

Vsem svojim cenjenim odje-
malcem želim vesele, srečne božične
praznike in novo leto.

Ivan Kuralt,

valjčni mlin

Domžale.

15724a

Najlepše slikanice za Božič!

Ima Tiskovna zadruga v Ljubljani,
Prešernova ulica 54

Naročite:

Župančič, Po koncu izpod korenin . . . Din 35.—

Grošljeva, Sale za male Din 30.—

Grošljeva, Čebelica brenčelica . . . Din 20.—

Domače in tuje živali. Slike. Din 30.—

Lepe slike bodo malčke zelo razveselile.

DOTA

Din 20.000.— v oddelku A
10.000.— „ B
5.000.— „ C

se Vam izplača v osemih mesecih, ako pristopite kot član h Kreditni zadrugi reg. pom.
blag. v Mariboru.

Plača se v oddelku A pristopnina Din 110.— ter se vsak poročni slučaj Din 30.—
B 80.— „ 10.—
C 80.— „ 5.—

Vsakdo se lahko zavaruje v vseh treh oddelkih. Navodila pošilja proti znamkam

Kreditna zadruga reg. pom. blag Maribor

15.246-a Palača pokojniškega zavoda. — Zastopniki se sprejmejo

DOTA

Deletrgovina

J. C. Mayer
Ljubljana

Ustanovljena
leta 1834

Založba čevljev tvornica
F. L. Popper, Ehrudim

Važno!

Važno!

Gre za Vaše zdravje!

1. Ako trpite na nespečnosti, dodajte svoj večerni kopeli nekoliko pristnega naravnega smrekovega ekstrakta (Fichtennadelextrakt) Mariánské Lázně. Pazite dobro na to označbo, da ne dobite kake malovredne ponaredbe, temveč čisti naravni produkt, ki ga uporablja večina pomembnejših zdravilišč, zavodov za živčne bolezni, sanatorijev itd.
2. Smrekov ekstrakt »Mariánské Lázně« se izdeluje iz svežih smrekovih in borovih igel. Uporabljamo ga lahko pri vsakršnih kopelih za okrepitev in pomirjenje živcev, zoper nevralgijo, revmatizem, slabokrvnost, bledico in oslabelost.
3. Slabotne otroke kopljite v vodi, ki ji dodate nekoliko naravnega smrekovega ekstrakta »Mariánské Lázně«. Zavračajte vse ponarejene izdelke in umetne mešanice v obliki raznih praškov in kroglic, katerih zelena barva le vara, da gre za naraven produkt. Zahtevajte povsod le pristni smrekov ekstrakt »Mariánské Lázně«!
4. Nervozni ljudje si ojačijo in pomirijo živce s tem, da dodajo svojim kopeljem nekoliko smrekovega ekstrakta »Mariánské Lázně«, ki se uporablja z odličnimi uspehi v največjih zdraviliščih in sanatorijih za živčno bole. Pazite točno na označbo »Mariánské Lázně«, kajti nešteto je manjvrednih ponaredb!
5. Revmatizem in ischias. Kopljite se v toplih kopelih, ki jim dodate nekoliko naravnega smrekovega ekstrakta »Mariánské Lázně«. Pazite točno na to označbo, ki edina jamči za pristnost produkta, ki ga uporabljajo skoraj vsa večja zdravilišča, zavodi za živčno bole, sanatoriji itd. z naravnost presenetljivimi uspehi.
6. Odlične zdravniške avtoritete imenovani ekstrakt toplo priporočajo. Prof. dr. Axel Winkler, kopalski zdravnik v Bad Nenndorf, je predaval na kopalskem dnevu v Baden-Badenu leta 1927 o novostih na polju balneotehnike in je ob tej priliki z obžalovanjem omenil, da se uporablja nešteto ponaredb, oziroma surogatov smrekovega ekstrakta.
7. Uporabljajte tedaj izključno naravni smrekov ekstrakt »Mariánské Lázně«, ki se proizvaja iz smrekovih in borovih igel iz gozdov v okolici Mariánskih Lázní na tako racionalen način, da vsebuje izključno vse desetletja preizkušene sestavne smrekovega ekstrakta brez umetnih primesi.

Uredni lázeňská správa
Mariánské Lázně

Amtlicher Bäderverwaltung
Marienbad

Glavno zastopstvo za celo Jugoslavijo in zalogo smo poverili g. Viktorju Grobeteck-u, Sv. Janez ob Bohinjskem jezeru, na katerega se blagovolite obrniti za naročila in natančna navodila. Za pismena pojasnila je priložiti Din 2.— v znamkah.

Osrečite svojce!

znance in prijatelje z našimi srečo in
blagostanje donasajočimi
drž. razr. loterije srečkami

Zadružna hranilnica

r. z. z. o. z.

LJUBLJANA

Sv. Petra cesta 19.

Dobite jih v oglaš. odd. »Jutra«,
v ekspozituri »Jutra« v Šiški,
v podružnici »Jutra« v Celju in
Mariboru.

POZOR!

Nunim 1 no ča no maslo kg Din 36.—, pri naročilu od 5 kg
franko, kakor bi di vsake vrste sira po konkurenčnih cenah.

Zahtevajte ceniki!

15675-a

Izdelek vsakovrstnega sira in masla.

Zg. Poljskava pri Pragerskem.

Važno ob praznikih za meso in okolico.

Vino iz lastnih vinogradov, prvovrstno, toči se od danes naprej

»PRI DALMATINCU« V SPONJI ŠIŠKI pri stari cerkvi:

črno 1 l 10 Din belo 1 l 12 Din

in pri PODOBNIKU V VODMATU

črno 1 l 8 Din belo 1 l 10 Din

Specijalna vina »Proško«, »Grk« in »Dingač« po nižanjih cenah.

F. PADOVAN, vinski trgovec in gostilničar.

Cenjenemu občini-tvu vljudno naznanjam, da sem

preselil svojo mizarstvo delaonico

v svojo novo hišo ob drž. cesti

— v št. Vidu pri Lukovici. —

Priporočam se za vsa v stavbeno in pohištveno mizarstvo spa-
dajoča dela, katera izvršim em točno po naročilu in po cenl.

Teodor Stupica

splošno mizarstvo

št. Vid pošta Lukovica.

15.668-a

Tvornice strojev, kovinaste robe in sifon-
skih glavice

F. R. ROTTER,

Osijek L, Pelaečevićeva ulica 7.

Priporočam svoje lastne proizvode, kakor
stroje za sodo vodo, sifonske glavice, piv-
ske črpalke itd. Na skladišču držim vedno

samo prave češke in pokalične steklenice.

Popravila strojev po zakoniti osnovi in

po najnižjih cenah.

Ni zastopstvo, nego je v tej stroki naj-
večja in najstarejša tvornica v Jugoslaviji.

Kulantne cenl! Izredno točna izdelava.

ZAHTEVAJTE CENIKE!

15.667 a

Elektro-tvrdka

A. Verbajš

Ljubljana

Gospodsvetska c.

št. 13

Telefon 2867

Tovarnišča Založba »sega v elekt. o-
tehnico stroko spadajočega mate-
rija: a

R. do aparatov in vseh sestavnih

delov.

Elektrozoni in drugi medicinski

aparatl.

Instalacije: prevzema vsakovrstna

kakor vsa v to stroko spadajoča

popravila in montiranje pod naj-
ugodnejšimi pogoil.

Prvovrstno V D. E. blago po kon-
kurenčnimi cenah.

Rozglas zgradbe.

Županstvo občine Šošanj Okolica razpisu e
ajno o'ertno

licitacijo za zidarsko delo pri
zgradbi nove šole v Ravnah.

Načrti in pogo i so vpogled v občinski pisarni in pri
gos. županu. 15637-a

Pismene pravilno kolekovane ponudbe z označbo
»oferta« na o'itku je poslati najkasneje do 31. ja-
nuar a 1929 na podpisano županstvo.

Županstvo občine Šošanj Okolica.

Ali že imate

Album slovenskih književnikov

ki prinaša 267 PORRETOV naših velemož v ba-
krotisku. — Zastopani so leposlovni, znanstveniki,
narodni buditelji, uredniki in publicisti od najsta-
rejših časov do danes.

Umetniško vezana knjiga velja s poštnino vred
Din 170.—, broširana Din 140.—, Naroča se v

Knjigarni Tiskovne zadruge

v Ljubljani

Prešernova ulica števil. 54 (nasproti glavni pošti).

Instrumenti - gramofoni
strune - plošče
Zahtevajte prospekte
Pošiljatev po povzetju
F. PERC, Maribor, Gosposka 34
Kdo pokaže to reklamo dobi 10% popusta

Lasna specialna popravilnica
za godala na lok, za druge
orkestralne instrumente za
harmonike in PIHALA.

Išče se prvovredni samostojni strojni inženjer

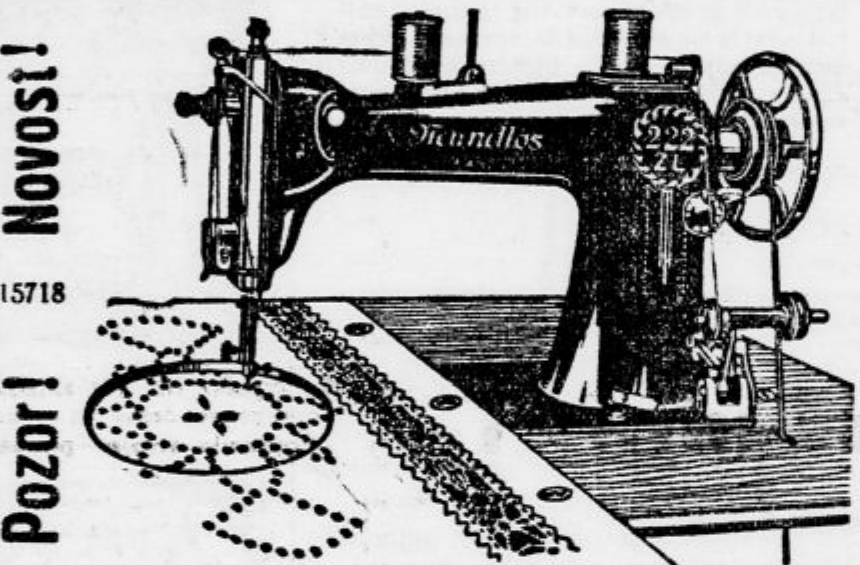
z večletno prakso, po možnosti v toplicah, za vodstvo pomožnih pogona železarne Zenica. Isti bi vodil nadziranje mehanične delavnice, električne centrale, kotlarne, električne delavnice tovarne ške železnice, tesarne kakor tudi nad celokupnim voznim parkom ter industrijskimi in stanovanjskimi zgradbami. Samo gospodje z odgovarjajočo prakso, ki so v stanu, to mesto popolnoma obvladati, naj izvolijo poslati svojo ponudbo skupno s prepisom spričeval, curriculum vitae, referencami, zahtevkom plače in termin nastopa službe Industriji Ovožga d. d. Zenica, direkciji fabrike u Zenici. 15784a

Sivi lasje

SIVI LASJE so v ročnici največji sovražnik mladosti, a gotovo kvari lepo vsako ženo. EXCEL SIOR-HENNE od dr. Doraine & Cie Pariz barva lasne perfektno in enako v vseh stanjih. Samo barvanje je tako lahko in enostavno, da vsakdo, ne glede na starost, ga lahko uporablja. Popolnoma neškodljivo, ne lasi in ne napravi vsakega jantima. Garnitura Din 56 — CENTIFOLIA kozmetički savod, Zagreb, Ulica št. 37. — Zahtevajte brezplačne ilustrirane prospekte! 226.0

Seno in slamo nudi po ugodnih cenah Gospodarska zveza Ljubljana.

Novost! 15718
Pozor! 15718
Cenjene dame, ogledajte si pred nakupom zalogo ravnokar došlih, krasnih brzošivnih strojev, najnovejše iznajdbe, moderne tehnike. Na vsak stroj popolnoma enostavno šivate vsakovrstno blago, našteke in čipke s cikcak šivom, večste najmodernejši in luknjičaste vezelne, gumbe in gumbice. Pouk v vseh brezplačen. Cenki franco. Prodaja tudi na obroke. "TRIBUNA" P. B. L. Ljubljana, Karlovska c. 4

Veleindustrijalec

dobro situiran, v najbližji moški dobi, neodvisen, akademsko izobražen, brez znanstva v Ljubljani

Išče

elegantno, inteligentno družico

za avtoizlete, obisk gledališča in koncertov. Došli po možnosti v nemščini, ter se naj pripravi slika, katera se pod črtno besedo vrne. Anonimo se ne upošteva. Pod "ZIMSKI VEČERI" O. KAMINU* na upravo lista 15719 a

Ing. Anton Sodnik

pooblaščen inženjer in sodni izvedenec za šumsko-gospodarske in agrarno reformne zadeve ima svojo pisarno

v LJUBLJANI, Zrinjskega c. 15/1

Telefon št. 2291

Pristni Harzerji

od 8. najprej predpovedi, plameniški pari, snežnobeli kanarčki, kletke, tišja krma, pripravila za tiše — Ilustrirani cenik zastoj. Veleprodajalec Heydenreich Bad Suderode 158 — Harz

Izbegavaj leči in bori se

uspešno proti vsem obolenjem dihalnih organov s upotrebljanjem antiseptičnih

Pastil »Valda«

Uspeh je pa samo tedaj siguran, ako uporabljate prave

Pastile »Valda«

Zahtevaj jih v vsaki lekarni ali drogeriji v škatlicah, ki imajo ime

»Valda«.

Parketne desčice
TRSTJE za strope
Bakula
Isteno lepenko in lesni cement
dobavlja takoj v vsaki množini najceneje
JOS R. PUH
Ljubljana, Gradaška ulica št. 22
Tel. int. 2513 4a

Lepota in mladost

POVOJ IZ GUMBE so postali v današnji kozmetiki od tako velike važnosti, ker se je pokazalo, da so do vrhunske nogo tega od nepremeljive vrstnosti. Rezultati so naravnost fantastični, ter tudi tega vsi svetovni inštituti za nego lepote na ta način dosežejo velike uspehe.

PAPILLON POVOJ št. I. sam odliči za odstranitev nabreklih in namrečnih podobenjakov — Din 86.

POVOJ ZA CELO odstranja popolnoma vse gube na čelu Din 80.

PAPILLON št. II odstranja namrečno kožo pod očmi in na sliptočah. — Din 70.

MASKA za oči obras odstranja gube in celotni obraz. Obras postane nepopustljiv, čisto in bel, a koža na tegutni in elastična. Uspeh je izvanredno — Din 155.

POVOJ ZA PODBRADOK odstranja dvojno podbradek, kakor tudi vse gube in sarose na vratu in podbradu. Prevelika doletost lagine 60 Din.

PROČ STOJCEA USESA kvari vsakega, a najbolj otroke. S povojem in gume so sarose se ena poravnajo v normalni položaj — Din 50.

LAIT »ODALISQUES» POUR LES MUSCLES. Je najdragocnejšega biološkega olja za hranitev in krepitev obraza, ter ga popolno odstranjevanje gub in namrečne kože Din 74.

LAIT DE BEAUTE »IRIS« za odpravljanje gub. — Netežne mikre, ter je najboljši sredstvo za popolno čiščenje obraza Din 85.

EMULZIJE ZA POLEPSAVANJE OBRAZA. — Mnoge laskane in negrecenijve biološke sredstva za čiščenje obraza. Neomudeljiva za lase s nečim tenom. Po stravihki posebni priporočena, ker odpravlja vso neenako in pomladi obras. Emulzija od citrona ali od kumare Din 50; Emulzija od vrtnice radioaktivni dodatek 70 Din.

Cai »Dva Lengera«

v originalnih omotih sloveče ruske firme

OUBKIN-KUZNECOV.

Osnov 1843 v Moskvi

Potrjeno z uradno analizo je brez primesti barve. Dobiva se v vsaki večji kolonialni trgovini.

Generalno zastopstvo:

»Slovenska Uzalumnost«

Beograd.

Frankopanova 24 — P. b. 136.

Cenik pošiljamo na zahtevo te trgovcem

Centrala: 13675a

The Asiatic Trading Corp. London

ELEKTROMOTOR CONZ

zaprtja konstrukcija
najpopolnejši nemški proizvod brez konkurence za industrijo obrt. gospodarstvo i. t. d. — Zahtevajte ponudbe.

Glavno zastopstvo:

Ing. GUZELJ, Ljubljana Jernejevo c. 5.
Telefon števil 3252
Ravnatelj Luzove in Monolit-peči, samotna opeka za vsako industrijo. Ograt grevec »Kalektaktor«, patent. Šiška in Voithove male turbine.

Srečne božične praznike želi
cenj. odjemalcem

Rok Berlič

mizarski mojster

ZAPUZE 22, ST. VID

GRADBENO PODJETJE

MARKO STUKEC 15605-a

konc. mestni zidarski mojster

ORMOŽ ob Dravi

se priporoča za vsa v njegovo stroko spadajoča dela v solidni in strokovnjaški izvršitvi po dnevnih cenah.

Vsem svojim cenjenim gostom želim
vesele božične praznike
in srečno novo leto

in se za nadalje priporočam za obilen obisk. 15.552 a

Gostilna Račič

PTUJ, Slomškova ulica 6

BERANČIČEVI MEMOARI

Z novim letom izide v samozaložbi knjiga

»PET LET POZNEJE«

(iz dnevnika odpuščenega kaznljenca.)

ljubezensko-kriminalna novela po avtentičnih, resen čen h doživljajih mladega Ljubljana. Kje se bo knjiga dobila, bo objavljeno.

Društvo za varstvo in vzgojo ptic pevk v Ljubljani,
priredi v dne 30., 31. XII. 1928 in 1., 2. I. 1929 v salonu GOSTILNE »PERLES«,
15.6.6 a Prešernova ulica 9

ocenjevalna razstava harških kanarčkov

žlahtnih vrvicev. Tekmovalo bo pri najstrožji konkurenci nad 25 izbranih kolekcij harcerjev ZA PRVENSTVO SLOVENIJE. Sodij g. ASCHER iz Monakovega.

Vabimo p. n. občinstvo, da si ogleda našo lepo razstavo.

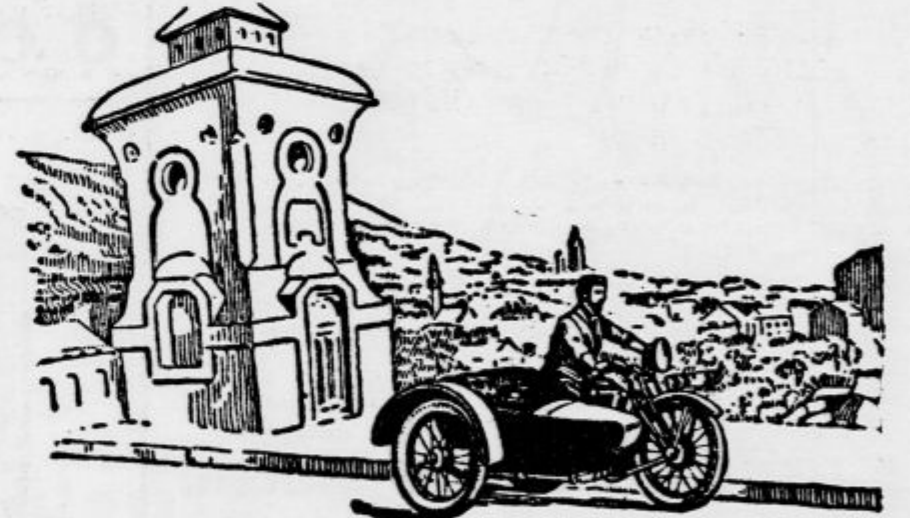
ODBOR.

Le pridite med nas veselo,
zapeti bomo Vam lepo
nič več Vam srce Vaše
ne boče žalostno.

In spomnite se bratcev naših
ki sunaj v sili lačni so
saj gotovo v šepih Vaših
sa njih kaj darov bo.

J. K.

Nailepše veselje nudi Vam Motocikl

kateri Vam vsaki dan koristi pri poslu, a ob praznikih Vam nudi najlepše uživanje. Ako želite stalno radost pri vožnjah na motociklu, tedaj kupite motocikla marke DKW.

DKW sivi po celem svetu. Solidna izdelava, priročnost in velika sigurnost, stvorili so motociklu DKW obče priznanje.

Zahvalivši njegovi tehnični popolnosti, DKW se vpenja lahko in brez teškoče na vsako b. do, a po slabih cestah nima tekmovalca. Nakup motocikla je olajšan z nizko ceno in najpovoljnimi plačilnimi pogoji na obroke za 12 mesecev.

Ako vse gornje lastnosti vzamete v obzir, tedaj bo za Vas le edini izbor:

DKW

Najnovejše tipe teh motociklov v vsaki jačinah, počenši od Din 11.000 ima vedno na zalogi. Generalno zastopstvo za S. H. S.

Opšte trg. in d. Kontoar, Beograd, Rajčeva ul. 12.

Zahtevajte prospekte »Moto 220«

15674-a

KLOBUKE samo zadnje novosti v barvah in oblikah

Vam nudi v bogati izbiri

specijalna trgovina klobukov 15777-a

Jos. Pok nasl. Marko Bogataj, Ljubljana, Stari trg 14

Sprejemajo se klobuki v popravilo. — Cene nizke

Kreditni zavod za trgovino in industrijo

LIUBLJANA, Prešernova ulica 50 (v lastnem poslopiju).

Obrestovanja vlog, nakup in prodaja vsakovrstnih vrednostnih papirjev, deviz in valut, borzna naročila, predujmi in krediti vsake vrste, eskompt in inkaso menic ter nakazila v tu. in inozemstvo, safe, depoziti itd. itd.
Brzjavke: Kredit Ljubljana — Telefon št. 2040, 2457, 2548, Interurban 2706, 2896

Berndorf

**JEDILNO
in
NAMIZNO
ORODJE**

Zahtevajte samo
znamko „Medved“

Za Božič

Za Božič

Oglejte si vsakodnevno večerno razstavo otroških in igračnih vozčkov, holenderjev, skiro, triciklov, šivalnih strojev, malih dvokoles in avtomobilov pri

„TRIBUNA“ F. B. L. LJUBLJANA,
Karlovska cesta 4.

Kupim stalno vsako množino

kostanjevega taninskega lesa,

smrekove skorje cele in drobljene, smrekove bmeljeve droge, rabljene dobro ohranjene sode od strojnega in jedilnega olja, po najvišjih cenah. Akreditivno plačilo.

Franc Oset, Sv. Peter v Savinjski dolini.

Ustanovljeno leta 1880

Telefon Interurb. 371

IVAN ZAKOTNIK
mostni tesaraki mojster

LJUBLJANA, Pisarna na Dunajski cesti 46

Tovarna furnirja, Kobariška cesta 45, Parna žaga

Izvršuje solidno vsa in tesarstvo obrt spadajoča dela.

Ima v zalogi raznovrsten kuhan in presušen rdi les za mizarje, karpinje, kiparje, izdelovalce instrumentov itd.

Sprejema od strank vsakovrsten les, tudi nad 1 m debel ne

v razžaganje, obdelavo na strojih, kuhanje in sušenje proti

rimerni odškodni

**Motorji
orig.
„Slavia“
stojajo konstrukcije.**

Idealen in cenen pogon za vsak posel. Stabilni pokretni agregati za razsvetljavo in sesalke ter motorne žage.

Izdelki tt. Braća Pařík, Napajedla Č. S. R.

Generalno zastopstvo za kraljevino SHS

SLAVIAMOTOR

Zagreb, Sajmište 2. 15332

Za stavbe

po nižjih cenah vsakovrsten suh les in žagan les. — Vsaka množina v zalogi. Žaganje, odpadki od lesa, drva. Dostava tudi na stavbo.

FRAN ŠUŠTAR,

lesna industrija in trgovina, parna žaga

LJUBLJANA, Dolenjska cesta 12. 15363-a

FIGOL
APOTEKA
DE SEMELIČ
DUBROVNIK 2.

Mnogim ni znano

da bolečine v želodcu in črevesju, glavobolje, nervoznost, nespanje, slab apetit in hemoroidi nastanejo valed slabe prebave, katere vedno urejajo in oskrbi poznani eliksir FIGOL. Uverite se tudi Vi, da prekušana zdravilna specijalita FIGOL - eliksir uredi prebavo in Vam povrne zdravje.

FIGOL proizvaža in razpošilja po pošti po povzetju s navodilom o uporabi lekarna SEMELIČ, DUBROVNIK br. 2.

Originalen zabojček s 3 steklenicami s omotom in poštno vred Din 105, s 5 steklenicami Din 245, a 1 stekla 40 Din.

Mnogobrojne, zahvalne izjave prihajajo dnevno o uspešnem delovanju FIGOLA.

Nadstrojnika,

večnega pri strojih za hlajenje, ki je po možnosti že bil zaposlen v pivovarni, sprejemno takoj. Posredbe pod „Kompressor“ na Publicitas d. d., Zagreb, Gunduličeva 11. 15627-a

Rasti brade pri damah

in vse nadležne diščice na tliniku pod pazduho in na obrazu odstranite sami na najpriprostejši način z mojim preizkušnim odstranjevalcem dlak — Kompletni samo 60 Din franko ako pošljete denar naprej

Kosm. laboratorij
W. ECKHARDT, Augsburg, Deutschland,
Ravensburgerstrasse 12-93.

Če imate bolečine v nogah

raztopite 1-2 žlici sv. Roka nožne soli v umivalniku tople vode in pustite v kopelji svoje utrujene noge deset minut! Polagoma preneha mučno sklenje, odrgnine in mlahavost nog izginejo, najtrdovalneje ozebljine in neznosna srbečica se odpravijo. Če pustite noge dalj časa v vodi, se omechčajo vsa kurja očka in drugi zaguljki tako zelo, da jih lahko odstranimo brez noža.

Udrgnine, Kope, Kurja očka, Ouzljiki med prsti, Ozebljine, Odtisak, Utrujene noge, Sklenje podplata, Po oskih ševih povzrobeni otiščanci, Kožni oguljki

Sv. Roka nožna sol spravi tudi najbolj zanemarjene noge popolnoma zopet v red. — Velik zavojček sv. Roka nožne soli stane 16.— Din — Dobi se v vsaki lekarni. Če je ne dobite obrnite se na: DROGERIJA GREGORIC LJUBLJANA, PRESERNOVA ULICA 5.

Rudolf Warbinek

Ustanovljeno leta 1895.

TOVARNA

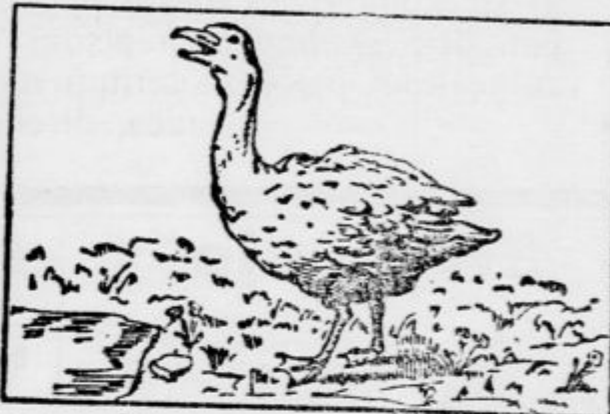
Zaloga in izposojevalnica klavirjev prvovrstnih svetovnih tvrdk LJUBLJANA, Gregorčičeva ul. št. 5. Popravila se izvršujejo točno in ceno, tudi na obroke. Pošt. ček, rač. SHS št. 14.075.

15634-a

Perje

kokošje, purje, gosje naravno in s strojem čiščeno dobavlja v vsaki množini

E. VAJDA, Čakovec (Medjimurje)

Telefon 50, 3, 60.

230 a

Naipopolnejši

Stoewer

šivalni stroji

za šivanje, krojenje in čevljarje ter za vsak dom. Preden si nabavite stroj, oglejte si to vrednost pri tvrdki

Lud. Baraga, Ljubljana

Selenburgova ulica 61.

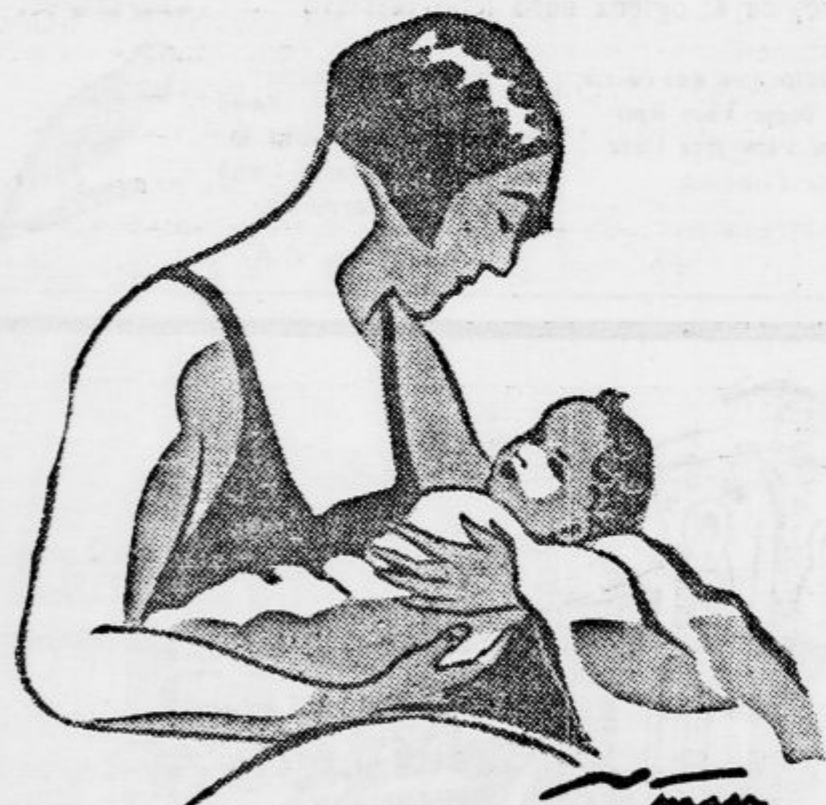
Izrazilac 2005 12-letna garancija

Telefon št. 980.

Veliki **GEDIK** ilustrirani dobite zastonj! Zahtevajte ga od sklad **MEINEL in HEROLD** trgovca glasbil, gramofonov in harmonik R. Langer MARIBOR št. 101. Violine od Din 95.— Ročne harmonike od Din 85. Tambure od Din 95. Gramofoni od Din 345 dalje

NESTLE-JEVA
OTROŠKA MOKA

DELA DECO KREPKO IN MOČNO

Dolgouhi Jernejček

Princesa v pomaranči

es imenujeta knjižici, odeti v pestrobojne, nalašč za otroke slikane ovčke in opremljene s večbarvnimi, otroško domišljijo oživljajočimi slikami.

Knjižici sta zelo poceni

in primerni za BOŽIČNA IN NOVOLETNA DARILA

Vsaka velja s poštnino vred brošura le Din 13.50, vezana pa Din 17.50

Naročite jih po dopisnici, denar pa pošljite po pošti, ki jo dobite na pošti, in na katero napišete: Tiskovna zadruga v Ljubljani, knjigarna, pošto-čekovni račun št. 11.926.

Knjigarna Tiskovne zadruge v Ljubljani

Prešernova ulica št. 54, nasproti glavne pošte.

Vodne turbine

autom. regulatorje, zatvornice, opreme za žage in mline izdeluje in dobavlja

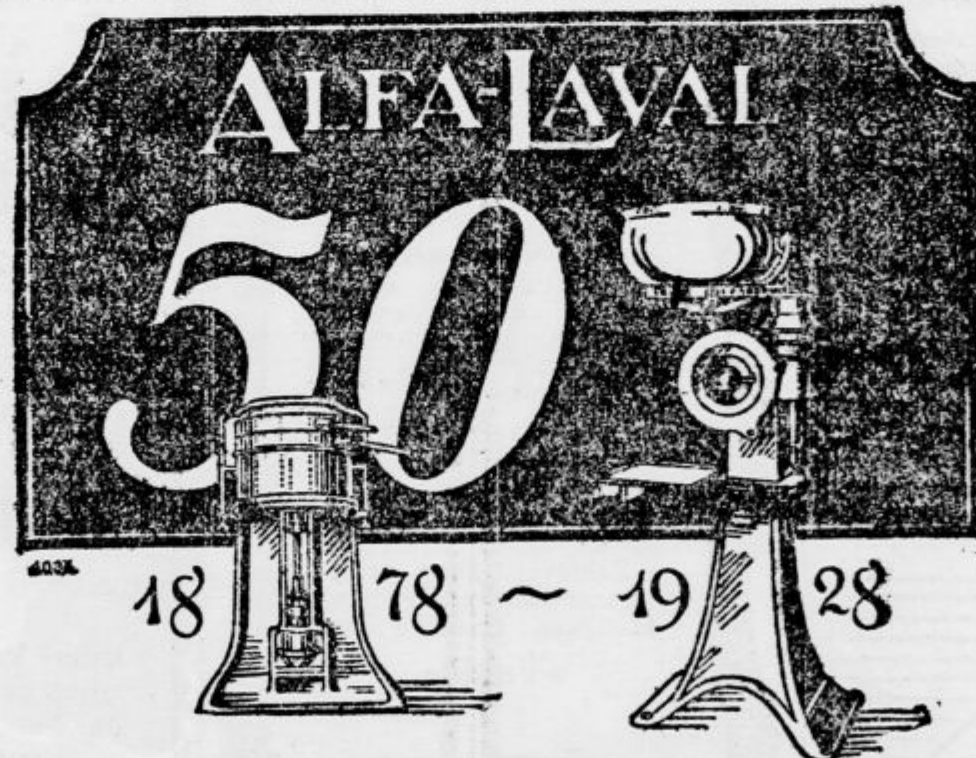
G. F. SCHNEITER, Škofja Loka
podjetje za zgradbo vodnih turbin

Konkurenčne cene. Zahteva te ponudbe. Prvovrstne reference.

**Specijalna
mehanična
delavnica**

za popravo vseh pisarnih, računskih, kopirnih in razmnoževalnih strojev in blagin po konkurenčni ceni

LUD. BARAGA, Ljubljana,
Selenburgova ul. 61. Tel. 2980

Alfa-ročni posnemalniki

Alfa-separatorji za pogon na sito

Alfa-opreme za mlekarne

Alfa-brzoparilnike za krmo

Alfa-transportne vrče za mleko

Alfa-motorne stroje

Alfa-pločev nastla posoda

kakor tudi rezervne dele teh predmetov dobite vedno pri

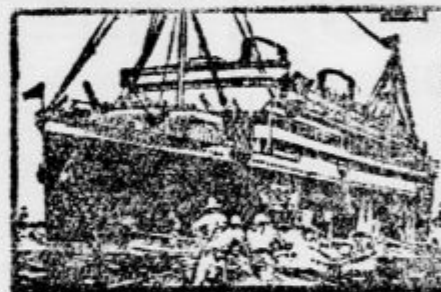
Alfa d. d. separatori i strojevi za mljekarstvo

Zagreb, Boškovičeva ul. 46 ali pri njenih zastopnikih

Telefon št. 67-43

Brzjavlj: ALFALAVAL, ZAGREB

PUH - PERJE
R. MIKLAUČ LJUBLJANA

Kraljeva
Angelska linija
**ROYAL
MAIL LINE**

za JUZNO AMERIKO, Brazilijo, Uruguay, Argentino, Čile, Peru itd.

„ASTURIAS“ in „ALCANTARA“
največji angleški motorni ladja na svetu.

Podzastopnik: **ANTE SUGJIC,**
LJUBLJANA, Kolodvorska ulica šte. 26.

Specijalna tovarna strojev za obdelavo lesa
KLEIN & STIEFEL v Fuldi

Zastopnik:

Peter Angelo, Ljubljana

Gledališka ulica, 4/1.

Specijalita: mizarški in kolarski stroji posamezni in v vsaki kombinaciji, električni in elektromotorji (pogon brez jermena) kakor tudi vsi stroji za jermenski pogon.

Dolgotrajen kredit brez menične podlage
Zahtevajte ponudbo ali brezplačni obisk zastopnika

Kostanjev taninski les

obdelan kakor tudi neobdelan

Stalni nasup! — Najugodnejše cene!

Takošn e plačilo!

125

ERNEST MARINC

Elje, Trnava ul. 4 — Te. interurb. št. 13

Michel Zévaco:

V krempljih inkvizicije

Zgodovinski roman.

»Vrlo,« je mirno rekel Sikst. »A zakaj pripovedujete to meni?«
 »Zato, ker se tice vaše Svetlosti. Ženska, ki jo ljubim, je Favsta, tisti, ki ga sovražim, je Montalto!«
 Sikst V. je pomolčal nato je dejal:
 Sikst V. je pomolčal, nato je dejal:
 »Vaše opozorilo vzamem z zanimanjem na znanje.« Po teli besedah je mirno vzel list pergamenta in jej nekaj pisati.
 »Vrgel me bo v kako ječo,« je pomislil Sfondrato. »Toda gorje mu, kdor se dotakne velikega sodnika!...«
 »Rad bi položil na vašo rano majhen obliž,« se je oglašil papež.
 »Prosil ste me za vojvodino Ponte Maggiore in Morciano. Evo vam fevdalne listine.«
 Sfondrato je vzel pergamen in osuplo zagodrnjal:
 »Ali vaša Svetost sliši? On, ki ga hočem ubiti, je Montalto, vaš nečak! Tisti, ki ste ga v konklavu določili za svojega naslednika.«
 Papež je vzravnal svojo visoko postavo. Njegovo obličje se je pokrilo z neizrekljivo trpkobo.
 »To, ali se osvetite Montaltu ali ne, je vaša stvar!... Toda več bi zalegla osveta, če bi ga udarili v njegovih podjetjih in v njegovi ljubezni, s tem, da mu odvzamete žensko, ki jo ljubi... Verjemite mi, to bo hujše od bedastega sunka z bodalom!«
 »Oh,« je dihal Sfondrato, »kak zločin je moral storiti Montalto, da slišim take besede iz ust njegovega ujca?«
 »Montalto ni več moj nečak,« je rekel papež s strahotno mirnostjo. »Montalto je moj sovražnik in sovražnik Cerkve! Montalto mi je iztrgal iz rok orožje, ki utegne porušiti moč svete Stolicе in Favsta, ki sem jo pomilostil — prav ta Favsta bo nesla orožje prekletemu Špancu, da mu bo služilo v borbi zoper mene!...«
 »Favsta — pomilostjena!« je vskliknil Sfondrato ves ponarjen.
 »Da,« je rekel Sikst, »Favsta je živa in svobodna!... Morda bo že čez nekaj ur ostavila Rim ter se odpravila v Španijo, da preda

10

Pilipu listino, ki pomeni zanj francoski prestol, Montalto je postal orodje v rokah velikega inkvizitorja!...«
 »Tako mi pekla!« je zaškrtal Sfondrato. »To se ne sme zgoditi!...«
 In z divjo odločnostjo je vrgel fevdno listino, ki jo je bil pravkar dobil, na mizo:
 »Evo, Sveti oče! Vzemite to listino nazaj, odvzemite mi dostojanstvo velikega sodnika in imenujte me za načelnika svoje policije. Preden mine ura, vam prinesem opasni pergamen... Morišče je pripravljeno, krvnik se čaka. Ta ženska je zapisana krvniku in njena glava mora pasti, pa da mi je poginiti od žalosti za njo!... Prijel bom tudi Montalta in ga obsodim kot zarotnika in svetoskrunca; a velikega inkvizitorja vas bo rešilo bodalo!... Samo besedice vas prosim. Sveti oče, samo povejte!«
 »Da!« je rekel papež z mrkim glasom. »In preden minejo trije dnevi, me ne bo več med živimi!«
 In ko je Sfondrato osupel odskočil:
 »Mar menite, da Montalto, Favsta in veliki inkvizitor veliko tehtajo v roki Siksta V.? Tako mi krvi Kristove, da jo le skrišim, pa so zdrobljeni! Toda nad velikim inkvizitorjem stoji inkvizicija!... In inkvizicija je močnejša od mene!... Če jim zadam ta udarec in poizkusim dobiti listino v svojo oblast, me inkvizicija umori!... A jaz še nočem umreti!... Tri leta moram še živeti, da zagotovim končno zmago papeštva!... Ali zdaj razumete, zakaj morajo Montalto Favsta in Espinosa živiti ostaviti mojo deželo?«
 Novi vojvoda di Pote Maggiore ga je poslušal s strastno napetostjo.
 »Nu, hodi si, Sveti oče,« je rekel, ko je papež končal. »Naj odpočujejo, če ni moči drugače... Toda onkaj vaših meja lih dohitim in kolnem se vam, da bo v tistem trenutku njihova pot končana.«
 Vsi vedo, da ste moj človek... In mimo tega, vojvoda, ali se morete zanesti nase?«
 »Naj pride sto Montaltov — ne bojim se jih,« je siknil vojvoda.
 »A velikega inkvizitorja?«
 »Ukažite — in umre!«
 »In Favste?«
 »Favste?« je zajecjal Monte Maggiore bled kakor smrt.
 »Da, Favste, nesrečnež! Favsta vas bo uničila! Zlomila vas bo, kakor zlomim jaz to perlo!«
 Tako govorec je zlomil pero, ki ga je držal v roki.

»Ne, ne,« je nadaljeval, »človek, ki bi se mogel postaviti Favsti po robu, je samo eden na svetu. Edini, ki more premagati Favsto, je... Pardailan!«
 Vojvoda se je zdrl ter zaporedoma prebledel in zardel. Toda utajil je svojo razburjenost in vprašal s hripavim glasom:
 »Ali bočete reči, Sveti oče, da bo Pardailanu uspelo podjetje, pri katerem čaka mene pogin?«
 »Videl sem njegove uspehe v podjetjih, ki so bila strašnejša od tega. Da, če bi Pardailan hotel! Če bi imel kdo dovolj razuma v glavi in dovolj sovraštva v srcu, da bi poiskal tega človeka in ga pregovoril... da, samo to bi moglo ustaviti Favsto in Montalta na njuni poti!«
 »Dobro, te naloge se lotim jaz! Obvežem se, da vam privedem psa gonjača, ki je dovolj močan, da ju poderel!« je kriknil Monte Maggiore.
 A sam pri sebi je dodal:
 »Če bo treba, mu kasneje polomim zobe...«
 »To je lažje reči nego storiti! Pardailan, ni tiste vrste človek, da bi ga izpuščali na kogar komu drago. Ne, tako ni Krista, on se loti samo sovražnikov, ki si jih sam izbere... in tedaj gorje jim!«
 Naščuvati Pardailana kar tako, tobi nič, meni nič!« je ponovil papež z obupnim smehom.
 Nato je resno vzdignil kazalec:
 »Bog edini more sprožiti blisk, dragi vojvoda!«
 »S to primero označujete človeka, Sveti oče?«
 »Vojvoda,« je resno odvrnil Sikst, »Pardailan je morda edini človek na svetu, ki sem ga kdaj iz srca občudoval... A če je taka vaša volja, vojvoda, naj bo. Idite in poizkusite pregovoriti Pardailana.«
 »Kje ga najdem?«
 »V Béarnčevem taboru. Zajažite konja in pohitite k Henrikmu Navarskemu. Povejte mu vsebino listine, ki nam je bila s silo iztrgana in ki jo hoče Favsta spraviti Pilipu v roke. To naj bo uradna naloga; vse ostalo je vaša stvar... Če najdete Pardailana, recite: Favsta živi! Favsta je na poti k Pilipu Španskemu, da mu preda listino, s katero mu je zagotovljena francoska krona...«
 »Ali je to vse, kar na mu povem, Sveti oče?«
 »To je vse... in mislim, da bo zadoščalo!«
 »Kdaj naj se odpravim?«
 »Še to minuto.«

Vesel Božič!

Specijalna, na novo preurejena
trgovina s gramofoni

vsem svojim cenjenim starim in novim odjemalcem želi

'Gramofon' Al. Rasberger

M. Klotze - cesta šte. 34

15774-a

Novosti za Božič!

vel. gramofonov in električno posnetimi umetniškimi gram ploščami

Stavbenik

Miroslav Zupan

gradbeno podjetje
in
tehnična pisarna

Ljubljana

Gospodarska cesta 10

Telefon 2103

Beton, železobetonske vodne zgradbe, arhitektura ter vsakovrstne visoke zgradbe itd.
Sprejemanje v strokovno izvršitev vseh načrtov stavbne stroke. Tehnična mnenja.

Zastopstvo strank v vseh zadevah.

PRIPOROČA SE

že nad 25 let obstoječi
specijalni atelje za
črkoslikarstvo

Pristou & Bricelj

Ljubljana

Resljeva c. 4 Sv. Petra c. 39

S ekleni napisne table. Svetlobni na pisi. Plošč. vinaste črke. Ura ne nap. sni table. Zidni rektorni n pisi. Lesne pločevnaste in platnene napisne table.
Telefon 2908 Ustanovljeno 1919

51. 2a Zahvala.

Komandni mestu izraža za rešeno za izkazano varstvo časti in za vse izraze časti ob ogrebu našega sina

Obitelji Zelenik.

NAJPRIMERNEJŠA DARILA za Božič in Novo leto

Novo: Josp Korban: KOČA V GLOBELI; za mladino: primer na knjiga, vezana Din 34.—

Obenem priporočamo:
Dornik: Pastjanske povestice za mladino Din 5.—; Jančič Iv.: Risanje, navodilo za risanje v vseh panogah Din 120.—; Kocbek: Savinske Alpe, geografski in turistični preled Din 125.—; Remec: Iz moje domovine. Mlade povesti Din 24.—; Sorli Iv.: Golobovi, novela Din 40.—
GORIČAR & LEŠKOVSEK, CELJE

Autoblatnike in hladilnike

15774
Izdeluje in popravlja
GUSTAV PUC
splošno kleparska delavnica.
Tržaška cesta (nasproti tobač. tovarne)
LJUBLJANA

do 31. decembra 1928 - Znižane cene za motorna kolesa

F. N. 350 ccm sv. Din 12.600.— (prej Din 13.200.—) s električno luč. Din 2000.— več
500 ccm sv. Din 17.600.— (prej Din 19.200.—) s električno luč. Din 3000.— več
N. testmes. - Zne obroka Na testmes. ne obroka 15707

Zastopstvo za Slovenijo: H. KENOA Ljubljana

Originalna Jugobanat-patent-moka
ni po ceni zato pa sta kruh in pecivo iz nje nenadkriljiva.

AUSTRO FIAT

najpopolnejši, najdovršenejši, najrazširnejši svetovnoznani brzovozni AVTOBUSI, tovorni ter avtomobili za požarne brambe, brizgalne sanitetni vozovi ter vozovi za vsako porabo.

Zelo ugodni plačilni pogoji.

15422-a

Glavno zastopstvo O. ŽUPK - LJUBLJANA Tavčarjeva ulica 11

Prvovrstna da matinska vina

črna, bela in »Ružica« lastnega pridelka, prošek črni in beli, viško črno vugava vermut, domači tropinovec, olivno olje, vinski kis, morske ribe nudi po najnižjih cenah, a vino za Božič in Novo leto se bo točilo v gostilni v Kersni kov ulici in v Siški pri »Ružoku« preko ulice 1.— Din. cene e. Za obilen obisk e priporoča Ivan Lasek.

Odvetnik

dr. Janko Drnovšek

vijudno naznanja da je otvoril svojo

odvetniško pisarno

v Brežicah

v poslopu orožniške postaje in finančne kontrole.

LJUBLJANA

Dunajska cesta 31

Telefon 2759

JOS. ZIDAR

Prva potovalna

pisarna

V SLOVENIJI

Predprodaja vozniških listkov za vse proge.

Preskrba spalnikov. Izdajanje vozniških listkov za značne linije — Sesavljanje družabnih potovanj — Voda vo poučnih ekskurzij — Nasveti in pojasnila brezplačno — Naročajte vozovnice telefonično, naš sluga Vam jih dostavi na dom.

NAŠ NATEČAJ:

Za svoja potovanja kupujte listke v predprodaji po originalnih železniških cenah. Prihranite si nepotrebno čakanje. Dokaz tega pa razpisujemo za naše cenjene odjemalce na ečaj. Vsak, kdor kupi pri nas vozovnico, do 31. junija pa se vrši zrebanje. Dobitnik si lahko izbe 1575-a

brezplačno vožnjo v II. razredu brzovlaka v Nico

in nazaj, 4 dnevno bivanje na Dunaju, 3 dnevno bivanje v Budimpešti ali pa pro ivrednost v got. vinu. Potujte praktično in ne pozabite da Vas čaka v Novem letu odlohi na Cote d'Azur ali pa nekaj brezskrbnih dni veselja na Dunaju.

Sprejemane malih oglasov za prihodajo številko JUTRA se zaključijo dan pred izidom lista ob 17 uri. Poznejše sprejete oglasi bodo objavljene v naslednji številki lista.

Telefon številka 2492

Halo!
praznik Sv. Stefana
na zabava v Vianil

Posestva

Gozd

el smrekov kupim blizu
e letotako kupim tudi
a, hrastove frize, prage
x 24 x 260. Oferte pod
o »Sušak« na oglašni
elek »Jutra«. 44485

plnoma moderno oprem-
a, s velikim skladištem
novanjem, ob kolonovu
ča - v najbogatijem
dnem kraju, radi drutin-
a razmer selo ugodno
prodaj Napladišilo 4 -
nek lahko v ugodnih
ečnih obrokih Prevzem
poben Ponudbe na ogl.
elek "Jutra" pod šifro
rna taga". 44709

1000 m. v sredini me-
v razdalji 15 minut od
vne pošte: kupim - Po-
be prosim pod značko
avbišče» na oglasni od-
ek »Jutra«. 44236

modružinsko hišo
tice št. 67 pri Ljubljani
dam. Pojasnila letotam.
44379

Majhno hišico
na Gorenjskem kupim,
niš, Ljubljana, Prečna
a 8. 44775

Onadstropno hišo
na zidano, velik vrt in
nišo, predno grad.

Posestvo
oralov zemlje: travnik
nrtj in vinograda. go-
barsko poeolop vzamena
ajem za več let v oko-
Maribora. Lega proti

Hiša
minut od kolodvora O-
naprodaj 1400 sadežev
olja in nekaj zemlje za
njava ter sadno drevje
-enila daje Beloglavce
ška Oria vas pošta

Onadstropna hiša
a, z zelenjavnim in
nim vrtom se radi smrti
nika, proda. Hiša je ob
ajni cesti Rimske topil-
Laško, pripravna za
tega obrtnika ali upo-
nca. Več se izve pri

44729

Gostilno

Podružinsko hišo

line 206. 44881

Posest“

realitetna pišarna

lošičeva cesta, števil. 4
prodaja:
1. O, visokopritlično, 4
parketirane sobe, priti-
žine, 1500 kv. m. vrta,
kužno klavnicu, Din 140
soš.
2. O, enonadstropno, ne-
ogrzidano, 6 sob, 2 ku-

vrta, blizu Dunajske
ste, Din 280.000. —
O, enonadestropno, na-
vzdano, 5 sob, priti-
line, velik vrt, najlep-
lega Podrožnika, Din
0.000.
O, visokoprtilišno, 5
sb, pritikline, 900 kv. m
rta, 7 minut od Kon-

O, pritlično, prenovlje-
na, 4 sobe, velika delav-
ca, 800 kv. m. vrta,
Šiška, Din 85.000.

O. dvonadstropno, dobre
urazeno, 9 stanovanj,
10 m² vrta, Moste. Din
10 000.

ob Dunajski cesti,
Bežigradom, v centru
predmetnih Ljubla-
n raznovrstne trgovske,
ne hiše v Ljubljani,
deželi, kmečka pose-
ltd. po najugodnejših
h. 44704

**VEDNO
NAJNOVEJŠI
MODELI!**
CENA IN KVALITETA BREZ KONKURENCE!

MI NE UNIFORMIRAMO

temveč naši čevlji so kvalitetni individualizirani produkti dobro izurjenega delavstva pri najbolje tehnično urejenem obratu in dovršeni organizaciji.

Kupujte v Vašem interesu domače izdelke, ker so ti resnično najboljši in najcenejši. Zahtevajte vsepovsod čevlje z našo zaščitno znamko

Dobivajo se v vseh boljših trgovinah s čevlji in v naših lastnih podružnicah:

**LJUBLJANA-ZAGREB-BEOGRAD-SKOPLJE
KARLOVAC-SARAJEVO-SUŠAK**

PeKo Tržič

NAJVEČJA JUGOSLOVENSKA TOVARNA ČEVLJEV

ker mi le za izdelke
s to označbo popolnoma odgovarjamo

PREŠERNOVA

ulica, poleg frančiškanske cerkve

4

H. SUTTNER

Lastna, protokodirana tovarna UR v švic
Največja zaloga UR, ZLATNINE in SREBRNINE

NIZKE CENE. SOLIDNA POSTREŽBA.

SAMO SAMO

49 49
dinarjev dinarjev

60 60
para para

Št. 100. Kovinska anker-Roskopf Dle 49.60

Št. 111. Kovinska anker-Roskopf s radlami

številkami in kazalci Dle 49.20

Št. 108. Budilka, 16 cm visoka, s prvovrstnim

anker-strojem. Dle 44.20

ZAHTEVAJTE BOGATO ILUSTRIRANI CENIK S KOLEDARJEM. GRATIS IN FRANKO!

od

H. Suttner, Ljubljana 4

MA. BAHOVEC

Planinka

zdravilni čaj

preparira šteti in osve-
tuje kri, izboljša elabo-
prebavo, slabotno delo-
vanje črevesja naprova-
nje, obolenja mokračne
kislone, jeter, tola in
žolčni kamen. Vspod-
buja apetit in izborni
učinkuje pri arterio-
sklerosi. „Planinka“
čaj je prieten v plom-
biranih paketih po Din
20 s napišom proizva-
lca

Lekarna

BAHOVEC

Ljubljana, Kongresni trg

(Dobí se v vseh lekarnah.)

Linoleum

priznanih snamk tovarne

D. L. W. Bleisheim imamo

stalno v zalogi in izvršimo

strokovno polaganje

L. Černe, Ljubljana,

Dunajska cesta 28.

Proračuni in vzorci na raz-
pologo. 27700

Portland-cementna tovarna d. d. Dovje-Mojstrana

USTANOVLJENA 1892

priporoča svoj **prvovrstni izdelek**

portland-cementa

Dobavlja se iz tovarne, kakor tudi od zaloge v Javnih
skladiščih, Ljubljana, Dunajska cesta št. 33

Zastopnik: **JOSIP GAGEL, Ljubljana-Šolski drevored**

telefon šte. 2547

260

Za sveti večer

nudimo najpestrejšo izbiro
vseh modnih potrebščin za
gospode in dame, svilo, tra-
kove, fino perilo, krasne čipke
in toaletne potrebščine. Sijajne
francoske parfume, creme etc.

T. Eger
So. Petra 2

**KRANSKE TVORNICE ŽELEZNE
BRAVARSKÉ IN KOVINSKE ROBE.**

**„TITAN“ D. D.
KAMNIK**

Ključavničarska dela Stavbeno okovje

Ključavnice Pločevinasta roba

Prešani in štancani izdelki

Lastna livarna za sivi in
temper liv.

15626-a

Osne pušice iz mehke litine.

Ca. 350 delavcev
in
nameščencev.

Lastna
hidrocentrala
400 HP

Za lovce F. K. KAISER,
in ribiče

nudi najprimernejša bočica od laivrd

puškar,

Ljubljana, Kongresni trg
šte. 9

Zahtevajte
BREZPLAČEN CENOVNIK UR

namiznih, žepnih, stenskih na odplačila in v go-
tovini

»Odplata« **K. D. S.**

BEOGRAD, Kralja Petra 64, mesanin

13460

Gostilna „PRI JELENU“

Celje, Kralja Petra cesta št. 37.

ima na razpolago vsak dan sveža jedila in
dobra domača vina po najnižjih cenah

Lastna mesarija

in prekajevalnica

Izdelovanje vsakovrstnih mesnih izdelkov,
klobas, šunk itd. Kakovost blaga zajam-
čena. Prodaja na debele in drobno po zni-
žanih cenah. Postrežba točna. Za tuje
konje na razpolago konjski hlev.

JOSIP GORENJAK

in želi vsem gostom odjemalcem
prav vesele božične praznike!

Windfix

Zakonito zašč. mašilo
(Filzmetallichtung)
za okna in vrata proti prepihu, mrazu
in prahu itd.
Generalno zast. stvo in skladišče
ALBIN KOŽELJ
ZAGREB - VODNIKOVA 6 - Branjevi: EUPAG

SREČKO POTNIK IN DRUG

METELKOVA UL. 13

LJUBLJANA

TELEFON 2110

RAČ. POST. CEK. 11.612

**Parna destilacija esenc, eternih proizvodov, ete-
rov ter izdelovanje sadnih sokov in marmelade**

Malinov matični sok, konzerviran (Succus Rubiadei)

Malinov matični sok, pasteriziran

Malinova mezga (Fruchtmark)

13715 a

Malinovec z rafiniranim sladkorjem

Malinova aroma koncentrirana: 0-400, 0-500 in 1 kg na 100 kg

Sadne marmelade: marelična svetla (Aprikosen), nektar melange

iz malin in jabolk, jabolčna marmelada svetla in češpljva

(slivova) marmelada

Razni sadni sok: oranžni (orangeade), limonov (citronade) in

bežgov sok

Pasterizirani sok: grozdni in jabolčni sok, razne esence, aromi

in sadni eteri

DARUJTE ZA

1

JANUAR

KOLENDARJE

IZ TVORNICE KOLEDARJEV

ROŽANKOVSKI I DRUG DD.

ZAGREB, Savska cesta št. 27

Telefon 44-88, 44-81.

Dobite jih v vseh boljših papirnicah
in trgovinah za galanterijsko robo ka-
kor tudi pri grosistih te stroke.

**Za Božič in
Novo leto!**

Najprimernejša darila so:

volnene in flor - nogavice, triko - perilo, pulo-
verji, žepni robci, naramnice, kravate, srajce,
ovratniki, ročne torbice, aktovke, dežniki, toa-
letna mila itd.

JOS. PETELINC, Ljubljana

Tel. 2913 blizu Prešernovega spomenika ob vodi Tel. 2913